

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1999/2000:AU1

Utgiftsområdena 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottets förslag

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition för år 2000 med förslag till anslag på utgiftsområdena 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Ramen för utgiftsområde 13 uppgår till 30,6 miljarder kronor och ramen för utgiftsområde 14 uppgår till 46,1 miljarder kronor.

Anslagen på utgiftsområde 13 härför sig främst till kontantstödet vid arbetslöshet, medan anslagen på utgiftsområde 14 hänför sig till arbetsmarknadspolitiken, arbetslivet, jämställdhetsområdet och statliga arbetsgivarfrågor.

I betänkandet behandlas också ett stort antal motionsförslag, ca 200, som väckts under den allmänna motionstiden.

I betänkandets inledande avsnitt om den *allmänna inriktningen av politiken* uttrycker utskottet optimism när det gäller arbetsmarknadsläget. Utskottet anser dock att regeringen måste ha beredskap för att vidta ytterligare åtgärder i syfte att motverka förvärrad arbetskraftsbrist respektive strukturell arbetslöshet. Tecknen på ökade regionala skillnader i sysselsättning är starkt oroande. Utskottet förutsätter att regeringen följer utvecklingen och vid behov återkommer till riksdagen med förslag om ytterligare insatser för att bekämpa arbetslösheten.

Utskottet stöder regeringens uppfattning att det långsiktiga och övergripande målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning. För att målet skall uppnås måste arbetsmarknaden fungera väl. Också arbetslivspolitikens betydelse i sammanhanget betonas av utskottet.

I ett särskilt avsnitt behandlas motioner som rör *personaluthyrnings- och bemanningsföretagen*. Utskottet föreslår att det görs en förutsättningslös översyn av verksamheten.

På utgiftsområde 14 föreslås att arbetsförmedlingarna får resurser för *tillfällig personalförstärkning* och att 14,65 miljoner kronor av inflytande arbetsmarknadsavgifter får användas för *tillsynen av arbetslöshetsförsäkring- en*.

I fråga om *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* tillstyrker utskottet ett *anslag på 19,6 miljarder kronor*. 130 miljoner kronor skall få användas under budgetåret för en *försöksverksamhet med bristyrkesutbildning för anställda*.

Utskottet tillstyrker också ett förslag om *flexibla regler för datorteken*. – Den grupp som kan komma i fråga för det *förstärkta anställningsstödet utvidgas*. Kravet på att ha varit inskriven vid arbetsförmedlingen viss tid sänks från 3 till 2 år. Utskottets föreslår dessutom vissa andra uppmjukningar i reglerna. Bl.a. skall förstärkt anställningsstöd kunna komma i fråga för personer som lämnar Samhall för ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. – Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa, *OTA*, är under avveckling. Utskottet föreslår en *längre avvecklingstid* i avvaktan på regeringsförslag om *insatser för personer som stått utanför den ordinarie arbetsmarknaden under lång tid*.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande om *lönebidrag* där regeringen bör överväga om det finns situationer när det kan vara befogat med lönebidrag även i ett bestående anställningsförhållande. Utskottet föreslår också ett tillkännagivande om *försäkringskostnader för arbetshjälpmedel*.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen godkänner att regeringen får ge tillstånd till ändringar av *Samhall AB:s bolagsordning* utan riksdagens medgivande. Utskottet anser att förslag om ändring av Samhalls bolagsordning när det gäller mer grundläggande frågor även fortsättningsvis bör underställas riksdagen. Det innebär att utskottet avstyrker regeringens förslag på denna punkt.

Reservationer och särskilda yttranden

Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet kritiserar i en gemensam reservation inriktningen på arbetsmarknadspolitiken. De poängterar att strukturproblemen på arbetsmarknaden och på andra håll i ekonomin måste åtgärdas. Det behövs en ny ekonomisk politik för att långsiktigt skapa bättre förutsättningar för företagande, arbete och förkovran. En viktig åtgärd i sammanhanget är reformering av arbetsmarknaden. I reservationen pekar de fyra partierna bl.a. på vikten av att lönebildningen reformeras. En ny arbetsrätt bör utformas som erbjuder skydd åt alla anställda men inte hämmar företagets tillväxt och nyanställningar. En allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring bör införas. Egenfinansieringen bör höjas. Utbildning och kompetens betonas i fyrti reservationen. System med personliga utbildningskonton bör införas och lärlingsutbildningen expandera. Sveriges nationella handlingsplan för sysselsättning bör utformas i enlighet med EU:s sysselsättningsriktlinjer. Renodlingen av arbetsmarknadspolitiken måste fortsätta bl.a. när det gäller att motverka problem med flaskhalsar och inriktningen på att arbetsmarknadsutbildningen skall styras mot klart definierade behov. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör minska i omfattning jämfört med regeringens förslag.

Totalt har 33 reservationer och ett flertal särskilda yttranden avgetts i ärendet. Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet har utöver den gemensamma reservationen om inriktningen av arbetsmarknadspolitiken också gemensamma reservationer om olika grupper på arbetsmarknaden.

Regeringens respektive motionärernas förslag, se bilaga 3

Om inte annat anges har de i betänkandet behandlade motionerna väckts under 1999/2000 års riksmöte.

1 ALLMÄNNA FRÅGOR

1.1 Allmän inriktning av politiken

Propositionen

Svensk ekonomi utvecklas väl. Arbetslösheten väntas minska till 5,4 % under år 1999. Målet om 4 % öppen arbetslöshet under år 2000 ligger inom räckhåll. Detta gäller även målet om 80 % sysselsättning år 2004. Sysselsättningen stiger och jämfört med förra året har 100 000 arbetstillfällen tillkommit, varav de flesta finns inom den privata sektorn. Tillväxten i ekonomin är god, inflationen låg, statsskulden minskar, sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker.

Att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten är regeringens främsta uppgift. Det långsiktiga målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning. I regeringsförklaringen 1996 deklarerade statsministern att Sverige år 2000 skall ha halverat den öppna arbetslösheten till 4 %. Riksdagen ställde sig bakom detta mål (prop. 1995/96:207 och 222, ytr. AU6y, bet. FiU15, rskr. 307). I budgetpropositionen för 1999 tillkom ett mål för sysselsättningen. Målet innebär att andelen reguljärt sysselsatta av befolkningen mellan 20 och 64 år skall öka från 74 % 1997 till 80 % år 2004. Som framgått anser regeringen i budgetpropositionen att båda dessa mål ligger inom räckhåll.

Politiken för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet bygger på fem grundstenar

1. De offentliga finanserna skall vara sunda och priserna stabila.
2. Det krävs en bättre fungerande lönebildning för att arbetslösheten skall kunna halveras.
3. Huvuddelen av sysselsättningsökningen under de kommande åren bör ske i den privata sektorn.
4. I den offentliga sektorn skall verksamheter prioriteras framför transfereeringar. Skolan, vården och omsorgen utgör kärnan i välfärden.
5. Arbetslösheten skall minskas huvudsakligen genom att fler människor får arbete eller utbildning som ger ökade möjligheter till arbete.

Arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna skall bidra till tillväxt, sysselsättning och ett konkurrenskraftigt näringsliv samt skapa förutsättningar för flexibilitet, trygghet och delaktighet i arbetslivet.

Arbetsmarknadspolitikens uppgift är främst att öka anpassningsförmågan på arbetsmarknaden. Det skall ske genom ett effektivt platsförmedlingsarbete som tillsammans med kompetenshöjande insatser och övriga åtgärder leder till en hög rörlighet på arbetsmarknaden. Arbetslivspolitikerna skall verka för att individer inte förslits, skadas och slås ut från arbetslivet och i övrigt verka för en god och utvecklande arbetsmiljö. Arbetslivspolitikerna har vidare till uppgift att öka kunskap och kompetens i arbetslivet.

Sammantaget skall arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna således bidra till ökad sysselsättning och bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på kompetens samtidigt som inflationsdrivande flaskhalsar på arbetsmarknaden undviks. Kompetensfrågorna är därmed mycket viktiga inom arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna. Andra frågor av stor betydelse som betonas i budgetpropositionen gäller jämställdhet mellan kvinnor och män samt integrering av invandrare i arbetslivet. Likaså poängteras insatser för att motverka diskriminering och utestängning på grund av funktionshinder, etnisk bakgrund eller sexuell läggning.

Arbetsmarknadspolitikens betydelse för tillväxten i ekonomin måste betonas alltmer i en situation med allt starkare konjunkturläge. De lediga platserna måste tillsättas snabbt och effektivt och rörligheten på arbetsmarknaden stimuleras. På så vis kan arbetsmarknadspolitikerna underlätta hög tillväxt utan att inflationsdrivande flaskhalsar och bristsituationer uppstår. Genom att det s.k. volymmålet avskaffades vid årsskiftet har förmedlingarna fått ökade möjligheter att prioritera den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. Samtidigt har kraven skärpts på att sådan utbildning skall leda till arbete.

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom bl.a. riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, anslagen för 2000 och de förslag till skatteförändringar som läggs fram i propositionen.

Samarbetet berör fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö – och innefattar både konkreta förslag och åtaganden inför framtiden.

Avstämning av halveringsmålet

I anslutning till att målet för öppen arbetslöshet, det s.k. halveringsmålet, infördes har regeringen varje halvår redovisat en avstämning av måluppfyllelsen. Den sjätte avstämningen återfinns i budgetpropositionen för 2000. Arbetsmarknadsutskottet redovisar nedan den bedömning av arbetsmarknadsutvecklingen fram till år 2002 som görs i avstämningen.

Det senaste halvåret har kännetecknats av starkt stigande sysselsättning och minskande arbetslöshet. Den ekonomiska tillväxten drivs huvudsakligen av stark inhemsk efterfrågan, och sysselsättningsutvecklingen förväntas bli mycket god framöver. Sysselsättningen ökar framför allt inom privat och offentlig tjänstesektor men också inom byggnadsverksamhet. Inom industri-sysselsättningen väntas en viss återhämtning under år 2000.

Under år 1999 väntas antalet sysselsatta öka med 2,7 %. Sysselsättningsökningen väntas dock avta successivt i takt med att ekonomin i sin helhet mattas av något. Sysselsättningen mätt som andelen reguljärt sysselsatta i åldrarna 20–64 år väntas öka från 74,6 % år 1998 till 77,3 % år 2002.

Den starka sysselsättningsutvecklingen medför att arbetslösheten fortsätter att sjunka. Den öppna arbetslösheten kan minska till 4,5 % under år 2000 för att därefter ligga runt 4,2 %.

Bedömningarna av utvecklingen på arbetsmarknaden är behäftade med osäkerhet. Fortsatt sysselsättningsökning förutsätter – utöver fortsatt god

Oppositionspartiernas alternativ m.m.

Oppositionspartierna har i parti- och kommittémotioner redovisat sina mer övergripande synpunkter på arbetsmarknadspolitiken. Nedan redovisas i sammandrag partiernas politik i denna del. I sammanhanget behandlas också ett antal enskilda motioner.

Moderata samlingspartiet

Moderaterna anser i motion Sk692 (yrk. 20) att arbetslagarna behöver anpassas för att stimulera till byte av arbete respektive vidareutbildning, detta som ett led i åtgärder för att skapa ett konkurrenskraftigt klimat för individer och företag i Sverige. Det behövs en ny och mer *flexibel arbetsrättslagstiftning* och en *reformerad arbetsmarknadspolitik*.

Lagen om anställningsskydd (LAS) bör omarbetas från grunden. Den bör ge den enskilde arbetstagaren ett grundläggande skydd mot att skiljas från anställning på osakliga grunder. Turordningsreglerna bör slopas helt. Lagstiftningen på morgondagens arbetsmarknad bör vara mer ”individualiserad”, dvs. den bör tydligt göra den enskilde till bärare av arbetets rättigheter. Symptatåtgärder bör förbjudas och möjligheterna att försätta enmansföretagare i blockad slopas. Även formerna för att utlösa konfliktåtgärder bör förändras. *Lönebildningen* bör decentraliseras och göras mer flexibel. *Arbetstiden* bör inte regleras i lagstiftning. Reguljär *arbetsförmedling* kan i ökad utsträckning ske i konkurrens på en privat marknad. *Bemanningsföretagen* får inte motarbetas av liknande offentliga inrättningar.

Arbetsmarknadsutbildningen fyller en viktig funktion för att få ut fler på arbetsmarknaden. Den bör inriktas dels mot att möta klart definierade behov på arbetsmarknaden, dels på att komplettera arbetslösas kompetens så att de lättare kan hävda sig på arbetsmarknaden. Här ingår också stöd till *arbetshandikappade*. En större del av den yrkesinriktade utbildningen bör ske i företagen. Utformningen av arbetsmarknadsutbildningen behandlas också i motionerna A282 (yrk. 1) och kommittémotion A277 (yrk. 1 delvis och 2). Där sägs vidare att *lärlingsutbildning* i företag bör utgöra den huvudsakliga arbetsmarknadspolitiska insatsen för unga arbetslösa. Alla *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* måste utformas så att de förbättrar den enskildes möjligheter att få arbete. Därför måste arbetsmarknadspolitiken renodlas och koncentreras.

I motion A282 poängterar partiet att en rad *strukturella åtgärder* är nödvändiga för att komma till rätta med den höga arbetslösheten. Det gäller bl.a. sänkta skatter på arbete och företagande, regelförenklingar och andra åtgärder för att förbättra företagsklimatet, kompetensutveckling, konkurrensfrämjande åtgärder, slopande av offentliga monopol samt satsningar på forskning och teknikutveckling. Arbetsmarknadspolitiken måste understödja dessa strukturella åtgärder som syftar till ökat företagande och tillväxt.

Enligt Moderaterna i motion A277 behöver den arbetsrättsliga lagstiftningen moderniseras och förenklas samt en *ny allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring* införs från år 2001. Försäkringen skall vara en omställningsförsäkring och den enskilde skall stimuleras att aktivt söka arbete. En bortre parentes bör införas i försäkringen efter 300 ersättningsdagar. Därefter bör efterskydd kunna utgå under en viss period. För deltidsarbetslösa bör en bortre parentes införas. Ersättningsnivån i såväl arbetslöshetsförsäkringen som övriga socialförsäkringssystem bör uppgå till 75 %.

Arbetslöshetsförsäkringen skall utformas så att den underlättar en sund *lön- och utbildning*. Därför bör det finnas ett tydligare samband mellan å ena sidan inbetalade avgifter och å den andra arbetslöshetens omfattning och utbetalningarna från försäkringen.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet förespråkar i motion A272 (yrk. 1) en arbetsmarknad för alla. Det går att skapa ett arbetsliv som är anpassat till att kvinnor och män skall kunna kombinera arbete, familjeliv och aktivt deltagande i samhällslivet. Genom en kombination av arbetstidsförkortning, utbildning och kompetensutveckling kan man nå fram till en arbetsmarknad för alla. Kombinationen gör det möjligt att minska både arbetslöshet och arbetskraftsbrist genom att åtgärderna skapar rörlighet och positiv flexibilitet på arbetsmarknaden samt genom att de breddar och öppnar arbetsmarknaden för grupper som i dag står utanför den.

I motion A219 (yrk. 6) poängterar Vänsterpartiet vikten av att Arbetsmarknadsverket (AMV) ytterligare intensifierar sitt arbete med att bryta könssegregeringen. Ett fjärde mål för arbetsmarknadspolitiken och AMV bör införas. Detta mål bör ge uttryck för kravet på att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden såväl horisontellt som vertikalt.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna betonar i motion A254 (yrk. 1, 17 och 34) arbetets värde. Skapandet av nya arbeten är den i särklass viktigaste fördelningspolitiska uppgiften. Den ekonomiska politiken och näringspolitiken måste utformas så att den leder till fler och växande företag. Det krävs bl.a. sänkningar av skatten på arbete, ändringar av skattelagstiftningen så att nyföretagande och investeringar underlättas samt tillgång till riskkapital och ett bättre innovationsklimat.

I motionen poängterar Kristdemokraterna att tillväxtpolitiken påverkas av åtgärder på många områden, däribland inom arbetsmarknadspolitiken. Också i kommittémotion N384 (yrk. 20) understryks vikten av reformer inom arbetsmarknadspolitiken för att stimulera tillväxten.

Vissa förenklingar av åtgärder har genomförts men floran av *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* är fortfarande för stor. Detaljregleringen måste ersättas med mer generella och enkla system. Vidare måste ansvar och resurser flyttas från högre till lägre nivåer. Arbetsmarknadspolitiken måste utgå från *subsidiaritetsprincipen*.

Arbetsmarknadsutbildningen bör knytas närmare till det reguljära utbildningsväsendet. Dess roll bör vara att underlätta strukturomvandling, inte att ersätta det ordinarie utbildningssystemet. En större del av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör utgöras av yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar.

Arbetslöshetsförsäkringen bör i större utsträckning än i dag finansieras genom avgifter från de försäkrade. I en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring bör egenfinansieringen uppgå till 33 %. Avgiftshöjningen bör kompenseras fullt ut med sänkt inkomstskatt. Reformeringsen av arbetslöshetsförsäkringen ger incitament till en bättre fungerande *lönebildning*. Även om arbetsmarknadens parter har det direkta ansvaret för lönebildningen så påverkas den av beslut som fattas av riksdagen om lagstiftning och institutionella ramar. Kristdemokraterna föreslår en rad förändringar av bl.a. *arbetsrätten* för att stimulera en väl fungerande lönebildning.

"*Det finns bruk för alla*" är en väl fungerande modell för samverkan mellan arbetsmarknads- och socialpolitik. Utgångspunkten är att alla människor har rätt till och behov av att uppleva personlig identitet, gemenskap och delaktighet i samhället. Kristdemokraterna anser att denna modell kan förankras över hela landet för att hjälpa den stora grupp som i dag står utanför den reguljära arbetsmarknaden.

EU:s medlemsländer har enats om en rad gemensamma ståndpunkter när det gäller att bekämpa arbetslösheten. Regeringen bör utarbeta ett handlingsprogram för att omsätta dessa i praktisk handling. Ett liknande krav förs fram i kommittémotion U504 (yrk. 11) där partiet betonar att regeringen bör följa ministerrådets rekommendationer och riktlinjer när Sveriges handlingsplan för sysselsättning utarbetas.

I kommittémotion A804 (yrk. 17) förordar Kristdemokraterna särskilda satsningar för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Ett sätt är att arbeta med ett kvalitetskriterium för jämställdhet. Kriteriet skall vara möjligt att utvärdera och använda i marknadsföring. Staten bör vara en förebild för ett jämställt arbetsliv.

I dagsläget finns det enligt Kristdemokraterna i kommittémotion Ub223 (yrk. 2) behov av lärlingsutbildning som en effektiv arbetsmarknadspolitisk åtgärd. En sådan åtgärd kan leda till gedigna yrkeskunskaper som i sin tur leder vidare till arbete genom anställning eller start av eget företag.

Centerpartiet

Enligt *Centerpartiet* i motion A220 (yrk.1, 2, 12 delvis och 15–18) måste politiken skapa förutsättningar för fler och växande företag som anställer fler människor. Politiken måste också erbjuda människor redskap att möta förändringarna i ett modernt arbetsliv. Tyngdpunkten i arbetsmarknadspolitiken måste nu mer utgå från *sysselsättningsmålet* och mindre från ett mål om öppen arbetslöshet.

En politik måste föras för att stimulera efterfrågan på arbetskraft. Den bör utgå från en *friare användning av arbetsmarknadsmedel* för att stödja anställningar och kontakt med den reguljära arbetsmarknaden. Genom partnerskap mellan regionala institutioner som ansvarar för arbetsmarknadspolitik

och regionala arbetsgivare kan s.k. övergångsarbetsmarknader skapas. På sådana övergångsarbetsmarknader kan arbetslösa komma i kontakt med arbetsgivare och få arbete på den reguljära arbetsmarknaden genom en "kardborreeffekt".

De förändringar som skett på arbetsmarknaden under det senaste decenniet med snabbt stigande krav på utbildning och kompetens måste påverka arbetsmarknadspolitiken. Det blir svårare att upprätthålla arbetslinjen, alltså att hålla människor sysselsatta, som huvudnorm för politiken. I stället bör *kunskapslinjen*, dvs. att staten skall ansvara för att ge människor förutsättningar, betonas starkare. Centerpartiet anser att en utredning bör tillsättas för en sådan ny inriktning på arbetsmarknadspolitiken där övergångsarbetsmarknader och kunskapslinjen betonas.

Försörjningsstöden från flera olika områden, däribland arbetslöshetsförsäringen, måste sammanföras till ett *sammanhållet försörjningsstöd*. Detta utgör första steget mot ett samlat och förenklat regelverk som underlättar övergången mellan arbete, öppen arbetslöshet, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och studier. Genom ett sammanhållet regelverk som skall införas från år 2001 skapas förutsättningar för rättvisa och flexibilitet samt bättre möjligheter för arbetslösa att återinträda på arbetsmarknaden.

Ett sammanhållet försörjningssystem gör det lättare att skapa meningsfulla individuella handlingsplaner eftersom det blir enklare att kombinera olika former av insatser. Det leder vidare till ett *förenklat regelverk* och till *minskad administration*. Arbetsförmedlingarna bör tidigt identifiera de personer som har förhöjd risk att bli *långtidsinskrivna*. Dessa personer bör prioriteras i förmedlingens verksamhet och erbjudas såväl grundläggande utbildning som åtgärder utöver detta.

Beslutsmakten över arbetsmarknadspolitiska medel bör *decentraliseras*. Den huvudsakliga makten bör ligga hos *länsarbetsnämnderna som bör tillsättas genom val* av regionala folkvalda organ. Inom ramen för denna decentralisering bör fler befogenheter flyttas över till de lokala arbetsförmedlingsnämnderna. Detta medför att *AMS uppgifter minskar* och myndigheten får till uppgift att svara för statistik och uppföljning samt samordning och strategisk ledning för de självständiga enheterna. De organ som svarar för arbetsmarknadspolitik i länen bör få större frihet att använda arbetsmarknadsmedel för kvalificerade åtgärdsprogram.

Också i motion N214 (yrk. 21) poängterar Centerpartiet att den lokala friheten att hantera arbetsmarknadspolitiska medel bör öka. Denna ökade frihet bör ges inom ramen för de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken. Ett minimikrav är enligt partiet att de regionalpolitiskt prioriterade områdena omedelbart bör få rätt till en friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel.

I motion Sf637 (yrk. 15) tar partiet upp frågan om samordning och samverkan på lokal nivå kring arbetsmarknadspolitiken. För personer som har en svag förankring på arbetsmarknaden är det extra viktigt att *samarbetet* mellan arbetsförmedling, försäkringskassa och kommun fungerar tillfredsställande. Arbetsmarknadspolitiken bör i ökad utsträckning präglas av individualisering och flexibilitet.

Arbetsmarknadspolitiken måste enligt *Folkpartiet* i kommittémotion A231 (yrk. 1–6) vila på tre ben: aktiv arbetsmarknadspolitik, ett gynnsamt näringsklimat och sunda statsfinanser. Dessa tre ben är beroende av varandra och måste alla genomföras för att arbetslösheten skall kunna bekämpas på ett bra sätt.

Det är enligt Folkpartiet möjligt att nedbringa arbetslösheten och öka sysselsättningen genom tillväxtinriktad politik kombinerad med en offensiv arbetsmarknadspolitik. Tillväxten kan främjas bl.a. genom en skatte- och näringspolitik som främjar företagande samt genom en utbildningspolitik som leder till höjd kompetens. För att kunna kräva en offensiv arbetsmarknadspolitik måste man inse att arbetslösheten inte bara har konjunkturella utan också strukturella orsaker. För att komma till rätta med de strukturella problemen är det nödvändigt med reformer inom arbetsrätten och lönebildningen.

Kvalitet måste prägla arbetsmarknadspolitiken framför kvantitet. Medel bör styras över från traditionell arbetsmarknadspolitik till offensiva satsningar för att förbättra villkoren för företagande. Verksamheten inom AMV måste rationaliseras. En kraftfull decentralisering och avbyråkratisering bör genomföras. Det är också möjligt att göra besparingar genom att fler delar än i dag upphandlas på en marknad där det råder konkurrens. Vidare bör samverkan ske med andra aktörer som kommuner och näringslivsorganisationer. När det är möjligt och lämpligt bör billigare åtgärder väljas framför dyrare. Detta får dock inte innebära att man prioriterar bort något dyrare arbetsmarknadsutbildningar som nästan säkert leder till arbete.

Enligt Folkpartiet måste arbetsmarknadspolitiken förbli en statlig angelägenhet. Partiet motsätter sig att kommunerna bygger upp omfattande verksamhet på arbetsmarknadsområdet som konkurrerar med den statliga arbetsförmedlingen. Kommunerna bör endast engagera sig i projekt som syftar till att sysselsätta arbetshandikappade. Partiet är däremot positivt till att arbetsförmedlingen får mer makt samt till decentralisering och förenkling.

Sysselsättningsökningen måste framför allt komma inom tjänste- och servicesektorn. Detta ställer höga och delvis nya krav på arbetsmarknadspolitiken. Såväl små som större och nya företag måste snabbt kunna rekrytera arbetskraft. Arbetssökande måste få hjälp att hitta nya arbeten eller att höja sin kompetens. Förändringarna på arbetsmarknaden ställer krav på förnyelse av arbetsförmedlingens verksamhet och på utformningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder men också på en flexiblare arbetsrätt.

En av arbetsmarknadspolitikens långsiktigt viktigaste uppgifter är att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten på arbetsmarknaden. Rörligheten underlättar framväxten av nya företag och branscher.

I motion Fi212 (yrk. 15) som behandlas nedan bl.a. i avsnitten 2.1 respektive 3.2.2 förespråkar Folkpartiet vad som beskrivs som allmän trygghetsförsäkring och som bl.a. skall innefatta arbetslöshetsförsäkringen. Arbetslöshetsförsäkringen bör vara allmän och obligatorisk och de försäkrade bör själva svara för ungefär en fjärdedel av premien. Premiehöjningen bör komp-

enseras med sänkt skatt. Försäkringen bör vara tidsbegränsad och kompletteras med ett nytt skydd för utförsäkrade.

Folkpartiet betonar i motion A231 att arbete både har ekonomisk och social betydelse för den enskilda individen. För arbetshandikappade personer har arbetets sociala värde extra stor vikt. Också i kommittémotion A230 (yrk. 1 och 23) betonar partiet arbetets betydelse. Att kunna försörja sig själv och sina nära genom arbete ger självrespekt och kontroll över den egna livssituationen. Möjligheterna måste öka för invandrare att tidigt få anknytning till arbetsmarknaden. Metoden med lokala utvecklingsavtal i storstädernas utsatta bostadsområden bör utgå och ersättas med möjligheter för alla kommuner och stadsdelar att få dispenser från regelverk efter ansökan.

Övriga motioner

Torgny Danielsson och Hans Karlsson (s) tar i motion 1998/99:Sk730 (yrk. 1) upp frågan om ansvaret för arbetsanpassning för en funktionshindrad person som startar eget företag. Under de första tolv månadernas verksamhet är det enligt motionärerna länsarbetsnämnden som är ansvarig, därefter tar försäkringskassan vid. Motionärerna anser att länsarbetsnämnden bör ha anpassningsansvar för gruppen företagare med funktionshinder.

Enligt *Per Erik Granström m.fl. (s)* i motion A213 måste åtgärder vidtas för att förhindra flaskhalsar på arbetsmarknaden. För att stimulera ökad arbetspendling bör moderna och snabba kommunikationer utvecklas liksom nya former av veckoboende. Vidare bör ekonomisk stimulans utgå vid arbetspendling.

Carin Lundberg och Rinaldo Karlsson (s) förespråkar i motion A263 att en större andel otiditionella medel bör få användas i arbetsmarknadspolitiken bl.a. för att stimulera nytänkande och förhindra rundgång.

Agneta Brendt och Hans Karlsson (s) betonar i motion A279 behovet av lokal samverkan mellan myndigheter som ansvarar för arbetsmarknadspolitik och socialpolitik. Motionärerna menar att erfarenheterna från försöksverksamheten med lokal samverkan och friare användning av medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i kommundelen Rinkeby i Stockholms kommun visar att ansvaret måste samlas på ett ställe om dubbelarbete och rundgång skall kunna undvikas.

Raimo Pärssinen m.fl. (s) förordar i motion A280 en social arbetsmarknad. Motionärerna presenterar en modell för vad man kallar gemensamhetsföretag där arbetslösa får bl.a. vägledning i en första fas och därefter aktiviteter i form av arbete eller utbildning.

Förutsättningar måste enligt *Kent Olsson och Inger René (m)* i motion A205 skapas för en nordisk arbetsmarknad. Trots ett långvarigt nordiskt samarbete finns det en rad problem kvar för personer som bor i ett nordiskt land men arbetar i ett annat.

Per Westerberg (m) i motion N239 (yrk. 3) anser att en ny och mer flexibel arbetsrättslagstiftning behövs för att öka rörligheten på arbetsmarknaden.

Enligt *Dan Ericsson och Yvonne Andersson (kd)* i motion T244 (yrk. 2) skulle Östergötland kunna bli företagsvänligare genom att bli ett s.k. frilän och genom att kommunerna fick möjlighet att använda medel för arbetsmarknadsåtgärder för att få fram reguljära arbetstillfällen.

Kenneth Johansson m.fl. (c) i motion 1998/99:So455 (yrk. 5) vill att möjligheterna ökar att använda arbetsmarknadsmedel mer flexibelt än i dag. Detta skulle förbättra förutsättningarna att utforma insatser efter funktionshindrade personers individuella behov.

Sofia Jonsson (c) vill enligt motion A207 decentralisera arbetsmarknadspolitiken. Detta bör ske bl.a. genom att statliga medel till arbetsmarknadspolitik i huvudsak fördelas till landsting respektive regioner som tillsätter länsarbetsnämnderna och fördelar medel till dessa. De lokala arbetsförmedlingsnämnderna beslutar om medelsfördelning.

Runar Patriksson m.fl. (fp) i N213 (yrk. 13) anser att alla län bör få bli frilän och därigenom få möjlighet till en friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel.

Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadsläget

I budgetpropositionen uttrycker regeringen optimism när det gäller den ekonomiska utvecklingen och läget på arbetsmarknaden. Sysselsättningen väntas stiga och arbetslösheten sjunka.

Också riksdagen har en positiv syn på utvecklingen i svensk ekonomi. I sitt ställningstagande den 18 november 1999 till regeringens förslag till utgiftsramar m.m. för 2000 års statsbudget (rskr. 28) ställde sig riksdagen bakom finansutskottets bedömning att utsikterna för en hög svensk tillväxt under de närmaste åren är mycket goda. Sysselsättningen stiger snabbt samtidigt som arbetslösheten sjunker. Efter en konjunkturavmattning under inledningen av 1999 stiger nu också industriföretagens optimism om utvecklingen framöver. Så gott som samtliga branscher rapporterar stigande orderingång och ökad produktion. Konjunkturläget är fortsatt gott i tjänstesektorn.

Finansutskottet konstaterar att Sverige lämnar 1900-talet från en ekonomisk styrkeposition och framhåller att utmaningen nu är att på nytt uppnå full sysselsättning. För att det skall vara möjligt måste den nu kraftiga uppgången och höga tillväxten i den svenska ekonomin göras långvarigt sysselsättningsintensiv och uthållig. Den ekonomiska politiken skall inriktas på tillväxt och rättvisa.

Framtidstron är stark i nästan hela näringslivet när det gäller utvecklingen det kommande året enligt AMS prognos för utvecklingen på arbetsmarknaden år 2000 som presenterades den 18 november 1999. Där bedöms sysselsättningen öka med 52 000 personer under nästa år. Även om sysselsättningen under år 2000 således väntas bli god är det ändå fråga om en viss dämpning i förhållande till den utveckling som ägt rum mellan 1998 och 1999 då ökningen beräknas uppgå till 89 000 personer. AMS bedömer att

möjligheterna har ökat påtagligt att uppnå regeringens sysselsättningsmål (80 % av befolkningen i åldersgruppen 20–64 år skall vara sysselsatt år 2004).

I prognosen konstaterar AMS vidare att utbudet av arbetskraft ökar, vilket också har effekt på arbetslösheten. Arbetslösheten bedöms i slutet av år 2000 uppgå till ca 4,4 %, vilket innebär att arbetslösheten överskrider regeringens mål om halverad öppen arbetslöshet med ca 17 000 personer. Förbättringen på arbetsmarknaden är dock kraftigare än vad statistiken över arbetslöshet anger. Obalansstapen, dvs. andelen öppet arbetslösa samt personer i arbetsmarknadspolitiska program, beräknas minska från 10,6 % 1998 till 8,2 % år 2000. AMS drar slutsatsen att arbetslösheten kommer att vara halverad, dvs. nå 4 % våren 2001, om nuvarande utveckling på arbetsmarknaden fortsätter. Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden förstärker i sin tur ytterligare BNP-utvecklingen.

Utskottet konstaterar att även denna AMS-prognos i likhet med flera tidigare pekar på ökade regionala skillnader när det gäller sysselsättningen. Utskottet finner detta starkt oroande. Enligt prognosen är det främst i storstadsregionerna och högskoleorterna som sysselsättningen expanderar. Stockholm beräknas få flest nya arbetstillfällen men även Malmö och Göteborg gynnas. I prognosen beräknas 65 % eller motsvarande 34 000 sysselsättningstillfällen skapas i storlän. Sysselsättningsutvecklingen väntas bli stark också i bl.a. Östergötland, Jönköping och Halland. Endast 4 000 nya sysselsättningstillfällen väntas tillkomma i skogslänen. Svagast blir utvecklingen enligt AMS-prognosen i Jämtland, Värmland, Dalarna och Norrbotten. Allra kärvast är arbetsmarknadsutsikterna i glesbygden. Det gäller glesbygd i stora delar av landet.

Rekryteringsproblemen har ökat något och utgör kanske det största hotet mot en långsiktigt god tillväxt, bedömer AMS. Ett stort problem är vidare att vissa arbetssökande marginaliseras på arbetsmarknaden. Den aktuella gruppen, som har mycket svårt att få arbete oavsett konjunkturläge, domineras av äldre (s.k. 50 plus), arbetshandikappade, utomnordiska medborgare med kort skolutbildning, korttidsutbildade inom yrken där arbetskraftsefterfrågan minskar samt ungdomar som inte fullföljt gymnasieutbildning med godkända betyg. Utskottet återkommer till frågan om särskilt utsatta grupper på arbetsmarknaden bl.a. i avsnitten 1.2.6 och 3.2.2.

Under de första tio månaderna i år har de varaktiga platserna blivit alltfler. I en uppåtgående och stabil konjunktur kan arbetsgivarna bättre överblicka det framtida arbetskraftsbehovet och därmed i större omfattning erbjuda fasta anställningar.

Som redovisas nedan har arbetsmarknadsutskottet i ett yttrande till finansutskottet den 19 oktober 1999 (bilaga 4 till protokoll 1999/2000:5) uttryckt grundläggande optimism när det gäller arbetsmarknadsläget men också pekat på att regeringen måste ha beredskap för att vidta ytterligare åtgärder i syfte att motverka förvärrad arbetskraftsbrist respektive strukturell arbetslöshet. Utskottet har i dag samma inställning som när det nyss nämnda yttrandet beslutades för en dryg månad sedan.

En rad konjunkturbedömningar som presenterats under hösten pekar samstämmigt på en god sysselsättningsutveckling och minskad arbetslöshet under år 2000. Glädjande nog finns det tecken på att utvecklingen kan

komma att bli gynnsammare än vad regeringen beräknade i budgetpropositionen även om det under de senaste månaderna skett en viss utplaning av sysselsättningsökningen. Utskottet anser dock inte att det i dagsläget finns anledning att revidera regeringens bedömning.

Det finns enligt arbetsmarknadsutskottet all anledning att instämma i finansutskottets uppfattning att Sverige lämnar 1900-talet från en ekonomisk styrkeposition och att utmaningen nu är att återigen uppnå full sysselsättning.

Mål och andra övergripande frågor

Som framgått anger regeringen i budgetpropositionen att dess främsta uppgift är att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Det långsiktiga och övergripande målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning. För att målet skall kunna uppnås måste arbetsmarknaden fungera väl.

Två mål har ställts upp på vägen mot full sysselsättning. Det ena är att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % år 2000 och det andra att öka den reguljära sysselsättningen i åldersgruppen 20–64 år till 80 % år 2004. Arbetsmarknadsutskottet vill uttrycka sin tillfredsställelse med regeringens starka betoning av sysselsättningsmålet och den ambition att uppnå full sysselsättning som genomsyrar budgetpropositionen.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på att regeringen i budgetpropositionen redovisar vissa förändringar av målen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Utöver de tidigare fem delmålen har ett nytt sjätte mål tillkommit och därutöver har vissa andra omformuleringar gjorts. Målen för arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna bör enligt regeringen vara följande:

- hålla vakanstiderna nere för lediga platser
- minska långtidsarbetslösheten
- motverka långa tider utan reguljärt arbete
- en god och utvecklande arbetsmiljö där individer inte förslits, skadas eller slås ut från arbetslivet
- jämställdhet mellan kvinnor och män
- ett arbetsliv som präglas av integrering och mångfald

Utskottet återkommer till målen för utgiftsområde 14 i betänkandets avsnitt 3.1.

I budgetpropositionen betonas att det i takt med att konjunkturen växer sig allt starkare är viktigt att arbetsmarknadspolitikens tillväxtinriktning betonas alltmer. De lediga platserna måste tillsättas snabbt och effektivt och rörligheten på arbetsmarknaden stimuleras.

Näringsministern har i samband med utskottets behandling av budgetpropositionen för utskottet redovisat vilka åtgärder som regeringen vidtagit eller planerar att vidta i syfte att säkra en framgångsrik omställning av arbetsmarknadspolitikerna. Utskottet ställer sig bakom omläggningen, vilken också presenteras i budgetpropositionen. I korthet innebär den att

- en förskjutning sker från hög volym på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna mot hög kvalitet och tillväxtorientering
- en översyn görs av åtgärderna för de personer som har svårast att få fäste på arbetsmarknaden
- arbetslöshetsförsäkringen ses över
- regelverket förenklas och antalet åtgärder minskar
- styrningen av AMV ses över

Utskottet, som i likhet med regeringen förordar förändringar av arbetsmarknadspolitiken i en mer tillväxtfrämjande inriktning, vill samtidigt poängtera att detta inte får leda till ökad utförsäkring. Stora ansträngningar måste göras för att nå det långsiktiga målet om full sysselsättning. För individen har arbetet, vilket också påpekas i flera motioner, såväl social som ekonomisk betydelse.

Arbetsmarknadsutskottet har som nämnts genom beslut den 19 oktober 1999 avlämnat ett yttrande i form av ett protokollsutdrag till finansutskottet över budgetpropositionen för år 2000 vad avser den ekonomiska politiken, ramar för utgiftsområdena 13 och 14, m.m. Utskottet uttrycker där optimism när det gäller arbetsmarknadsläget men betonar också att det kan finnas anledning att känna oro för att situationen på arbetsmarknaden i allt större utsträckning skall kännetecknas av såväl arbetskraftsbrist som strukturell arbetslöshet. Utskottet poängterar vidare vikten av att olika former av insatser utformas på ett sådant sätt att de kan förhindra eller komma till rätta med problem av sådan art.

Som också framhålls i det nyss nämnda yttrandet till finansutskottet förutsätter arbetsmarknadsutskottet att regeringen uppmärksammat följer arbetsmarknadsutvecklingen såväl för riket som på regional nivå och vid behov återkommer till riksdagen med förslag om ytterligare insatser för att bekämpa arbetslösheten. Utskottet återkommer bl.a. i avsnitt 3.2.2 till åtgärder för att motverka flaskhalsar på arbetsmarknaden och att i övrigt underlätta arbetsmarknadens funktionssätt.

Arbetsmarknadspolitiken måste också i fortsättningen prioritera insatser till stöd för personer som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Exempelvis måste arbetsförmedlingen även framdeles prioritera långtidsarbetslösa, långtidsinskrivna och personer som riskerar utförsäkring. Arbetsmarknadspolitiken måste också verka för integrering och mångfald i arbetslivet. Det är mot denna bakgrund som utskottet i avsnitt 3.2.2 lägger fram förslag om ett tillkännagivande till regeringen i fråga om insatser för personer som stått utanför den reguljära arbetsmarknaden under längre tid. Som framhålls där är det angeläget att insatserna får en utformning som medger flexibilitet och hänsynstagande till individuella behov.

När det gäller åtgärder för de personer som har det svårast på arbetsmarknaden ser utskottet positivt på att regeringen efter att budgetpropositionen avlämnades uppdragit åt AMS att senast den 6 december 1999 redovisa ett förslag om hur de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan användas för särskilda insatser för arbetslösa som under en längre tid stått utanför den reguljära arbetsmarknaden, exempelvis äldre arbetslösa som bor på orter med svag lokal arbetsmarknad. Förslaget skall även omfatta arbetsförmedlingar-

nas metodik avseende dessa grupper. Uppdraget redovisas något närmare i avsnitt 3.2.2.

Med anknytning till utskottets tidigare resonemang om åtgärder för att långsiktigt uppnå målet om full sysselsättning finns det anledning att betona arbetslivspolitikens betydelse. Åtgärderna för att få till stånd full sysselsättning och en väl fungerande arbetsmarknad med plats för alla måste gå hand i hand med insatser på arbetslivets område, vilket också regeringen framhåller i budgetpropositionen. Arbetsmiljön måste utformas så att individer inte förslits, skadas eller slås ut från arbetslivet. Detta kommer från år 2000 tydligare än hittills till uttryck i målen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, vilka redovisats ovan. Insatser inom arbetslivspolitikens område har stor betydelse för att åstadkomma ett arbetsliv som präglas av integrering och mångfald.

Utskottet tillstyrker som framgått den allmänna inriktning på arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna som förordas av regeringen. Tillsättningen av lediga platser skall prioriteras. Arbetskraften skall utbildas så att flaskhalsar motverkas. Det är angeläget att utbudet av kompetent arbetskraft är tillräckligt stort så att inte tillväxten bromsas upp till följd av arbetskraftsbrist innan målet om full sysselsättning har uppnåtts. Politiken skall inriktas på utveckling, jämlikhet och allas delaktighet.

Utskottet delar regeringens uppfattning att de övergripande målen för AMV även under budgetåret 2000 skall vara att

- hålla nere vakanstiderna för lediga platser
- minska långtidsarbetslösheten och
- motverka långa tider utan reguljärt arbete.

När det gäller Vänsterpartiets förslag om ett fjärde mål för arbetsmarknadspolitikerna och AMV vill utskottet erinra om sitt ställningstagande i samma fråga i betänkande 1998/99:AU1. Utskottet konstaterade där att arbetsmarknadsmyndigheterna har till uppdrag att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor och att motverka en könsuppdelad arbetsmarknad, vilket också slås fast i förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (1987:405).

Utskottet vill också framhålla att jämställdhet mellan kvinnor och män ingår i målformuleringen för utgiftsområde 14 som ju avser såväl arbetsmarknadspolitikerna inklusive bl.a. AMV som arbetslivspolitikerna.

Att arbetsmarknadsmyndigheterna skall arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv framgår vidare av gällande regleringsbrev för AMV. Där framgår också att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall användas så att de tillsammans med anvisningen av lämpliga sökande till de lediga platserna medverkar till att bryta könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Vissa jämställdhetsfrågor

Utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning att AMV ytterligare bör intensifiera sitt arbete med att bryta könssegregeringen. Det är enligt utskottets uppfattning viktigt att ett fortlöpande metodutvecklingsarbete sker och att erfa-

renheterna sprids av olika former av aktiviteter som pågår inom verket i syfte att bryta könssegregeringen. Här kan exempelvis nämnas projekt som rör mainstreaming, könsperspektiv vid vägledning, Teknikan (ett vägledningsprogram i teknik för kvinnor) samt fler män till grundskollärautbildningen.

När det gäller Kristdemokraternas förslag om införande av kvalitetskriterium för jämställdhet vill utskottet erinra om att en särskild utredare har till uppgift att förutsättningslöst utreda förutsättningarna för och möjligheterna att införa frivillig jämställdhetsmärkning av produkter och tjänster (dir. 1999:13). Utredningsuppdraget skall redovisas senast den 31 december 2000.

Friare medelsanvändning, decentralisering m.m.

En rad motioner som behandlas i detta avsnitt i betänkandet innefattar förslag om friare medelsanvändning, decentralisering samt större lokalt och regionalt inflytande över arbetsmarknadspolitiken samt bättre samverkan mellan olika aktörer, främst på det lokala planet.

Utskottet har i ett antal betänkanden och yttranden (exempelvis yttr. 1995/96:6y, bet. 1997/98:AU1, och bet. 1998/99:AU1) på senare år tagit ställning till propositioner och motionsförslag med en likartad inriktning. Utskottet har därvid genomgående haft en positiv grundinställning till mer flexibla regler för medelsanvändningen, ökad decentralisering av arbetsmarknadspolitiken, stärkt lokalt inflytande över arbetsmarknadspolitiken liksom till ökad samverkan mellan olika aktörer. Detta är en grundinställning som utskottet fortfarande står fast vid. Utskottet vill dock betona att det finns anledning att beakta resultatet av de uppföljningar och utvärderingar som avser frågor av aktuellt slag och som har publicerats på senare tid.

Flera uppföljningar och utvärderingar som publicerats under 1999 pekar nämligen på att det utöver positiva aspekter också finns ett antal problem och svårigheter som måste beaktas i sammanhanget. RRV tog i Årlig rapport 1998 upp frågan om lokal samverkan i arbetsmarknadspolitiken bl.a. med anledning av rapporter i ämnet från verket. RRV poängterade att pågående utveckling mot lokal samverkan mellan olika aktörer aktualiserar nya behov av uppföljning, utvärdering och revision ur ett samhällsperspektiv.

Utskottet redovisar här vissa huvudslutsatser i några av de under 1999 publicerade studierna.

Samtliga län har tillgång till *otraditionella* medel. När det gäller medelsanvändning i form av *otraditionella* medel skriver Riksdagens revisorer i förstudien (1998/99:10 s. 9) *Otraditionella medel inom arbetsmarknadspolitiken* att: "... de *otraditionella* åtgärdsinsatserna varken planerats, genomförts, redovisats eller följts upp på ett sådant sätt att man kan förvänta sig särskilt bra avkastning i form av förnyelse eller effektivisering av arbetsmarknadspolitiken." De *otraditionella* insatserna skall motiveras av arbetsmarknadsskäl och skall inte rymmas inom ordinarie åtgärder.

Försöksverksamhet med friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel bedrivs under 1998 och 1999 i Skåne, Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län. Det innebär att dessa län inte har haft ett mål för omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna (volymmål) samt att de får använda en förhållandevis större andel av åtgärdsmedlen till *otradit-*

ionella insatser. I stället för volymkrav skall länen uppvisa resultat beträffande sysselsättning, minskad arbetslöshet och färre personer i åtgärder samtidigt som utbetalningarna av arbetslöshetsersättning inte får överstiga vad som skulle förväntats utan försöksverksamhet. RRV och Statskontoret pekar i rapporter på ett antal problem kring den aktuella försöksverksamheten.

RRV anger i augusti 1999 i delrapporten Att följa upp otraditionella inslag i arbetsmarknadspolitiken (RRV 1999:36) att det för närvarande inte går att följa upp eller utvärdera försöksverksamheten i de fem försökslänen. Oklara ansvarsförhållanden och bristande rutiner för informationsinsamling är några förklaringar. Försökslänen har enligt RRV inte följt de regler som regeringen har fastställt för medelsanvändningen. Åtgärderna har inte endast riktats till arbetslösa, vilket skall vara fallet i försökslänen, och avsteg har gjorts från de regler som gäller i fråga om tider och nivåer på olika bidrag och anställningsstöd. En förväntad effekt av försöksverksamheten var att andelen personer i arbetsmarknadsutbildning skulle bli högre i försökslänen än på andra håll men så har inte blivit fallet.

Också Statskontoret, som haft i uppdrag att studera försöksverksamheten i Skåne län, redovisar en del kritiska synpunkter. Statskontoret drar trots luckor i underlaget slutsatsen att länet inte behöver så mycket otraditionella medel som man har tillgång till under försöksperioden. En del av de projekt som bedrivs med otraditionella medel i Skåne skulle kunna bedrivas inom ramen för ordinarie åtgärdsmedel. Vidare pekar Statskontoret på att många företagsorienterade projekt riskerar att få konkurrensnedvidande effekter.

Arbetsförmedlingsnämndernas roll och sammansättning har ändrats på senare år (prop. 1995/96:222, ytr. AU6y, bet. FiU15, rskr. 307) som ett led i decentralisering och genomförande av en aktiv arbetsmarknadspolitik. Förändringen har inneburit att ordförande och en majoritet av ledamöterna i nämnderna utses efter förslag av kommunen.

Enligt en studie som genomförts av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Arbetsförmedlingsnämnderna – en implementeringsstudie (stencil 1999:6), anser en majoritet i arbetsförmedlingsnämnderna att arbetet där fungerar förhållandevis bra och att nämnden ges möjlighet att påverka inriktningen av arbetsmarknadspolitiken och arbetslösheten på lokal nivå. Flertalet aktörer vill dock inte beteckna inflytandet som stort. IFAU-studien pekar samtidigt på tendenser till en målkonflikt i arbetsförmedlingarnas verksamhet mellan nationella och lokala mål för arbetsmarknadspolitiken. Vidare framgår av rapporten att det finns grundläggande problem med genomförandet av nämndernas verksamhet, bl.a. beroende på bristande förståelse bland nämndledamöterna om vad uppdraget går ut på.

Sammantaget pekar de iakttagelser och slutsatser som utskottet här kortfattat har redovisat på att det i dag finns en rad problem och brister när det gäller rådande förhållanden. Detta måste rättas till. Utskottet anser att ett stort ansvar faller på de olika nivåerna inom AMV att tydliggöra och hålla fast vid effekt- och verksamhetsmålen för arbetsmarknadspolitiken och AMV. Vidare är det enligt utskottet allvarligt att gällande regler inte efterlevs, att ansvarsförhållanden inte är klarlagda och att administrativa rutiner inte finns eller fungerar.

I anslutning till detta resonemang vill utskottet också peka på att konstitutionsutskottet i betänkande 1998/99:KU10 (s. 51) tagit upp frågan om författningsreglering när det gäller medel till otraditionella åtgärder inom utgiftsområde 14 samt stödformer inom andra utgiftsområden. Konstitutionsutskottet anser att det kan finnas anledning att i Regeringskansliets fortsatta arbete med utformningen av regleringsbrev närmare överväga och klarlägga de gränsdragningsproblem som finns när det gäller frågan huruvida föreskrifter skall meddelas i regleringsbrev eller författning.

Enligt utskottet är det av största vikt att en fortlöpande uppföljning och utvärdering sker av arbetsmarknadspolitiska insatser och av AMV:s verksamhet. I likhet med regeringen i budgetpropositionen anser utskottet att erfarenheterna av försöksverksamheter skall tas till vara vid utformningen av nya förenklade regler. Utskottet är i nuläget inte berett att biträda motionsförslagen i aktuella delar utan anser att förenklingsförslag från regeringen skall inväntas. I avsnitt 3.2.2 återkommer utskottet till frågan om en förenklad regelstruktur för de arbetsmarknadspolitiska programmen. Utskottet utgår från att regeringen mot bakgrund av vad som ovan anförts snarast vidtar erforderliga åtgärder och därefter redovisar dessa för riksdagen.

Riksdagen har i ett antal beslut under senare år betonat att en fastare samverkan mellan kommuner, försäkringskassa och arbetsförmedling skulle kunna leda till effektivare arbetslöshetsbekämpning. Vikten av samverkan mellan arbetsmarknadsmyndigheterna och försäkringskassan illustrerades bl.a. när arbetsmarknadsutskottet den 2 november 1999 tillsammans med socialförsäkringsutskottet arrangerade en offentlig utfrågning under rubriken Arbetsför och anställbar?.

En rad frågor behandlades vid utfrågningen, bl.a. hur samverkan fungerar på central, regional och lokal nivå respektive hur den nya lagen om särskilda insatser för personer med tre fjärdedels förtidspension eller sjukbidrag fungerar. Ett annat spørsmål som låg till grund för det gemensamma arrangementet var om en person kan anses arbetsför av försäkringskassan men inte anställbar av arbetsmarknadsmyndigheten. Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning illustrerade utfrågningen på ett tydligt sätt värdet av samarbete och samordning. Utskottet kommer med intresse att ta del av resultatet av pågående utvärderingsarbete bl.a. när det gäller samverkan inom rehabiliteringsområdet under rubriken FRISAM (prop. 1996/97:63, bet. SfU12, rskr. 273). Upplyningsvis kan nämnas att en utskrift av den nyss nämnda utfrågningen återfinns i socialförsäkringsutskottets betänkande 1999/2000:SfU1.

Undanträngning och inlåsning

Arbetsmarknadsutskottet övergår nu till att något beröra frågan om undanträngning. Enligt en nyligen publicerad rapport från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Direkta undanträngningseffekter av arbetsmarknadspolitiska åtgärder (1999:6), har åtgärder som innebär subventionerad sysselsättning medfört betydande undanträngningseffekter, dvs. vanliga arbetstillfällen trängdes bort från arbetsmarknaden till följd av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Arbetsmarknadsutbildning förefaller enligt studien inte ha medfört någon undanträngningseffekt medan sådana effekter

varit betydligt större vid exempelvis åtgärderna arbetsplatsintroduktion (API), arbetslivsutveckling (ALU) och beredskapsarbete.

Utskottet har tidigare, bl.a. vid behandlingen av Riksdagens revisorers förslag 1996/97:RR10 angående undanträngningseffekter (bet. 1997/98:AU1, rskr. 125–127), poängterat vikten av kontroll och uppföljning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och att undanträngningseffekter därvid bör uppmärksammas. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att vara observant på risken för undanträngning, särskilt i ett gynnsamt konjunkturläge. Också problematiken med undanträngning såväl regionalt som lokalt måste beaktas.

Enligt 1999 års regleringsbrev för AMV skall de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna hålla hög kvalitet. Vidare anges där att undanträngnings- och inläsningseffekter skall motverkas.

Nu ökar tonvikten på arbetsmarknadsutbildningen i arbetsmarknadspolitiken medan åtgärder som API, ALU och beredskapsarbete har utmönstrats. Även om detta torde minska riskerna för undanträngning vill utskottet ändå betona betydelsen av att fortsatt uppmärksamhet ägnas åt undanträngningsriskerna. Detta är viktigt inte minst med tanke på att arbetsmarknadspolitiken skall vara tillväxtinriktad.

Arbetslöshetsförsäkring, lönebildning och arbetsrätt

Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet tar i motioner upp frågor som rör reformering av arbetslöshetsförsäkring och arbetsrätt. I flera motioner behandlas också åtgärder för att få till stånd en bättre lönebildning.

När det gäller kraven på reformering av *arbetslöshetsförsäkringen* som framförts i de fyra ovannämnda partiernas ekonomisk-politiska motioner kan utskottet konstatera att en arbetsgrupp inom Näringsdepartementet i dagarna lagt fram rapporten Kontrakt för arbete – rättvisa och tydliga regler i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 1999:58). I avsnitt 2.1 redovisas huvuddragen i förslaget. Utskottet framhåller där bl.a. att det är svårt att få någon sammanhängande bild av hur de olika partierna tänkt sig finansieringen av sina alternativ. De besparingsförslag som partierna redovisar är knappast realistiskt underbyggda. Förslagen innebär dessutom kraftigt ökade ekonomiska insatser från enskilda.

Som framgår av avsnitt 2.1 anser utskottet att regeringens slutsatser i den aviserade propositionen bör avvaktas och är i dagsläget inte berett att förorda några förändringar av arbetslöshetsförsäkringen. Näringsministern har informerats utskottet om att förslag om förändringar av arbetslöshetsförsäkringen m.m. skall redovisas i en proposition våren 2000.

När det gäller *lönebildning* kan utskottet konstatera att en långsiktigt god sysselsättningsutveckling är möjlig endast under förutsättning att den nominella löneökningstakten förblir måttlig också i en situation när arbetslösheten är lägre än i dag och sysselsättningsnivån betydligt högre.

Lagrådet har i dagarna avlämnat sitt yttrande över lagrådsremissen "Lönebildning för full sysselsättning". Enligt förslaget inrättas en ny myndighet, Medlingsinstitutet, med uppgift att medla i arbetstvister och verka för en väl fungerande lönebildning. I uppgiften att verka för en väl fungerande löne-

bildning ingår att agera tidigt. Detta skall bl.a. ske genom att Medlingsinstitutet kan kalla parter till överläggningar för att diskutera tidsplaner och yrkanden. På så vis bidrar Medlingsinstitutet till informationsutbyte och ökad öppenhet.

Vidare kommer Medlingsinstitutet enligt lagrådsremissen att svara för att det årligen publiceras en rapport om löneutvecklingen. Konjunkturinstitutet skall ansvara för att en årlig rapport om de samhällsekonomiska förutsättningarna för löneförhandlingar tas fram. Medlingsinstitutet föreslås bli statistikansvarig myndighet för den officiella lönestatistiken från den 1 januari 2001. Statistiken kommer att förfinas och tydliggöra skillnader mellan kvinnors och mäns löner.

Efter samtycke från parter som förhandlar om kollektivavtal skall Medlingsinstitutet kunna utse en förhandlingsledare eller medlare. Om det föreligger risk för stridsåtgärder eller om stridsåtgärder redan har påbörjats föreslås institutet med vissa undantag få rätt att utse medlare även utan parternas samtycke.

I remissen till Lagrådet ingick också förslag om att förlänga varseltiden från sju dagar till sju arbetsdagar liksom sanktioner mot part som underlåter att varsla Medlingsinstitutet. Om det främjar en god lösning av tvisten skall Medlingsinstitutet på medlars begäran kunna skjuta upp en varslad stridsåtgärd i högst fjorton dagar. Beslut om uppskjutande får enligt förslaget meddelas en gång för varje medlingsuppdrag. Den som vidtar en stridsåtgärd i strid mot institutets beslut kan bli skyldig att betala en varselavgift till staten. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2000.

Lagrådet har i sitt remissyttrande rest vissa invändningar mot förslaget bl.a. när det gäller möjligheterna att skjuta upp stridsåtgärder. Lagrådets yttrande bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen har senast i budgetpropositionen för 2000 aviserat en proposition om lönebildningen under hösten 1999. Som framgått kommer en del *arbetsrättsliga* frågor att tas upp i propositionen om lönebildning. Medel för det nya medlingsinstitutet beräknas under anslaget B 14 Medlingsinstitutet i avsnitt 3.3 nedan.

I ett flertal motioner presenteras långtgående arbetsrättsliga förslag. Förslagen kommer att tas upp i ett arbetsrättsligt betänkande i samband med behandlingen av lönebildningen. De skulle om de genomfördes kraftigt rucka på balansen på arbetsmarknaden till löntagarnas nackdel. Utskottet anser att den aviserade propositionen bör inväntas.

Rörlighet på arbetsmarknaden

I budgetpropositionen betonas i en rad sammanhang vikten av att de lediga platserna tillsätts snabbt och effektivt och att rörligheten på arbetsmarknaden stimuleras. Såväl den geografiska som den yrkesmässiga rörligheten måste underlättas. Detta är en förutsättning för tillväxt. AMS prognos om utvecklingen på arbetsmarknaden år 2000 pekar på att de arbetsrelaterade flyttningarna nu ligger på en lägre nivå än de gjorde i början av 1970-talet samtidigt som den totala rörligheten ligger på samma nivå som då.

Också på det nordiska planet behöver förutsättningarna för rörlighet förbättras. En rad nordiska gränshinder finns kvar såväl när det gäller arbets-

marknaden som på andra samhällsområden. Exempelvis kvarstår, vilket också påpekas i en motion, flera problem för personer som bor i ett nordiskt land men arbetar i ett annat. Gränshindren inom Norden har varit ett huvudtema när Nordiska rådet haft session i Stockholm i november 1999. Enligt vad utskottet har erfarit kommer de nordiska samarbetsministrarna att lägga fram en handlingsplan för avveckling av gränshinder vid Nordiska rådets session i Reykjavik i november 2000.

Utskottet betonade för sin del senast i betänkande 1998/99:AU1 att arbetet med att underlätta situationen för gränspendlare snarast borde slutföras. Mot den bakgrunden vill utskottet här uttrycka förhoppningen att den handlingsplan som nu tas fram blir verkningsfull när det gäller att snabbt och effektivt undanröja kvarvarande gränshinder på arbetsmarknadsområdet.

EU-samarbete för sysselsättning

EU-medlemsstaternas nationella handlingsplaner för sysselsättning bedöms av EG-kommissionen i en gemensam sysselsättningsrapport och rekommendation till medlemsländerna. Bedömningen av medlemsstaternas sysselsättningspolitik görs mot bakgrund av EU:s gemensamma sysselsättningsriktlinjer. Utskottet kan konstatera att EG-kommissionen i det utkast till gemensam sysselsättningsrapport som den presenterade i september 1999 gav högt betyg till Sveriges handlingsplan för sysselsättning. Kommissionen poängterade därvid de ambitiösa mål regeringen lagt fast för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Den konstaterade att Sveriges arbetsmarknadspolitik, med fokus på ökad utbildning och prioritering av yrkesutbildning, ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsriktlinjer. Vidare konstaterade kommissionen i utkastet till gemensam sysselsättningsrapport att skillnaden mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad är bland de minsta i EU, men betonade att Sverige bör undersöka hur tudelningen på arbetsmarknaden mellan män och kvinnor vad gäller yrken och verksamhetssektorer kan åtgärdas. Sverige uppmanades också att sänka skatten på arbetsinkomster.

Utskottet kan konstatera att regeringens sysselsättningspolitik ligger väl i linje med EG-kommissionens förslag till sysselsättningsriktlinjer för 2000. Endast ett fåtal förändringar har för år 2000 föreslagits av kommissionen jämfört med 1999 års riktlinjer.

Företagandet och arbetsmarknaden

En rad motionsförslag går ut på att förbättrade villkor för företagande utgör en förutsättning för ökad sysselsättning, minskad arbetslöshet och tillväxt i ekonomin. Utskottet kan konstatera att efterfrågan på hemmamarknaden utvecklas starkt. Till detta kommer att regeringen i budgetpropositionen redovisar en rad åtgärder som genomförts eller föreslagits i tillväxtfrämjande syfte. Många av åtgärderna inriktas särskilt mot små och medelstora företag.

Innan utskottet något berör genomförda eller föreslagna åtgärder finns det anledning att påpeka att den omläggning till en mer tillväxtinriktad arbetsmarknadspolitik som pågår gagnar företagen i och med att den syftar till att

lediga platser skall tillsättas på ett effektivt sätt och till att inflationsdrivande flaskhalsar skall undvikas.

När det gäller insatser för företagande vill utskottet också framhålla att en kraftfull satsning på utbildning och kompetensutveckling enligt budgetpropositionen föreslås blir genomförd de närmaste åren. Denna kommer att gynna företagen i och med att utbudet av välutbildad arbetskraft ökar, vilket i sin tur reducerar risken för flaskhalsar och rekryteringsproblem.

Bland företagsfrämjande åtgärder som redan genomförts återfinns bl.a. nedsättning av arbetsgivaravgiften, lättnader i ägarbeskattningen, rätt till tjänstledighet för att starta eget företag och införande av ett treårigt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt.

I budgetpropositionen för 2000 föreslås en rad nya åtgärder på skatteområdet för att förbättra villkoren för företagande.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på att fem olika myndigheter – AMS, försäkringskassan, NUTEK, Patent- och registreringsverket samt Riksskatteverket – nu erbjuder information om start av eget företag på en och samma hemsida på Internet. Hemsidans adress är *direktsvar.nutek.se*.

Sammantaget bedömer utskottet mot denna bakgrund att företagandet underlättas till följd av en rad viktiga eller föreslagna åtgärder.

Slutsatser

Med hänsyn till vad som anförts finner utskottet inte anledning till något uttalande från riksdagen med anledning av de behandlade motionerna. Utskottet avstyrker motionerna A205, A207, Fi212 (yrk. 15 delvis), N213 (yrk. 13), A213, N214 (yrk. 21), A219 (yrk. 6), A220 (yrk. 1, 2, 12 delvis samt 15–18), Ub223 (yrk. 2), A230 (yrk. 1 och 23), A231 (yrk. 1–6), N239 (yrk. 3), T244 (yrk. 2), A254 (yrk. 1, 17 och 34), A263, A272 (yrk. 1), A277 (yrk. 1 delvis och 2), A279, A280, A282 (yrk. 1), N384 (yrk. 20), 1998/99:So455 (yrk. 5), U504 (yrk. 11), Sf637 (yrk. 15), Sk692 (yrk. 20), 1998/99:Sk730 (yrk. 1) och A804 (yrk. 17).

1.2 Arbetsmarknaden för olika grupper

1.2.1 Arbetsmarknaden för arbetshandikappade

I avsnittet 3.2.3 Övriga A-anslag, anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade och i avsnittet 3.3 B Arbetsliv, anslaget B 6 Bidrag till Samhall, behandlas förslag om särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder för arbetshandikappade. I detta avsnitt behandlas övriga motioner som rör arbetsmarknaden för arbetshandikappade.

Motioner

Centerpartiet anser i motion 1998/99:So455 att arbetslivets tillgänglighet för funktionshindrade bör ökas genom att Handikapputredningens förslag fullföljs. Handikapputredningen föreslog att varje sektor, inklusive arbetslivet, skall ha ett lagstadgat ansvar för att den egna sektorn blir tillgänglig för

funktionshindrade. Förslaget bör, enligt partiet, fullföljas inte minst mot bakgrund av den höga arbetslösheten (yrk. 6).

Folkpartiet anser i motion A231 att lönebidragsanställningar i största möjliga utsträckning måste vara en åtgärd för arbetshandikappade och inte för andra grupper. De statliga insatserna för att stärka handikappades ställning är enligt partiet oerhört viktiga och bör alltid vara prioriterade. Både lönebidrag och anställningar inom Samhall har visat sig vara värdefulla lösningar för många arbetshandikappade (yrk. 15).

Ann-Marie Fagerström m.fl. (s) framhåller i motion 1998/99:A282 behovet av en handlingsplan för ytterligare insatser på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar. Krafttag behövs enligt motionärerna för att öppna arbetsmarknaden för personer med funktionshinder. En handlingsplan skulle kunna anvisa både målsättning och vägar dit.

Christina Nenes (s) menar i motion A210 att FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet inte fått det genomslag i den praktiska politiken som många hoppats på. Informations- och påverkansprojektet "Agenda 22, Ett samhälle för alla" drivs i syfte att försöka påverka kommunerna att vidta de åtgärder som presenteras i standardreglerna. För att reglerna ska få en verklig betydelse på alla nivåer anser motionären att ett riktat statsbidrag bör ges till samtliga kommuner för att anställa "Agenda 22-projektledare". Initiativet bör också ses som en arbetsmarknadspolitisk satsning för personer med funktionshinder.

Anita Jönsson och Mariann Ytterberg (s) anser i motion A211 att åtgärder bör vidtas för att öka deltagandet på arbetsmarknaden av ungdomar med funktionshinder. De resurser som tilldelas arbetsmarknadspolitiken måste enligt motionärerna fördelas på ett sådant sätt att fler ungdomar med funktionshinder får ett arbete och så att deras arbetsmiljö utformas efter deras behov.

Christina Nenes och Nils-Erik Söderqvist (s) betonar i motion A226 behovet av åtgärder för att unga med funktionshinder skall bli delaktiga i arbetslivet. Kraftfulla insatser behövs för att inte ännu en generation av funktionshindrade ungdomar skall hänvisas till förtidspensionering i unga år.

Paavo Vallius (s) tar i motion A241 upp rehabilitering av arbetshandikappade. Motionären anser att förslaget om en utvidgad utvecklingsgaranti som komplement till de ordinarie arbetsmarknadsåtgärderna bör omfatta även arbetshandikappade.

Hans Karlsson (s) anser i motion A244 att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och den arbetslivsinriktade rehabiliteringen bör få de resurser som behövs för att fler personer med arbetshandikapp skall kunna få arbete.

Eva Arvidsson m.fl. (s) pekar i motion A257 på behovet av samordnade insatser för att de funktionshindrade skall få lika villkor på arbetsmarknaden och för att samhället skall få tillgång till den arbetskraftsresurs som många av dem utgör.

Sofia Jonsson (c) anser i motion A276 att det finns behov av ett regelverk för decentraliserade åtgärder för arbetshandikappade. Motionären menar att det är angeläget att skapa lokala arbetsmarknader för arbetshandikappade och att stöd till arbetshandikappade kopplas direkt till individen.

1999/2000:AU1

Utskottets ställningstagande

I juni i år presenterades en undersökning, Funktionshindrades situation på arbetsmarknaden, som genomförts av Statistiska centralbyrån i samarbete med Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och Rådet för arbetslivsforskning. Undersökningen, som avser fjärde kvartalet 1998, visar att funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga utgjorde 10,5 % av befolkningen i åldersgruppen 16–64 år. En större del av kvinnorna än av männen har nedsatt arbetsförmåga. Andelen med nedsatt arbetsförmåga varierar även betydligt mellan personer med olika utbildningsnivå, från 15 % för dem med enbart grundskola till 6 % för dem med eftergymnasial utbildning. Undersökningen visar också, vid jämförelse mellan fjärde kvartalen 1996 och 1998, att arbetskraftsdeltagandet har ökat för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga medan det minskat för personer utan funktionshinder. Arbetslösheten har under perioden minskat för personer med funktionshinder men ligger på en betydligt högre nivå än för personer utan funktionshinder.

Enligt AMS veckostatistik var 106 000 arbetshandikappade antingen arbetslösa eller åtgärdsplacerade under vecka 45, en minskning med 2 000 personer jämfört med föregående år. Av dessa fanns 52 % i arbete med lönebidrag eller i offentligt skyddat arbete (OSA).

Utskottet kan dock konstatera att de arbetshandikappade, trots vissa förbättringar, har en besvärlig situation på arbetsmarknaden. I AMS rapport Arbetsmarknadsutsikterna för 1999 och 2000 (Ura 1999:6) anges att nästan hälften av de arbetshandikappade som antingen är arbetslösa eller deltar i arbetsmarknadspolitiskt program saknar gymnasiekompetens. Arbetsmarknaden har under det senaste året uppvisat en gynnsam utveckling men samtidigt skärps kraven på kompetens hos arbetskraften. Det finns därför risk att de arbetshandikappade, där en förhållandevis stor andel saknar utbildning över grundskolenivå, inte får del av den gynnsamma utvecklingen. Arbetsmarknadssituationen för arbetshandikappade kännetecknas också av att antalet långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen är oförändrat högt under tredje kvartalet 1999 (AMS kvartalsrapport 1999:3). Av de 77 200 personer som var långtidsinskrivna vid slutet av kvartalet var 25 % arbetshandikappade. Utskottet delar därför den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna att de särskilda insatserna för att stärka de arbetshandikappades ställning på arbetsmarknaden är mycket viktiga. Behovet av subventionerade arbetsplatser för arbetshandikappade liksom av andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder är stort. Utskottet ser också positivt på att de arbetshandikappade har varit en prioriterad grupp till de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och att de kommer att vara det även nästa år.

I Sveriges handlingsplan för sysselsättning, som utarbetats mot bakgrund av EU:s sysselsättningsriktlinjer, anges att regeringen på olika sätt främjar funktionshindrades inträde på arbetsmarknaden, stöder deras utveckling i

arbetslivet samt förhindrar utslagning. Vidare anges att data om funktionshindrades arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsförhållanden analyseras regelbundet för att få till stånd effektiva åtgärder. Utskottet lägger också i avsnitt 3.2.2 fram förslag om ett tillkännagivande från riksdagen om vikten av lösningar för personer med en särskilt svår situation på arbetsmarknaden. Utskottet anser det angeläget att de lösningar som väljs får en utformning som medger flexibilitet och hänsynstagande till individuella behov.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionerna A231 (yrk. 15), 1998/99:A282, A241, A244, A257 samt A276.

När det gäller Centerpartiets förslag om lagstiftning för att arbetslivet skall bli tillgängligt för funktionshindrade vill utskottet hänvisa till den lag som antogs av riksdagen den 3 mars 1999, lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder. Lagen omfattar förbud mot direkt och indirekt diskriminering. Förbudet mot diskriminering av arbetssökande omfattar hela rekryteringsförfarandet och gäller oavsett om det fattas ett anställningsbeslut. Någon ytterligare lagstiftning anser utskottet inte vara påkallad och avstyrker motion 1998/99:So455 (yrk. 6).

I fråga om FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättningar delaktighet och jämlikhet delar utskottet motionärens uppfattning att dessa bör få genomslag i den praktiska politiken. Utskottet har inhämtat att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att utarbeta en nationell handlingsplan för handikappområdet. En grund för det arbetet är FN:s standardregler. Planen kommer att redovisas för riksdagen i form av en proposition kring årsskiftet. I avvaktan på detta avstyrker utskottet motion A210.

I två motioner betonas behovet av åtgärder för att unga med funktionshinder skall bli delaktiga i arbetslivet. Utskottet delar uppfattningen att de insatser som vidtas bör anpassas till de särskilda behov som kan finnas inom olika grupper av funktionshindrade. Inom AMV pågår en särskild verksamhet, Unga handikappade, som riktar sig till funktionshindrade ungdomar upp till 30 år. I AMV:s årsredovisning för 1998 anges att 1 850 skolungdomar fick del av insatser från arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitut under 1998. Vidare anges att av alla arbetslösa ungdomar i åldrarna 18–24 år hade 3,4 % ett arbetshandikapp, samtidigt uppgick de arbetshandikappade ungdomarnas andel i de konjunkturberoende programmen till 7,4 procent.

Utskottet anser mot den redovisade bakgrunden att något tillkännagivande med anledning av motionerna inte är påkallat och avstyrker motionerna A211 och A226.

1.2.2 Arbetsmarknaden för invandrare

Propositionen

Integrering av invandrare är enligt regeringen en central del av arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna.

För utländska medborgare – i synnerhet de utomnordiska medborgarna – är arbetsmarknadsläget fortfarande besvärligt. Samtidigt som många invandrare som varit längre tid i Sverige har förlorat sina arbeten under 1990-talet,

har många personer som anlänt på senare år inte kunnat etablera sig på arbetsmarknaden. Den ökade arbetskraftsefterfrågan på senare tid har medfört att arbetslösheten minskat också bland de utländska medborgarna.

I budgetpropositionen framhålls att det är av största vikt att de arbetsmarknadspolitiska insatserna används på ett bra och effektivt sätt för att underlätta integreringen i arbetslivet. Regeringen har tagit initiativ till ett projekt som ur ett tillväxtperspektiv skall studera bl.a. hur mångfald i arbetslivet kan leda till ökad tillväxt. Enligt budgetpropositionen avser regeringen att återkomma till riksdagen med förslag och ett samlat program för att bättre utnyttja mångfalden i arbetslivet.

Motioner

Kristdemokraterna pekar i kommittémotion A804 (yrk. 14) på den låga sysselsättningsgraden bland kvinnor med utländskt medborgarskap. Särskilda insatser behövs för att inventera invandrarkvinnors kunskande, exempelvis sådan kompetens som kan vara till nytta för exportindustrin. De berörda kvinnorna bör utbildas om svenskt arbetsliv.

I motion Sf637 (yrk. 18) förespråkar Kristdemokraterna fler internationella arbetsförmedlingar för ekonomer, jurister, tekniker m.fl. grupper. Fler orter i landet bör få sådana förmedlingar.

Folkpartiet anser i kommittémotion A230 (yrk. 5 och 6) att specialiserade arbetsförmedlingar liknande förmedlingen Internationella ingenjörer i Stockholm kan bidra till att effektivisera förmedlingens verksamhet. Sådana specialiserade förmedlingar liksom privata förmedlingar kan hjälpa sökande med särskilda behov. Konkurrens mellan arbetsförmedlingar ökar valmöjligheterna för arbetssökande och arbetsgivare. Vidare behövs särskilda åtgärder för invandrarkvinnor som har svårt att tillgodogöra sig dagens utbud av utbildning och arbetsmarknadsinsatser. För dessa behövs bl.a. aktiviteter där praktiskt arbete kombineras med undervisning.

Också i kommittémotion A231 (yrk. 13) betonar Folkpartiet vikten av åtgärder för att förbättra invandrades situation på arbetsmarknaden i syfte att förhindra arbetslöshet och rundgång. Vad som krävs för att förbättra invandrades situation på arbetsmarknaden är att det svenska samhället slutar att betrakta invandrarna som ett problem och i stället ser dem som en tillgång.

Ulla-Britt Hagström (kd) och Birgitta Carlsson (c) vill enligt motion A228 (yrk. 1 och 2) tillvarata invandrarkvinnors språkkunskaper inom IT-sektorn. För långtidsarbetslösa invandrare med yrkesutbildning som bedöms vara gångbar på den svenska arbetsmarknaden bör referensakademier tillskapas. Där bör IT-utbildning ges samtidigt som de berörda personerna får referenser.

Utskottets ställningstagande

De utomnordiska medborgarnas situation på arbetsmarknaden har förbättrats successivt sedan 1997. Under 1999 har utvecklingen fortlöpande blivit bättre. Den gynnsamma utveckling som ägt rum på senare tid är enligt utskottets

uppfattning glädjande, inte minst efter att en kontinuerlig och mycket allvarlig försämring ägt rum när det gäller arbetsmarknadssituationen för dessa grupper under hela 1990-talet fram till 1997.

Jämfört med förra året har fler utomnordiska medborgare fått arbete i år. Samtidigt har antalet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program i gruppen minskat med nästan 7 000 personer jämfört med förra året. Av de personer som varit långtidsinskrivna över två år på arbetsförmedlingen har andelen utomnordiska medborgare minskat.

Enligt AMS är knappt 12 000 utomnordiska medborgare anmälda vid arbetsförmedlingen utan att räknas som arbetslösa. Bland dessa personer som saknar fotfäste på arbetsmarknaden deltar många i svenskundervisning.

Även om en förbättring skett av de utomnordiska medborgarnas ställning på arbetsmarknaden på senare år är situationen fortfarande allvarlig. Arbetslösheten i gruppen är fyra gånger så hög som för svenska medborgare.

Utskottet delar till fullo den uppfattning som förs fram i motioner om att invandrades kunskaper skall tas till vara och att invandrarna inte skall betraktas som ett problem utan i stället ses som en tillgång. Som regeringen också betonar i budgetpropositionen är det av avgörande betydelse att människors resurser tas till vara om det skall vara möjligt att nå ökad och hållbar tillväxt och sysselsättning. Ökad mångfald på arbetsmarknaden skulle innebära att man i betydligt större utsträckning än i dag tog till vara människors resurser. I förlängningen bidrar detta till ekonomisk tillväxt och utveckling. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund det av regeringen aviserade programmet för mångfald i arbetslivet.

I anslutning till detta vill utskottet påpeka att regeringen i oktober 1999 har uppdragit åt samtliga statliga myndigheter som lyder omedelbart under regeringen att upprätta handlingsplaner för att främja etnisk mångfald bland de anställda. Planerna skall även avse myndigheternas regionala organisation. Planerade och redovisade åtgärder skall redovisas senast den 1 mars varje år.

I rapporten Arbetsmarknaden för invandrare (Ura 1999:5) från AMS förs en sammanfattande diskussion om vilka åtgärder som behöver vidtas för att radikalt förbättra läget på arbetsmarknaden för utomnordiska medborgare. Utskottet instämmer i rapportens slutsats att det krävs ett brett samarbete inom näringslivs-, utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken m.m. för att få till stånd avgörande förbättringar.

AMS-rapporten pekar bl.a. på vikten av att åstadkomma en kvalitativt god svenskundervisning och snabb kontakt med arbetslivet genom olika former av arbetsplatsförlagd praktik. Vidare bör ytterligare åtgärder vidtas för att ge svensk behörighet till invandrare med utländsk utbildning inom vårdområdet. I rapporten konstateras också att de arbetsmarknadspolitiska program som innebär arbetslivskontakt på en arbetsplats oftare leder till arbete för en invandrare än vad som är fallet med övriga program.

Inte minst mot bakgrund av det sistnämnda konstaterandet finns det enligt utskottets uppfattning anledning att hysa förhoppningar om att det förstärkta anställningsstödet som behandlas närmare i avsnitt 3.2.2 skall underlätta för utomnordiska medborgare och andra invandrare att komma in på arbetsmarknaden.

När det gäller motionsförslag om kombinationer av praktiskt arbete och undervisning kan utskottet konstatera att det av 9 § förordningen (1994:895) om svenskundervisning för invandrare framgår att utbildningsanordnaren i samarbete med arbetsförmedlingen skall verka för att undervisningen så snart som möjligt kan kombineras med praktik som ger deltagaren möjlighet att träna sig i att tala svenska. Likaså betonar den nyss nämnda AMS-rapporten att grundläggande svenskundervisning bör kombineras med praktik. När invandraren sedan påbörjar en yrkesutbildning måste yrkesinriktad svenskundervisning ingå i utbildningen, anser AMS.

I budgetpropositionen betonas att arbetsförmedlingen har en mycket viktig roll att fylla utifrån ett integrationsperspektiv. Arbetsförmedlingarnas kontaktnät med arbetsgivare måste användas fullt ut för att personer som saknar erfarenhet av svenskt arbetsliv skall få möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Det kan, som påpekas i motioner från Kristdemokraterna och Folkpartiet, exempelvis ske genom specialiserade förmedlingar som förmedlingen Internationella ingenjörer i Stockholm. Arbetsförmedlingen bör också utifrån sina arbetsgivarkontakter i samarbete med kommunerna och arbetsmarknadens parter ta initiativ till att starta mentorprogram. Utskottet ser positivt på att regeringen i budgetpropositionen aviserar en försöksverksamhet där nya metoder och aktörer skall prövas i syfte att få till stånd effektiv förmedling av arbete till arbetslösa invandrare.

Utskottet ställer sig i avsnitt 3.2.1 bakom regeringens förslag om medel till extra personalförstärkningar vid arbetsförmedlingen under år 2000. Som framhålls i budgetpropositionen möjliggör dessa medel att AMS i samarbete med kommunerna förbättrar tillgången på praktikplatser i samband med svenskundervisning. Detta bör kunna ske både i storstadsområden och i andra delar av landet.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på betydelsen av individuella handlingsplaner som också tas upp i betänkandets avsnitt 3.2.1. Som regeringen framhåller kan det exempelvis i slutskedet av sfi-undervisningen vara önskvärt att upprätta handlingsplaner för personer som riskerar att bli långtidsarbetslösa. Här bör arbetsförmedling och kommun samarbeta.

Mot bakgrund av vad som anförts anser utskottet att motionerna A228 (yrk. 1 och 2), A230 (yrk. 5 och 6), A231 (yrk. 13), Sf637 (yrk. 18) och A804 (yrk. 14) bör avslås.

1.2.3 Arbetsmarknaden för kvinnor

Motioner

Kristdemokraterna anser i motion A804 att rimliga priser på hushållsnära tjänster skulle betyda fler riktiga arbeten och större trygghet för kvinnor samt skapa betydligt fler arbetstillfällen (yrk. 12).

Ulla-Britt Hagström och Rosita Runegrund (kd) menar i motion A820 att eftersom svensk arbetsmarknad är starkt könssegregerad drabbar neddragningar inom sjukvård, omvårdnad, skola etc. kvinnor hårdast. Motionärerna anser att en utvärdering bör göras av konsekvenserna för kvinnor av neddragningarna i den offentliga sektorn (yrk. 1). Motionärerna anser vidare att

en utvärdering bör göras av konsekvenserna av att kvinnors arbetsmarknad är präglad av politisk styrning och politiska mål (yrk. 2). Viss konkurrensut-sättning av traditionellt kvinnliga yrkesområden skulle möjliggöra för kvin-nor att bättre kunna utveckla såväl omsorgen som vården. Konkurrensut-sättning av dessa yrkesområden bör därför enligt motionärerna påskyndas (yrk. 3). Dessutom anser motionärerna att stimulansåtgärder bör sättas in för att göra IT-sektorn till en jämställd arbetsmarknad (yrk. 4).

Utskottets ställningstagande

Mellan de första kvartalen 1998 och 1999 har sysselsättningen ökat något mer för män än för kvinnor enligt AMS rapport Arbetsmarknadsutsikterna för 1999 och 2000 (Ura 1999:6). Detta kan enligt rapporten delvis förklaras genom den mycket starka utvecklingen inom IT-sektorn, en bransch där männen är överrepresenterade. Även kvinnodominerade sektorer som utbildning och vård har expanderat påtagligt det senaste året, och den utvecklingen väntas fortsätta. Vidare kan man för den närmaste framtiden, enligt rappor-ten, förutse en något bättre arbetsmarknadsutveckling för kvinnor än för män eftersom betydande sysselsättningsstillskott väntas inom andra kvinnodomi-nerade branscher såsom handel och restaurang.

Fler män än kvinnor är arbetslösa. Det är också ett mindre antal kvinnor än män som är långtidsarbetslösa. Antalet långtidsarbetslösa har dock ökat mer bland kvinnor än bland män vid jämförelse mellan tredje kvartalen 1998 och 1999 enligt AMS kvartalsrapport 1999:3. Av samma rapport framgår att den könsuppdelade arbetsmarknaden avspeglar sig tydligt i vilka yrken kvinnor och män som är inskrivna vid arbetsförmedlingen i första hand söker. Andelen män är mycket hög bland dem som anvisas till arbete som tekniker, in-genjörer och inom datavetenskap, medan kvinnornas andel är mycket hög bland anvisade till arbete inom vård och omsorg.

I Sveriges handlingsplan för sysselsättning, som utarbetats mot bakgrund av EU:s sysselsättningsriktlinjer, anser regeringen att AMV:s ansträngningar för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden är betydande och att insat-serna i större utsträckning bör inriktas på vägledningsinsatserna, eftersom förmedlingen därigenom kommer i kontakt med flest arbetssökande. Det är då de arbetslösa har störst anledning att fundera över sitt yrkesval.

Med denna bakgrund övergår utskottet till att behandla Kristdemokraternas förslag om rimliga priser på hushållsnära tjänster. Utskottet kan hänvisa till skatteutskottets yttrande (SkU1y) till finansutskottet över likartade motions-yrkanden. Skatteutskottet var inte berett att tillstyrka förslagen med moti-veringen att det är kostsamt att genom stimulanser försöka skapa en tjänste-produktion som kan konkurrera med hushållens egen tjänsteproduktion. Risken är menar skatteutskottet att effekterna på sysselsättningen blir mycket små eller inga alls samtidigt som kostnaderna blir stora.

Arbetsmarknadsutskottet delar skatteutskottets mening och avstyrker mot-ion A804 (yrk. 12).

Med anledning av förslagen i motion A820 kan utskottet hänvisa till den redovisning som lämnades över framväxten av alternativa driftsformer i utskottets betänkande 1998/99:AU6 Vissa frågor om jämställdhet. Där kon-

stateras att de alternativa driftsformerna väntas öka inom flertalet kommunala vård- och omsorgsområden. Till detta kommer att kommunaltekniska verksamheter i ökande utsträckning blir konkurrensutsatta. Inom kommunerna sker således betydande strukturförändringar.

Utskottet har också inhämtat att ett tjugotal nya forskningsrapporter om konsekvenserna av 1990-talets personalnedskärningar i privat och offentlig sektor har presenterats vid en konferens arrangerad av Rådet för arbetslivsforskning. Där framkom bl.a. att kvinnor inom den offentliga sektorn drabbats hårdast av nedskärningarna under 1990-talet.

Utskottet kan här med tillfredsställelse notera att antalet arbetstillfällen inom de kommunala verksamheterna ökat kraftigt under senare tid till följd av de resurser som tillförts denna sektor.

Vad avser frågan om att göra IT-sektorn till en mera jämställd arbetsmarknad behandlas denna fråga under avsnittet 3.2.2 nedan.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion A820 (yrk. 1–4).

1.2.4 Arbetsmarknaden för ungdomar

Motioner

Ungdomsarbetslösheten bör enligt *Kristdemokraterna* i kommittémotion A254 (yrk. 7 delvis) bekämpas genom en rad insatser. Partiets målsättning är att alla ungdomar mellan 18 och 24 år skall erbjudas arbete eller meningsfulla studier före år 2002.

Först och främst bör utbildning uppmuntras och premieras. Utbildningssystemet skall vara anpassat också till utpräglade praktiker. Kommunerna bör ges förutsättningar att erbjuda så många ungdomar som möjligt utbildning. Vidare bör det fåtal ungdomar som inte går i gymnasiet få möjlighet till kommunal praktiktjänst. Denna praktiktjänst bör ge reell arbetslivserfarenhet och ersättning utgå med prakticklön, inte socialbidrag.

Den kommunala utvecklingsgarantin för ungdomar i åldersgruppen 20–24 år bör enligt *Kristdemokraterna* finnas kvar tills vidare men successivt ersättas av en bättre fungerande arbetsmarknad för ungdomar. Detta kan ske genom satsningar på lärlingsutbildning, skattelättnader inom tjänstesektorn, flexibla lönesättning och ny arbetsrättslagstiftning.

Också *Folkpartiet* betonar i kommittémotion A231 (yrk. 12) vikten av generella åtgärder för att öka ungdomars möjligheter att få arbete. Det gäller t.ex. företagsfrämjande insatser, reformerad arbetsrätt och bättre lönebildning. Vidare anser partiet att arbetsmarknadspolitiska åtgärder snabbt bör sättas in för att de unga skall ha kontakt med arbetslivet. Den kommunala utvecklingsgarantin bör utvärderas.

Agne Hansson (c) pläderar i motion Ub813 (yrk. 11) för försöksverksamhet i Kalmar län för att skapa fasta och meningsfulla arbeten åt ungdomar. Verksamheten bör ses som ett pilotprojekt i syfte att reformera arbetsmarknadspolitiken.

Under året har den kraftiga minskningen av antalet långtidsarbetslösa ungdomar fortsatt. I genomsnitt fanns drygt 6 000 långtidsarbetslösa ungdomar under tredje kvartalet 1998. Antalet har minskats till 4 400 under tredje kvartalet i år. Samtidigt har andelen långtidsarbetslösa bland de arbetslösa ungdomarna i åldersgruppen 20-24 år sjunkit från 10 till 9 %.

Arbetsmarknadsutskottet har nyligen i yttrande 1999/2000:AU1y På ungdomars villkor tagit ställning till ett antal motionsförslag om ungdomars situation på arbetsmarknaden. Utskottet poängterade därvid vikten av att underlätta ungdomars förankring i arbetslivet. Unga människor måste ha rimliga förutsättningar att självständigt försörja sig. Likaså, ansåg utskottet, är det väsentligt att väl fungerande insatser riktas mot de ungdomar som behöver särskilt stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet betonade att en situation som innebär passiv väntan på en åtgärd i största möjliga utsträckning måste undvikas.

Det är enligt utskottet mycket positivt att ungdomsarbetslösheten gått ner kraftigt. Samtidigt finns det anledning att vara observant i fråga om de ungdomsgrupper som har stora problem på arbetsmarknaden. Generellt sett är ungdomar i dag en eftertraktad grupp på arbetsmarknaden. Det gäller dock inte de som haft svårigheter under skoltiden och som inte fullföljt sin gymnasieutbildning liksom de ungdomar som inte nått godkända betyg i grundskolan eller gymnasieskolan. Här måste kommunen och arbetsförmedlingen samarbeta för att ordna praktikarbeten liksom kombinationer av praktik och utbildning.

När det gäller motionsförslag om mer generella insatser för att förbättra förutsättningarna på arbetsmarknaden för ungdomar eller för andra grupper föreslår utskottet med hänvisning till sina ställningstaganden i avsnitt 1.1 rörande lönebildning, arbetsrätt, förutsättningar för företagande m.fl. områden att motionerna A231 (yrk. 12), A254 (yrk. 7 delvis) och Ub813 (yrk. 11) avslås av riksdagen.

1.2.5 Arbetsmarknaden för äldre

Utskottet behandlar i avsnitt 3.2.2 förslag som berör äldre arbetslösa. I detta avsnitt behandlas övriga motioner som rör äldre på arbetsmarknaden.

Motioner

Folkpartiet pekar i motion A231 på de äldres situation på arbetsmarknaden. Partiet är motståndare till alla förslag som innebär att äldre arbetskraft skall pensioneras eller generationsväxlas från arbetsmarknaden i förtid (yrk. 11).

I motion So323 pläderar *Folkpartiet* för en flexibel pensionsålder och anser att först med en lagändring blir det möjligt, för de löntagare som så vill, att stanna kvar i arbete till 67 års ålder (yrk. 2).

Inger Lundberg m.fl. (s) pekar i motion A281 på behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för den äldre arbetskraften. Motionärerna menar att det är

nödvändigt att den framtida arbetsmarknadspolitiken väger in behovet av särskilda åtgärder av typen OTA.

Birgitta Ahlqvist och Lennart Klockare (s) anser i motion A717 att den genomsnittliga åldern för utträde från arbetsmarknaden måste höjas och en strategi tas fram för att stärka de äldres rätt till arbete. Motionärerna anser att en lag mot åldersdiskriminering bör utredas.

Barbro Westerholm (fp) anser i motion So262 att regeringen bör initiera en konkret plan för hur äldres kompetens och livserfarenhet bättre bör tas till vara i arbetslivet (yrk. 1).

Barbro Feltzing (mp) anser i motion A238 att en snabb utredning behöver göras för att få fram förslag som specifikt hjälper äldre arbetssökande (yrk. 2).

Utskottets ställningstagande

Enligt AMS återrapport med anledning av uppdrag i regeringens regleringsbrev var ca 109 500 äldre personer i genomsnitt inskrivna vid arbetsförmedlingen under det första halvåret 1999, en ökning med ca 9 500 personer jämfört med samma period 1998. Även andelen äldre av samtliga inskrivna har ökat från 11 till 13 %. I AMS rapport Arbetsmarknadsutsikterna för år 2000 (Ura 1999:15) pekas på att antalet äldre i arbetslivet kommer att öka dramatiskt under kommande år. Befolkningen i åldersgruppen 55–64 år kommer under de första åren på 2000-talet att ha ökat med 90 000 personer. Största ökningen sker i åldersgruppen 55–59 år. Vidare framhålls att medelåldern i många branscher redan är hög bl.a. beroende på tidigare uppsägningar av främst yngre personal. Arbetskraftsdeltagandet bland 60–64-åringar är lågt, cirka 50 %, beroende på förtidspensioneringar. Även utbildningsnivån är förhållandevis låg bland de äldre arbetssökande. I oktober 1999 saknade 57 % av de inskrivna vid arbetsförmedlingarna i åldern 55–64 år någon form av gymnasieutbildning.

Antalet långtidsarbetslösa i åldrarna över 55 år har ökat väsentligt under tredje kvartalet 1999 enligt AMS kvartalsrapport (1999:3). En registerförändring vid årsskiftet innebar att ca 20 000 personer räknades in som arbetslösa och som tidigare ej räknats i denna grupp. Det gällde främst personer som var på väg ut från arbetsmarknaden men som uppbar arbetslöshetsersättning. Detta är huvudförklaringen till ökningen av antalet långtidsarbetslösa under hösten. Nästan hela ökningen faller på personer som är äldre än 55 år.

Utskottet kan konstatera att arbetsmarknadssituationen för de äldre arbetslösa är bekymmersam och delar motionärernas inställning att det finns behov av ytterligare insatser för denna grupp. Utskottet förutsätter att det nyligen införda förstärkta anställningsstödet skall kunna ha en positiv inverkan även för de äldre. Utskottet ser också positivt på att regeringen den 28 oktober 1999 uppdragit åt AMS att senast den 6 december redovisa ett förslag om hur de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan användas för särskilda insatser för arbetslösa som under längre perioder stått utanför den reguljära arbetsmarknaden, exempelvis äldre arbetslösa som bor på orter med svag arbetsmark-

nad. Syftet skall vara att insatserna för de mest utsatta grupperna skall effektiviseras så att de arbetssökande genom egna insatser, kompetensutveckling och praktik kan öka sina möjligheter att komma tillbaka på den reguljära arbetsmarknaden eller utveckla egen verksamhet. Särskilt påpekas att förtidspensionering eller utförsäkring måste förhindras.

Utskottet lägger också i avsnitt 3.2.2 fram förslag om ett tillkännagivande från riksdagen om vikten av lösningar för personer med en särskilt svår situation på arbetsmarknaden. Utskottet anser det angeläget att de lösningar som väljs får en utformning som medger flexibilitet och hänsynstagande till individuella behov.

Mot bakgrund av dessa åtgärder avstyrks motionerna A231, A281, So262 (yrk. 1) samt A238 (yrk. 2).

I två motioner tas frågan om höjd pensionsålder upp. Utskottet vill här peka på att en promemoria, Höjd ålder för avgångsskyldighet till 67 år (Ds 1999:39), har utarbetats inom Näringsdepartementet. I promemorian förordas att det i anställningsskyddslagen införs en bestämmelse om att avtal som föreskriver en avgångsskyldighet mellan 65 och 67 år skall sakna verkan i den delen. I stället skall avgångsskyldighet gälla när arbetstagaren fyller 67 år. I avvaktan på beredningen av denna promemoria avstyrker utskottet motionerna So323 (yrk. 2) och A717.

1.2.6 Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa/långtidsinskrivna

Motioner

Kristdemokraterna anser i motion A254 att åtgärder och utbildning för att förhindra långtidsarbetslöshet måste inriktas mot kompetenshöjning som kan underlätta att få arbete i framtidsbranscher. Partiet anser vidare att en särskild delegation bör tillsättas för att stärka den enskilde arbetslöse i dennes sociala situation (yrk. 5).

Ana Maria Narti (fp) anser i motion Sf615 att aktivitetscentrum som drivs av långtidsarbetslösa t.ex. på basis av entreprenadkontrakt skall få tillstånd att bildas. Motionären anser att utrymme måste skapas för initiativ och ansvarstagande för att direkt mobilisera dessa personers energi (yrk. 6).

Utskottets ställningstagande

I avsnitten ovan har utskottet behandlat frågor kring arbetshandikappade och äldre, två grupper som är särskilt utsatta vad gäller långtidsarbetslöshet och långtidsinskrivning vid arbetsförmedlingarna. Antalet långtidsinskrivna totalt uppgick vid slutet av september till 77 200 enligt AMS kvartalsrapport 1999:3. En kontinuerlig minskning av antalet har skett under året. Andelen långtidsinskrivna av samtliga sökande som var arbetslösa eller i arbetsmarknadsprogram var 20 %. Antalet långtidsarbetslösa har däremot ökat under tredje kvartalet 1999 då i genomsnitt 57 000 personer var långtidsarbetslösa. Som redovisats i avsnittet ovan stod äldre långtidsarbetslösa för ökningen medan antalet långtidsarbetslösa ungdomar och medelålders personer minskade vid jämförelse med motsvarande kvartal året innan.

Riksdagen godkände under våren 1999 ett förslag i vårpropositionen att åtgärden anställningsstöd fr.o.m. den 1 oktober 1999 skulle förlängas och förstärkas för svaga grupper. Stödet innebär att den arbetsgivare som anställer en person som före anställningen var öppet arbetslös eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd och varit anmäld vid arbetsförmedlingen under minst 36 månader kan få anställningsstöd under sammanlagt 24 månader. En ytterligare förstärkning av detta stöd föreslås i årets budgetproposition och behandlas nedan i avsnitt 3.2.2. Under vecka 46 fick 2 500 personer del av det förstärkta anställningsstödet, nära nog en fördubbling jämfört med vecka 43.

I regeringens förslag till samlat programdokument för mål 3 åren 2000–2006, som redovisas utförligare i avsnitt 3.2.3 nedan, föreslås insatser för bl.a. personer som riskerar att förlora sina arbeten på grund av att de har otillräcklig kompetens eller personer som på grund av låg kompetens eller andra orsaker står långt från arbetsmarknaden. Här föreslås bl.a. åtgärden jobbrotaion som innebär att långtidsarbetslösa, särskilt personer med utländsk bakgrund och funktionshindrade, som behöver bättra på sin kompetens för att komma in på arbetsmarknaden skall delta i jobbrotaion på arbetsplatser.

Utskottet vill här också nämna att regeringen i årets budgetproposition föreslår att 1,35 miljarder kronor år 2000 avsätts i form av reducerad skatt för att stimulera kompetensutveckling i arbetslivet. Syftet är att stimulera till kontinuerlig individuell kompetensutveckling i arbetslivet, vilket kan öka individens möjligheter att välja och byta arbete. Regeringen gör bedömningen att ett system för individuell kompetensutveckling i arbetslivet skulle kunna öka anställbarheten och tryggheten i arbetslivet.

Båda motionärerna pekar på vikten av stimulans och aktivitet för att motverka den passivisering som kan bli följden av långtidsarbetslöshet. Utskottet vill även här peka på det uppdrag regeringen givit AMS och som återges ovan i avsnittet 1.2.5. Uppdraget innebär att AMS skall redovisa hur insatserna för de mest utsatta grupperna kan effektiviseras så att berörda arbetssökande genom egna insatser, kompetensutveckling och praktik kan öka sina möjligheter att komma tillbaka på den reguljära arbetsmarknaden eller utveckla egen verksamhet.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna A254 (yrk. 5) och Sf615 (yrk. 6).

1.3 Deltidsarbetslöshet

Bakgrund

Enligt en redovisning i budgetpropositionen fanns det drygt 123 000 deltidslösa registrerade vid arbetsförmedlingarna under första halvåret 1999. Av dessa hade 89 % rätt till inkomstrelaterad ersättning, vilket är en betydligt större andel än av de öppet arbetslösa i allmänhet där motsvarande tal är 72 %.

Under tre perioder har det funnits regler i arbetslöshetsförsäkringen som innebär begränsningar i rätten att få deltidserättning. Enligt den nuvarande

regleringen i 40 § lagen om arbetslöshetsförsäkring får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva om begränsningar i ersättningsrätten för personer som regelbundet utför deltidsarbete. Sedan den 1 januari 1996 gäller en sådan begränsning, som numera återfinns i 8 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Begränsningsregeln avser personer som regelbundet utför deltidsarbete under veckor då de i övrigt är arbetslösa. En sådan person har inte rätt till ersättning om han eller hon efter en första ersättningsperiod fortsätter en tillsvidareanställning på deltid så länge som denna anställning pågår. Begränsningen gäller också i en ny tillsvidareanställning som påbörjas inom tre månader från det att den tidigare tillsvidareanställningen på deltid upphörde.

Förordningen innehåller även andra regler som gäller deltidsarbetslösa. Under den tid som ersättning lämnas skall länsarbetsnämnden tillsammans med sökande, arbetsgivare och fackliga organisationer aktivt verka för att den sökande får en sammanlagd veckoarbetstid som motsvarar hans eller hennes önskemål om arbetstid. Om detta inte kan åstadkommas skall en lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd erbjudas i stället. Särskild prövning av ersättningsrätten skall göras var sjätte månad.

I avsnitt 2 utgiftsområde 13 beskriver utskottet i korthet den s.k. DELTA-utredningen som regeringen tillsatte i april 1998. Uppdraget (dir. 1998:27) var att beskriva och analysera hur förekomsten av deltidsarbeten och tillfälliga arbeten har utvecklats sedan början av 1980-talet och bedöma hur förekomsten av dessa anställningsformer skulle kunna tänkas utvecklas i framtiden. Mot bakgrund av den analysen skulle utredaren överväga om några förändringar behövde göras vad gäller rätten till arbetslöshetsersättning för den berörda kategorin arbetstagare. Utredningen lade fram sitt slutbetänkande (SOU 1999:27) i februari i år. I korthet föreslog utredningen att den som vill ha fyllnadsersättning inför arbetslöshetskassan skall uppvisa ett intyg från arbetsgivaren att denne inte kan erbjuda mer tid. Intyget skall uppvisas första gången ersättningen söks och efter sex månader. Även länsarbetsnämnden skall få del av intyget som underlag i diskussionen om den enskildes handlingsplan. Efter 52 veckor skall arbetsgivaren och den anställda ställas inför en valsituation, ”den bortre parentesen” för arbetsgivaren. Om arbetsgivaren inte erbjuder önskad tid återstår för den enskilde att antingen delta i ett anpassat arbetsmarknadsprogram på heltid eller att stanna kvar i deltidsanställningen utan fyllnadsersättning. Särregler föreslås för personer över 60 år. Deltidsarbete skall inte längre anses som lämpligt arbete för den som söker heltidsarbete, vilket innebär att arbetsförmedlingen inte kan avstänga den som i denna situation vägrar att acceptera deltid.

Sedan 1997 gäller enligt 25 a § lagen om anställningsskydd en särskild regel för deltidsanställda. Om en sådan arbetstagare anmält för arbetsgivaren att han eller hon vill ha en anställning med högre sysselsättningsgrad har personen under vissa förutsättningar företrädesrätt till en ledig sådan anställning.

De deltidarbetslösas situation tas upp i fyra enskilda socialdemokratiska motioner.

En lång rad insatser krävs enligt *Lennart Klockare och Birgitta Ahlqvist (s)* i motion A267. Arbetsgivarna måste ta sitt ansvar och organisera arbetet så att den som vill ha högre sysselsättningsgrad också kan få det. Det är inte acceptabelt att kostnaderna annars övervältras på a-kassan. Motionärerna ser som en möjlighet att i lagen kräva särskilda skäl för att få inrätta heltidstjänster.

Lena Sandlin och Ingemar Josefsson (s) anser i motion A703 att den nuvarande lagregleringen behöver skärpas. Deltid skall vara tillåtet bara om det finns särskilda skäl som att arbetet bara utförs under kortare tid under dygnet. Avsteg skall kunna göras genom central överenskommelse mellan arbetsmarknadens parter. – I motion A707 efterlyser samma motionärer arbetsmarknadspolitiska insatser. Nu när konjunkturen vänt bör det förebyggande arbetet prioriteras. Ett annat arbetssätt med tidiga insatser krävs från arbetsförmedlingens sida, sägs det i motionen. Samarbetet bör utökas med arbetsgivare och fackliga organisationer. Möjligheter till utbildning och studiefinansiering bör kunna komma i fråga.

Marie Granlund (s) i motion A725 anser att DELTA-utredningen lagt fram många vällovliga förslag, men hon framhåller att pressen på arbetsgivarna måste öka. En utvärdering bör göras av hur de arbetsrättsliga reglerna fungerat i praktiken. Om situationen inte förbättras bör regeringen överlägga med berörda parter på arbetsmarknaden. Ambitionen bör vara att heltidsanställning är en rättighet och deltidanställning en möjlighet.

Utskottets ställningstagande

Under en följd av år har utskottet behandlat motioner som avser de deltidarbetslösas situation bl.a. när det gäller möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet har uttalat att det inte går att bortse från att många deltidarbetslösa ställs inför svåra val och att många lämnar sin tillsvidareanställning på deltid för att inte förlora ersättningsrätten. Utskottet har betonat att det inte är tillfredsställande att människor förlorar anknypningen till arbetslivet på det sättet (se bl.a. 1997/98:AU5). Utskottet har därför välkomnat DELTA-utredningen.

Det framgår av budgetpropositionen att DELTA-utredningens förslag har remissbehandlats och att avsikten är att regeringen skall ta ställning till förslagen i samband med förslagen från den arbetsgrupp som har till uppdrag att se över vissa frågor inom arbetslöshetsförsäkringen. Som redovisats ovan har arbetsgruppen i dagarna lagt fram sina förslag (Ds 1999:58).

I den arbetsrättsliga frågan om en principiell rätt till heltidsanställning har utskottets uppfattning varit att anställningar på heltid skall eftersträvas. Utskottet har sett det som angeläget att det skapas förutsättningar för heltidsanställningar för den som så vill och hänvisat till de ändringar i LAS som genomfördes från 1997 (1998/99:AU8).

I sammanhanget vill utskottet även hänvisa till slutrapporten från den s.k. vård- och omsorgskommissionen, Den ljusnande framtid är vård (Ds 1999:44). Kommissionen har bestått av företrädare för regeringen, kommun- och landstingsförbunden samt de fackliga huvudorganisationerna och har tillsatts mot bakgrund av rekryteringssvårigheterna inom sektorn. I rapporten konstaterar kommissionen att vård- och omsorgssektorn har den största andelen deltidsanställda. Samtidigt är deltidsarbetslösheten oacceptabelt stor och omfattar ca 18 % av de sysselsatta inom yrkesgruppen, detta alltså trots rekryteringsproblemen. Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att kommissionen enats om att bl.a. verka för att minska deltidsarbetslösheten. Målet skall vara att minska deltidsarbetslösheten med 50 % under en ettårsperiod fram till slutet av 2000. Enligt propositionen avser regeringen att senare kalla de berörda parterna till möte i syfte att analysera om detta mål har nåtts.

För utskottet är det mycket angeläget att det ofrivilliga deltidsarbetet kan begränsas så långt som möjligt. Deltidsarbetslösheten är ett stort problem som ställer krav både på arbetsgivarna och på arbetsförmedlingen. De insatser som nu görs på området är därför mycket välkomna. Utskottet vill dock inte nu låsa sig för olika tekniska lösningar som rör deltidsproblematiken utan anser att det beredningsarbete som skall ske i Regeringskansliet bör avvaktas.

Med hänvisning till detta avstyrks de nu behandlade motionerna A267, A703, A707 och A725.

1.4 Privat arbetsförmedling, uthyrnings- och bemanningsföretag

Bakgrund

Fram t.o.m. 1993 gällde ett principiellt arbetsförmedlingsmonopol i Sverige. Monopolet innebar i princip att arbetsförmedlingen är en offentlig angelägenhet. Den tidigare lagstiftningen hämtade sitt innehåll från ILO-konventioner om avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer. Privat arbetsförmedling kunde förekomma i viss begränsad omfattning och i noga reglerade former. En ny lag om privat arbetsförmedling och uthyrning av arbetskraft antogs 1991 och trädde i kraft den 1 januari 1992. Lagen innebar vissa uppmjukningar i förhållande till 1935 års lag i ämnet. Den verksamhet som består i uthyrning av arbetskraft fick en legaldefinition, ”ett rättsförhållande mellan en beställare och en arbetsgivare som innebär att arbetsgivaren mot ersättning ställer arbetstagare till beställarens förfogande för att utföra arbete som hör till beställarens verksamhet”, och legaliserades. Den som hyrde ut arbetskraft måste enligt 1991 års lag iaktta vissa regler som syftade till att arbetstagare som fått arbete via uthyrningsföretag inte skulle hamna i svårigheter av olika slag, bl.a. vad gällde möjligheten att träffa tidsbegränsade anställningsavtal.

Den nuvarande lagen (1993:440) om privat arbetsförmedling och uthyrning av arbetskraft innebar att arbetsförmedlingsmonopolet upphävdes. Lagen trädde i kraft den 1 juli 1993. Sverige hade dessförinnan under våren

1992 sagt upp ILO-konventionen 1949 nr 96 om avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer. Genom den nya lagen avskaffades kravet på tillstånd av AMS för att få bedriva privat arbetsförmedling. Även AMS tillsynsfunktion slopades, och som en följd av det möjligheterna att ingripa med vitesföreläggande eller vitesförbud mot verksamhet som strider mot lagen. Ett straffsanktionerat förbud infördes mot att ta betalt av arbetssökande eller arbetstagarare. Den som förmedlar eller hyr ut arbetskraft får därmed ta betalt av arbetsgivaren eller beställaren.

1993 års lag innebar också vissa lättnader i uthyrningsföretagens verksamhet. Begränsningen i fråga om den sammanlagda tid som en enskild arbetstagarare kan hyras ut eller hyras in avskaffades liksom begränsningen av möjligheten att träffa tidsbegränsade anställningsavtal. Även det generella kravet att uthyrningen skulle vara föranledd av ett tillfälligt behov hos beställaren av extra arbetskraft upphävdes. Den s.k. karenstiden för en arbetstagarare hos ett uthyrningsföretag behölls. Regeln i 4 § punkt 3 innebär att en arbetstagarare som har sagt upp sig från en anställning och tar anställning hos en arbetsgivare som hyr ut arbetskraft inte får hyras ut till sin förra arbetsgivare tidigare än sex månader efter det att anställningen hos denne upphörde. Bestämmelsen är straffsanktionerad.

I den proposition som låg till grund för 1993 års lagändringar (prop. 1992/93:218) förutsattes att en utvärdering och analys av effekter och konsekvenser av avregleringen skulle göras efter en treårsperiod. Frågor som borde beaktas särskilt angavs vara avregleringens effekter på den offentliga arbetsförmedlingen och information om lediga platser (platsanmälningslagen), effekterna för särskilt utsatta grupper samt uthyrning av arbetskraft.

Platsanmälningslagen (1976:157) innebär en principiell skyldighet för arbetsgivare att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen. Undantag gäller bl.a. för anställningar med mycket kort varaktighet. Skyldigheten är straffsanktionerad.

Riksdagsbeslutet om 1993 års arbetsförmedlingslag förutsatte i enlighet med vad som sagts i propositionen att effekterna av de nya reglerna skulle utvärderas efter tre år. Som särskilt utredare utsågs dåvarande landshövdingen Björn Rosengren. I slutbetänkandet Personaluthyrning (SOU 1997:58) pekade utredaren på vissa problem inom branschen. Samtidigt konstaterades att det finns behov av en systematisk förmedling av korttidsjobb. Utredningen avvisade lagstiftning om t.ex. begränsningar av längsta tillåtna uthyrningstid men föreslog att en statlig nämnd skulle svara för registrering av personaluthyrningsföretagen. Registrering skulle bara kunna ske om företaget uppfyllde vissa villkor vad gäller t.ex. ekonomi, anställningsförhållanden och affärsetik. Utredaren föreslog också en ändring i LAS. En arbetstagarare som varit inhyrd hos en arbetsgivare mer än tre år skulle ha företrädesrätt till tillsvidareanställning hos inhyraren.

Utredarens förslag har inte föranlett några lagändringar.

Den s.k. DELTA-utredningen (SOU 1999:27) föreslog ett tvåårigt AMS-projekt för att utveckla och stödja etablering av branschanknutna bemanningsföretag. Projektet, "DELTA-modeller", skulle bedrivas i samarbete med parterna på arbetsmarknaden. AMS skulle tilldelas 250 miljoner kronor för

projektet, som skulle vara en modell att åstadkomma fasta heltidsanställningar.

ILO antog 1997 en ny konvention (nr 181) om privat arbetsförmedling inklusive personaluthyrning som ersätter 1949 års konvention om området.

Här kan även nämnas att Jämställdhetsombudsmannen (JämO) nyligen har genomfört en granskning av jämställdhetsplaner hos de nio största företagen inom branschen.

I avsnittet ovan om deltidsarbetslöshet har en beskrivning lämnats av arbetslöshetsförsäkringens regler om ersättningsrätt för deltidsarbetslösa.

Förutom dessa lag- och förordningsregler finns anledning att nämna ett meddelande av AMS försäkringsenhet, nr 5/1996. Med anledning av att arbetslöshetskassorna tillämpat olika bedömningar i ärenden som rör anställda i personaluthyrningsföretag klargör AMS sin uppfattning, och enligt meddelandet kommer den uppfattningen att vara vägledande vid tillsynsverksamheten. Där anges att en medlem som arbetar i ett uthyrningsföretag för att hyras ut skall anses vara tillsvidareanställd i den omfattning som svarar mot arbetsutbudet, och detta oavsett vad anställningsförhållandet kallas i anställningsavtalet. Enligt meddelandet kan en anställning inte anses tillfällig om engagemangen är återkommande. Medlemmen måste enligt AMS också anses vara anställd i den omfattning han står till företagets förfogande, oberoende av garantitid eller lön, och detta skall anses utgöra medlemmens arbetsutbud. Meddelandet hänvisar till praxis i ett antal domar från Försäkringsöverdomstolen.

Motioner

Frågor med anknytning till privat arbetsförmedling, uthyrnings- och bemanningsföretagen och platsanmälningslagen tas upp i ett antal motioner.

I en kommittémotion av *Socialdemokraterna*, A261, föreslås en utredning av personaluthyrningsbranschen. Motionärerna hänvisar till den nyssnämnda utredningen som gav vid handen att det finns vissa problem inom branschen. Vissa av dem rör svårigheter som mer allmänt uppstår när nya former uppkommer på arbetsmarknaden, andra gäller de anställda och deras villkor. En del av dem är av det slaget att de bör lösas avtalsvägen, andra kanske inte kräver nya regler men väl en annan tillämpning som innebär att regelverket fyller sin funktion. Oklarheter i lagtillämpningen bör därför ses över enligt motionen. Den ökade tillväxttakten inom branschen gör att det nu finns skäl att följa upp 1996 års utredning.

I en enskild motion, A227 av *Hans Stenberg m.fl. (s)*, föreslås en översyn av hur anställda i bemanningsföretag behandlas jämfört med andra anställda när det gäller arbetslöshetsersättning.

Moderaterna tar upp frågor som gäller bemanningsföretagen och anknytande frågor i kommittémotion, A247. Bemanningsföretagen symboliserar en ny syn på arbete och företagande, sägs det i motionen. Företagen ger flexibla lösningar och medför frihet för både arbetstagare och företag. De innebär också en samhällsekonomisk nytta, eftersom de bidrar till att ta bort flaskhal-

sar i produktionen. Moderaterna vänder sig mot den uthyrningsverksamhet som s.k. lokala arbetscentrum bedriver eftersom villkoren inte är desamma. Mellan uppdragen hos dessa offentliga bemanningsföretag deltar nämligen personalen i arbetsmarknadsåtgärder och lyfter arbetslöshetsersättning, medan de privata uthyrarna har fasta anställningsavtal och betalar ersättning för s.k. garantitid (yrk. 1). Ett annat exempel på sådan konkurrens utan lika villkor är den poolverksamhet som AMS bedriver. En arbetslös knyts till poolen, får sedan ett tidsbegränsat arbete och blir därefter åter arbetslös, knyts till poolen igen och lyfter ersättning (yrk. 2). Motionärerna kritiserar det förutnämnda förslaget från DELTA-utredningen att AMS skulle få i uppdrag att i samarbete med parterna påskynda etableringen av fler branschanknutna, helt intäktsfinansierade bemanningsföretag. Moderaterna menar att detta inte är en uppgift för AMS. Det är enligt motionen principiellt felaktigt att bedriva en renodlad personalutbildningsverksamhet i statlig eller kommunal regi (yrk. 4). I motionen påtalas också tillämpningen av arbetslöshetsförsäkringens regler i förhållande till uthyrningsföretagen. I andra branscher där deltidsarbete är särskilt vanligt fungerar försäkringens som en indirekt subvention. I bemanningsföretagen däremot utestängs deltidsanställda från ersättning till följd av AMS regeltillämpning. Det är enligt Moderaterna inte självklart att lösningen ligger i att utvidga subventionen till bemanningsföretagen utan det viktiga är att reglerna är konkurrensneutrala och icke-diskriminerande samtidigt som det är nödvändigt att införa en skärpt bortre parentes (yrk. 5). Slutligen föreslås att den s.k. karensregeln i arbetsförmedlingslagen upphävs (yrk. 6).

Moderaternas kommittémotion om vissa arbetsmarknadspolitiska frågor, A282, berör frågor med anknytning till privat arbetsförmedling. Motionärerna anser att starka skäl talar för att förmedlingsverksamheten bör konkurrensutsättas i ökad utsträckning och hänvisar till systemet i Australien. Förmedlingarna skulle då få betalt efter i vilken utsträckning de lyckas skaffa fram ett arbete åt arbetslösa (yrk. 7). Moderaterna ser det också som positivt om antalet specialistförmedlingar kunde öka. Förmedlarna kan då på ett bättre sätt följa vad som sker inom branschen och ha bättre kunskap om vilka krav som olika företag ställer (yrk. 8).

Kristdemokraterna påtalar i motion A255 att anställda i privata bemanningsföretag till skillnad från deltidsanställda i andra företag, däribland även anställda i de offentligt organiserade bemanningsföretagen, s.k. arbetscentrum, anses som heltidsanställda oavsett vad avtalet innebär. De kan enligt motionen därmed inte få utfyllnad från arbetslöshetsförsäkringens. Samma regler bör gälla oavsett om det är ett offentligt organiserat eller ett privat företag (yrk. 6).

I motion A201 av *Inger Strömbom och Maria Larsson (kd)* efterlyser motionärerna en ändring i reglerna för arbetslöshetsförsäkringens av motsvarande innebörd (yrk. 2). I motionen begärs också ett tillkännagivande om den illotala konkurrens som motionärerna anser att arbetscentrumen utgör i förhållande till privat uthyrningsverksamhet (yrk. 1). Liksom Moderaterna anser

motionärerna också att den s.k. karens- eller karantänregeln i arbetsförmedlingslagen bör upphävas (yrk. 3).

Vänsterpartiet tar upp frågan om bemanningsföretagen i sin motion A723 om arbetsrätten (yrk. 8). Personalen kan ha små möjligheter att planera sin framtid. Partiet pekar på ojämna inkomster, bristande utvecklingsmöjligheter, avsaknad av inflytande och skydd mot sexuella trakasserier m.m. Bristande löne- och anställningsvillkor skall enligt motionen inte lösas genom offentliga subventioner t.ex. genom arbetslöshetsförsäkringen utan genom att branschen förbättrar anställningsvillkoren. Partiet anser dels att någon form av auktorisation bör införas med krav på tillräcklig kapitalbas, skatte- och avgiftsredovisning enligt god sed m.m., dels att en översyn bör göras av arbetsrätten för de anställda, t.ex. vad gäller medbestämmande och fackligt inflytande. Krav på auktorisation framställs också i *Vänsterpartiets* motion A219 om kvinnors arbetsmarknad (yrk. 3). I denna motion påtalas att majoriteten av de anställda är kvinnor, många av dem är yngre och utan socialt nätverk på arbetsplatsen.

Folkpartiet anser enligt motion A231 att det är viktigt att de privata arbetsförmedlingarna får finnas kvar och utvecklas (yrk. 22). Utvecklingen visar med all tydlighet att lagen fungerar. Dagens mångfald på arbetsförmedlingsområdet gynnar både arbetsgivare och arbetstagare, sägs det i motionen.

I motion A218 föreslår *Anita Sidén och Cecilia Magnusson (m)* att platsanmälningslagen upphävs. Motionärerna motiverar sitt förslag med att den offentliga förmedlingen inte längre har monopol, att två av tre platser i dag tillsätts utan den offentliga förmedlingens medverkan och att lagen inte har medfört några sanktioner på senare år – en lag vars efterlevnad inte kontrolleras är överflödigt enligt motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Bemanningsbranschen består av företag och organisationer som arbetar med personaluthyrning, rekrytering och entreprenad. Enligt branschens egna uppgifter sysselsattes ca 22 000 personer i branschen i juni 1999. Det motsvarar omkring 0,52 % av arbetskraften. Branschen domineras av några stora företag. Totalt finns ca 400 företag med personal anställd. Till det kommer ett mycket stort antal egenföretagare. Branschen växer kraftigt, årstillväxten ligger på runt 50 %. Enligt branschens prognoser kommer mer än 30 000 personer att sysselsättas där under nästa år.

Verksamheten förekommer främst i Stockholmsområdet med omkring 70 % av de anställda. De viktigaste personalgrupperna inom bemanning är sekreterare, telefonister och receptionister, som tillsammans står för 75 % av uthyrningen.

Enligt branschens uppgifter är majoriteten av de anställda organiserade i HTF, Handels- och tjänstemannaförbundet. Enligt kollektivavtal erhåller de anställda 75 % av den genomsnittliga timlönen som garantilön under den tid de inte är uthyrda. Nära 90 % av de anställda har garantilön. Ca 85 % av de

anställda har en genomsnittlig veckoarbetstid som motsvarar heltid, 35 timmar eller mer.

Den nyssnämnda utvärderingen (SOU 1997:58) granskade uthyrningsföretagen från skilda utgångspunkter och kom fram till att det största frågetecknet gäller de anställdas situation. Som utredaren pekade på, vilket också framhålls i motion A261 av Johnny Ahlqvist m.fl. (s), är en del av problemen, exempelvis löneform och arbetstid, av sådant slag att de enligt svensk praxis skall lösas avtalsvägen. Andra frågor kräver kanske inte nya regler men en tillämpning som gör att regelverket fyller sin funktion. Utskottet instämmer i att oklarheter i tillämpningen av reglerna motiverar att verksamheten åter ses över. Ett ytterligare skäl är den starka expansionen av branschen – mer än en fördubbling mätt i antalet sysselsatta personer bara sedan utvärderingen gjordes.

Som framgått av de ovan refererade motionerna väcker verksamheten i bemanningsföretagen, reglerna för själva verksamheten, verksamhetens förhållande till andra regelsystem, konkurrensförhållanden m.m. en rad frågor. Arbetsmarknadsutskottet anser att översynen av verksamheten bör bedrivas förutsättningslöst, men de anställdas situation och de problem som kan vara förknippade med en anställning i bemanningsföretag måste stå i fokus.

Vad utskottet anfört med anledning av motion A261 bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget berörda motioner avstyrks, i den mån de inte tillgodosetts med vad utskottet anfört. Det gäller motionerna A201 (yrk. 1–3), A219 (yrk. 3), A227, A247 (yrk. 1, 2, 5 och 6), A255 (yrk. 6) samt A723 (yrk. 8).

Med anledning av Moderaternas synpunkter på förslaget från den s.k. DELTA-utredningen om utveckling av branschanknutna bemanningsföretag kan utskottet konstatera att utredningens förslag är under beredning i Regeringskansliet. Utskottet ser inga skäl att föregripa resultatet av den beredningen och avstyrker därför motionsyrkandet i fråga, A247 (yrk. 4).

Moderaterna talar i sin motion A282 om vikten av privata arbetsförmedlingar och av att den offentliga förmedlingen konkurrensutsätts i större utsträckning. Med anledning av de synpunkterna vill utskottet understryka att den offentliga förmedlingens roll inte helt lätt går att jämföra med de privata förmedlingarna och att det därför är svårt att över huvud taget tala i termer av konkurrens. Uppgiften för den offentliga förmedlingen är betydligt vidare eftersom den har ansvar för att målen för arbetsmarknadspolitiken uppfylls. Utskottet har inte skäl att motsäga Moderaterna och Folkpartiet i deras uppfattning om betydelsen av specialistförmedlingar och ökad mångfald på arbetsförmedlingsområdet men ser ingen anledning till ett tillkännagivande till regeringen om den saken. Med det anförda avstyrks motionerna A282 (yrk. 7 och 8) och A231 (yrk. 22).

Vad till sist angår den s.k. platsanmälningslagen kan utskottet inte instämma med motion A218 om att lagen borde kunna avskaffas. Lagen fyller en vidare funktion än vad motionärerna tycks utgå från. Lagen är ett betydelsefullt hjälpmedel för arbetsmarknadsmyndigheterna att få en överblick av efterfrågan på arbetskraft. Betydelsen av lagen har kanske blivit än större med den nya tekniken som förbättrar möjligheterna att ”matcha” arbetssökande med de lediga platserna. Med en total överblick kan vakanstiderna

minska. Det bör även ligga i de arbetssökandes intresse att få en så god överblick som möjligt över de lediga platserna. Att lagen måhända inte leder till sanktioner behöver inte betyda att den är överflödig. Motion A218 avstyrks.

2 Utgiftsområde 13 – Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

2.1 Ersättning vid arbetslöshet m.m.

Mål för utgiftsområdet m.m.

Propositionen

Utgiftsområde 13 omfattar två anslag, A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning och A 2 Bidrag till lönegarantiersättning.

Målet för utgiftsområdet är att det skall medverka till att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden.

Under rubriken *Prioriteringar* anges att aktivitet och omställning under arbetslöshet skall prioriteras. Detta innebär bl.a. att försäkringens grundläggande krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande skall preciseras liksom vad som kan anses vara ett lämpligt arbete. I den mån det behövs kommer regeringen att föreslå lagändringar under år 2000.

I propositionen redovisas uppdraget för den arbetsgrupp som regeringen tillsatt för att se över vissa frågor inom arbetslöshetsförsäkringen och som enligt propositionen skulle redovisas den 28 september 1999. Förutom att den skall se över reglerna om skyldigheten att stå till arbetsmarknadens förfogande och att ta ett anvisat lämpligt arbete skall gruppen lämna förslag som säkerställer att arbetslösa behandlas lika i likartade situationer, den skall analysera hur arbetsförmedlingens kontrollfunktion fungerar och den skall se över tillsynen av försäkringen.

I propositionen redovisas också slutbetänkandet från den s.k. DELTA-utredningen om deltidsarbete, tillfälliga jobb och arbetslöshetsersättning (SOU 1999:27), som avlämnades i februari år 1999, och en rapport om Indexering av högsta och lägsta dagpenningnivå i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 1999:10). Dessa har remissbehandlats och regeringen avser att ta ställning till dem i anslutning till behandlingen av förslagen från den ovan nämnda arbetsgruppen.

Medelsåtgången beräknas för de närmaste tre åren bli mindre än vad som antogs i 1999 års budgetproposition. Detta beror på att arbetslösheten nu antas bli lägre för vart och ett av åren 2000–2002. Minskningen beräknas dock inte bli proportionell mot minskningen av arbetslösheten. Detta beror på dels att den statliga ålderspensionsavgift som belastar anslaget för arbetslöshetsersättning har höjts, dels att de som i störst utsträckning antas lämna arbetslöshet är personer som enbart erhållit grundbelopp eller saknat arbetslöshetsersättning, t.ex. många ungdomar. Ytterligare en faktor som påverkar utgifterna i förhållande till arbetslösheten är att vissa personer som räknas som sysselsatta i SCB:s arbetskraftsundersökningar samtidigt kan uppbära arbetslöshetsersättning, t.ex. deltidsanställda och tillfälligt anställda.

Under utgiftsområde 14, anslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, konstaterar regeringen att effekterna av en minskande medelstildelning i kombination med en hög medelsförbrukning under det första halvåret 1999 har inneburit att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar under hösten. Enligt propositionen ställer detta stora krav på AMV att genom prioriteringar och omfördelning av resurser – inom ramen för arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring – motverka utförsäkringar. Regeringen säger sig följa utvecklingen noggrant och finner det oacceptabelt att antalet utförsäkringar ökar på grund av brist på arbetsmarknadspolitiska medel.

Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	35 289 473	Anslagssparande	1 153 527 ¹
1999	Anslag	32 796 000	Utgiftsprognos	32 433 000
2000	Förslag	29 696 000		
2001	Beräknat	27 548 000		
2002	Beräknat	27 355 000		

¹Av detta har 120 695 tusen kronor förts bort från anslaget.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
29 696 000	+9 883 413	-6 750 000	+18 965 750	-600 000

Propositionen

Anslaget disponeras i huvudsak av AMS. Utvecklingen av arbetslösheten är avgörande för anslagets storlek. Utgifterna påverkas av konjunkturen och av hur reglerna i arbetslöshetsförsäkringen är utformade.

Under 1998 utbetalades från anslaget arbetslöshetsersättning och utjämningsbidrag, tillfällig avgångsersättning, ersättning under tid i generationsväxling samt ersättning till deltagare i OTA (Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa). Från och med 1999 belastar utgifterna för OTA anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder under utgiftsområde 14.

Under 1998 utbetalades 35,3 miljarder kronor under anslaget, vilket är 5,4 miljarder kronor mindre än vad som beräknades inför budgetåret 1998. Orsaken är framför allt en lägre arbetslöshet. Under hösten 1998 sjönk arbetslösheten ännu snabbare än beräknat, vilket medförde ett anslagssparande på 1 154 miljoner kronor. Av detta har 1 212 miljoner kronor förts bort. Därutöver har regeringen minskat anslaget med 610 miljoner kronor som en teknisk justering med anledning av ändrade redovisningsprinciper hos AMV. Bakgrunden till den ändrade redovisningsprincipen är Ekonomistyrningsverkets

(ESV) bedömning att medlen under detta anslag i enlighet med nationalräkenskaperna bör definieras som transfereringar och att anslagsavräkningen därför skall ske kassamässigt, en bedömning som regeringen delar.

Regeringen beräknar att i genomsnitt 235 000 personer kommer att vara öppet arbetslösa under budgetåret 1999, vilket motsvarar 5,4 % av arbetskraften. Kostnaderna för bidrag till arbetslöshetsförsäkringen under innevarande år beräknas till 32,4 miljarder kronor.

Vid medelsberäkningen för år 2000 har regeringen tagit hänsyn till beslut med anledning av 1999 års ekonomiska vårproposition samt antaganden om den ekonomiska utvecklingen enligt den reviderade finansplanen. Enligt denna (budgetpropositionen för 2000, prop. 1999/2000:1, s. 21) väntas utvecklingen av sysselsättningen och arbetskraftsutbudet sammantaget leda till att den öppna arbetslösheten som årsgenomsnitt uppgår till 4,5 % år 2000. För budgetåret 2000 föreslås ett ramanslag om 29,7 miljarder kronor.

Motioner

I motion A277 som avser anslag inom arbetsmarknadspolitiken föreslår *Moderaterna* att det införs en allmän arbetslöshetsförsäkring från den 1 januari 2000. Försäkringen skall omfatta alla och ha en sådan utformning att den stimulerar den enskilde att aktivt söka arbete och underlättar en sundare lönebildning. Det skall vara en omställningsförsäkring som understöder arbetslinjen. Av det skälet förordar *Moderaterna* en s.k. bortre parentes efter 300 ersättningsdagar. För deltidsarbetslösa bör det införas en begränsning i huvudsaklig överensstämmelse med DELTA-utredningens förslag. Ett efterskydd motsvarande grundnivå föreslås för samtliga under 200 dagar och därutöver särskilda efterskyddsregler för äldre arbetskraft. Det s.k. arbetsvillkoret bör ökas till tolv månader och ersättningsnivån bör vara 75 %. En avindexering bör ske på det sättet att inkomsten vid försäkringstidpunkten räknas upp efter basbeloppsförändringen, inte efter löneökningstakten inom avtalsområdet. *Moderaterna* framhåller att förslaget skall ses tillsammans med de inkomstskattesänkningar som partiet föreslår. Försäkringen bör inkludera det stöd som utges vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder (yrk. 1 delvis). I konsekvens med detta föreslås att de medel under utgiftsområde 14 som huvudsakligen är att hänföra till direkta transfereringar överförs till utgiftsområde 13. *Moderaterna* föreslår ett anslag för år 2000 på 39,6 miljarder kronor (yrk. 5). För nästa år förordar partiet att den s.k. finansieringsavgiften höjs engångsvis med motsvarande 2,4 miljarder kronor. För de därpå följande två budgetåren räknar partiet med att ca 10 miljarder kronor årligen skall inflyta i premier från försäkringstagarna i den allmänna försäkringen.

Kristdemokraternas förslag i motion A255 utgår från partiets kritik mot den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen. Motionärerna pekar på att försäkringen trots den korta tid som den varit i kraft nu ses över i flera viktiga hänseenden. Försäkringen bör enligt partiet omfatta alla förvärvsarbetande som har anknytning till arbetsmarknaden, den bör ha en högre grad av avgiftsfinansiering och en ökad arbetslöshet till följd av dåligt fungerande lönebildning bör

omedelbart öka kostnaden för den enskildes a-kassa. Egenfinansieringen bör enligt Kristdemokraterna uppgå till en tredjedel, vilket kompenseras med sänkt skatt via en generell höjning av grundavdraget. Den totala inkomstförstärkningen för år 2000 blir med partiets förslag 5 750 miljoner kronor (yrk. 1 och 2). Enligt motionen leder partiets övriga förslag på näringslivs- och arbetsmarknadsområdet till att arbetslösheten sjunker, vilket även det minskar kostnaderna för arbetslöshetsförsäkring. Kristdemokraternas föreslår ett 6 750 miljoner kronor lägre anslag för nästa år (yrk. 11). Kristdemokraternas vill även ha en utredning om en ny allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring som enligt partiet bör införas från år 2001. – Denna del av motionen kommer att behandlas av utskottet i senare sammanhang.

Centerpartiet förordar ett samordnat försörjningsstöd i sin arbetsmarknadspolitiska kommittémotion A220 (yrk. 12 delvis). Partiet anser att den nuvarande utformningen med försörjningsstöd för arbetslösa och för personer i vuxenutbildning på olika utgiftsområden gör det svårt att överblicka både kostnader och möjliga samordningsvinster. Med den nuvarande ordningen blir det också svårt att kombinera åtgärder inom de olika områdena. Ett sammanhållet regelverk ökar förutsättningarna för rättvisa mellan enskilda. Även förutsättningarna för flexibilitet blir större, eftersom försörjningsstödet kan följa den enskilde genom de olika systemen. Genom att olika insatser kan kombineras blir möjligheterna bättre att skapa meningsfulla handlingsplaner. Ett samordnat försörjningsstöd gör det nödvändigt att förenkla regelverket, vilket leder till en minskad administration. Centerpartiet yrkar att regeringen i nästa års budgetproposition lägger fram ett förslag till ett sådant samordnat regelverk. För nästa budgetår anser Centerpartiet att det bör ankomma på regeringen att anvisa medel under anslag A 1 på utgiftsområdet till fördelning mellan olika myndigheter i enlighet med hur anslagen fördelas i budgetpropositionen. – I Centerpartiets anslagsmotion A274 tillförs anslaget A 1 ca 20,5 miljarder kronor i enlighet med förslaget om samordnat försörjningsstöd. Partiet beräknar att kostnaderna kan minska med 2 %, eller 1 miljard kronor, genom en mer effektiv förvaltning till följd av samordningen. Ytterligare 500 miljoner kronor bör enligt partiet kunna sparas genom ändrade sanktioner vid brott mot reglerna och genom ökad kontroll av att reglerna efterlevs. Regeringen bör enligt motionen återkomma skyndsamt med förslag om hur kontrollen skall kunna skärpas och fusk beivras (yrk. 1). Anslaget A 1 beräknas till ett 18 965 miljoner kronor högre belopp än enligt regeringens förslag (yrk. 2).

Folkpartiet anser enligt sin partimotion Fi212 (yrk. 15 delvis) att systemet med arbetslöshetskassor bör ses över med sikte på att göra om arbetslöshetsförsäkring till en omställningsförsäkring. Åtgärder i syfte att reformera försäkringen gör det möjligt att redan nästa år räkna med ett 600 miljoner kronor lägre anslag än vad regeringens föreslagit. I partiets motion Sf246 som avser socialförsäkringarna föreslår partiet en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, som skall vara fristående från statens budget. Alla inkomstagare skall omfattas. Försäkringen bör kompletteras med ett nytt icke behovsprövat skydd för utförsäkrade. I motionen finns ett motsvarande anslagsyrkande som i Fi212, dock uppenbarligen felskrivet (Sf246 yrk. 5).

Anita Johansson m.fl. (s) anser i motion A269 att regeringen efter olika europeiska förebilder borde utreda ett svenskt system för omvandling av ersättning från arbetslöshetskassan till insats i ett nystartat kooperativt företag. Den enskilde skulle kunna finansiera den egna insatsen i det nybildade företaget med hjälp av arbetslöshetsersättningen och i övrigt med någon form av finansieringsfond.

I motion A222 av *Ann-Marie Fagerström m.fl. (s)* anser motionärerna att brist på resurser för arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte skall få leda till utförsäkring från arbetslöshetskassan.

Agneta Brendt och Birgitta Ahlqvist (s) föreslår i sin motion A278 att personer som passerat åldersgränsen för att kunna få studielån i stället borde ha möjlighet att utbilda sig med bibehållen a-kassa.

Motion A229 av *Ana Maria Narti (fp)* avser kulturens budget. Motionären beskriver arbetsmarknadsåtgärderna och arbetslöshetskassan som ett slags konstgjord andning för den fattiga fria kulturen. En omflyttning till kulturens budget av en bråkdel av de enligt motionären enorma summor som går till AMS och till olika arbetslöshetskassor skulle ge upphov till betydligt bättre villkor (yrk. 1 delvis).

I avsnittet 3.2.2 nedan kommer utskottet att behandla vissa andra motionsförslag om arbetsmarknadspolitiska åtgärder finansierade genom arbetslöshetsförsäkringsmedel. Utskottet tar där också upp vissa frågor som anknyter till utförsäkringen.

Vissa bakgrundsuppgifter

Utskottet vill inledningsvis redovisa huvuddragen i de förslag som den förutnämnda arbetsgruppen lagt fram i dagarna, "Kontrakt för arbete – rättvisare och tydligare regler i arbetslöshetsförsäkringen", Ds 1999:58.

Arbetsgruppen har som utgångspunkt att villkoren i försäkringen och tillämpningen av reglerna kan ha betydelse för möjligheterna att varaktigt få ned arbetslösheten. Tydliga regler och konsekvent tillämpning är väsentligt. Förslagen är enligt arbetsgruppen ägnade att skärpa kraven på aktivitet och precisera kraven på omställningen. De arbetsmarknadspolitiska programmen och försäkringen skall integreras. Den arbetssökande skall ges rätt att tillsammans med arbetsförmedlingen formulera ett sökkontrakt där rättigheter och skyldigheter anges. Sökområde skall beskrivas liksom vilka aktiviteter som den enskilde förväntas delta i. En ersättningsperiod delas in i intervall om 100 dagar. Sökområdet vidgas mellan och inom intervallen. Kravet på aktivitet formuleras som ett tillägg till grundvillkoren i försäkringen. Dagpenningen skall enligt förordningsföreskrifter kunna bestämmas till olika belopp under skilda delar av ersättningsperioden. Arbetsgruppen föreslår även att rättigheterna under uppsägningstiden, t.ex. betald ledighet för att genomgå utbildning, preciseras för arbetstagare som sagts upp på grund av arbetsbrist, vilket sker genom en ändring i lagen om anställningsskydd (LAS). Den högsta dagpenningen föreslås bli höjd från nuvarande 580 kr till 640 kr. Efter 100 dagar sänks den högsta ersättningen till 580 kr. Sanktions-

reglerna för den som inte antar ett anvisat arbete ändras så att det blir en successiv minskning av dagpenningen. En sökande vars ersättningsrätt ifrågasätts en tredje gång utförsäkras. Arbetsprövningen av en arbetssökande, kvalitetsgranskningen av arbetsförmedlingarna och tillsynen av kassorna bör hållas samman. Det skall inte längre krävas deltagande i arbetsmarknadspolitiska program för kvalificering till en ny ersättningsperiod. I stället skall möjlighet ges till förlängd ersättningsrätt enligt föreskrifter som utfärdas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. De arbetsmarknadspolitiska programmen inriktas på att förbättra möjligheterna till nytt arbete. Slutligen föreslår arbetsgruppen att det skapas en övergångsarbetsmarknad, där den arbetssökande anvisas plats inom 600 ersättningsdagar. Arbetsgruppen anser att den närmare utformningen bör utredas vidare. 1 miljard kronor bör avsättas till övergångsarbetsmarknaden. I promemorian läggs det fram förslag om ändringar i flertalet av bestämmelserna i lagen om arbetslöshetsförsäkring och även i lagen om arbetslöshetskassor. Regeländringarna bör enligt utredningen träda i kraft den 1 oktober 2000. Höjningen av den högsta dagpenningen föreslås bli genomförd den 1 januari 2001.

I sammanhanget vill utskottet även något kort redogöra för två rapporter från Statskontoret respektive från Riksrevisionsverket som båda i viss mån anknyter till frågeställningar som berörs i förslaget från arbetsgruppen.

Riksrevisionsverket har fått medel av regeringen för att sammanfatta några generella erfarenheter av kontroll inom välfärdssystem och inkomstbeskattning. Enligt rapporten, Kontrollen inom välfärdssystemen och inkomstbeskattningen, RRV 1999:39A, är kontrollen fortfarande svag inom arbetslöshetsförsäkringen. Verket konstaterar att satsningen sedan 1990-talets mitt visserligen har resulterat i en klart ökad aktivitet från AMS sida i form av inspektioner, föreskriftsarbete m.m., men att det är svårt att avläsa något trendbrott när det gäller förekomsten av fel och fusk inom området eller i fråga om allmän probleminsikt. De institutionella förhållandena som hänger samman med kassornas privaträttsliga ställning sätter snäva gränser för kontrollmöjligheterna. A-kassorna saknar själva reell möjlighet att hålla uppsikt över i vilken utsträckning deras arbetslösa medlemmar uppfyller det grundläggande försäkringsvillkoret att stå till arbetsmarknadens förfogande eftersom arbetsförmedlingarna svarar för den kontrollen. A-kassorna är beroende av förmedlingens vilja att i enskilda fall ifrågasätta ersättningsrätten, och den viljan är i allmänhet låg, enligt vad som sägs i rapporten.

Statskontoret konstaterar i sin rapport "Vem ser efter arbetslöshetskassorna", 1999:32, att AMS har relativt små resurser för granskning – 9 kontaktpersoner skall granska 40 arbetslöshetskassor med 300 arbetsställen. Av de 5 500 ärenden som granskades år 1998 hittade AMS fel i vart sjunde. Detta behöver emellertid inte svara mot den totala felprocenten, eftersom granskningen koncentreras till kassor där det kan befaras att fel begås.

Statskontoret anser att statens representanter i kassornas styrelser oftast inte uppfyller de formella krav som bör ställas. Alltför många har andra band till kassan, och få har juridisk utbildning. Hälften av statens representanter har suttit mer än sex år i styrelsen och kan därmed ha förlorat distansen. I rapporten föreslås att representanterna utses av regeringen. Något större resurser än de drygt 14 miljoner kronor som i dag avsätts för granskningen

skulle i praktiken kunna spara utgifter för staten. I rapporten framförs också att någon form av vitesföreläggande skulle kunna användas i de fall kassorna inte rättar sig efter AMS påpekanden. Behovet av att granska kassorna skulle enligt rapporten bli mindre om kassorna hade egna ekonomiska motiv att vara strikta när de prövar ersättningen. Ett system liknande det som fanns fram till 1989, då medlemmarna betalade en del av ersättningen i den egna kassan, skulle betyda att skillnader i arbetslöshet mellan olika kassor märktes i medlemsavgiften.

I anslutning till detta vill utskottet även något kort redogöra för en nyligen färdigställd rapport från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). Studien undersöker effekterna på arbetslöshetstiderna av den sänkning av ersättningen från 80 till 75 % som genomfördes från den 1 januari 1996. Resultaten i studien visar att övergångarna till arbete ökade för personer som fick sänkt ersättning jämfört med personer som hade oförändrad ersättning till följd av att deras ersättning låg över taket i försäkringen. Sannolikheten att få arbete ökade med ca 10 % för dem som drabbades av sänkningen. Effekten var särskilt stark för personer under 25 år.

Utskottets ställningstagande

Som framgått av inledningsavsnittet föreslår såväl Moderaterna, Kristdemokraterna som Folkpartiet att det införs en allmän arbetslöshetsförsäkring, medan Centerpartiet förespråkar en ny och sammanhållen trygghetsförsäkring. Förslagen skiljer sig åt på flera punkter. Ett gemensamt drag i Moderaternas och Kristdemokraternas förslag är en ökad grad av självfinansiering, och dessa partier tillgodoräknar sig också kraftiga budgeteffekter av detta. Moderaterna tänker sig att en ny försäkring skall kunna vara i kraft redan vid årsskiftet. För nästa år skall en engångsvis höjning av den s.k. finansieringsavgiften ske med motsvarande 2,4 miljarder kronor, och för åren därefter utgår partiet från att ca 10 miljarder skall flyta in årligen i premier från den allmänna försäkringen. Kristdemokraterna tillgodoräknar sig redan för nästa år effekter av sitt förslag om en kraftigt höjd egenfinansiering som tillsammans med effekterna av partiets övriga förslag på näringslivs- och arbetsmarknadsområdet skulle kunna minska anslaget med i storleksordningen 6,7 miljarder kronor.

Utskottet har under en följd av år behandlat likartade yrkanden från oppositionspartierna om en allmän obligatorisk försäkring med en kraftigt ökad självfinansiering. Senast togs saken upp i utskottets yttrande till finansutskottet rörande utgiftsramarna. Till en början vill utskottet framhålla att den nya arbetslöshetsförsäkring som riksdagen beslutade om våren 1997 är en frivillig försäkring som bygger på medlemskap i arbetslöshetskassor. Med den nya lagen infördes en möjlighet även för sådana personer som valt att stå utanför de organisationsanknutna kassorna att via den s.k. ALFA-kassan få en inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Alla som har en förankring på arbetsmarknaden kan därmed få en sådan ersättning, och i den meningen är det redan en allmän försäkring.

De finansieringsmodeller som föreslagits av oppositionspartierna har skiftat över tiden. Utskottet kan konstatera att inget av partierna uttryckligen

förordad en återgång till den finansieringsmodell som var knuten till den försäkring som infördes av fyrtiregeringen och gällde under det andra halvåret 1994. Även denna gång är det svårt att få någon klarare bild av hur partierna tänkt sig finansieringen. Bl.a. inställer sig frågan vad den enskildes insats exakt skall relateras till och vilka som skall stå för finansieringen, hela löntagarkollektivet eller bara de som är medlemmar i en kassa eller möjligen de som kan sägas ha förankring på arbetsmarknaden och i så fall hur detta kriterium skall bestämmas. Som framhållits av finansutskottet i dess budgetbetänkande 1999/2000:FiU1 är flertalet av förslagen så vaga till sin karaktär att de redovisade besparingseffekterna för år 2000 framstår mer som förhoppningar än realistiskt underbyggda förslag. Så mycket står dock klart att såväl Moderaternas som Kristdemokraternas förslag skulle innebära kraftigt ökade ekonomiska insatser från enskilda. Detta kan utskottet inte godta. Till det kommer de praktiska och ekonomiska problem som en snabbt ändrad finansiering skulle innebära, vilket utskottet pekade på i det nyssnämnda yttrandet till finansutskottet. Inte heller kan utskottet se hur 600 miljoner kronor skulle kunna sparas i försäkringen till följd av Folkpartiets olika förslag.

När det särskilt gäller Centerpartiets motion kan utskottet konstatera att partiet inte närmare utvecklar hur det föreslagna samordnade försörjningsstödet skulle vara utformat. Partiet tillgodoräknar sig ändå kraftiga ekonomiska effekter av samordningen. Utskottet delar partiets uppfattning att sanktionsreglerna i försäkringen kan behöva ändras och att kontrollen kan behöva förbättras. Att kraftiga besparingseffekter skulle kunna uppnås redan nästa år är dock knappast realistiskt.

Utskottet har i det föregående beskrivit de förslag och rapporter som lagts fram när det gäller arbetslöshetsförsäkringen och angränsande frågor. De rör ett spektrum av frågeställningar. Det vore fel av utskottet att nu rycka ur olika delar och ge uttryck för hur skilda problem borde lösas. I stället bör regeringens beredningsarbete avvaktas.

När det gäller anslaget för arbetslöshetsersättning kan utskottet konstatera att särskilt Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet räknar med utgiftsminskningar för arbetslöshetsförsäkringen som framstår som mer eller mindre orealistiska. Av skäl som framgått ovan avvisar utskottet förslagen om ändringar i arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottet godtar de beräkningar som ligger till grund för regeringens anslagsförslag, vilket alltså biträds. Det innebär också att utskottet avstyrker oppositionspartiernas förslag i motsvarande delar. Det gäller motionerna A220 (yrk. 12 delvis), A255 (yrk. 1, 2 och 11), A274 (yrk. 1 och 2), A277 (yrk. 1 delvis och 5), Fi212 (yrk. 15 delvis) och Sf246 (yrk. 5).

Sist i detta avsnitt finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

Med anledning av de enskilda motionerna vill utskottet anföra följande.

Utskottet har tidigare tagit ställning till ett förslag om omvandling av arbetslöshetsersättning till insats i ett nybildat företag. Utskottet hänvisade då (1997/98:AU1) till att den kooperativa företagsformen redan uppmärksammas och stöds, om än på annat sätt än vad motionens förslag innebar. Sedan dess har ändringar genomförts beträffande anslaget för arbetslöshetsersätt-

ning på det sättet att åtgärder som tidigare finansierades via anslaget nu i stället omfattas av anslaget för arbetsmarknadspolitiska åtgärder på utgiftsområde 14. Utskottet anser att detta är en riktig princip. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A269.

Det sistnämnda synsättet har utskottet även när det gäller förslaget att vissa arbetslösa skulle få möjlighet studera med bibehållen a-kassa. Även motion A278 avstyrks därför.

När det gäller synpunkten i motion A222 att brist på arbetsmarknadspolitiska resurser inte skall kunna leda till utförsäkring kan utskottet i och för sig hålla med om att utförsäkring måste förhindras så långt som möjligt. Utskottet kan dock inte se hur det skulle kunna ske genom en garanti av det slag som motionärerna efterlyser. Motionen avstyrks därför.

Även på andra ställen i detta betänkande behandlas förslag som går ut på att arbetsmarknadspolitiska resurser skall överföras till kultursektorn. Utskottets principiella inställning, som kom till uttryck bl.a. i förra årets budgetbetänkande 1998/99:AU1, är att de arbetsmarknadspolitiska resurserna skall fördelas efter de mål som styr arbetsmarknadspolitiken. Utskottet står fast vid detta och kan därmed inte biträda förslaget i motion A229 (yrk. 1 delvis).

Anslaget A 2 Bidrag till lönegarantiersättning

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	2 042 022	Anslagssparande	–
1999	Anslag	1 143 000 ¹	Utgiftsprognos	1 030 000
2000	Förslag	877 000		
2001	Beräknat	918 000 ²		
2002	Beräknat	918 000 ³		

¹Varav 150 milj. kr på tilläggsbudget till statsbudgeten för 1999 (prop. 1998/99:100, avsnitt 5, UO 13).

²Motsvarar 902 655 tkr i 2000 års prisnivå.

³Motsvarar 884 956 tkr i 2000 års prisnivå.

Propositionen

Från anslaget finansieras utbetalning av ersättningar till arbetstagare för lönefordringar vid konkurs i enlighet med lönegarantilagen (1992:497). Från anslaget betalas också ersättningar till länsstyrelserna för deras arbete med utbetalning av lönegarantimedel samt till Kammarkollegiet för administrativa kostnader. Utgifterna styrs av antalet konkurser och av hur många som omfattas av konkurserna samt av de bestämmelser som styr rätten till ersättning.

Jämfört med tidigare, då även räntor och amorteringar på skulden från lönegarantifonden betalades av anslaget, behöver kostnaderna för lönegaranti-ersättningar beräknas med större exakthet. Behovet av säkrare prognoser är väsentligt större när amorteringarna inte längre kan fungera som en buffert.

Regeringen bedömer att det behövs ett tydligare myndighetsansvar för lönegarantin. Den fördelning på olika myndigheter som nu finns är ett ytterli-

gare skäl att pröva frågan om ett tydligare och mer sammanhållet myndighetsansvar. Statskontoret har på regeringens uppdrag lämnat ett förslag till samlad administration enligt vilket Riksskatteverket skall vara huvudman.

Betänkandet Nya förmånsrättsregler (SOU 1999:1) har remissbehandlats och bereds nu inom Justitiedepartementet.

Regeringen bedömer att de förslag om förändringar som kommer att föreläggas riksdagen leder till lägre kostnader för lönegarantiersättningar senast den 1 juli 2000. Även det sjunkande antalet konkurser bör bidra till lägre kostnader. Regeringen meddelar sin avsikt att återkomma i frågan i samband med vårpropositionen år 2000, då utvecklingen kan bedömas närmare.

För nästa budgetår föreslår regeringen 877 miljoner kronor för anslaget till lönegarantiersättningar.

Ingen motion har väckts i denna del av propositionen.

Utskottet biträder regeringens anslagsförslag.

2.2 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 13

Av nedanstående tabell framgår regeringens och oppositionspartiernas förslag och fördelning på anslag av utgifterna på utgiftsområde 13.

Tusental kronor

Anslag		Regeringens				
		förslag	m	kd	c	fp
A 1	Bidrag till arbetslöshetsersättning	29 696 000	+9 883 413	-6 750 000	+18 965 750	-600 000
A 2	Bidrag till lönegarantiersättning	877 000				
Summa		30 573 000	+9 883 413	-6 750 000	+18 965 750	-600 000

Som framgått ovan har utskottet anslutit sig till regeringens förslag om anslag på utgiftsområdet. Det innebär att propositionen tillstyrks i motsvarande del (prop yrk. 1), samtidigt som motionerna A255 (yrk. 11), A274 (yrk. 2), A277 (yrk. 5), Fi212 (yrk. 15 delvis) och Sf246 (yrk. 5) avstyrks.

3.1 Mål för utgiftsområdet, allmänna frågor m.m.

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar utgifter för AMV:s, Arbetarskyddsverkets, Arbetslivsinstitutets, Rådet för arbetslivsforskning, Institutet för arbetsmarknads- politisk utvärdering m.fl. myndigheters förvaltning. Vidare omfattar utgifts- området utgifter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och Europeiska social- fonden, Samhall AB:s verksamhet, jämställdhetspolitiska frågor och statliga arbetsgivarfrågor. Inom området finns också avgiftsfinansierad verksamhet, bl.a. inom AMV rörande yrkesinriktad rehabilitering.

Regeringens övergripande mål på kort sikt är att den öppna arbetslösheten skall minska till 4 % under år 2000 och att andelen reguljärt sysselsatta i befolkningen i åldern 20–64 år skall öka till 80 % år 2004. Därefter är målet full sysselsättning.

Arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna skall bidra till tillväxt, sysselsätt- ning och ett konkurrenskraftigt svenskt näringsliv samt skapa förutsättningar för flexibilitet, trygghet och delaktighet i arbetslivet.

Arbetsmarknadspolitikens uppgift är främst att öka anpassningsförmågan på arbetsmarknaden. Det skall ske genom ett effektivt platsförmedlingsarbete som tillsammans med kompetenshöjande insatser och övriga åtgärder leder till en hög rörlighet på arbetsmarknaden.

Arbetslivspolitikerna skall verka för att individer inte förslits, skadas eller slås ut från arbetslivet och i övrigt verka för en god och utvecklande arbets- miljö. Arbetslivspolitikerna har även till uppgift att öka kunskap och kompe- tens i arbetslivet. Tillsammans med arbetsmarknadspolitikerna bidrar arbetslivs politikerna till ökad sysselsättning och bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på kompetens samtidigt som inflationsdrivande flaskhalsar på arbetsmarknaden undviks.

En central del för arbetslivet och dess utveckling – och därmed för sam- hallets utveckling – är jämställdhet mellan kvinnor och män. Det gäller även integrering av invandrare i arbetslivet och insatser för att motverka diskrimi- nering och utestängning på grund av funktionshinder, etnisk bakgrund eller sexuell läggning.

För att bidra till detta föreslår regeringen följande mål för arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna:

- hålla vakanstiderna nere för lediga platser,
- minska långtidsarbetslösheten,
- motverka långa tider utan reguljärt arbete,
- en god och utvecklande arbetsmiljö där individer inte förslits, skadas eller slås ut från arbetslivet,
- jämställdhet mellan kvinnor och män samt
- ett arbetsliv som präglas av integrering och mångfald.

I takt med att konjunkturen växer sig allt starkare anser regeringen att det är viktigt att arbetsmarknadspolitikens tillväxtinriktade sida betonas än mer. De lediga platserna måste tillsättas snabbt och effektivt och rörligheten på

arbetsmarknaden stimuleras. Avskaffandet av det s.k. volymmålet har gjort det möjligt för arbetsförmedlingarna att i ökad utsträckning prioritera den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. Arbetsmarknadspolitiken har tillsammans med utbildningspolitiken en mycket viktig uppgift i att arbeta med att stärka kompetensen hos dem med svag ställning på arbetsmarknaden, däribland många personer med utländsk bakgrund och funktionshindrade.

Ett arbetsliv i stark förändring och utveckling kräver fortsatta och intensifierade insatser för att få till stånd säkra och goda arbetsmiljöer med bra arbetsförhållanden. Regeringen menar att förändring, utveckling och flexibilitet skall kunna förenas med trygghet och delaktighet för den enskilda människan.

Inom området *Arbetsmarknad* anger regeringen i huvudsak följande vad avser prioriteringar och slutsatser.

Omläggning till en mer tillväxtinriktad arbetsmarknadspolitik skall fortsätta för att öka sysselsättningen genom en effektiv platstillsättning och genom att förhindra uppkomsten av inflationsdrivande flaskhalsar. Samtidigt skall insatserna för de mest utsatta grupperna intensifieras för att motverka långa arbetslöshetstider som kan leda till att personer permanent slås ut från den reguljära arbetsmarknaden. Ökad uppmärksamhet måste också ägnas de regioner som har den svagaste sysselsättningstillväxten. Platsförmedlingsinsatser och den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen skall prioriteras för att lediga platser snabbt skall kunna tillsättas.

Inom området *arbetsliv* anges i huvudsak följande prioriteringar.

En viktig förutsättning för ökad sysselsättning och tillväxt är en fortsatt hög prioritering av insatser för en god arbetsmiljö, integrering av arbetsmiljöarbetet med verksamheten i övrigt, liksom av insatser mot faktorer i arbetsmiljön som ger upphov till skador och funktionsnedsättningar.

En central uppgift för arbetslivspolitikerna är att bidra till ökad kunskap och kompetens i arbetslivet för att därigenom stimulera sysselsättning, tillväxt, förnyelse och ett utvecklande arbetsliv. Det är också av största vikt att FoU-arbetet inom arbetslivsområdet bidrar till ökad kunskap om och utveckling av en god arbetsmiljö, en effektiv arbetsorganisation och en arbetsmarknad tillgänglig för alla.

Forskning och utveckling liksom tillsyn bör även fortsättningsvis bedrivas i aktiv samverkan med lokala aktörer. Erfarenhetsutbyte mellan arbetslivets aktörer samt kunskapsöverföring mellan forskning och arbetsliv är av väsentlig betydelse både för arbetslivets utveckling och för att säkerställa relevansen i den forskning som utförs.

Forskning inom jämställdhetsområdet bör vidareutvecklas och ha fortsatt hög prioritet. Med tanke på de krav som internationaliseringen medför är det av största vikt att arbetslivet bättre förmår utnyttja den kompetens som finns hos personer med utländsk bakgrund. Insatser för att motverka utslagningen från arbetslivet med systematiskt förebyggande insatser skall ha fortsatt hög prioritet.

Centerpartiet föreslår i motion A220 att det skapas en gemensam ingång till arbetsmarknadspolitiska åtgärder via tre olika spår. De tre spåren utgör komplettering av grundläggande utbildning, direkt arbetsmarknadspolitisk utbildning samt inträde på en övergångsmarknad för att skapa kontakt med den reguljära arbetsmarknaden (yrk. 13). Vidare bör enligt partiets mening kvarvarande volymåtgärder fasas ut för att minska inläsnings- och undanträngningseffekter (yrk. 14).

Centerpartiet vill dessutom i motion A806 ge AMS i uppdrag att utreda bakgrunden till kvinnors överrepresentation bland anvisningarna till arbete eller åtgärder (yrk. 12).

Folkpartiet anser i motion Kr314 att kulturarbetsförmedlingens verksamhet bör minska och de medel som frigörs styras över från arbetsmarknadspolitiska åtgärder till den kulturella verksamheten. Partiet pekar på att en fjärdedel av de medel staten anslår till kulturen förmedlas via arbetsmarknadspolitiken (yrk. 23). Även *Ana Maria Narti (fp)* anser i motion A229 att en andel av AMS och a-kassornas resurser bör flyttas till Kulturdepartementets budget som en direkt förstärkning av den s.k. fria kulturens ekonomi (yrk. 1 delvis).

Ewa Larsson (mp) anser i motion Kr316 (yrk. 2) att arbetsmarknadsmedel till kulturutövare bör föras över till kulturområdet för att utbetalas i form av mer generell inriktad stöd.

Utskottets ställningstagande

Regeringen föreslår när det gäller de övergripande målen för utgiftsområde 14 vissa förändringar utan att detta formellt underställs riksdagen. De tidigare fem målen har kompletterats med ett sjätte mål med innebörden att arbetslivet skall präglas av integrering och mångfald. Dessutom har vissa omformuleringar gjorts. Målen för utgiftsområdet bör som framgått enligt regeringen vara:

- hålla vakanstiderna nere för lediga platser
- minska långtidsarbetslösheten
- motverka långa tider utan reguljärt arbete
- en god och utvecklande arbetsmiljö där individer inte förslits, skadas eller slås ut från arbetslivet
- jämställdhet mellan kvinnor och män samt
- ett arbetsliv som präglas av integrering och mångfald.

Utskottet är positivt till de mål som formulerats och ser med tillfredsställelse att det sker en särskild betoning av att arbetslivet skall präglas av integrering och mångfald. Utskottet är överens med regeringen om målformuleringen men anser samtidigt att utformningen av övergripande mål för utgiftsområdet är en fråga som bör underställas riksdagen för ställningstagande.

Som nämns i inledningen av betänkandet har näringsministern i samband med utskottets behandling av budgetpropositionen redovisat vilka åtgärder som regeringen vidtagit eller planerar att vidta för att utveckla arbetsmark-

nadspolitiken. Omläggningen, vilken också redovisas i budgetpropositionen, innebär i korthet följande:

- en förskjutning sker från hög volym på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna till åtgärder med hög kvalitet
- en översyn görs av åtgärderna för de personer som har svårast att få fäste på arbetsmarknaden
- arbetslöshetsförsäkringen ses över
- regelverket förenklas och antalet åtgärder minskar
- styrningen av AMV ses över.

Utskottet ställer sig bakom den inriktning som omläggningen av arbetsmarknadspolitiken innebär. Utskottet lägger i avsnitt 3.2.2 fram förslag om ett tillkännagivande från riksdagen om vikten av lösningar för personer med särskilt svår situation på arbetsmarknaden. Utskottet anser det angeläget att de lösningar som väljs får en utformning som medger flexibilitet och hänsynstagande till individuella behov. Centerpartiet föreslår som nämnts att en gemensam ingång skapas till arbetsmarknadspolitiska åtgärder via tre spår och att kvarvarande volymåtgärder fasas ut. I den mån motionen inte tillgodoses genom den ovan redovisade omläggningen avstyrks motion A220 (yrk. 13 och 14).

När det gäller frågan om kvinnors överrepresentation bland anvisningar till arbete anges i AMS kvartalsrapport 1999:3 att 57 % av samtliga anvisningar avsåg kvinnor. I rapporten påpekas att den könsuppdelade arbetsmarknaden mycket tydligt avspeglar sig i anvisningarnas fördelning på män och kvinnor inom olika yrkesområden. En hög andel män anvisas till arbete som tekniker, ingenjörer etc. medan andelen kvinnor är särskilt hög bland anvisade till arbete inom vård och förskola. Utskottet utgår från att AMS även fortsättningsvis följer utvecklingen och anser därför att något särskilt uppdrag inte behövs. Motion A806 (yrk. 12) avstyrks därför.

I tre av motionerna pläderas för att medel bör överföras från arbetsmarknadsområdet till kultursektorn.

Arbetsmarknadsutskottet har i yttrande 1997/98:AU8y över proposition 1997/98:87 Konstnärernas villkor anfört bl.a. att en rätt tillämpad arbetsmarknadspolitik motverkar en överetablering av konstnärer och därmed också ett kulturutbud som inte svarar mot det kulturpolitiskt motiverade. De kulturpolitiska och arbetsmarknadspolitiska målen skall därför inte behöva ställas mot varandra. I regleringsbrev för år 1999 avseende AMV begär regeringen att AMS i februari år 2000 skall redovisa på vilket sätt förmedlingen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder med riktning mot kulturarbetsmarknaden ytterligare kan utvecklas samt hur de förmedlande insatserna bättre kan anpassas till de etablerade konstnärernas behov. AMS skall också analysera behov av förändringar och omprioriteringar. Vid behandling av ett likartat motionsyrkande i samband med budgetpropositionen 1999 ansåg utskottet att de arbetsmarknadspolitiska resurserna skall fördelas efter de mål som styr arbetsmarknadspolitiken. Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och avstyrker mot denna bakgrund motionerna Kr314 (yrk. 23), A229 (yrk. 1 delvis) och Kr316 (yrk. 2).

3.2.1 Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	4 207 365	Anslagssparande	155 021
1999	Anslag	4 189 814	Utgiftsprognos	4 344 835
2000	Förslag	4 527 565		
2001	Beräknat	3 874 237 ¹		
2002	Beräknat	3 932 324 ²		

¹Motsvarar 3 815 012 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 3 810 912 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
4 527 565	-100 000	-50 000	-913 601	-800 000

Från anslaget finansieras kostnaderna för personal och lokaler samt andra förvaltningskostnader vid AMS, länsarbetsnämnderna, arbetsförmedlingarna samt arbetsmarknadsinstitutet (Ami). Under anslaget redovisas också IASTE-praktik, ett utbytesprogram som skall medverka till att tekniker får en bättre internationell kompetens, samt de avgiftsfinansierade verksamheterna vid Arbetslivstjänster och Aske kursgård.

Under ett flertal år har AMV kunnat använda medel för tillfälliga personalförstärkningar – detta på grund av den högra arbetslösheten. De tillfälliga medlen har inneburit att fler handläggare har kunnat avsätta mer tid för den individuella servicen men också för kollektiva insatser som t.ex. jobbsökaraktiviteter. I takt med att arbetsmarknadsläget förbättras bör dessa medel kunna reduceras, anser regeringen. Även under år 2000 bedöms det dock finnas ett fortsatt stort behov av tillfälliga personalförstärkningar för att kvaliteten i förmedlingsarbetet skall kunna öka. Detta kan t.ex. ske genom individuell vägledning, ökade företagskontakter, effektivare matchning av lediga platser och arbetssökande. Regeringen beräknar 700 miljoner kronor under anslaget för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut för budgetåret 2000. Det är 150 miljoner kronor mindre än innevarande år. 100 miljoner kronor skall användas till att särskilt stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund.

Enligt regeringen bör AMS intensifiera insatserna för att skärpa tillsynen av arbetslöshetskassorna. Regeringen föreslår att 14,65 miljoner kronor av inflytande arbetsmarknadsavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (prop. yrk. 1).

Regeringen avser att återkomma till AMS vid ett senare tillfälle när det gäller den yrkesinriktade rehabiliteringen.

Regeringen planerar att inrätta ett separat sekretariat inom AMV för administration av det nya mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal. AMS skall vara utbetalande myndighet för dessa program. Regeringen beräknar kostnaderna för AMS arbete med socialfondsprogrammen till totalt ca 130 miljoner kronor. Detta innebär utökade kostnader under anslaget med 87 miljoner kronor. Utgifterna bör finansieras genom en minskning av dels anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder med 75 miljoner kronor, dels anslaget Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999 med 12 miljoner kronor.

Anslaget A 1 minskas med 150 000 kronor från år 2000. Motsvarande belopp förs över till anslaget B 2 Ekobrottsmyndigheten, utgiftsområde 4. För administrationen av IASTE beräknas 1,1 miljoner kronor.

Motioner

Moderaterna föreslår i motion A277 att anslaget A 1 AMV:s förvaltningskostnader fastställs till ca 4,43 miljarder kronor. Detta innebär en minskning av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 100 miljoner kronor, detta som en följd av sjunkande arbetslöshet och genomförandet av de reformer Moderaterna förordar beträffande de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna (yrk. 6).

Kristdemokraterna framför synpunkter på arbetsförmedlingens roll i motion A254. Kristdemokraterna stöder regeringens förslag om att medel avsätts för tillfälliga personalförstärkningar. Därutöver anser partiet att AMV måste prioritera resurser så att alla arbetslösa inom rimlig tid får en individuell handlingsplan med erforderlig uppföljning. Det är också viktigt menar motionärerna att förstärka arbetsförmedlingens roll så att de arbetsmarknadspolitiska aktörerna närmare knyts till näringslivet – detta i syfte att uppnå en bättre matchning på arbetsmarknaden (yrk. 16). I samma motion föreslås att AMV ges karaktären av stab med möjlighet till ytterligare rationaliseringar. Länsarbetsnämnderna bör regionaliseras eller samordnas med länsstyrelsernas verksamhet. Ett mindre antal program skulle minska kostnaderna för administrationen centralt inom AMS. Ett genomförande av dessa reformer innebär att besparingar kan göras på anslaget A 1 AMV:s förvaltningskostnader med 50 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslagit (yrk. 19 och 35 delvis).

I motion So488 föreslår *Kristdemokraterna* att reglerna för Ami-s ändras så att vägledningsstöd kan ges även till hörselskadade som är anställda (yrk. 4).

Centerpartiet avvisar i motion A275 (delvis) regeringens förslag att medel avsätts för tillfälliga personalförstärkningar under anslaget A 1. Centerpartiet förordar en minskning av anslaget för budgetåret 2000 med 913,6 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Folkpartiet anser i motion Fi212 att en renodling av AMV:s verksamhet i riktning mot ökad tyngdpunkt på platsförmedling gör det möjligt att minska utgifterna under anslaget. Folkpartiet anser också att det inte bör betalas ut något för tillfälliga personalförstärkningar, såsom regeringen föreslagit, detta med undantag för de 100 miljoner kronor som är avsedda för åtgärder riktade

mot personer som har invandrarbakgrund. Sammanlagt förordar motionärerna en minskning av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 800 miljoner kronor för budgetåret 2000 (yrk. 15 delvis). Liknande resonemang förs också i motion A231 (yrk. 20 och 23 delvis). Folkpartiet anser även att regeringen bör se över arbetsförmedlingens organisation så att den anpassas till ett modernt flexibelt informationssamhälle (A231 yrk. 21).

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det finns ett fortsatt stort behov även under år 2000 av tillfälliga personalförstärkningar för att kvaliteten i förmedlingsarbetet skall kunna öka. I arbetet med att förbättra kvaliteten har de individuella handlingsplanerna en central plats, och utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning om vikten av dessa handlingsplaner. AMS har i regleringsbrevet för 1999 ett uppdrag att fortsätta att utveckla de individuella handlingsplanerna till att bli ett centralt hjälpmedel för att förbättra resultatet i platsförmedlingsarbetet. I rapport från AMS, daterad 1999-08-17, redovisas att i maj 1998 hade drygt 96 % av samtliga långtidsarbetslösa fått en individuell handlingsplan. Av rapporten framgår också att kvaliteten i handlingsplanerna behöver förbättras och att AMS avser att kontinuerligt granska kvaliteten i dem från den utgångspunkten.

I den omläggning av arbetsmarknadspolitiken som redogjorts för i inledningsavsnittet ingår att styrningen av AMV skall ses över. AMS har den 19 november meddelat att man håller på att utreda verksamheten och hur den skall vara organiserad för att bättre svara mot de framtida kraven. Näringsministern har i en kommentar till meddelandet delat AMS uppfattning att verksamheten och organisationen behöver anpassas till den snabba förändringen på arbetsmarknaden och den tekniska utvecklingen. Utskottet delar denna bedömning och vill i avvaktan på översynen inte förorda något av de förslag till förändringar av organisation och arbetssätt som förordas i motionerna.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker motionerna A277 (yrk. 6), A254 (yrk. 16, 19 och 35 delvis), A275 (delvis), Fi212 (yrk. 15 delvis) samt A231 (yrk. 20, 21 och 23 delvis). Utskottet tillstyrker regeringens förslag att 14,65 miljoner kronor av inflytande arbetsmarknadsavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (prop. yrk. 1). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Med anledning av motionskravet att reglerna för arbetsmarknadsinstituterna bör ändras kan utskottet hänvisa till det uppdrag som AMS fått i 1999 års regleringsbrev. Uppdraget bestod i att analysera och beskriva hur den yrkesinriktade rehabiliteringen vid Ami bör bedrivas i fortsättningen med syftet att uppnå ökad effektivisering och säkerställa att resurserna används på ett för den enskilde effektivt sätt. I AMS återrapport med anledning av uppdraget anges att för arbetssökande med synskada, hörselskada och dövhet samt rörelsehinder skall fortsättningsvis finnas interregionala och/eller regionala specialister med kompetens och resurser att utreda/bedöma och kompensera funktionshindret samt föreslå lämpliga åtgärder. Regeringen anger i budget-

propositionen att den avser att återkomma till AMS vid ett senare tillfälle när det gäller den yrkesinriktade rehabiliteringen. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion So488 (yrk. 4).

1999/2000:AU1

3.2.2 Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	21 266 071 ¹	Anslagssparande	685 972 ²
1999	Anslag	21 564 114 ²	Utgiftsprognos	22 000 000
2000	Förslag	19 590 591		
2001	Beräknat	20 363 692		
2002	Beräknat	20 639 969		

¹I beloppen ingår ej utgifter från det äldre anslaget 1995/96 X A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utfallet var 497 mkr avseende medel som i huvudsak disponeras av Boverket för bostadsinvesteringar m.m. Ingående reservation för innevarande budgetår uppgick till 312 mkr och utgifterna beräknas till 37 mkr. Ej in-tecknade medel skall föras bort från anslaget.

²Inklusive beslut på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999. Anslagssparandet beräknas att förbrukas under år 1999 inom ramen för den pågående IT-utbildningen i SwIT:s regi.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
19 590 591	-15 672 473	-2 360 000	-14 077 280	-2 500 000

Omfattning och inriktning, anslag m.m.

Propositionen

Utbetalningarna under anslaget avser utgifter för konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder, yrkesinriktad rehabilitering och utbildning i företag. Från anslaget utbetalas även viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999 samt Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006 avseende mål 3.

Närmare 60 % av utgifterna på anslaget beräknas avse försörjning i form av utbildningsbidrag (aktivitetsstöd) till deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller yrkesinriktad rehabilitering. Resterande del avser i huvudsak köp av arbetsmarknadsutbildning. Utgifterna under anslaget påverkas därför till största delen av omfattningen av åtgärderna och den yrkesinriktade rehabiliteringen och av bidragsnivåerna samt av hur stor del av deltagarna som har rätt till arbetslöshetsersättning. Utbildningsbidraget motsvarar den arbetslöshetsersättning som deltagaren skulle ha varit berättigad till som öppet arbetslös medan det för andra arbetslösa uppgår till 103 kr per dag.

För innevarande budgetår anvisade riksdagen 21 961 miljoner kronor. Regeringen har fört bort 981 miljoner kronor från anslaget mot bakgrund av bedömningen att behovet av åtgärder på området minskat. Ytterligare 200 miljoner kronor har förts bort till följd av ändrade redovisningsprinciper hos AMV, som redovisats i avsnitt 2 Utgiftsområde 13. Verket tillämpar numera s.k. kassamässig anslagsavräkning. Innevarande års anslag har minskats med ytterligare 397 miljoner kronor i enlighet med regeringens förslag på tilläggsbudget till statsbudgeten våren 1999.

Effekterna av den minskade medelstillsdelningen i kombination med en hög medelsförbrukning under det första halvåret har inneburit att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar under hösten. Enligt propositionen ställer detta stora krav på AMV att genom prioriteringar och omfördelning av resurser – inom ramen för arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring – motverka utförsäkringar. Regeringen säger sig följa utvecklingen noggrant och finner det oacceptabelt att antalet utförsäkringar ökar på grund av brist på arbetsmarknadspolitiska medel.

Regeringen gör också bedömningen att AMS under innevarande budgetår kommer att behöva utnyttja i stort sett hela sin anslagskredit trots den kraftigt minskade omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Bakgrunden är främst att AMV upphandlat arbetsmarknadsutbildning i mycket större omfattning än tidigare. Till detta kommer dels att de genomsnittliga utbildningsbidragen stigit till följd av färre deltagande ungdomar, vilka i allmänhet har lägre ersättning, dels att åtgärden OTA, där deltagarna får en stimulansersättning utöver utbildningsbidraget, fått en större omfattning än vad som beräknats.

Anslaget A 2 belastas fr.o.m. innevarande år med statlig ålderspensionsavgift. Den beräknade avgiften för år 2000, som utgår från ett antagande om kostnader för utbildningsbidrag om 12,2 miljarder kronor, uppgår enligt tabell 3.12 till 1,2 miljarder kronor.

I propositionen punkt 2 begärs ett bemyndigande beträffande ekonomiska förpliktelser under nästa budgetår.

Motioner

Enligt *Moderaternas* motion A277 utgör många av de nuvarande arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i realiteten inte arbetsmarknadspolitik utan transfereringar till hushållen. Som redan framgått av avsnitt 2 Utgiftsområde 13 anser partiet att dessa medel bör överföras till ramanslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning under det utgiftsområdet. För de enligt partiets synsätt egentliga arbetsmarknadspolitiska åtgärderna föreslås ett anslag på 3,9 miljarder kronor (yrk. 7).

Kristdemokraterna föreslår ett 2,4 miljarder kronor lägre belopp (yrk. 35 delvis). Det var välkommet att volymmålet avskaffades, sägs det i motionen. Det har möjliggjort åtgärder som är bättre anpassade till arbetsmarknadens behov och den arbetslöses förutsättningar. Vad som nu krävs är en tydlig prioritering av utbildning och av sådana praktikplatser som ökar utbudet av arbetskraft på de områden där bristyrken finns. Det bör vara färre program-

typer, och dessa bör kunna utformas efter varje persons individuella förutsättningar (yrk. 10).

Centerpartiet vill som framgått av avsnitt 2 att allt försörjningsstöd förs till utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. I konsekvens med detta minskar partiet anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder med 13,4 miljarder kronor. Genom avvecklingen av volymåtgärderna frigörs medel för insatser av högre kvalitet samtidigt som anslaget kan minskas med ytterligare 500 miljoner kronor (A275 delvis).

Folkpartiet föreslår ett 2,5 miljarder kronor lägre anslag för arbetsmarknadspolitiska åtgärder Fi212 (yrk. 15 delvis), A231 (yrk. 23 delvis). Det vore rimligt att nu minska åtgärdernas omfattning, anser Folkpartiet, som utgår från att 10 000 personer färre kan vara i åtgärder nästa år. Man välkomnar regeringens förenklingsarbete och minskningen av antalet åtgärder.

Utskottet återkommer till anslagsfrågorna sist i detta avsnitt.

Regelförenklningar m.m.

Bakgrund

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna brukar delas in i konjunkturberoende och icke konjunkturberoende. Merparten av de konjunkturberoende åtgärderna finansieras över anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Några av dem finansierades före 1998 på utgiftsområde 13 anslag A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning. De icke konjunkturberoende åtgärderna, främst lönebidrag och offentligt skyddat arbete (OSA), finansieras på anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.

Under 1998 fanns 16 konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder:

- Anställningsstöd
- Arbetslivsutveckling (ALU)
- Arbetsmarknadsutbildning
- Arbetsplatsintroduktion (API)
- Beredskapsarbete
- Datortek
- IT-utbildning
- Kommunala uppföljningsplatser
- Offentligt tillfälligt arbete för äldre arbetslösa (OTA)
- Rekryteringsstöd
- Resursarbete
- Starta-eget-bidrag
- Utbildningsvikariat

- Utvecklingsgaranti 20 – 24 år
- Yrkesinriktad rehabilitering (AMI)
- Jobbsökaraktiviteter

1999/2000:AU1

Några av dessa åtgärder har redan från början varit tidsbegränsade, beträffande andra har beslut fattats om att de skall upphöra, åter andra har sammanförts till en åtgärd.

Sedan några år tillbaka pågår ett förenklingsarbete inom Regeringskansliet. Ambitionen är att förenkla regelverket och minska antalet arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Ett led i detta arbete var införandet av ett nytt och enhetligt anställningsstöd fr.o.m. 1998. Detta anställningsstöd ersatte de ovannämnda åtgärderna rekryteringsstöd, beredskapsarbete och utbildningsvikariat/vikariatsstöd. Ett annat del i förenklingen var att API och ALU fr.o.m. 1999 ersattes av en ny praktikåtgärd, arbetspraktik. Från den 1 januari 1999 gäller lagen respektive förordningen om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Sedan den 1 oktober 1999 finns även det förstärkta anställningsstödet för svaga grupper på arbetsmarknaden.

Propositionen

Trots de regelförenklningar som genomförts under senare år återstår ett stort antal arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I vissa fall präglas regleringen av en hög detaljeringsgrad som lämnar ett begränsat utrymme för flexibla lösningar.

Regeringen anser att arbetsmarknadspolitiken i högre grad skall styras genom att riksdag och regering utformar ett tydligt och överblickbart regelverk, anger prioriteringar, ställer upp tydliga och uppföljningsbara mål och anvisar medel. Reglerna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, som föreslås bli benämnda arbetsmarknadspolitiska program, bör utformas så att de bidrar till att uppfylla de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken.

I propositionen anges ett antal principer som förenklingen av regelsystemen bör bygga på:

- Regelverket skall säkerställa konkurrensneutralitet och rättssäkerhet samt minimera undanträngning och inlåsnings effekter
- Regelverket utformas så att träffsäkerheten av de statliga insatserna ökar; insatserna skall öka den arbetslöses möjlighet till reguljär sysselsättning
- Antalet program (åtgärder) reduceras; program med i princip samma syfte förs samman; inom varje program bör det finnas enhetliga och transparenta regler med ett större utrymme för flexibla lösningar än i dag; undantag och särregler bör undvikas så långt som möjligt
- Regelsystemet utformas så att nya satsningar eller förändrad inriktning av insatserna kan ske inom ramen för systemet utan nya särregler
- Vikten av en väl utformad redovisning av hur medlen använts och vad de lett till betonas

De arbetsmarknadspolitiska programmen, vid sidan av platsförmedling, vägledning och yrkesinriktad rehabilitering, bör enligt propositionen omfatta sju programområden.

De nya programområdena framgår av nedanstående tabell. I vänsterspalten anges de åtgärder som fanns under budgetåret 1998. Kursivering anger att åtgärden har upphört, är tidsbegränsad eller är under utfasning. I uppställningen utelämnas de insatser som består i platsförmedling, vägledning och yrkesinriktad rehabilitering.

Åtgärder under 1998	Åtgärder efter 1999
	1. Programområde Arbetsmarknadsutbildning
Arbetsmarknadsutbildning	Arbetsmarknadsutbildning
<i>IT-utbildning</i>	<i>IT-utbildning</i>
	2. Programområde arbetspraktik
<i>API</i>	Arbetspraktik
<i>OTA</i>	<i>OTA</i>
Datortek/aktivitetscenter	Datortek/aktivitetscenter
Jobbsökaraktiviteter	Jobbsökaraktiviteter
<i>ALU</i>	
	3. Programområde anställningsstöd
Anställningsstöd	Anställningsstöd + förstärkt anställningsstöd
<i>Beredskapsarbete</i>	
<i>Rekryteringsstöd</i>	
<i>Resursarbete</i>	
<i>Utbildningsvikariat/vikariatsstöd</i>	
	4. Programområde start av näringsverksamhet
Starta-eget-bidrag	Starta-eget-bidrag
	5. Programområde Geografisk rörlighet
Flyttningsbidrag, rese- och övernattningskostnader m.m.	Flyttningsbidrag, rese- och övernattningskostnader m.m.

	6. Programområde Projekt
Kommunala uppföljningsplatser	Kommunala uppföljningsplatser
Kommunal utvecklingsgaranti	Kommunal utvecklingsgaranti
Otraditionella insatser	Otraditionella insatser
	7. Programområde Särskilda insatser för arbetshandikappade
Lönebidrag	Lönebidrag
OSA	OSA
Arbetshjälpmedel m.m.	Arbetshjälpmedel m.m.

Insatserna inom de olika programmen skall kunna kombineras, t.ex. arbetsmarknadsutbildning och arbetspraktik. Insatser inom EU:s mål 3 kommer även fortsättningsvis att kunna användas inom det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

Den enskilde som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program skall ha rätt till ersättning i form av aktivitetsstöd/utbildningsbidrag.

Regeringen anmäler slutligen sin avsikt att under våren 2000 återkomma med ett förslag till förändringar i regelverket i anslutning till översynen av tillämpningen av regelverket för arbetslöshetsförsäkringen.

I det följande behandlas förslag med anknytning till de olika programområdena enligt den struktur som beskrivits ovan.

Programområde Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildning

Propositionen

Bland de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är det främst arbetsmarknadsutbildningen som spelar en roll för att öka anställbarheten hos de anställda. Detta har i sin tur stor betydelse för att de lediga platserna skall kunna tillsättas snabbt och för att arbets- och kompetenslinjen skall kunna upprätthållas. Regeringen anser att det behövs ett fortsatt stort utrymme för en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning av hög kvalitet som komplement till den reguljära utbildningen. Arbetsmarknadsutbildningen måste ges en tydligare yrkesinriktning genom att andelen förberedande utbildning minskar.

Regeringen betonar vikten av samarbete mellan olika parter på central, regional och lokal nivå. De regionala kompetensråden som har bildats under året har en viktig uppgift att fylla för att motverka uppkomsten av regionala flaskhalsar. De kommer att vara en av de viktigaste informationskällorna vid planeringen av efterfrågad yrkesutbildning. Regeringen aviserar att den kommer att ge AMS och andra berörda myndigheter uppdraget att inhämta och sammanställa de regionala kompetensrådets synpunkter och råd på strategiska utbildningsinsatser för regionen, arbetsförmedlingens insatser och

kompetensinsatser för redan anställda. Råden skall främst utgå från eventuella bristyrken och flashalsar både på kort och lång sikt. Myndigheterna skall föreslå rutiner för hur de regionala kompetensrådets råd och synpunkter bäst kan tas till vara i den ordinarie verksamheten och komma med förslag till hur en kontinuerlig återkoppling kan ske mellan regionala kompetensråd, myndigheter och regering.

Av propositionen framgår att Näringsdepartementet har tillsatt en arbetsgrupp med syfte att se över arbetsmarknadsutbildningens organisation och effektivitet. I detta uppdrag ingår också att tydliggöra gränsdragningen mellan den reguljära utbildningen och arbetsmarknadsutbildningen. Gruppen skall lämna en slutrapport den 28 februari nästa år.

Motioner

Moderaterna framhåller i sin motion Sk692 (yrk. 27) att arbetsmarknadsutbildningen har en viktig funktion för att få ut fler på arbetsmarknaden. Insatserna måste koncentreras mot specifika yrkesområden och ge ökad kompetens till grupper som har särskilt svårt att hävda sig på arbetsmarknaden. Allmän utbildning bör inte ske inom arbetsmarknadspolitikens ram. Även i kommittémotionen A282 (yrk. 2) betonas att arbetsmarknadsutbildningen bör styras mot klart definierade arbetsmarknadsbehov som svarar mot högt ställda krav från både deltagare och framtida arbetsgivare. För unga arbetslösa bör ett system med lärlingsutbildning i företagen vara den huvudsakliga arbetsmarknadspolitiska insatsen.

Kristdemokraterna förordar ett individinriktat lärlingsprogram inom arbetsmarknadspolitiken i motion A254 (yrk. 12). Arbetsförmedlingen skall leda utbildningen, men de lokala arbetsgivarna bestämmer utbildningens innehåll och mål. Arbetsgivarna, som ersätts med en fast lägre summa för varje elevplats, tar emot det antal elever som man kan se ett rekryteringsbehov av, dock utan krav på anställning. Den lokala fackliga organisationen medverkar. Eleven får ett slutintyg som också fungerar som ett intyg om arbetslivserfarenhet.

Folkpartiet vill enligt sina båda kommittémotioner A230 (yrk. 4) och A231 (yrk. 7) att arbetsmarknadsutbildningen mindre inriktas på volym och mer på kvalitet. Utbildningarna har varit alltför styrda mot gårdagens arbetsmarknad, men en förändring har skett till det bättre. Det behövs en allmän uppstramning av åtgärderna, sägs det i motionen. Arbetsmarknadsutbildningen bör prioriteras, eftersom den ger störst möjlighet att leda till arbete.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutbildningen expanderade kraftigt mellan åren 1997 och 1998, från knappt 37 000 deltagare i genomsnitt per månad till nästan 42 000 år 1998. Under hösten 1998 var över 50 000 personer i arbetsmarknadsutbildning. Samtidigt skedde en relativt kraftig ökning av andelen som var i arbete 90 dagar efter avslutad åtgärd, från 21 till 29 %. Därefter har en minskning skett av volymen. Enligt AMS veckostatistik för andra veckan i

november 1999 var drygt 40 300 personer i arbetsmarknadsutbildning. Detta innebär en avsevärt mindre volym än vid motsvarande tid förra året, då drygt 12 000 fler personer var i arbetsmarknadsutbildning.

För verksamhetsåret 1999 gäller ett ambitiöst formulerat mål. Andelen personer som fått arbete 90 dagar efter avslutad yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning skall öka kontinuerligt under året, och under fjärde kvartalet skall andelen uppgå till minst 70 %. Av AMS kvartalsrapport 1999:3, som i denna del avser personer som lämnade sådan utbildning under andra kvartalet, framgår att 44 % var i arbete 90 dagar efter avslutad utbildning. Detta var en ökning med nära 6 procentenheter jämfört med motsvarande period året före. Trots förbättringen bedömer AMS att resultatet hittills ligger på för låg nivå för att det skall vara möjligt att uppnå målet 70 % under fjärde kvartalet. Eftersom uppföljningen görs på nittionde dagen efter utbildningens avslutande kommer redovisningen avseende fjärde kvartalet att omfatta de personer som slutade utbildningen under det tredje kvartalet. I kvartalsrapporten pekas på att den nuvarande redovisningen innebär att vissa saker redovisas som ett "misslyckande", t.ex. att en person genomgår två eller flera arbetsmarknadsutbildningar på varandra eller att någon erhåller starta-eget-bidrag efter en genomgången utbildning. Om man undantar dessa situationer är resultatet i stället att 48,8 % erhållit arbete av dem som avslutat en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.

Av kvartalsrapporten framgår också att resultatet, beräknat på det ovan angivna sättet, efter yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning visar mycket stor variation beroende på kursens inriktning. Kurser som riktar sig mot vård och omsorg, transport- och maskinförararbete, processoperatörsarbete samt försäljningsarbete inom detaljhandelen visar resultat i närheten av det angivna målet på 70 %, medan kurser inriktade mot yrken där det normalt föreligger krav på specialistkompetens från högskola visar väsentligt lägre resultat. Det genomsnittliga resultatet av kurser inriktade mot teknik och data är ca 39 %. Resultatet efter den särskilda SwIT-utbildningen ligger på 46 %. Andelen i arbete efter förberedande arbetsmarknadsutbildning är 28 %.

Utskottet kan konstatera att det tycks föreligga en ganska bred politisk enighet om att det behövs ett ordentligt utrymme för en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning med hög kvalitet. Brist på arbetskraft med rätt kompetens kan bli en hämmande faktor för tillväxt och ökning av sysselsättningen. De regionala kompetensråden har en mycket viktig uppgift i att identifiera områden där det råder eller kan uppstå sådan brist. Arbetsmarknadsutbildningen har sin roll att spela i detta sammanhang, men det måste understrykas att det krävs en bred samverkan för att motverka framtida rekryteringsproblem. AMS pekar i sin nyligen avlämnade rapport Arbetsmarknadsutsikterna för år 2000 (Ura 1999:15) att det är en stor brist i överensstämmelse mellan utbildningsinriktningen inom hög- och gymnasieskolan och behoven på arbetsmarknaden. Enligt AMS bedömning hänger rekryteringsproblemen samman med att det utbildas för få personer inom flera högskoleinriktningar men även inom flera gymnasieprogram. Utskottet delar AMS uppfattning att behoven på arbetsmarknaden måste bli en central komponent i den framtida utbildningsplaneringen. Arbetsmarknadsutbildningen kan korrigera en brist på arbetskraft inom yrken som kräver gymnasieutbildning,

men knappast när det gäller högre utbildning. I sammanhanget måste enligt utskottets mening även arbetsgivarnas ansvar för en kontinuerlig kompetensutveckling framhållas.

Utskottet delar uppfattningen att arbetsmarknadsutbildningen måste riktas mot personer som har det största behovet av insatser. Samtidigt måste den hålla så hög kvalitet att den verkligen ökar deltagarens förutsättningar till arbete. Det kan finnas flera förklaringar till det relativt svaga resultatet i fråga om vissa slag av utbildningar. Som nämnts ser en arbetsgrupp inom Näringsdepartementet över arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet förutsätter att regeringen överväger vad som kan göras för att förbättra effekten av utbildningarna.

Utskottet kan inte se hur insatserna för unga arbetslösa i huvudsak skulle kunna begränsas till lärlingsutbildning, vilket Moderaterna tycks utgå ifrån. Varje anvisning av en arbetslös måste föregås av en individuell prövning av vilka insatser som behövs. Erfarenheten visar att behoven hos ungdomar skiftar likaväl som hos andra kategorier arbetslösa. En åtgärd som den kommunala ungdomsgarantin (KUG) ger möjligheter att anpassa insatserna efter den enskildes situation. Till detta kommer att det är viktigt att gränsen mellan den reguljära utbildningen och arbetsmarknadsutbildningen upprätthålls. Utskottet värdesätter därför att den nyssnämnda arbetsgruppen även har i uppdrag att tydliggöra denna gräns.

Med det anförda avstyrker utskottet de nu behandlade motionerna A230 (yrk. 4), A231 (yrk. 7), A254 (yrk. 12), A282 (yrk. 2) och Sk692 (yrk. 27) i den mån de inte tillgodosetts med vad utskottet anför.

IT-satsningen

Utskottet vill i detta sammanhang även ta upp en fråga med anknytning till den s.k. SwIT-utbildningen, dvs. det särskilda nationella programmet för IT-utbildning som riksdagen beslutade om hösten 1997. Regeringen gav SwIT-yrkesutbildning, en organisation som bildats av Industriförbundet och IT-branschens centralorganisation, i uppdrag att utbilda 10 000 personer för bristyrken inom branschen. Riksdagsbeslutet förutsatte att man vid urvalet till utbildningen skulle ta särskild hänsyn till kvinnor, invandrare och arbetshandikappade, vilket framgår av 10 § förordningen (1997:1159) om IT-utbildning. Satsningen skulle därmed kunna bidra till att bryta mansdominansen inom denna sektorn. Enligt SCB:s statistik för utgör kvinnorna inom datakonsult/dataservicebranschen enbart 28 %. Enligt senast tillgängliga veckostatistik från AMS är för närvarande 37 % av de knappt 3 500 deltagarna i IT-utbildningen kvinnor. Det är en förbättring jämfört med läget under 1998 då enbart 31 % var kvinnor.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) har fått regeringens uppdrag att utvärdera IT-satsningen med slutredovisning våren 2000. Enligt en delrapport från IFAU har det varit svårt att komma upp i tänkta volymer bl.a. beroende på att arbetet med att identifiera rekryteringsbehoven hos främst små och medelstora företag tagit tid. När det gäller andelen kvinnor och utländska medborgare i utbildningarna har IFAU gjort en jämförelse med likartade kurser inom AMV och kommit fram till att andelen där är

ungefär lika stor. AMV har däremot en högre andel arbetshandikappade i IT-utbildning. IFAU:s mätningar av andelen kursdeltagare som efter avslutad utbildning fått ett arbete visar att kvinnorna hade något högre tal, 70,5 %, jämfört med 66,6 % för männen. Mätningen utfördes i ett relativt tidigt skede.

För utskottet är det av stor vikt att IT-utbildningen genomförs enligt de ursprungliga intentionerna. Enligt utskottets mening är andelen kvinnor som deltar i utbildningen alltför låg om man ser till satsningen i dess helhet. Utskottet anser att största möjliga ansträngningar måste göras för att öka denna andel under den tid som återstår. Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna.

Utbildningsbidrag

Enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd får en deltagare som deltar i arbetsmarknadsutbildning i form av utbildning, datortek eller arbetspraktik eller i den särskilda IT-satsningen ersättning i form av utbildningsbidrag. Bidraget motsvarar i princip dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen för den som är eller skulle ha varit berättigad till sådan ersättning. För andra deltagare lämnas dagpenning med 103 kronor.

Kristdemokraterna anser enligt sin kommittémotion A254 (yrk. 11) att deltagare utan rätt till arbetslöshetsersättning bör ha möjlighet att utnyttja en lånedel för att komma upp i samma ersättningsnivå som tidigare och få likvärdig ersättning som andra studerandegrupper. Detta bör enligt motionen kunna ske inom befintlig anslagsram.

Utskottet avstyrkte ett likadant yrkande av *Kristdemokraterna* i förra årets arbetsmarknadspolitiska betänkande 1998/99:AU1. Liksom då är utskottet inte berett att göra de omprioriteringar under anslaget som skulle krävas för att finansiera ändringarna. Motion A254 (yrk. 11) avstyrks. Förslaget är budgetrelaterat.

Bristyrkesutbildning för redan anställda

Propositionen

I propositionen konstateras att skillnaden i utbildningsnivå mellan de arbetslösa och den arbetskraft som efterfrågas har ökat under senare år. En stor del av de arbetssökande är lågutbildade, medan bara en liten del av de lediga platserna utgörs av mindre kvalificerade arbeten. Detta leder till både brist på arbetskraft och hög arbetslöshet. Genom att stimulera till ökad kompetens hos anställda blir det möjligt att snabbare svara mot arbetslivets kompetensbehov än vad som är möjligt med arbetsmarknadsutbildningen i dess nuvarande utformning. Om redan anställda får ökade möjlighet att förbättra sin kompetens får också arbetslösa möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

I syfte att snabbt motverka flaskhalsar på arbetsmarknaden föreslår regeringen därför en försöksverksamhet inom en ram på 130 miljoner kronor med bristutbildning för redan anställda. Länsarbetsnämnden skall tillsammans

med de regionala kompetensråden definiera de bristyrkesutbildningar som behöver upphandlas för att regionerna skall fortsätta att utvecklas. Anställda som genomgår en sådan utbildning skall under utbildningstiden kunna få aktivitetsstöd i form av utbildningsbidrag. Förslaget, som bör gälla under år 2000, påverkar inte ramen för utgiftsområdet (propositionen punkt 7).

Motioner

Motion A237 av *Lisbeth Staaf-Igelström m.fl.* (s) utgår från situationen i Värmland. Motionärerna anser att de mest utsatta delarna av landet måste få en större andel av de arbetsmarknadspolitiska resurserna. Enligt motionärerna är det av största vikt att Värmland får möjlighet att delta i försöksverksamheten med bristyrkesutbildning.

I detta sammanhang tar utskottet även upp två motioner av enskilda socialdemokratiska ledamöter som har beröring med frågan om utbildning av anställda.

Motion A256 av *Ingegerd Saarinen m.fl.* (mp) avser ett företagsanpassat arbetsmarknadsstöd. Förslaget tar sikte på företag där arbetstillfällena varierar till följd av säsongsväxlingar. I stället för att tvinga ut de anställda i arbetslöshet kunde arbetsmarknadsmedel omdisponeras till en företagsförlagd utbildning i de fall arbetsmarknadens parter är överens om saken. Företagen skulle kunna behålla de anställda i tillsvidareanställningar och den enskildes utbildningsnivå skulle kunna höjas.

Motion A268 av *Monica Green m.fl.* (s) gäller satsningen på IT-utbildning för kvinnor anställda inom den offentliga sektorn. Motionärerna finner det olyckligt att regeringen inte föreslår ett fortsatt uppdrag för AMS att satsa resurser på denna typ av utbildning. De hänvisar till att den förvaltningspolitiska propositionen från 1996 angav som mål att svensk förvaltning skall vara ett föredöme som IT-användare och att IT skall användas för att effektivisera verksamheten och öka servicen. Samtidigt saknar många kvinnor grundläggande datautbildning.

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller förslaget om bristyrkesutbildning är det som framgått regeringens avsikt att länsarbetsnämnden tillsammans med de regionala kompetensråden skall definiera vilka utbildningar det kan vara fråga om. Försöksverksamheten har ingen geografisk begränsning och gäller således även Värmland.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag. Motion A227 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

Med anledning av förslaget i motion A256 om ett företagsanpassat arbetsmarknadsstöd vill utskottet anknyta till vad som sagts tidigare i detta betänkande. Av hänsyn till konkurrensneutraliteten bör stor restriktivitet gälla när det handlar om att med arbetslöshetsförsäkringens eller de arbetsmarknadspolitiska insatsernas hjälp jämna ut säsongsvariationer i företagets verksam-

het. Utskottet kan hänvisa till den särskilda regeln om tillfälligt uppehåll i rörelsen enligt 35 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. Ersättning kan inte komma i fråga om uppehållet till någon del är av säsongskarakter. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motionärernas förslag. Motion A256 avstyrks därför.

I fråga om den IT-utbildning som avses i motion A268 har utskottet inhämtat att AMS under våren 1999 lämnat ett förslag till regeringen i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet. Detta förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Enligt vad utskottet erfarit under hand däriifrån kommer AMS även fortsättningsvis att ha möjlighet att stödja satsningar på utbildning av detta slag. Motion A268 avstyrks i den mån den inte är tillgodosedd med vad utskottet anfört.

Programområde Arbetspraktik

Arbetspraktik

Bakgrund

Arbetspraktik är ett av programområdena i den ovan beskrivna strukturen. Regelverket skall tydliggöra att arbetspraktiken skall användas för utsatta grupper och i vägledningssyfte.

Åtgärden infördes från årsskiftet 1998/99 och ersatte arbetsplatsintroduktion (API) och arbetslivsutveckling (ALU). Arbetspraktiken regleras i förordningen om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter (1998:1784). Av lagen (1998:1781) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter framgår att den som anvisats arbetspraktik inte skall anses som arbetstagare när han eller hon deltar i verksamheten utom i fråga om vissa regler i arbetsmiljölagen. I enlighet med vad som förordades vid riksdagsbehandlingen (1998/99:AU1, rskr. 105) skall den som anordnar arbetspraktik betala ett finansieringsbidrag till staten på 3 000 kr per månad. Om praktikanordnaren är staten, en kommun eller ett landsting skall finansieringsbidraget i stället uppgå till 1 000 kr per månad om den person som anvisas är långtidsinskriven vid den offentliga arbetsförmedlingen. I vissa fall får arbetspraktik anvisas helt utan krav på finansieringsbidrag. Det gäller vid anvisning av bl.a. unga handikappade, arbetshandikappade och invandrare och om anordnaren är en ideell organisation. Enligt den nyssnämnda förordningen får statsbidrag lämnas till ideella organisationer som anordnar verksamhet för arbetspraktik i samverkan med länsarbetsnämnden.

Motioner

Kristdemokraterna tar upp arbetspraktiken i sin motion A254 (yrk. 18). Enligt partiet är det bra att ideella organisationer kan undantas från skyldigheten att betala finansieringsbidrag och att anordnare kan befrias från denna skyldighet när det gäller grupper som är utrikes födda och arbetshandikappade. *Kristdemokraterna* anser att även statliga myndigheter bör undantas. Eftersom det är samma huvudman går pengarna runt i systemet. Viktiga

uppgifter som t.ex. naturvård inom Skogsstyrelsens ram blir inte utförda om finansieringsbidraget skall belasta myndigheternas knappa anslag.

Folkpartiet anser i motion A231 (yrk. 9) att arbetspraktiken bör utvärderas eftersom den nu funnits ett år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att Kristdemokraterna även förra året i samband med att åtgärden infördes framställde förslaget att statliga myndigheter borde undantas. Utskottet står fast vid de avvägningar som då gjordes och som innebär att finansieringsbidragets storlek i första hand bör vara beroende av den anvisades förhållanden.

Utskottet förutsätter att arbetspraktiken följs upp successivt inom ramen för AMS reguljära verksamhet. En mer djupgående utvärdering av det slag som Folkpartiet efterfrågar bör enligt utskottets mening kunna anstå tills åtgärden varit i kraft under något längre tid.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A231 (yrk. 9).

OTA, åtgärder för personer med långvarig inskrivning m.m.

Bakgrund

En annan åtgärd av praktikkarakter är offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) som inrättades som en tillfällig åtgärd år 1996. Syftet är att stärka kompetensen hos de arbetslösa och höja kvaliteten i anordnarens verksamhet. Åtgärden vände sig ursprungligen till personer över 55 år som varit långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen. Liksom vid arbetspraktik gäller att deltagaren inte skall anses som arbetstagare hos den som tillhandahåller platsen. En allmän förutsättning är att arbetsuppgifterna inte får undantränga ordinarie verksamhet. Den som deltar i OTA har enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd rätt till arbetslöshetsersättning och därutöver ett tilläggsbelopp (stimulansbidrag) om 45 kronor per ersättningsberättigad dag för verksamhet på heltid.

OTA är under successiv avveckling sedan årsskiftet 1998/99. Personer som anvisats dessförinnan får fortsätta i åtgärden fram till och med utgången av 1999. För personer som fyllt 62 år före den 1 januari 1999 gäller att anvisningen får fortsätta till dess att de fyller 65 år.

Motioner

Jan Björkman och Karin Olsson (s) pekar i motion A260 på de äldres svårigheter att finna ett arbete vilket bl.a. bottnar i att erfarenheter och kompetens inte svarar mot de krav som ställs. Flyttning är sällan något alternativ eftersom de äldre ofta är förankrade på hemorten av sociala, ekonomiska och emotionella skäl. Motionärerna anser att OTA bör finnas kvar som åtgärd för personer som är 57 år eller äldre i de fall andra åtgärder prövats eller inte befunnits lämpliga. OTA bör även finnas kvar för den som i dag är i åtgärden men är under 62 år.

Barbro Feltzing (mp) efterlyser i sin motion A238 någon form av utförsäkringsgaranti. När rätten till försäkringsersättning upphör är den enskilde hänvisad till socialbidrag, vilket innebär att hus, bil och lägenhet måste säljas. I motionen framhålls att många personer som är över femtio år har svårt att alls få någon hjälp från arbetsförmedlingen. En snabb utredningen bör ta fram förslag som särskilt hjälper den äldre arbetskraften (yrk. 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar bedömningen i motion A260 att det kan bli svårt för äldre arbetslösa att delta i olika arbetsmarknadspolitiska program när utsikterna till ett arbete ter sig mycket små. Det finns många uppgifter hos stat, kommun, landsting eller försäkringskassor som behöver bli utförda men som inte rymms inom den ordinarie verksamheten. I många fall känns uppgifterna säkerligen mer meningsfulla för den enskilde än vad som kan erbjudas i någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Arbetsmarknadsutskottet anser att frågeställningen bör vidgas till att även avse andra personer som varit långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen. Enligt AMS prognos om arbetsmarknadsutsikterna (Ura 1999:15) som publicerades häromdagen har närmare 140 000 personer en inskrivningstid som överstiger två år, för 90 000 av dem är inskrivningstiden längre än tre år. Gruppen domineras av personer över 50 år, arbetshandikappade, utomnordiska medborgare med kort skolutbildning, korttidsutbildade inom tillbakagående yrken, och ungdomar som inte fullföljt en gymnasieutbildning med godkända betyg.

Utskottet vill i detta sammanhang först uppmärksamma att regeringen i enlighet med vad som anges i propositionen givit AMS i uppdrag att se över vad som kan göras för olika grupper som under en längre period stått utanför den reguljära arbetsmarknaden. Detta framgår av ett regeringsbeslut den 28 oktober om ändring av regleringsbrevet för AMV för innevarande år, vilket utskottet redogjort för i inledningsavsnittet. Uppdraget, som skall redovisas den 6 december, rör frågan hur de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall kunna användas för särskilda insatser för arbetslösa som under en längre period stått utanför den reguljära arbetsmarknaden. Uppdraget skall även omfatta arbetsförmedlingarnas metodik avseende dessa grupper, och utgångspunkten skall vara de principer för förenklingar av regelsystemet som regeringen angivit i budgetpropositionen. Det kan enligt regleringsbrevet även avse äldre arbetslösa som bor på orter med svag lokal arbetsmarknad. Förtidspensionering eller utförsäkring måste förhindras. Syftet skall vara att insatserna för de mest utsatta grupperna skall effektiviseras så att de berörda arbetssökandena genom egna insatser, kompetensutveckling och praktik kan öka sina möjligheter att komma tillbaka till den reguljära arbetsmarknaden eller utveckla egen verksamhet. Det sägs i beslutet att de individuella handlingsplanernas roll särskilt bör beaktas i arbetet, och att det således handlar om att stödja den arbetssökande på ett sådant sätt att han eller hon på nytt kan få och klara ett reguljärt arbete.

Utskottet ser, som framgått tidigare, positivt på detta uppdrag. Det finns anledning att framhålla att de personer som det här är fråga om kan behöva

individuellt utformade arbetsmarknadspolitiska insatser, eventuellt i kombination. Utskottet utgår från att uppslag finns att hämta ur departementspromemorian Samverkan för färre bidrag och fler jobb, Ds 1999:54. Detta utredningsuppdrag tog särskilt sikte på arbetslösa som är hänvisade till socialbidrag, trots att de inte har sociala problem. Det handlar om personer som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

I sammanhanget finns även anledning att återknyta till det utredningsförslag (Ds 1999:58) som redovisats i avsnitt 2 som rör utgiftsområde 13. Som framgått där har den arbetsgrupp som haft i uppdrag att utreda delar av arbetslöshetsförsäkringen i dagarna presenterat sina förslag. Arbetsgruppen föreslår, som framgått ovan, att det skapas en övergångsarbetsmarknad, där den arbetssökande anvisas plats inom 600 ersättningsdagar. Denna övergångsarbetsmarknad skall kunna variera i sin utformning. Arbete och praktik skall kunna varvas med utbildning och sammanhängande perioder av intensifierad arbetsförmedling. Utredarna tänker sig att det skall vara ett långsiktigt arbete utan någon bortre gräns. Den närmare utformningen bör enligt promemorian utredas vidare vad avser finansiering, verksamhet och organisation.

Med detta kan konstateras att det nu finns flera förslag om insatser för personer som stått utanför den reguljära arbetsmarknaden under längre tid och ett uppdrag till AMS i samma riktning. Utskottet ser mycket positivt på att frågan på detta sätt förts framåt. Utskottet förutsätter att kommande förslag får en flexibel utformning. Det gäller både den krets av personer som skall kunna komma fråga och de uppgifter det kan röra sig om. Det gäller också den tidsmässiga omfattningen. En generell tidsgräns av det slag som gäller för en stor del av de övriga arbetsmarknadspolitiska insatserna måste enligt utskottets mening undvikas om förslaget skall bli meningsfullt.

Vad som anförts om insatser för personer som varit långvarigt arbetslösa bör ges regeringen till känna.

Motion A238 (yrk. 2) avstyrks i den mån den inte blivit tillgodosedd med vad utskottet anför.

När det särskilt gäller *äldre arbetslösa* ter sig insatser som har till syfte att den enskilde skall återvända till den reguljära arbetsmarknaden inte alltid realistiska. I avvaktan på ett förslag som även omfattar denna kategori är det angeläget att någon lösning erbjuds. Ett sätt är att avvecklingen av OTA sker i en långsammare takt än vad som varit tänkt.

Utskottet förordar därför att personer som redan anvisats åtgärden – enligt den senaste veckostatistiken från AMS befinner sig för närvarande drygt 6 900 personer i åtgärden – tills vidare bör kunna fortsätta i OTA i avvaktan på en mer långsiktig lösning för denna kategori av personer. Utskottet utgår från att finansiering bör kunna ske inom ramen för det föreslagna anslaget.

Vad som anförts med anledning av motion A260 bör ges regeringen till känna.

Generationsväxling

Generationsväxling var en tillfällig åtgärd under 1998 som innebar att anställda som fyllt 63 år efter överenskommelse med arbetsgivaren hade möj-

lighet att lämna arbetsmarknaden i förtid under förutsättning att en vakans som uppstod fylldes med en långtidsarbetslös person under 35 år. Den arbetstagare som på detta sätt lämnade arbetsmarknaden skulle få en statlig ersättning som motsvarade 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten upp till ett belopp om 14 400 kr. Ersättningen betalas till dess att den äldre personen får ålderspension eller fyller 65 år. Arbetsgivaren bidrar till finansieringen genom att betala 25 % av den statliga ersättningen. Åtgärden fick begränsad omfattning.

Krister Örnfjäder m.fl. (s) utgår i motion A248 från situationen på orter där arbetslösheten fortfarande är stor trots det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Ofta sammanfaller hög arbetslöshet med sned åldersfördelning. Motionärerna anser att åtgärden generationsväxling bör återinföras med ett regelsystem som får åtgärden att fungera.

Utskottet kan med anledning av motionen konstatera att behovet av speciella arbetsmarknadspolitiska åtgärder av typen generationsväxling minskar med den nya åtgärdsstruktur som beskrivits ovan. Till det kommer att utskottet nyss föreslagit insatser som bl.a. tar sikte just på de äldre arbetslösa. Den nu behandlade motionen avstyrks därför.

Datortek, Jobbsökaraktiviteter

Bakgrund

Datortek/aktivitetscenter infördes den 1 juli 1995. Syftet var att ungdomar skulle få lära sig informationshantering och datorer samtidigt som de deltog i olika arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Ett år senare blev det möjligt att delta även för personer över 25 år. Verksamheten bedrivs i dag i samverkan mellan länsarbetsnämnderna och kommunerna enligt lokalt utformade avtal. Kommunerna svarar i princip för lokaler och annan utrustning än datorer, medan länsarbetsnämnderna i allmänhet svarar för investeringar i utrustning och utbildningsmaterial och vanligen även för lönekostnaderna för de programansvariga.

I en skrivelse den 18 juni 1998 har AMS föreslagit en utveckling av datortekverksamheten. Förslaget bygger på en rapport som AMS utarbetat tillsammans med Svenska Kommunförbundet.

I förra årets arbetsmarknadspolitiska betänkande 1998/99:AU1 (s. 69) anförde arbetsmarknadsutskottet att det förslag som AMS lämnat borde kunna utgöra en utgångspunkt för förnyelsearbetet med datorteken. Utskottet ville dock inte föregripa regeringens ställningstagande till AMS förslag.

Propositionen

Regeringen hänvisar i propositionen till den ovannämnda skrivelsen från AMS. Enligt regeringen framgår det av skrivelsen att rollfördelningen behöver bli tydligare mellan länsarbetsnämnd och kommun i vad som kan beskrivas som ett delat huvudmannaskap.

Regeringen avser att göra åtgärden mer flexibel och förtydliga rollfördelningen enligt följande.

- Verksamheten skall liksom i dag bedrivas i samverkan mellan LAN och kommunen
- Samarbetsavtalen utformas med förutsättningen att datorer och annan datateknisk utrustning upphandlas och underhålls av kommunen i stället för av LAN
- Äldre, befintlig datateknisk utrustning övergår i kommunens ägo
- Arbetsförmedlingens roll i verksamhetens projekt del bör framgå tydligt liksom förmedlingens ersättning till kommunen
- Verksamheten bör ges mer flexibel utformning; hur stor del av utbildningstiden som skall ägnas åt datateknik respektive arbetsmarknadsinriktade projekt bör avgöras efter vad som framstår som lämpligt i det enskilda fallet; detsamma bör även gälla den totala tiden i åtgärden – den nuvarande hälften delningen och tidsgränsen om tre månader framstår som naturliga utgångspunkter även i fortsättningen men bör kunna frångås vid behov
- Personer i arbetspraktik skall kunna anlitas som handledare även i fortsättningen

Med hänvisning till det ovanstående föreslår regeringen att länsarbetsnämnderna från och med den 1 januari 2000 efter en prövning av vad som är lämpligt i det enskilda fallet får avgöra dels hur lång tid varje placering i dator-tek/aktivitetscenter skall vara, dock högst 6 månader, dels hur stor del av tiden som skall ägnas åt datateknik respektive arbetsmarknadsinriktade projekt (propositionens punkt 8). Förslaget innebär inga utgiftsökningar och påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Motioner

Kristdemokraterna framhåller i motion A254 (yrk. 14) att kvaliteten och effektiviteten i datortekniken har ifrågasatts på många håll. Enligt motionen bör Statskontoret genomföra en studie av verksamheten så att man kan få ett säkrare underlag för bedömningen om den fortsatta verksamheten. Alla arbetslösa utan dataerfarenhet borde enligt *Kristdemokraterna* erbjudas utbildning i grundläggande datakunskap och ta ett s.k. datakörkort.

I samma motion A254 (yrk. 15) föreslår *Kristdemokraterna* att Statskontoret ser över jobbsökaraktiviteterna för att utröna om de har kvalitet och bedrivs effektivt.

Utskottets ställningstagande

En bakgrund till de förslag som nu läggs fram i propositionen är iakttagelser som AMS gjort tillsammans med Svenska Kommunförbundet. En utveckling av verksamheten pågår. Med en enklare administration och ett tydligare huvudmannaskap ökar möjligheterna att förbättra kvaliteten i verksamheten,

vilket också påpekas i propositionen. Det finns därför inte anledning att i nuläget granska verksamheten på det sätt som Kristdemokraterna föreslår.

Inte heller har det förekommit något som ger utskottet anledning att i nuläget förorda en särskild granskning av de s.k. jobbsökaraktiviteterna.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om datortek/aktivitetscenter. Motion A254 (yrk. 14 och 15) avstyrks.

Programområde Anställningsstöd

Bakgrund

I programområde Anställningsstöd ingår det allmänna anställningsstödet och det förstärkta anställningsstödet. Det är ett stöd riktat till arbetsgivaren. Anställningsstödet infördes från årsskiftet 1997/98 (då benämnt Individuellt anställningsstöd). Det ersatte rekryteringsstöd, beredskapsarbete (resursarbete eller annat beredskapsarbete) och vikariatsstöd (tidigare utbildningsvikariat). Syftet är att stimulera anställningar av personer som har svårigheter att få ett reguljärt arbete. Det *allmänna anställningsstödet* lämnas med 50 % av lönekostnaden, dock högst 350 kr per dag, och utges normalt under högst sex månader. Sedan den 1 oktober i år tillgodoförs arbetsgivaren stödet genom kreditering på skattekonto.

Våren 1999 godkände riksdagen ett förslag i den ekonomiska vårpropositionen om *förstärkt anställningsstöd* för långtidsinskrivna. Det förstärkta stödet omfattar personer som före anställningen varit öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd och varit anmälda vid förmedlingen under minst 36 månader. Det förstärkta stödet utges under sammanlagt 24 månader. Under de första 6 månaderna skall stödet utgöra 75 % av lönekostnaden, dock maximalt 11 550 kr/månad. Resterande 18 månader uppgår stödet till 25 % av lönekostnaden, dock maximalt 3 850 kr/månad. Stödet utges som nämnts i form av en kreditering på skattekontot för den arbetsgivare som anställer en person med anställningsstöd. Reglerna gäller från den 1 oktober 1999.

Förslaget om förstärkt anställningsstöd lades fram på tilläggsbudget för 1999. I sitt yttrande till finansutskottet (1998/99:AU3y) framhöll arbetsmarknadsutskottet vikten av att definitionen av vilka som skall anses som långtidsinskrivna inte får vara för snäv. Avbrott i arbetslösheten på grund av kortare tillfälliga arbeten borde enligt utskottet inte få leda till att den arbetslöse utestängs från stödet. Utskottet ansåg att åtgärden borde kunna komma i fråga även i förhållande till grupper som normalt definieras som "ej förmedlingsbara". Även vikten av mer enhetliga definitioner i olika förordningar inom det arbetsmarknadspolitiska området betonades.

Finansutskottet anslöt sig till dessa synpunkter, och i enlighet med vad arbetsmarknadsutskottet förordat i sitt yttrande gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om det förstärkta anställningsstödet (1998/99:Fi27, rskr. 249).

Enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd uttrycks kraven så att den som kan komma i fråga skall 1) sedan 36 månader ha varit antingen arbetslös eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och 2) omedelbart

före anvisningen i minst 36 månader ha varit anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen. Att kortare avbrott i arbetslösheten inte skall utesluta stödet uttrycks så att även den som under en kortare tid haft anställning och därför inte uppfyller kraven på 6 månaders arbetslöshet får anvisas åtgärden under förutsättning att anställningen inte inneburit att hans eller hennes ställning på arbetsmarknaden stärkts.

Propositionen

Regeringen anser att det finns skäl att ytterligare förstärka anställningsstödet genom att utvidga den krets av arbetslösa som kan komma i fråga. Den nuvarande regeln om 36 månaders inskrivning vid arbetsförmedlingen föreslås bli sänkt till 24 månader från och med den 1 januari 2000 (propositionen punkt 9). Stödet skall därmed kunna ges till arbetsgivare som anställer en person som före anställningen varit öppet arbetslös eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd och varit inskriven vid arbetsförmedlingen i minst 24 månader.

Motioner

Moderaterna, som från början motsatte sig det förstärkta anställningsstödet, avvisar i konsekvens med detta i sin kommittémotion A277 (yrk. 3) regeringens förslag om att utvidga tillämpningen.

Kristdemokraterna vill enligt kommittémotionen A254 (yrk. 6) hålla fast vid de nuvarande reglerna med motiveringen att kraften bör läggas på de svåraste fallen. Om stödet skall ge effekt måste arbetsförmedlarna aktivt kunna sammanföra arbetsgivare och arbetssökande, vilket underlättas av att inte för många omfattas av reglerna.

Folkpartiet liberalerna anser i motion A231 (yrk. 10) att det förstärkta anställningsstödet bör avvecklas helt och hållet med hänvisning till att det behövs generella och inte selektiva åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Det förstärkta anställningsstödet har fått snabbt genomslag. I tredje veckan i november, dvs. sex veckor efter det att åtgärden infördes, hade 2 500 personer anvisats en anställning med förstärkt anställningsstöd enligt AMS veckostatistik.

Ett av de viktigaste målen för arbetsmarknadspolitiken är att minska långtidsarbetslösheten. En person som varit utan arbete en längre tid riskerar att förlora anknytningen till arbetsmarknaden och ytterst att slås ut från den. Trots det förbättrade arbetsmarknadsläget är fortfarande drygt 74 000 personer långtidsinskrivna utan arbete enligt AMS veckostatistik. Anställningsstödet har den fördelen i förhållande till många andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder att det innebär ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Arbetslösheten behöver inte bero på bristande kompetens utan kan ha andra förklaringar, som fördomar hos arbetsgivare. En anställning med anställningsstöd ger den enskilde möjlighet att visa sina förtjänster. Stödet är klart individin-

riktat och gynnar snarare starkt utsatta grupper än sysselsättningstillväxt i sig. Utskottet kan därför inte ansluta sig till Moderaternas allmänt negativa inställning till denna åtgärd. Inte heller kan utskottet dela Folkpartiets uppfattning att stödet borde ersättas av mer generella åtgärder.

Även om villkoret för att komma i fråga för stödet sänks från tre till två års inskrivning vid arbetsförmedlingen kommer åtgärden att riktas mot personer som har en särskilt svår situation på arbetsmarknaden. Utskottet kan inte som Kristdemokraterna se detta som en försämring av möjligheterna att lägga kraften på de svåraste fallen.

I fråga om kravet på att den arbetslöse skall ha varit anmäld vid arbetsförmedlingen viss tid finns anledning att uppmärksamma att reglerna i deras nuvarande lydelse skulle kunna innebära att personer som varit arbetslösa under långa tider men inte varit kontinuerligt inskrivna vid arbetsförmedlingen därför att de t.ex. deltagit i Kuns kapslyftet, varit sjukskrivna eller föräldralediga inte uppfyller kriterierna. Enligt arbetsförmedlingens rutiner "avaktualiseras" en sökande som avbryter arbetslöshetsperioden av sådana skäl. Enligt utskottets mening är det inte tillfredsställande att personer undantas från möjligheten till stödet när den s.k. avaktualiseringen närmast är av formell natur. Om avbrottet i inskrivningstiden inte kan ses som ett uttryck för att personens ställning på arbetsmarknaden stärkts, bör det förstärkta anställningsstödet kunna komma i fråga. Utskottet vill understryka att det förstärkta anställningsstödet alltid skall föregås av en individuell prövning. Stödet är endast avsett för personer vars ställning är särskilt svag.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag (punkt 9) med den ändringen att kravet på att den sökande skall ha varit anmäld vid förmedlingen i 24 månader skall anses uppfyllt även om det förekommit avbrott av det nyss angivna slaget. Liksom regeringen anser utskottet att ändringen bör träda i kraft den 1 januari 2000. Utskottet avstyrker motionerna A231 (yrk. 10), A254 (yrk. 6) och A277 (yrk. 3).

Utskottet vill i detta sammanhang ta upp en annan fråga om det förstärkta anställningsstödet.

Som framgått ovan riktar sig det förstärkta anställningsstödet till personer som varit långvarigt och mer eller mindre kontinuerligt arbetslösa eller i åtgärder. Det innebär att vissa andra grupper med en besvärlig situation på arbetsmarknaden inte kan komma i fråga. Utskottet tänker särskilt på arbetshandikappade personer som är anställda på Samhall eller personer med offentlig skyddat arbete (OSA).

I avsnittet nedan om Samhall kommer utskottet in på frågor om mål för antalet s.k. övergångar m.m.

För närvarande lämnar ungefär 4 % av de arbetshandikappade anställda Samhall för att gå ut på den öppna arbetsmarknaden. Det stora flertalet, omkring 80 %, av de omkring 1 000 personer som årligen går över till annan anställning gör det med hjälp av lönebidrag. Det relativt låga utflödet ur Samhall innebär en begränsning av möjligheterna att ge fler personer anställning där. Utskottet anser det angeläget att på olika sätt öka effektiviteten i insatserna för arbetshandikappade.

En anställning vid Samhall är inriktad på rehabilitering. Efter en tids anställning borde man i många fall kunna anta att den anställde har förbättrat

sin arbetsförmåga och därigenom kvalificerat sig för en övergång till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Utskottet kan dessutom notera att utbildningsnivån för arbetshandikappade inom Samhall, som visserligen är betydligt lägre än hos arbets sökande i allmänhet, ökat något under senare år. Det framgår därutöver av propositionen att Samhall kommer att satsa på kompetensutveckling och personalutveckling för anställda arbetshandikappade. Detta borde leda till bättre förutsättningar för övergångar från Samhall till annan verksamhet.

Utskottet anser med hänsyn till detta att möjligheten borde öppnas att anvisa en arbetshandikappad person som går över från Samhall en anställning med förstärkt anställningsstöd. Enligt utskottets mening borde även personer som lämnar ett offentligt skyddat arbete kunna komma i fråga. Vid sidan av det nuvarande tidsmässiga kravet på viss tids arbetslöshet/inskrivning vid arbetsförmedling skulle alltså förstärkt anställningsstöd kunna komma i fråga för personer som går från en anställning vid Samhall eller i OSA. Det bör ankomma på regeringen att utfärda föreskrifter i enlighet med detta. Även dessa regler bör enligt utskottets mening träda i kraft vid årsskiftet.

Utskottet utgår från att övergångar av detta slag åtminstone inledningsvis kommer att ha begränsad omfattning. Eftersom anställningsstödet tillgodoses arbetsgivaren i form av kreditering på skattekonto påverkas inte utgiftsramen för området.

Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna.

Programområde Start av näringsverksamhet

Starta-eget-bidrag

Folkpartiet framhåller i sin motion A230 (yrk. 20) att starta-eget-bidraget bör vara möjligt att ge till invandrare som aldrig haft någon fast förankring på arbetsmarknaden på samma villkor som för a-kasseberättigade. Eventuellt bör socialbidrag utges under tiden.

Utskottet vill i denna del hänvisa till den jämförelse mellan starta-eget-bidraget och rekryteringsstödet som gjorts av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). I denna rapport konstateras att starta-eget-bidraget brukar anses som en åtgärd som kan vara till stor hjälp för arbetslösa invandrare. Detta har varit ett skäl för IFAU att särskilt studera effekterna för denna grupp. Institutet kommer fram till att starta-eget-bidrag allmänt sett är betydligt effektivare än rekryteringsstödet. Det har däremot inte visat sig effektivt för utländska medborgare.

Givetvis skall personer med utländsk bakgrund kunna få del av bidraget under de vanliga förutsättningarna, dvs. att de bedöms ha goda förutsättningar att bedriva verksamheten och att verksamheten kan ge varaktig sysselsättning. Normalt beviljas bidrag för sex månader. Om det finns särskilda skäl, vilket kan vara fallet beträffande denna kategori, kan bidraget beviljas för upp till tolv månader. Något tillkännagivande kan inte anses påkallat med anledning av motion A230 (yrk. 20), som alltså avstyrks.

Flyttningsbidrag

I motion A254 (yrk. 20) framför *Kristdemokraterna* att flyttningsbidraget bör avskaffas.

Utskottets ställningstagande

Efter förslag i vårpropositionen genomfördes ett antal ändringar av reglerna för flyttningsbidrag med verkan från den 1 juli 1999. Innebörden var att flyttningsbidragen i större utsträckning bör riktas till den enskilde som är eller riskerar att bli arbetslös och mindre till den enskildes hushåll eller den som redan har en anställning. Som huvudregel ges stödet bara till den som fyllt 25 år. Utskottet, som noterar att *Kristdemokraterna* inte närmare utvecklat skälen till att flyttningsbidragen bör avskaffas, anser för egen del att bidragen är ett viktigt instrument för att stimulera geografisk rörlighet. Detta gäller särskilt när det finns risk för arbetskraftsbrist. Utskottet avstyrker motion A254 (yrk. 20).

Programområde Projekt

*Kommunal utvecklingsgaranti***Bakgrund**

Den 1 januari 1998 infördes en möjlighet för kommunerna att genom avtal med länsarbetsnämnderna åta sig att erbjuda ungdomar mellan 20 och 24 år som står till arbetsmarknadens förfogande en aktiverande och utvecklande insats. En tanke bakom utvecklingsgarantin är att arbetslösa ungdomar så snart som möjligt skall beredas reguljärt arbete, någon utbildning eller en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Om den unge inte har fått en meningsfull sysselsättning inom 100 dagar skall kommunen överta ansvaret för aktiveringen och inom samma tid sätta in någon utvecklingsinsats. Denna skall i normalfallet inte pågå mer än tolv månader. För deltagande ungdomar finns tre skilda ersättningsmöjligheter.

1. Den som har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa, antingen i form av grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning, får utbildningsbidrag av staten som motsvarar arbetslöshetsersättningen.
2. Den som har rätt till socialbidrag får en ersättning av kommunen, kallad utvecklingsersättning, som motsvarar socialbidraget.
3. Den som varken har rätt till socialbidrag eller arbetslöshetsersättning får ett skattefritt bidrag av kommunen, även det kallat utvecklingsersättning, vilket motsvarar ett beskattat utbildningsbidrag. Staten ersätter kommunen för denna kostnad.

Staten ersätter kommunerna för ungdomar som deltagit i åtgärden med 150 kronor per anvisningsdag och ungdom.

Kristdemokraterna hänvisar i sin motion A254 till att 100-dagarsgarantin inte har förverkligats fullt ut. Partiet, som riktar viss kritik mot åtgärden, hade hellre sett en satsning på lärlingsutbildning. Åtgärden bör trots det finnas kvar tills vidare, dock med vissa ändringar. Den nuvarande ersättningen på 1 967 kr för dem som står utanför arbetslöshetsförsäkringen bör höjas i nivå med vad partiet anser rimligt i fråga om utbildningsbidraget. I motionen föreslås en ändring av ersättningsregeln i 9 § lagen om kommunernas ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år (yrk. 7 delvis, 8 och 9). Ytterligare 90 miljoner kronor anvisas för ändamålet.

Även *Peter Pedersen och Camilla Sköld Jansson (v)* väcker i motion A253 vissa frågor om ersättningen i den kommunala utvecklingsgarantin. Med hänvisning till ett cirkulär från Kommunförbundet uppger motionärerna att kommunen får stå för hela kostnaden i det fall att den väljer att generellt, utan biståndsprövning, erbjuda ungdomar ersättning som motsvarar ett ungefärligt försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen, ca 5 000 kr, i stället för de 1 967 kronor som anges i den lag som reglerar utvecklingsgarantin. Motionärerna ser stora fördelar med ett system som kombinerar det statliga utvecklingsbidraget med ett nytt kommunalt utvecklingsbidrag. Det skulle innebära ökad aktivitet och rimligare ersättning till den enskilde. Förutsättningarna för ett vuxenliv skulle stärkas. Motivationen skulle öka att delta i utvecklingsgarantin som enligt utvärderingar visat sig framgångsrik. I motionen föreslås att kommunerna ges rätt att införa en generell ersättning utan biståndsprövning och utan att det statliga bidraget går förlorat (yrk. 1), att ett ökat statligt utvecklingsbidrag övervägs (yrk. 2) och att en utredning tillsätts med uppdrag att se över förutsättningarna för att deltagarna får en enhetlig, högre ersättning oavsett bakgrund (yrk. 3).

Utskottets ställningstagande

Den kommunala utvecklingsgarantin har utvärderats av Statskontoret, Ungdomsstyrelsen och Svenska Kommunförbundet från delvis olika infallsvinklar. När det gäller ersättningen till deltagarna framgår av Statskontorets utvärdering att 34 % av deltagarna hade utvecklingsersättning baserad på försörjningsstöd, 39 % utbildningsbidrag baserat på arbetslöshetsersättning och resterande 27 % statlig utvecklingsersättning. I utvärderingarna framkom att vissa kommuner anser att det differentierade ersättningssystemet skadar motivationen bland deltagarna när de får olika ersättning för att göra samma sak. Flertalet kommuner som deltog i utvärderingen önskade en enhetlig ersättning till alla ungdomar. Det framkom också att ersättningssystemet upplevs som krångligt och orättvist. Den uppfattningen framfördes att det är ett problem att ungdomarna får ha kvar socialbidraget när de är i sysselsättning. Samtidigt ansåg hälften av de tillfrågade kommunerna att kostnaderna för socialbidrag för unga på sikt skulle minska till följd av utvecklingsgarantin.

Den förutnämnda promemorian Samverkan för färre bidrag och fler i jobb, Ds 1999:54, tar upp frågor om ersättning i anslutning till ett förslag om en

s.k. utvidgad utvecklingsgaranti för personer med långvarigt socialbidragsberoende och för vissa andra långtidsarbetslösa. I promemorian diskuteras också ersättningsfrågor. Förslag läggs fram om en s.k. utvecklingsersättning. Enligt promemorian vore det en fördel om deltagarna i projekten i så stor utsträckning som möjligt kunde delta utan eller med låga kompletterande socialbidrag.

Utskottet kan först konstatera att utvärderingar visat på en rad konkreta och positiva effekter av den kommunala ungdomsgarantin. Det gör det extra angeläget att regelverket och de övriga förutsättningarna kring garantin får en så ändamålsenlig utformning som möjligt. De utvärderingar som gjorts visar att det nuvarande ersättningssystemet inom ungdomsgarantin upplevs som krångligt och t.o.m. orättvist. Utskottet vill med anledning av det påpeka att det i och för sig inte är unikt att deltagare i en och samma åtgärd får olika ersättning. Som framhålls i motion A253 kan kommunen bara betala ut bidrag till enskilda om det finns författningsstöd för det. Med de nuvarande lagreglerna kan kommunen inte betala ut mer än 1 967 kronor utan prövning mot socialtjänstlagen.

Utskottet är inte i nuläget berett att förorda några ändringar vad gäller villkoren vid deltagande i utvecklingsinsatserna eller om de ekonomiska förutsättningarna för kommunernas medverkan. Å andra sidan visar utvärderingarna att de nuvarande ersättningssystemen väcker en del frågor. Utskottet förutsätter att regeringen ser över ersättningsfrågorna, t.ex. i anslutning till övervägandena om lösningar för de långvarigt arbetslösa. Utskottet hänvisar i denna del till vad som anförts ovan.

Med det anförda får den nu behandlade motionen A253 (yrk. 1–3) i det väsentliga anses tillgodosedd. Motion A254 (yrk. 7 delvis 8 och 9) avstyrks.

Andra förslag om arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Insatser på kulturområdet

I avsnitt 2 utgiftsområde 13 och i inledningen till detta avsnitt har utskottet behandlat några motioner som i mera allmänna ordalag förespråkar att resurser förs över från arbetslöshetskassan och AMS till kulturens budget. Några andra motioner behandlar specifika insatser på kulturområdet.

I den nyssnämnda motionen Kr313 av *Kristdemokraterna* berörs försöksverksamheterna med en s.k. tredje anställningsform inom teatern och med arbetsförmedling vid centrumbildningar. Partiet ser positivt på verksamheterna men anser försöksperioden på ett och ett halvt år vara för kort. En period på tre år behövs för att det skall vara möjligt att dra några säkra slutsatser om värdet av verksamheterna (yrk. 27).

Utskottet behandlade ett motsvarande yrkande av *Kristdemokraterna* senast i förra årets budgetbetänkande 1998/99:AU1. Utskottet kunde i och för sig hålla med om att ett och ett halvt år kunde synas vara en kort period, men ansåg att det inte var rimligt med ekonomiska utfästelser för längre tid än så. Utskottet står fast vid detta och avstyrker därmed motion Kr313 (yrk. 27).

Sven-Erik Österberg och Ann-Kristine Johansson (s) pekar i motion A252 på samhällsnyttan av de arbetsmarknadspolitiska insatserna inom natur- och kulturmiljöområdet. Eftersom uppgifterna ligger vid sidan av den ordinarie arbetsmarknaden uppstår ingen undanträngningseffekt. Deltagarna hör ofta till de svagare grupperna på arbetsmarknaden med låg utbildning och lokal bundenhet. Nya regler och minskade resurser har försämrat möjligheterna för AMV att satsa på insatser av detta slag, vilket medför negativa konsekvenser för glesbygden. Detta motverkar strävan att integrera miljöfrågorna i arbetsmarknadspolitiken. I stora delar likartade argument förs fram i motion A271 av *Alf Eriksson m.fl. (s)*.

Även *Barbro Feltzing (mp)* argumenterar på ett likartat sätt när hon i sin motion A266 föreslår en snar utredning för att klarlägga hur staten på bästa sätt kan stödja och medverka till att de gröna jobben kan få fortsätta.

Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) hänvisar i motion A234 till att Skogsvårdsstyrelsen och LAN sedan flera år driver olika arbetsmarknadsprojekt tillsammans. I en treårig anställning kombineras arbete och utbildning i syfte att starta lokala småföretag inom skogsbruk och turism eller att erbjuda kvalificerad arbetskraft. Motionärerna efterlyser stöd så att en försöksverksamhet med Gröna Jobb kan komma i gång i Värmland.

Gunnel Wallin och Margareta Andersson (c) förespråkar i motion A202 övergångsarbetsmarknader i form av arbetsprojekt med naturvård för människor som i dag står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Utbildning bör erbjudas deltagarna före eller parallellt med arbetet.

Utskottet vill med anledning av dessa motioner först framhålla att det nuvarande regelverket i viss utsträckning fortfarande medger ”jobb” av det slag som avses i motionerna. I ett förbättrat arbetsmarknadsläge minskar dock utrymmet för insatser av detta slag. Vilka satsningar som skall komma till stånd måste i första hand styras av de arbetsmarknadspolitiska målen och efter den enskildes situation och behov. Utskottet är därför inte berett att göra några uttalanden av det slag som begärs i motionerna, som alltså avstyrks. Det gäller motionerna A202, A234, A252, A266 och A271.

Utskottet vill dock tillägga att med de tankegångar som redovisats ovan om insatser för personer som under längre tid stått utanför den reguljära arbetsmarknaden kan möjligheter öppnas för arbeten bl.a. av det slag som avses med motionerna.

Sabbatsår, friår, ”orlovsdag” m.m.

I sin kommittémotion A254 (yrk. 13) föreslår *Kristdemokraterna* att arbetsmarknadsmedel får bekosta ett s.k. sabbatsår för personer mellan 45 och 55, förutsatt att den som anställs som vikarie är arbetslös. Det skulle ge möjlighet för många att komma in på en ny yrkesmässig bana samtidigt som möjligheten till vikariat skulle minska arbetslösheten. Det är också tänkbart att

sabbatsåret bekostas av den enskilde genom förtida pensionsuttag. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma med förslag i frågan.

Även i en enskild kd-motion, A249, av *Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (kd)* föreslås en skyndsamt utredning av möjligheten till ett sabbatsår för personer över 45 år.

I motion A223 föreslår *Bertil Persson (m)* att regeringen skall utreda möjligheterna till en s.k. orlovslag efter dansk förebild. Den danska lagen innebär att en arbetstagare under vissa förhållanden har rätt till ledighet från anställningen om en arbetslös kan gå in i hans eller hennes ställe under tiden. En sådan ordning skulle kunna innebära en kontakt med arbetslivet för många av dem som i dag är utestängda.

Barbro Feltzing (mp) hänvisar i motion A722 (yrk. 1) till att Miljöpartiet under flera år föreslagit en möjlighet till friår mitt i livet med tjänstledighet och ersättning från arbetslöshetsersättningen medan en arbetslös kommer in på den lediga platsen. En sådan möjlighet skulle inte minst vara ett sätt att motverka stress och utbrändhet i arbetslivet, sägs det i motionen.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om friår och liknande som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Utskottets inställning har varit att de arbetsmarknadspolitiska insatserna i första hand bör gå till de grupper som inte har något arbete eller som riskerar att bli arbetslösa. Alla de ovan beskrivna förslagen förutsätter visserligen inte uttryckligen en sådan finansiering. Det är ändå ofrånkomligt att finansieringen blir en central fråga. Utskottet ställer sig inte helt främmande till att det på sikt, när ekonomiskt utrymme finns, kan övervägas någon form av ledighet med statlig finansiering. Den bör i så fall riktas till arbetstagare som har arbetat en längre period och som utnyttjar ledigheten för kompetensutveckling. I övrigt vill utskottet hänvisa till att anställda enligt studieledighetslagen under vissa förutsättningar har rätt till ledighet för att bedriva studier.

Med det anförda avstyrks de nu behandlade motionerna A223, A254 (yrk. 13), A249 och A722 (yrk. 1).

”50 000-kronan”

Marina Pettersson och Jarl Lander (s) beskriver i motion A235 en ny arbetsmarknadsåtgärd som de vill benämna ”50 000-kronan”. Förslaget går ut på att den arbetssökande får en viss bestämd tid på sig att hitta ett arbete eller finna en annan lösning och att ett visst belopp ställs till förfogande under tiden. Den enskilde kan få tillbaka sitt självförtroende, och idéer som kommer fram kan komma andra till godo.

Utskottet vill med anledning av detta yrkande hänvisa till vad som sagts i det föregående. Strävan är att minska antalet åtgärder och särregleringar. Ett allmänt krav är att de olika insatserna har en sådan utformning att de kan följas upp och utvärderas. De ersättningar som utges till den enskilde måste svara mot allmänna krav på likformighet och rättvisa. Utskottet ser därför vissa problem med förslaget om en ”50 000-krona”. Motion A235 avstyrks.

Oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på anslaget A 2 är delvis en följd av varje partis huvudförslag när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Det är svårt att jämföra alternativen eftersom både Moderaterna och Centerpartiet i sina förslag för stora delar av de utgifter som belastar anslaget A 2 till utgiftsområde 13. Det är dock klart att alla fyra oppositionspartierna i varierande grad utgår från betydligt lägre utgifter för arbetsmarknadspolitiken. Samtidigt förespråkar man mer av kvalitet och mindre av volym. Mer konkreta förslag till besparingar lyser i stort sett med sin frånvaro. Arbetslösheten är fortfarande hög. Mindre resurser för aktiv arbetsmarknadspolitik innebär större utgifter för arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet har svårt att spåra en insikt om detta i oppositionens förslag.

Arbetsmarknadsläget är betydligt ljusare än tidigare, men det krävs fortfarande stora insatser både för att stärka situationen för de grupper som ändå har svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden och för att undanröja risken för s.k. flaskhalsproblem och andra obalanser. Sett i ljuset av det framstår oppositionens budgetalternativ inte som fullt realistiska.

Sammanfattningsvis biträder utskottet regeringens förslag till medelsanvisning (prop. yrk. 11 delvis) och avstyrker motionerna A231 (yrk. 23 delvis), A254 (yrk. 10 och 35 delvis), A275 (delvis), A277 (yrk. 7) och Fi212 (yrk. 15 delvis).

Även regeringens förslag om bemyndigande i fråga om åtaganden för år 2000 tillstyrks (prop. yrk. 2)

I avsnitt 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.2.3 Övriga A-anslag

Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	6 291 867	Anslagssparande	304 931
1999	Anslag	6 745 092 ¹	Utgiftsprognos	6 700 000
2000	Förslag	6 828 941		
2001	Beräknat	6 880 053		
2002	Beräknat	6 917 548		

¹Inklusive beslut på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999, då 90 miljoner kronor tillfördes anslaget. Regeringen har den 31 mars 1999 beslutat att hela anslagssparandet samt därutöver 290 miljoner kronor skall föras bort med anledning av förändrade redovisningsprinciper.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	Kd	c	fp
6 828 941		+30 000	+370 000	+80 000

Anslaget avser lönebidrag, statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), kostnader för vissa otraditionella insatser för arbetshandikappade, bidrag till arbetshjälpmedel m.m. till personer med funktionshinder, utgifter för utveckling av ny teknik och datorbaserade arbetshjälpmedel för personer med funktionshinder samt för särskild expertmedverkan i sådana ärenden, särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) samt viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget Europeiska socialfonden för perioden 1995–1999 och anslaget Europeiska socialfonden för perioden 2000–2006.

Beslut om särskilda insatser för arbetshandikappade kan som längst omfatta en tidsperiod om tre år. Det innebär att åtaganden under anslaget medför kostnader för kommande budgetår. Regeringen begär därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000 ingå ekonomiska förpliktelser under anslaget på högst 6,7 miljarder kronor under åren 2001–2003 (yrk. 3).

Regeringen anser att uppföljningen av otraditionella medel för personer med arbetshandikapp bör förbättras. Regeringen föreslår också att anslaget tilldelas ytterligare 30 miljoner kr för budgetåret 2000 i förhållande till vad som tilldelades anslaget under innevarande år. De ökade utgifterna finansieras genom att anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskas med motsvarande belopp.

Regeringen anser att minst 56 000 personer i genomsnitt per månad bör ha anställning med lönebidrag eller OSA. Den genomsnittliga bidragsnivån bör vara högst 60 % av den bidragsgrundande lönekostnaden för samtliga arbetsgivare utom för allmännyttiga organisationer.

Motioner

I flera motioner tas frågor upp som rör regler om lönebidrag.

Kristdemokraterna anser i motion A254 att det i förordningen (1991:333) om lönebidrag bör återinföras en paragraf som innebär att en sänkning av lönebidraget inte skall genomföras om risk för uppsägning föreligger (yrk. 21). Motionärerna menar också att rätten till ersättning med 90 % av lönekostnaden skall gälla såväl vid nyanställningar som för dem som hade anställning efter den 1 juli 1995 (yrk. 22).

Barbro Hietala Nordlund m.fl (s) anför i motion A214 att regeringen snarast bör se över möjligheten att höja taket för lönebidragen. Liknande tankegångar framförs av *Hans Karlsson (s)* i motion A245. Motionären anser att det är rimligt att räkna upp den bidragsgrundande lönenivån till samma nivå som löner i övrigt utvecklats sedan taket senast bestämdes. En sådan uppräknings bör kunna finansieras inom ramen för det utrymme som skapas på grund av att arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar. Även *Ann-Marie Fagerström m.fl. (s)* anser i motion A246 att taket för lönebidragen bör höjas.

I motion A236 framför *Rune Berglund (s)* att lönebidrag bör kunna ges till redan anställda som av något skäl fått nedsatt arbetsförmåga.

Bengt Niska och Lennart Klockare (båda s) förespråkar i motion A262 ett ökat antal lönebidragsanställningar och en indexering av taket för den lönebidragsgrundande lönen. Detta skulle kunna ske genom att de höga lönebidragen inom den privata sektorn omförhandlades.

Dan Ericsson (kd) pläderar i motion So487 för att regeringen bör tillsätta en utredning om lönebidragsanställningar i syfte att stärka de lönebidragsanställdas ställning på arbetsmarknaden avseende nivån på lönebidragen, höjt tak för ersättning samt decentraliserad administration av utbetalningarna (yrk. 3).

I följande motioner behandlas ytterligare aspekter på lönebidragen.

Folkpartiet anser i motion So321 (yrk.17) att en modell med handledare för funktionshindrade på arbetsmarknaden bör lanseras på bred front. Ett system med detta stöd på arbetsplatsen bör enligt partiet lämpligen kunna utvecklas genom ett flexibelt utnyttjande av lönebidragen. I partiets motion 1998/99:So465 (yrk. 20) framförs samma yrkande.

I två motioner väcks frågor om satsningen på s.k. Kulturarvs-IT bör utvidgas eller på annat sätt ges annat innehåll.

Kristdemokraterna anser i kommittémotion Kr313 att satsningen på Kulturarvs-IT bör omfatta också kommunerna Sollefteå och Ånge. Det skulle innebära, menar motionärerna, att utrustning, lokaler och kunnande som finns hos SVAR, som är en byrå i Riksarkivet, skulle kunna utnyttjas i Kulturarvsprojektet (yrk. 5).

Agneta Lundberg m.fl. (s) anser i motion A233 att tjänster eller medel som avsatts för satsningen på Kulturarvs-IT också skall tilldelas SVAR i Västernorrland.

Lena Sandlin och Ingemar Josefsson (båda s) begär i motion A239 att regeringen bör tillsätta en utredning om hur tilldelningen av arbetshjälpmedel skall kunna förändras så att den bättre svarar mot det behov av arbetshjälpmedel som finns i dag.

Elisebeht Markström m.fl. (s) anser i motion A258 att den myndighet, försäkringskassan eller AMV, som tillhandahåller arbetshjälpmedel till en arbetshandikappad också skall åläggas att hålla arbetshjälpmedlet försäkrat.

I det följande refereras motioner som direkt tar upp anslagets storlek.

Kristdemokraterna begär i motion A254 att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade ökas med 30 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 (yrk. 35 delvis).

Centerpartiet förordar i motion A275 (delvis) att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade ökas med 370 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Folkpartiet anser i motion Fi212 att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade bör ökas i förhållande till regeringens förslag med 80 miljoner kronor för budgetåret 2000 (yrk. 15 delvis). Motsvarande förslag lämnas också i motion A231 (yrk. 23 delvis).

Enligt AMS rapport Arbetsmarknadsutsikterna för år 2000 (Ura 1999:15) kan en viss nedgång på arbetsförmedlingen noteras av antalet arbetssökande med arbetshandikapp under 1999. Antalet uppgår i nuläget till cirka 125 000 personer. Både antalet och andelen långtidsinskrivna bland de arbetshandikappade har minskat något. Däremot har andelen arbetshandikappade av samtliga långtidsinskrivna ökat något. I dagens gynnsamma arbetsmarknads-läge anser utskottet att det är viktigt att ta vara på arbetsmarknadens efterfrågan på arbetskraft också för dem som har ett arbetshandikapp. I Sveriges handlingsplan för sysselsättning, som utarbetats mot bakgrund av EU:s sysselsättningsriktlinjer, anges att regeringen på olika sätt främjar funktionshindrades inträde på arbetsmarknaden, stödjer deras utveckling i arbetslivet samt förhindrar utslagning. Vidare anges att data om funktionshindrades arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsförhållanden analyseras regelbundet för att få till stånd effektiva åtgärder. Vid dessa analyser bör regeringen även beakta hur den fortsatt gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden kan tas till vara för de arbetshandikappade under år 2000.

Utskottet övergår till att behandla de yrkanden som avser nivån på och andra regler kring lönebidragen.

Den 1 juli 1991 gjordes lönebidraget flexibelt från att tidigare ha haft fasta bidragsnivåer och dessutom olika nivåer för skilda kategorier av arbetsgivare. Enligt nu gällande regler skall bidraget fastställas efter den arbetssökandes behov och förutsättningar med hänsyn till graden av funktionsnedsättning. Som mål för bidraget gäller bl.a. att det skall utgöra ett stöd för rehabilitering. Lönebidraget skall därmed enligt intentionerna planeras så att bidraget successivt kan reduceras. Den förutvarande regel som åsyftas i motion A254 innebar att vid omprövning av beslut om lönebidrag som fattats före den 1 juli 1991 skulle beaktas om en minskning av lönebidraget skulle kunna medföra påtaglig risk för att den anställde inte fick behålla anställningen. Regeln gällde således endast omprövning av beslut som fattats när lönebidragsnivåerna var fasta. En återgång till denna ordning kan anses strida mot de mål som sattes upp då bidraget gjordes flexibelt. Med hänsyn till detta avstyrker utskottet motion A254 (yrk. 21).

Den 1 juli 1995 infördes en ny regel som innebar att lönebidrag kan lämnas med ett belopp som motsvarar högst 80 % av lönekostnaden för den anställde, oavsett vem som är arbetsgivare. Senare infördes ett undantag från denna huvudregel för den som efter den 1 juli 1997 anställs i allmännyttiga organisationer. För dessa personer kan lönebidrag lämnas med 90 % av lönekostnaden. För dem som anställts under tiden den 1 juli 1995 till den 1 juli 1997 hade bidraget redan från början bestämts till högst 80 %. Det är bakgrunden till att lönebidragsförordningen inte heller nu medger en 90-procentig bidragsnivå för denna grupp. Motion A254 (yrk. 22) avstyrks.

Flera av motionärerna anser att taket för den inkomst som får läggas till grund för lönebidrag bör höjas. Detta tak är enligt lönebidragsförordningen 13 700 kr per månad. Nivån har legat fast sedan länge. Utskottet har inte, vid tidigare tillfällen då denna fråga väckts, varit berett att förorda en höjning av taket på den bidragsgrundande inkomsten eller en anpassning av det till

löneutvecklingen. Mot bakgrund av den positiva utvecklingen för svensk ekonomi utgår dock utskottet ifrån att regeringen, när utrymme ges, prövar möjligheterna att justera nivån på den maximala inkomst som får läggas till grund för bidraget. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna A214, A245, A246, A262 samt So487 (yrk. 3).

När det gäller frågan om lönebidrag bör kunna ges till redan anställda kan utskottet konstatera att lönebidrag är en lönesubvention som tillskapats för att stödja nyanställning av arbetshandikappade. Utskottet anser att man bör överväga om det finns situationer när det kan vara befogat med lönebidrag även i ett bestående anställningsförhållande. Utskottet vill understryka att en sådan möjlighet inte får innebära att arbetsgivarens allmänna ansvar för arbetstagarens rehabilitering minskar. Utskottet föreslår att vad som ovan anförts, med anledning av motion A236, ges regeringen till känna.

Folkpartiet framför i två motioner att en modell med handledare för funktionshindrade bör lanseras på bred front. Utskottet kan konstatera att det särskilda introduktions- och uppföljningsstödet (SIUS) är ett individuellt stöd till en arbetssökande med funktionshinder. Det särskilda stödet ges till såväl den arbetssökande som till arbetsplatsen. SIUS har bedrivits som försöksverksamhet men är sedan den 1 juli 1998 en reguljär arbetsmarknadspolitisk åtgärd som samtliga län har möjlighet att erbjuda som stöd till funktionshindrade. Enligt AMS årsredovisning för år 1998 har 780 funktionshindrade omfattats av verksamheten under 1998, varav 500 nytillkomna under året. En kraftig ökning har alltså skett. Mot den bakgrunden avstyrks motionerna So321 (yrk. 17) och 1998/99:So465 (yrk. 20).

Riksdagen beslutade efter förslag i budgetpropositionen för år 1999 om en särskild satsning för att öka tillgängligheten till kulturarvet och bereda arbete till personer med arbetshandikapp, Kulturarvs-IT. Satsningen är en försöksverksamhet som skall pågå under tre år med en första utvärdering efter två år. Målgruppen utgörs av personer med mycket nedsatt arbetsförmåga, dvs. personer som arbetsgivaren kan få upp till 100 % lönebidrag för. Försöksverksamheten innebär också en särskild regionalpolitisk satsning förlagd till i första hand Kiruna, men även Ulriksfors och Grängesberg. Satsningen avser i första hand de centrala museernas behov av registrering och digital bearbetning av sina samlingar. I samband med behandlingen föreslog utskottet ett tillkännagivande att i den mån platserna i Kiruna, Grängesberg och Ulriksfors inte kan besättas med personer som har sådant gravt funktionshinder som avses med satsningen bör resurserna överföras till den del av satsningen som avser läns museerna.

Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ställa sig bakom förslagen om en ytterligare utvidgning av försöksverksamheten Kulturarvs-IT. Motionerna Kr313 (yrk. 5) och A233 avstyrks därför.

I två motioner tas frågor om arbetshjälpmedel upp. När det gäller försäkring av arbetshjälpmedel inser utskottet att kostnaderna, med tanke på de avancerade och dyrbara arbetshjälpmedel det kan vara fråga om, i vissa fall kan utgöra ett hinder i synnerhet för allmännyttiga organisationer och små företag. Utskottet anser därför att det bör övervägas vilka möjliga åtgärder som kan vidtas för att undanröja detta problem. Utskottet föreslår att vad som

ovan anförts med anledning av motion A258 ges regeringen till kännan. Motion A239 avstyrks.

1999/2000:AU1

När det gäller anslagsnivån anser Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet att denna bör höjas. Utskottet, som ovan påtalat vikten av att i nuvarande gynnsamma arbetsmarknadsläge ta vara på arbetsmarknadens efterfrågan på arbetskraft också för dem som har ett arbetshandikapp, anser inte att det i nuläget finns skäl att avsätta medel för anslaget med högre belopp än regeringen föreslagit. Utskottet avstyrker därför motionerna A254 (yrk. 35 delvis), A275 (delvis), Fi212 (yrk. 15 delvis) och A231 (yrk. 23 delvis). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Utskottet biträder regeringens förslag till bemyndigande under anslaget (prop. yrk. 3).

Anslaget A 4 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999¹

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	1 713 082	Anslagssparande	1 199 279
1999	Anslag	1 840 484	Utgiftsprognos	2 300 000
2000	Förslag	1 242 563		
2001	Beräknat	128 344		
2002	Beräknat	0		

¹Anslaget har tidigare benämnts Europeiska socialfonden m.m.

Under detta anslag redovisas utbetalningarna från Europeiska socialfonden för programperioden 1995–1999. Utbetalningarna avser delfinansiering av insatser inom ramen för strukturfondsmålen 2, 3, 4, 5b och 6 samt gemenskapsinitiativen. Från anslaget bekostas vidare den statliga medfinansieringen av mål 4 och insatser av mål 4-karaktär inom mål 6.

Verksamheten för den innevarande programperioden avslutas under år 2001 varför inga utbetalningar beräknas ske från anslaget därefter.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget A 5 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006

Propositionen

Tusental kronor

2000	Förslag	641 000¹		
2001	Beräknat	1 663 000		
2002	Beräknat	1 663 000		

¹Nytt anslag.

Under detta anslag skall utbetalningarna från Europeiska socialfonden för programperioden 2000–2006 redovisas. Utbetalningarna skall avse delfinansiering av insatser inom de nya strukturfondsmålen 1, 2 och 3 samt gemenskapsinitiativet Equal. Från anslaget skall även statlig medfinansiering av en satsning på kompetensutveckling inom mål 1 och mål 3 bekostas.

De nuvarande strukturfondsmålen 3 och 4 skall under programperioden 2000–2006 ersättas av ett nytt mål 3 inom Europeiska socialfonden. Mål 3, som skall omfatta insatser för såväl arbetslösa som anställda, skall stödja genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin och de årliga riktlinjerna för sysselsättningen. En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. ta fram förslag till ett samlat programdokument för mål 3. Regeringen avser att lämna ett programförslag för mål 3 till EG-kommissionen senast i slutet av oktober 1999.

Regeringen anser att en satsning bör göras på kompetensutveckling för redan anställda. Satsningen som bör finansieras av socialfondsmedel och statlig medfinansiering, till hälften vardera, bör uppgå till totalt 400 miljoner kronor under år 2000 och 1 000 miljoner kronor per år under 2001 och 2002. Regeringen förutsätter att medfinansiering sker från arbetsgivare inom ramen för trepartssamverkan. De angivna beloppen inkluderar kompetensutveckling av anställda inom ramen för mål 1.

Verksamheten inom strukturfondsprogrammen är av långsiktig karaktär och omfattar bl.a. fleråriga projekt. Det innebär att åtaganden under anslaget kan medföra kostnader för kommande budgetår. Regeringen begär därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000 ingå ekonomiska förpliktelser under anslaget som innebär utgifter om högst 2 400 miljoner kronor under åren 2001–2008 (yrk. 4).

Motioner

I motion N278 anför *Centerpartiet* att det är av stor betydelse att åtgärderna inom det nya mål 3 fokuseras på de allra minsta företagen. Det är enligt partiet felaktigt att som föreslagits i utredningen Nya mål 3 (SOU 1999:107) bruttolönesumman används som utgångspunkt för tilldelning av medel för stimulans till kompetensutveckling. Det är särskilt negativt för enmansföretag där lönesumman ofta är mycket blygsam. Den lägsta stödnivån bör sättas tillräckligt högt för att utgöra en stimulans också för det lilla företaget. Regeringen bör återkomma med förslag om det (yrk. 3). Även *Sofia Jonsson (c)* anser i motion A203 att framtida mål 3 inom EU:s strukturfond bör stimulera de mindre företagen att utveckla sin kompetens (yrk. 1), att medel bör öronmärkas för enmansföretag (yrk. 2) samt att utbetalningen bör ske enligt ett system som anpassas till dessa företags förutsättningar (yrk. 3). *Åke Sandström (c)* framför även han i motion N374 att åtgärderna inom nya mål 3 bör fokusera på de allra minsta företagen.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har den 12 november till EU kommissionen avlämnat förslag till samlat programdokument för mål 3 åren 2000–2006. I programdokumentet

anges att den övergripande inriktningen för Europeiska socialfondens insatser skall vara att utifrån målet om en utveckling av de mänskliga resurserna i arbetslivet prioritera insatser som ligger mellan utbildning och arbete och som riktar sig till både sysselsatta och arbetslösa. Det gäller insatser för som vill gå vidare inom eller utanför den egna arbetsplatsen, som riskerar att förlora sina arbeten på grund av att de har otillräcklig kompetens eller individer som på grund av låg kompetens eller andra orsaker står långt från arbetsmarknaden.

Fem insatsområden föreslås för att förverkliga de politikområden där socialfonden kan agera. Insatsområde 1 är kompetensutveckling för sysselsatta och den första åtgärden inom detta område avser generell stimulans till kompetensutveckling för sysselsatta. I programdokumentet anförts att små och medelstora företag skall prioriteras inom denna åtgärd. Ett lägsta stimulansbidrag föreslås. Detta kan för mindre företag innebära ett högre belopp än det generella tak på 1 % av bruttolönesumman som föreslås.

Utskottet ser positivt på att små och medelstora företag skall prioriteras till dessa åtgärder för kompetensutveckling. I den mån motionerna inte tillgodosetts genom det ovan anförda avstyrks motionerna N278 (yrk. 3), A203 (yrk. 1–3) samt N374. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Utskottet tillstyrker regeringens begäran om bemyndigande rörande anslaget A 5 (prop. yrk. 4).

Anslaget A 6 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	7 154	Anslagssparande	8 091
1999	Anslag	13 525	Utgiftsprognos	15 000
2000	Förslag	13 768		
2001	Beräknat	13 979 ¹		
2002	Beräknat	14 200 ¹		

¹Motsvarar 13 768 tkr i 2000 års prisnivå.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) inrättades den 1 juli 1997.

IFAU:s uppgift är att främja, stödja och genomföra utvärderingsstudier av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder och studier av arbetsmarknadens funktionssätt.

Från anslaget betalas kostnader för personal, projekt, lokaler och andra förvaltningskostnader vid institutet.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	56 650	Anslagssparande	-5 150
1999	Anslag	61 183	Utgiftsprognos	56 300
2000	Förslag	62 445		
2001	Beräknat	63 398 ¹		
2002	Beräknat	64 400 ¹		

¹Motsvarar 62 445 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
62 445	-62 445			

Från anslaget betalas vissa förvaltningskostnader i den kompletterande arbetslöshetskassan ALFA. Utgifterna avser dels administrationen av grundbeloppet för de icke anslutna och dels – under uppbyggnadsskedet budgetåren 1998–1999 om dessa kostnader inte täcks av anslutningsavgifterna – administrationen av ersättningen för dem som är anslutna till arbetslöshetskassan.

Enligt regeringens bedömning kommer anslaget fr.o.m. budgetåret 2000 inte längre att belastas av kostnaderna för administrationen av ersättningen för de som är anslutna till arbetslöshetskassan.

Motion

Moderaterna förordar i motion A277 införandet av en allmän arbetslöshetsförsäkring fr.o.m. budgetåret 2000. Partiet räknar med att en sådan försäkring kommer att belasta statsbudgeten med ca 350 miljoner kronor för år 2000 utöver regeringens förslag. I detta belopp ingår också de medel som regeringen anslagit för den s.k. ALFA-kassan under anslaget A 7 Bidrag till administration av grundbelopp för icke anslutna. Anslaget bör enligt motionärerna utgå (yrk. 8).

Utskottets ställningstagande

I avsnitt 2.1 ovan behandlas Moderaternas förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring. Utskottet delar som framgått där inte Moderaternas uppfattning om en ny försäkring och avstyrker därför motion A277 (yrk. 8). Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Inledning

Propositionen

Arbetslivspolitikerna skall verka för en god och utvecklande arbetsmiljö där individer inte förslits, skadas eller slås ut från arbetslivet.

En viktig förutsättning för ökad sysselsättning och tillväxt är en fortsatt prioritering av insatser för en god arbetsmiljö, integrering av arbetsmiljöarbetet med verksamheten i övrigt, liksom av insatser mot faktorer i arbetsmiljön som ger upphov till skador och funktionsnedsättningar.

Arbetslivspolitikerna har enligt regeringen som en central uppgift att bidra till ökad kunskap och kompetens i arbetslivet. Därigenom kan sysselsättning, tillväxt, förnyelse och ett utvecklande arbete stimuleras. Det är vidare av största vikt att forsknings- och utvecklingsarbetet inom arbetslivsområdet bidrar till ökad kunskap om och utveckling av en god arbetsmiljö, en effektiv arbetsorganisation och en arbetsmarknad tillgänglig för alla.

Det är angeläget att arbetslivsforskningen i större utsträckning sker i samarbete med näringslivet, betonar regeringen i budgetpropositionen. Forskning och utveckling samt tillsyn bör även fortsättningsvis bedrivas i aktiv samverkan med regionala och lokala aktörer.

När det gäller jämställdhet mellan kvinnor och män anger regeringen att forskningen inom jämställdhetsområdet bör vidareutvecklas och även i fortsättningen ha hög prioritet. I fråga om integration och mångfald skall inom arbetslivsområdet insatser för att motverka utslagningen från arbetslivet med systematiskt förebyggande insatser ha fortsatt hög prioritet. Möjligheterna för personer med funktionshinder att få och behålla ett arbete skall underlättas.

Motioner

Nedan redovisas motioner under vart och ett av anslagen B 1–B 14. Här ges en överblick över vissa förslag som avser flera olika anslag i B-avsnittet.

Moderaterna anser enligt vad som framgår närmare nedan i kommittémotion A277 (yrk. 9–13) att anslagen B 1–B 5 successivt bör trappas ned. Med hänsyn till gjorda åtaganden begränsas neddragningen av dessa anslag till ca 5 % för budgetåret 2000.

Kristdemokraterna förordar i kommittémotion A254 (yrk. 33 delvis) en genomgripande analys av anslagen B 2–B 5 under år 2000. Genom en tydligare prioritering, samordning och fokusering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet bör anslagen kunna reduceras med sammantaget 200 miljoner kronor fr.o.m. budgetåret 2001.

Centerpartiet förespråkar i motion A275 (delvis) ett moratorium för reala anslagsökningar till statliga myndigheter m.m., vilket medför minskningar av anslagen B 1, B 3, B 5 och B 8. Partiets budgetalternativ innefattar också finansieringen av förvaltningskostnaden för Rådet för arbetslivsforskning

(nuvarande anslag B 4) inom det av regeringen föreslagna anslaget B 2 som i dag avser förvaltningskostnaden för Arbetslivsinstitutet.

1999/2000:AU1

I avsnittet B Arbetsliv behandlas också motioner från *Folkpartiet* samt enskilda motioner.

Anslaget B 1 Arbetarskyddsverket

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	369 942	Anslagssparande	42 535
1999	Anslag	376 133	Utgiftsprognos	412 533
2000	Förslag	392 685		
2001	Beräknat	398 226 ¹		
2002	Beräknat	401 667 ²		

¹Motsvarar 392 285 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 389 585 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
392 685	-19 000		-9 997	

Arbetarskyddsverket (AV) består av Arbetarskyddsstyrelsen (ASS) och Yrkesinspektionen (YI).

AV har till uppgift att se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen efterlevs. Verket skall utarbeta och sprida information i syfte att förbättra arbetsmiljön. AV skall även övervaka att tobakslagstiftningen efterlevs inom arbetsmiljöområdet. Verket har också ansvar för viss tillsyn enligt miljöbalken i fråga om bekämpningsmedel och genetiskt modifierade mikroorganismer.

Regeringen föreslår att AV:s anslag förstärks med 600 000 kr med hänsyn till de nya uppgifter som kommer att åläggas AV genom lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare. Förstärkningen bör finansieras genom en varaktig överföring från anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.

I budgetpropositionen redovisas att Riksrevisionsverket (RRV) har anmält invändningar rörande de leasingavtal som AV tecknat under budgetåret 1998 och menar att de borde ha redovisats som finansiell leasing. Regeringen avser att efter överläggningar med de båda myndigheterna klarlägga frågan och därefter föreslå AV lämpliga åtgärder.

Vid beräkningen av anslaget har en teknisk justering gjorts. Den har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringar.

Moderaterna föreslår enligt vad som framgått ovan i kommittémotion A277 (yrk. 9) en successiv nedtrappning av anslaget B 1. Anslaget föreslås fastställt till 373,7 miljoner kronor, dvs. med ett 19 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslagit.

Centerpartiet föreslår i kommittémotion A275 (delvis) att anslaget bestäms till ett ca 10 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslagit.

Utskottets ställningstagande

Utskottet som biträder regeringens förslag till medelsanvisning avvisar därmed besparingsförslagen från *Moderaterna* i motion A277 (yrk. 9) och *Centerpartiet* i motion A275 (delvis). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Utskottet noterar att Riksrevisionsverket (RRV) i Årlig rapport 1999 gjort kommentarer som berör AV. Utöver de invändningar som RRV redovisat beträffande AV:s leasingavtal och som regeringen redovisar i budgetpropositionen har utskottet noterat att RRV i den aktuella rapporten också uppmärksammat regeringen på att avgiftsfinansierad statlig verksamhet i flera fall ”konkurrerar” med verksamhet som delvis finansieras genom statliga anslag.

Utskottet, som konstaterar att det i regleringsbrevet för anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m. för budgetåret 1999 anslås högst 8,5 miljoner kronor till prenumerationskostnader för tidningen Arbetsmiljö, förutsätter att regeringen om så erfordras vidtar åtgärder med anledning av RRV:s påpekande.

Anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	220 429	Anslagssparande	22 012
1999	Anslag	145 733	Utgiftsprognos	127 000
2000	Förslag	155 396		
2001	Beräknat	157 774 ¹		
2002	Beräknat	160 269 ²		

¹Motsvarar 155 396 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 155 396 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
155 396	-7 000	-7 000		

Arbetslivsinstitutet (ALI) är en forsknings- och utvecklingsmyndighet med uppgift att bedriva och främja forskning, utveckling och utbildning inom områdena arbetsmarknad, arbetsorganisation och arbetsmiljö/hälsa.

Anslaget B 2 skall fr.o.m. budgetåret 1999 täcka Arbetslivsinstitutets förvaltningskostnader.

Den utveckling som sker inom arbetslivets område nödvändiggör en viss förskjutning av inriktning och angreppssätt inom den arbetslivsinriktade forskningen. Arbetet med att skapa förutsättningar för mångvetenskaplig och långsiktig samverkan mellan olika discipliner bör fortsätta. Utveckling av former och kontaktvägar för kunskapsspridning bör även i fortsättningen ges hög prioritet.

Vid beräkningen av anslaget har en teknisk justering gjorts på det sätt som redovisats under anslaget B 1.

Motioner

Som framgått anser *Moderaterna* i kommittémotion A277 (yrk. 10) att anslaget B 2 stegvis bör trappas ned. För budgetåret 2000 bör anslaget fastställas till 148,4 miljoner kronor, dvs. med ett 7 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit.

Kristdemokraterna pekar i kommittémotion A254 (yrk. 33 och 35, båda delvis) på att regeringen beslutat om ett anslagssparande på anslaget B 2, som motionärerna betecknar som relativt högt, liksom att regeringen beslutat att föra bort medel från anslaget enligt 8 § budgetlagen (1996:1059). En besparing bör enligt vad som sägs i motionen kunna ske med 7 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslagit.

Som framgått anser *Kristdemokraterna* att det under år 2000 bör göras en genomgripande analys av anslagen B 2 – B 5. Analysen bör utmynna i effektiviseringar och besparingar fr.o.m. budgetåret 2001.

Som framgått anser *Centerpartiet* att anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning bör rymmas inom det av regeringen föreslagna anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av *Kristdemokraternas* förslag om att en genomgripande analys bör göras av bl.a. anslaget B 2 vill utskottet peka på att Utredningen om vissa myndigheter (direktiv enligt beslut från Näringsdepartementet 1999-04-23) i dagarna överlämnat sina förslag som bl.a. innefattar Arbetslivsinstitutets verksamhet.

I utredningen, som överlämnades till Näringsdepartementet den 22 november 1999, konstateras att Arbetslivsinstitutet (ALI) är ett huvudsakligen forskningsutförande institut, men att institutet i dag även finansierar viss forskning hos andra utförare. Utredningen föreslår att ALI:s verksamhet fortsättningsvis renodlas till enbart utförande uppgifter. Av anslagen till institutet (anslagen B 2 och B 3, *utskottets anm.*) bör framgå att dessa syftar till institutets egen forskning.

De medel som i dag används för att finansiera forskning bör överföras till en av utredningen föreslagen ny myndighet för forskningsfinansiering och utvecklingsarbete, benämnd FoU-myndigheten, dit bl.a. Rådet för arbetslivs-forskning (RALF) förs (se vidare under anslaget B 4). Utredningen föreslår även att regeringen överväger om det finns förutsättningar för ALI att finansiera en större del av verksamheten genom ansökningar, exempelvis till FoU-myndigheten.

Utredningens förslag övervägs nu inom Regeringskansliet. Enligt vad utskottet erfarit från Näringsdepartementet skall utredningen ligga till grund för nästa forskningspolitiska proposition. Utskottet avstyrker mot bakgrund av det anförda Kristdemokraternas förslag om översyn av anslaget.

Arbetslivsinstitutet har i samarbete med regionala och lokala aktörer inom arbetslivsområdet påbörjat uppbyggnaden av långsiktigt inriktat forsknings- och utvecklingsarbete. Detta framgår av budgetpropositionen. Verksamhet bedrivs eller är under uppbyggnad i bl.a. Umeå, Östersund, Norrköping, Göteborg och Trollhättan samt i Malmö. Utskottet ställer sig bakom detta samarbete som syftar till att förstärka forsknings- och utvecklingsinsatserna för arbetslivet i dessa regioner.

Det är enligt utskottet positivt att institutet visar lyhördhet när det gäller att anpassa verksamheten till den utveckling som sker på arbetslivets område. Förskjutningar av inriktning och angreppssätt inom den arbetslivsinriktade forskningen måste fortlöpande övervägas. Utskottet anser att det är angeläget att sådant samarbete kommer till stånd som kan ge bättre förutsättningar för mångvetenskaplighet och för att fånga in komplexa samband i ett snabbt föränderligt arbetsliv. I sammanhanget vill utskottet också betona vikten av analys och utvärdering samt av kunskaps- och erfarenhetspridning.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning på anslaget B 2 och avstyrker motionerna A277 (yrk. 10), A254 (yrk. 33 och 35, båda delvis). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	196 470	Anslagssparande	258 886
1999	Anslag	295 780	Utgiftsprognos	425 000
2000	Förslag	308 585		
2001	Beräknat	310 466 ¹		
2002	Beräknat	323 296 ²		

¹Motsvarar 304 438 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 310 438 tkr i 2000 års prisnivå.

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
308 585	-17 000	-90 000	-4 629	-100 000

Anslaget disponeras av ALI och avser medel för bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet samt viss forskning, utveckling och utbildning.

Utvecklingen på arbetsmarknaden och i arbetslivet har blivit alltmer komplex. Arbetsmiljö- och arbetsorganisationsarbetet har fått en allt vidare innebörd. Detta ställer ökade krav på helhetssyn och därmed på ett ökat samarbete mellan olika forskningsdiscipliner och verksamhetsfält inom arbetslivsforskningen. Erfarenhetsutbyte mellan arbetslivets aktörer samt kunskapsöverföring mellan forskning och arbetsliv, och då särskilt på lokal och regional nivå, är av väsentlig betydelse för både arbetslivets utveckling och för relevansen i den forskning som utförs. Arbetet med samarbetsprogram och samarbetsprojekt samt de regionala verksamheterna bör ges en fortsatt hög prioritet.

Med anledning av tidigare engångsvisa indragningar av 1999 års anslag görs en justering av anslaget B 3 för år 2000. Justeringen innebär en ökning av anslaget. Samtidigt minskas anslaget på grund av dels omprioriteringar inom utgiftsområde 14, dels överföringar till anslag inom utgiftsområdena 2 och 24. Inom utgiftsområde 14 förs 9,4 miljoner kronor från anslaget B 3 till anslaget B 14 Medlingsinstitutet.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m., besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 250 miljoner kronor under åren 2001–2003 (prop. yrk. 5).

Motioner

Moderaterna anser, vilket framgått ovan, i kommittémotion A277 (yrk. 11) att anslaget B 3 successivt bör reduceras. Anslaget bör för budgetåret 2000 bestämmas till 291,6 miljoner kronor, eller med ett 17 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit.

I kommittémotion A254 (yrk. 33 och 35, båda delvis) föreslår *Kristdemokraterna* att anslaget fastställs till ett 90 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit. Motionärerna betonar vikten av att forskningen inom arbetslivsområdet verkligen kommer de som berörs till del. Genomförande av forskningsresultat måste därför prioriteras.

Som redovisats ovan anser partiet att det under år 2000 bör genomföras en analys av anslagen B 2–B 5 i syfte att effektivisera verksamheten och åstadkomma besparingar från år 2001.

Centerpartiet förordrar i kommittémotion A275 (delvis) att anslaget B 3 fastställs till ett ca 4,6 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit.

Folkpartiet anser i motion Fi212 (yrk. 15 delvis) att anslaget bör fastställas till ett 100 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit. Motsvarande yrkande framställs också i kommittémotion A231 (yrk. 23 delvis).

1999/2000:AU1

Utskottets ställningstagande

Utskottet har under anslaget B 2 berört inriktningen på den forskning som bedrivs vid Arbetslivsinstitutet liksom den regionala utbyggnad av verksamheten som pågår.

Under anslaget B 2 framgår också att det för närvarande i Regeringskansliet bereds ett utredningsförslag som innebär förändringar av Arbetslivsinstitutet och dess medelstildelning, alltså anslagen B 2 och B 3. Utskottet anser att beredningen av förslaget bör avvaktas och avstyrker därmed förslag från Kristdemokraterna om översyn av bl.a. anslaget B 3.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionerna A277 (yrk. 11), A254 (yrk. 33 och 35, båda delvis), A275 (delvis), Fi212 (yrk. 15 delvis) samt A231 (yrk. 23 delvis). Vidare föreslår utskottet att riksdagen bifaller regeringens hemställan om bemyndigande avseende anslaget B 3 (prop. yrk. 5). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	23 937	Anslagssparande	4 367
1999	Anslag	26 463	Utgiftsprognos	27 000
2000	Förslag	28 322		
2001	Beräknat	28 755 ¹		
2002	Beräknat	29 210 ²		

¹Motsvarar 28 322 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 28 322 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
28 322	-2 000		-28 322	

Rådet för arbetslivsforskning (RALF) har till uppgift att initiera och finansiera forskning och utveckling samt anslutande kunskapsförmedling och därigenom bidra till utvecklingen av en god arbetsmiljö, en effektiv arbetsorganisation samt till en arbetsmarknad tillgänglig för alla.

Anslaget avser RALF:s förvaltningskostnader.

RALF är en av de aktörer med forsknings- och utvecklingsverksamhet som granskas i en pågående utredning om hur Näringsdepartementets myndigheter bättre kan organiseras med hänsyn till deras bidrag till innovationssystemet och därmed till samhällsutveckling och tillväxt.

Motioner

I kommittémotion A277 (yrk. 12) anser *Moderaterna* att anslaget B 4 bör bestämmas till 26,3 miljoner kronor, eller till ett 2 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslår, detta som ett led i en successiv nedtrappning av anslaget.

Kristdemokraterna framhåller i kommittémotion A254 (yrk. 33 delvis), vilket framgått, att en genomgripande analys bör göras av anslagen B 2–B 5. Översynen bör kunna leda till effektiviseringar och besparingar.

Centerpartiet föreslår i kommittémotion A275 (delvis) att anslaget B 4 fastställs till ett 28,3 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit. Förvaltningskostnaden för RALF bör framgent beräknas under anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet, anser motionärerna vidare. Kostnaden bör rymmas inom den ökning av det senare anslaget som regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Som framgår under anslaget B 2 bereds för närvarande inom Regeringskansliet ett i dagarna framlagt utredningsförslag om att en ny myndighet för forskningsfinansiering och utvecklingsarbete, benämnd FoU-myndigheten, bör inrättas. Stommen till den nya myndigheten föreslås bestå av de nuvarande myndigheterna Rådet för arbetslivsforskning (RALF) och Kommunikationsforskningsberedningen (KFB) samt verksamhetsområdet Teknik inom Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK). FoU-myndigheten föreslås även ansvara för vissa projekt och program som i dag bedrivs som samarbetsprojekt mellan flera myndigheter samt för vissa övergripande energifrågor.

Ovan har redovisats att den nämnda utredningen utgör underlag för nästa forskningspolitiska proposition. Också ett annat utredningsförslag som berör verksamheten vid Rådet för arbetslivsforskning har lagts fram i dagarna. Det är Arbetsgruppen för myndighetsorganisation och forskningsfinansiering som överlämnat sin rapport till Utbildningsdepartementet. Arbetsgruppen föreslår bl.a. att tre myndigheter skapas för att ansvara för stöd till forskning som är inriktad på samhällets och näringslivets behov. En av dessa tre myndigheter, Forskningsrådet för sociala frågor och arbetsliv, föreslås överta uppgifter från RALF och Socialvetenskapliga forskningsrådet (SFR). Det nya forskningsrådet skall enligt förslaget svara för forskningsstöd när det gäller bl.a. arbetsliv och arbetsmiljö, etniska frågor, rehabilitering, social utveckling och omsorg, hälsa, vård, handikapp, åldrande samt missbruk.

De båda redovisade utredningsförslagen övervägs nu inom Regeringskansliet. Regeringens ställningstagande bör avvaktas och utskottet avstyrker således Kristdemokraternas förslag om översyn av anslaget.

Utskottet, som anser att regeringens anslagsberäkning är väl avvägd, avvisar förslagen om neddragningar respektive översyn av anslaget som lagts

fram av Moderaterna i motion A277 (yrk. 12), Kristdemokraterna i A254 (yrk. 33 delvis) och Centerpartiet i motion A275 (delvis). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	217 407	Anslagssparande	44 793
1999	Anslag	216 831	Utgiftsprognos	235 000
2000	Förslag	218 854		
2001	Beräknat	222 919 ¹		
2002	Beräknat	227 280 ²		

¹Motsvarar 218 854 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 218 854 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
218 854	-13 000		-3 283	-75 000

Anslaget avser medel för forskning och utveckling inom arbetslivsområdet. Anslaget disponeras av den medelsbeviljande myndigheten RALF.

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 420 miljoner kronor under åren 2001–2003 (prop. yrk. 6).

Motioner

Moderaterna yrkar i kommittémotion A277 (yrk. 13) att anslaget B 5 bestäms till 205,9 miljoner kronor, eller med ett belopp som understiger regeringens förslag med 13 miljoner kronor. Som framgått anser motionärerna att anslaget successivt bör trappas ned.

Som redovisats förordar *Kristdemokraterna* i motion A254 (yrk. 33 delvis) att en genomgripande analys görs av anslagen B 2–B 5 för att effektiviseringar och besparingar skall vara möjliga från år 2001.

Centerpartiet föreslår i kommittémotion A275 (delvis) att anslaget beräknas till ett ca 3,3 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit.

Folkpartiet föreslår i motion Fi212 (yrk. 15 delvis) att anslaget bestäms till ett 75 miljoner kronor lägre belopp än det regeringen föreslagit. Motsvarande yrkande framställs i kommittémotion A231 (yrk. 23 delvis).

1999/2000:AU1

Utskottets ställningstagande

Som framgått under anslagen B 2–B 4 har utredningsförslag nyligen lagts fram som berör bl.a. de medel under anslaget B 5 som disponeras av RALF och avser finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet. Utskottet anser att beredningen inom Regeringskansliet av utredningsförslagen bör avvaktas och avstyrker Kristdemokraternas förslag om översyn av anslaget B 5 m.fl. anslag.

Utskottet ser positivt på att en ökad andel av medlen under anslaget används inom områdena arbetsorganisation och arbetsmarknad vilket utskottet uttalade redan i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 1999 (bet. 1998/99:AU1). Utskottet biträder såväl regeringens förslag i fråga om bemyndigande på anslaget (prop. yrk. 6) som förslaget till medelsanvisning. Motionerna A277 (yrk. 13), A254 (yrk. 33 delvis), A275 (delvis), Fi212 (yrk. 15 delvis) och A231 (yrk. 23 delvis) avstyrks. I avsnitt 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 6 Bidrag till Samhall AB

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	4 456 419	Anslagssparande	0
1999	Anslag	4 262 419	Utgiftsprognos	4 262 419
2000	Förslag	4 262 419		
2001	Beräknat	4 262 419		
2002	Beräknat	4 262 419		

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
4 262 419				+50 000

Uppgiften för Samhall AB är att anordna, leda och samordna koncernens verksamhet för att ge meningsfullt och utvecklande arbete åt personer med arbetshandikapp där behoven finns. Staten ersätter Samhall för de merkostnader som bolaget har i förhållande till andra affärsdrivande bolag i samma branscher t.ex. för den anpassade arbetstakten, arbetet med övergångar, extra/särskilda stödinsatser samt för att arbetshandikappade anställda inte sägs upp liksom för den geografiska spridningen.

Utgifterna på anslaget styrs främst av antalet anställda med arbetshandikapp.

Samhall har varit föremål för översyn av Öhrlings Coopers & Lybrand AB samt av RRV. RRV presenterade i mars 1999 rapporten Samhall – en effektiv åtgärd? (1999:18). En slutrapport från RRV om Samhall AB samt anställning med lönebidrag har aviserats till hösten 1999.

Enligt regeringen vidtar AMS och Samhall åtgärder på de punkter där de har kritiserats i den nämnda RRV-rapporten. Samhall har vidare påbörjat en större organisationsöversyn. Regeringen kommer noga att följa utvecklingen och vid behov vidta ytterligare åtgärder efter det att RRV presenterat slutrapport om Samhall och lönebidrag.

För år 2000 anser regeringen att Samhalls sysselsättningsmål bör vara oförändrat. Det innebär att Samhallkoncernen skall erbjuda en minsta sysselsättningsvolym för arbetshandikappade om minst 31,9 miljoner arbetstimmar. Övriga mål för Samhalls verksamhet bör fastställas i det avtal som skrivs mellan regeringen och Samhall AB i december 1999 och som avser budgetåret 2000.

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner att regeringen får ge tillstånd till ändringar av Samhall AB:s bolagsordning utan riksdagens medgivande (ramanslaget B 6 Bidrag till Samhall AB) (prop. yrk. 10).

Bakgrunden till gällande ordning redovisas i budgetpropositionen. Av denna framgår att riksdagen i samband med Samhalls ombildning till aktiebolag (prop. 1991/92:91, bet. AU16, rskr. 249) beslutade att regeringen inte bör ge tillstånd att ändra i 3 och 4 §§ i Samhall AB:s bolagsordning utan riksdagens medgivande.

Av 3 § i Samhalls bolagsordning framgår att aktierna i Samhall inte ger rätt till utdelning. Denna reglering bör enligt budgetpropositionen ändras med motiveringen dels att Samhall ökat sin konkurrensutsatta verksamhet sedan ombildningen till aktiebolag 1992, dels att en sådan reglering inte finns i övriga statliga bolagsordningar. Forsättningsvis bör det enligt regeringens förslag finnas möjlighet till utdelning på Samhall AB:s aktier, varför 3 § i bolagsordningen bör ändras.

Av 4 § i samma bolagsordning framgår enligt vad regeringen redovisar i budgetpropositionen att Samhall AB direkt eller genom dotterbolag skall bedriva produktion och försäljning av varor och tjänster inom ett flertal branscher som räknas upp. Med hänvisning till bolagets utveckling sedan början av 1990-talet bör denna paragraf revideras för att bli mer ändamålsenlig. Verksamhetsinriktningen enligt 4 § i bolagsordningen föreslås i fortsättningen få ändras av bolagsstämman. Därigenom kommer den aktuella paragrafen enligt regeringen att få en mer ändamålsenlig och tidsenlig utformning.

Motioner

Folkpartiet poängterar i motion Fi212 (yrk. 15 delvis) att det är viktigt att åtgärder för de särskilt utsatta värnas och föreslår att ytterligare 50 miljoner kronor avsätts till anslaget B 6. Motsvarande yrkande framförs i motion A231 (yrk. 23 delvis).

Barbro Hietala Nordlund m.fl. (s) anser i motion A212 att Samhalls utveckling inger oro vad gäller möjligheten att uppfylla de sociala mål för verksamheten som riksdagen beslutat om.

Agneta Ringman m.fl. (s) föreslår i motion A264 att Samhalls roll som arbetsmarknadspolitisk åtgärd skall utredas.

Ingvar Eriksson och Jeppe Johnsson (m) pläderar i motion A259 för att försök genomförs när det gäller verksamhet som bedrivs av Samhall. I försökskommuner bör nära samarbete etableras med lokala företag som är beredda att ta emot fler arbetshandikappade. Staten bör finansiera verksamheten medan kommunen svarar för huvudmannaskapet.

Ragnwi Marcelind (kd) förespråkar i motion A206 (yrk. 1 och 2) en utredning av vinstsyftet med Samhall AB, vilket inte får leda till minskad rekrytering från Samhalls egentliga målgrupp. Vidare minskar enligt motionärens uppfattning anslagen till Samhall år 2000 samtidigt som satsningar skall göras på bl.a. kompetens- och personalutveckling.

Vissa kompletterande upplysningar

Innan utskottet övergår till att redovisa sitt ställningstagande till regeringens förslag kan det finnas anledning att lämna vissa översiktliga kompletterande upplysningar när det gäller ägarstyrningen i statliga bolag och då särskilt sådana bolag vilkas verksamhet kan sägas innefatta vissa slag av samhällsättaganden. I anslutning till detta lämnas också viss kompletterande information i fråga om ägarstyrningen i Samhall AB och förslag till förändringar av denna.

Staten äger 100 % av aktierna i Samhall AB. Enligt vad utskottet har erfårit utgörs de främsta skriftliga dokumenten i ägarstyrningen av Samhall AB i dag dels av *bolagsordningen*, dels av ett *avtal* mellan staten och Samhall AB som anger villkoren för statens medelsanvisning till bolaget. Nu gällande avtal mellan staten och Samhall AB tecknades i december 1998 och avser tiden den 1 januari–31 december 1999. En ny avtalsperiod avses löpa från den 1 januari 2000.

Av 1999 års redogörelse för företag med statligt ägande (regeringens skrivelse 1999/2000:20) framgår att i centrum för statens ägarpolicy står kravet på värdetillväxt, dvs. acceptabel avkastning på statens kapital, och effektivt skötta företag. För de företag som ålagts att sköta vissa speciella uppgifter kan dock kraven vara annorlunda utformade. Enligt den nämnda skrivelsen kommer avkastningen i dessa företag dessutom att mätas på andra sätt, t.ex. för Bilprovningen genom bättre trafiksäkerhet och miljö, eller genom socialpolitiska effekter.

Samhall AB och vissa andra statliga företag kan sägas vara ålagda att utföra samhällsättaganden av sådant slag som inte skulle ha utförts på en vanlig marknad med enbart privata företag. Riksdagens revisorer har i rapporten Statens roll som ägare av bolag (1997/98:2) redovisat uppgifter om i vilket eller vilka styrdokument som sådana samhällsättaganden har formulerats. Uppgifterna bygger på enkätsvar från berörda företag. Av revisorerens sam-

manställning framgår att en rad styrdokument används: bolagsordning, ägar-direktiv, avtal mellan staten och företaget, propositioner/riksdagsbeslut, lagar, förordningar samt styrelsebeslut etc. Enkätsvaren har lämnats av 17 företag med samhällsättaganden. Dessa har haft möjlighet att ange fler än ett svarsalternativ.

Som framgått utgör bolagsordningen och avtalet mellan staten och Samhall AB i dag de främsta skriftliga dokumenten i ägarstyrningen av Samhall AB.

Avtalet träffas sedan regeringen beslutat bemyndiga det statsråd som i re-geringen är föredragande när det gäller bolaget att själv eller genom ombud på statens vägnar träffa avtal med Samhall AB om särskilda åtaganden och om villkor för statens bidrag till bolaget och för dess verksamhet.

I nu gällande avtal anges som nämnts de villkor som skall gälla för statens medelsanvisning till Samhall AB under år 1999. I avtalet finns verksam-hetsmål fastslagna för bolaget. Till målen finns knutna krav på återrapporte-ring. Av avtalet framgår vidare att Kammarkollegiet disponerar ramanslaget B 6 för utbetalning med en tolfedel varje månad, till vilka ändamål som anslagsmedlen får användas samt vissa andra villkor.

Avtalet för år 1999 anger fyra verksamhetsmål enligt följande.

1. Samhallkoncernen erbjuder en minsta sysselsättningsvolym för arbets-handikappade anställda om 31,9 miljoner arbetstimmar.
2. Rekryteringen av arbetshandikappade till Samhallkoncernen skall till minst 40 % ske från de prioriterade grupperna, dvs. utvecklingsstörda, psykiskt sjuka och flerhandikappade enligt de definitioner som AMS och Samhall har enats om.
3. Andelen övergångar för arbetshandikappade anställda från Samhallkon-cernen till den reguljära arbetsmarknaden skall uppgå till minst 3 % (brutto) av det totala antalet anställda med arbetshandikapp. Samhall verkar för att andelen kvinnor bland dem som övergår från Samhall till annat arbete ökar under budgetåret 1999 jämfört med budgetåret 1998.
4. Verksamheten skall bedrivas med affärsmässig effektivitet och ett högt resursutnyttjande inom koncernen, bl.a. genom fortsatta strukturella för-ändringar i syfte att minska kostnaderna för produktion samt genom in-satser för en god beläggning.

Upplysningsvis kan nämnas att regeringen i budgetpropositionen för år 1998 bedömde att staten som ägare av Samhall på ett tydligare sätt borde ange ekonomiska mål och verksamhetsmål. Bedömningen gjordes mot bakgrund av nämnda översynsrapport från Öhrlings Coopers & Lybrand AB (avlämnad till Arbetsmarknadsdepartementet den 22 september 1998) samt från LOSAM-utredningen (dir. 1996:56) i dess slutbetänkande Samhall – en arbetsmarknadspolitisk åtgärd (SOU 1997:5).

Utskottets ställningstagande

Som framgått föreslås i propositionen att riksdagen godkänner att regeringen får ge tillstånd till ändringar av Samhall AB:s bolagsordning utan riksdagens medgivande (ramanslaget B 6 Bidrag till Samhall AB) (prop. yrk. 10).

I den proposition som låg till grund för riksdagsbeslutet om ombildning av Samhall till aktiebolag (prop. 1991/92:91) redovisade det föredragande statsrådet sina överväganden rörande frågan om huruvida det fanns anledning att i lag slå fast inriktningen av verksamheten i de nybildade aktiebolagen. Några remissinstanser hade förespråkat en sådan lagreglering. Föredragande statsrådet delade inte denna uppfattning utan anförde följande:

I likhet med utredningsmannen anser jag det fullt tillräckligt att det i bolagsordningarna tas in bestämmelser om Samhallkoncernens verksamhet. Som jag återkommer till i det följande skall Samhallkoncernens verksamhetsidé och uppgift också fortsättningsvis vara att genom produktion av varor och tjänster skapa meningsfulla och utvecklande arbeten åt arbetshandikappade där behoven finns. Detta syfte skall framgå av bolagsordningen, eftersom verksamheten inte bedrivs i vinstsyfte. Bestämmelsen i bolagsordningarna om Samhallgruppens verksamhetsidé och uppgift avses – i enlighet med föreskrifter i 9 kap. 14 § andra stycket aktiebolagslagen – inte kunna ändras utan regeringens tillstånd. Ett sådant tillstånd bör enligt min mening regeringen inte ge utan att frågan först underställs riksdagen. Samhallkoncernen kommer också framgent att vara beroende av statliga medel för sin verksamhet. Ändamålet med verksamheten kommer därför kontinuerligt att granskas av riksdagen också i samband med anslagsprövningen.

(Utskottets anm. Den i citatet omnämnda bestämmelsen i 9 kap. 14 § andra stycket aktiebolagslagen har efter en lagändring som trätt i kraft den 1 januari 1999 (SFS 1998:760), med endast redaktionella ändringar, tagits in i 9 kap. 34 § aktiebolagslagen.)

Arbetsmarknadsutskottet anser att förslag om ändring av Samhalls bolagsordning när det gäller mer grundläggande frågor även fortsättningsvis bör underställas riksdagen. Det gäller t.ex. sådana frågor som att ange syftet med bolagets verksamhet inklusive frågan om, och i så fall i vilken utsträckning, verksamheten skall få drivas i vinstsyfte och aktierna i bolaget skall kunna medföra rätt till utdelning. Också ändringar av föremålet för verksamheten bör även framdeles underställas riksdagen. Det föreligger ett nära samband mellan å ena sidan verksamhetsidén och å andra sidan statens medelstilldelning för verksamheten och villkoren för denna. Detta motiverar enligt utskottets uppfattning att riksdagen behåller sitt inflytande över den aktuella regleringen i bolagsordningen parallellt med den möjlighet som riksdagen har att knyta anslagsvillkor till medelstilldelningen.

Bolagets grundläggande syfte, nämligen att anordna, leda och samordna verksamhet som bedrivs inom koncernen för att ge meningsfullt och utvecklande arbete åt arbetshandikappade där behoven finns, anges i bolagsordningen. Således kan denna sägas utgöra ett dokument som slår fast bolagets grundläggande sociala syfte.

Bolagsordningen och det avtal som träffas mellan staten och Samhall AB med villkor för statens medelsanvisning till bolaget utgör också, som framgått, de främsta skriftliga dokumenten i ägarstyrningen av Samhall AB. Det är enligt utskottet angeläget att riksdagen i egenskap av den yttersta företrädaren för staten har möjlighet till inflytande över ett dokument som uttrycker något så fundamentalt rörande Samhall AB som bolagets grundläggande syfte. Utskottet avstyrker på de nu angivna grunderna regeringens förslag

(prop. yrk. 10). Utskottet är dock inte, som föreslås i motion A206 (yrk. 1), berett att förorda någon utredning av vinstsyftet med Samhall AB.

Utskottet delar Folkpartiets uppfattning att det är viktigt att åtgärder finns att tillgå för de personer som är särskilt utsatta på arbetsmarknaden. Det är mot den bakgrunden som utskottet i avsnitt 3.2.2 föreslår ett tillkännagivande till regeringen rörande det förstärkta anställningsstödet. Med den utformning som utskottet föreslår bör övergångar till den reguljära arbetsmarknaden underlättas för personer i offentligt skyddat arbete (OSA) och för arbetshandikappade Samhallanställda.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker därmed Folkpartiets förslag i motionerna Fi212 (yrk. 15 delvis) och A231 (yrk. 23 delvis) om ytterligare medelstilldelning. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

När det gäller motionerna A212, A264, A259 och A206 (yrk. 2) vill utskottet peka på att RRV inom ramen för sin effektivitetsrevision för närvarande genomför en omfattande temagranskning avseende stöd till arbetshandikappade. Som ett led i granskningen har verket publicerat rapporten Samhall – en effektiv åtgärd? (RRV 1999:18). Enligt vad utskottet erfarit från RRV väntas en slutrapport från temagranskningen publiceras kring årsskiftet 1999/2000. Som framgått kommer regeringen att noga följa utvecklingen och vid behov vidta ytterligare åtgärder sedan rapporten har presenterats. Med hänvisning till detta avstyrker utskottet motionerna A212, A264, A259 och A206 (yrk. 2).

Anslaget B 7 AmuGruppen AB

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	4 933	Anslagssparande	4 586
1999	Anslag	6 513	Utgiftsprognos	11 099
2000	Förslag	4 368		
2001	Beräknat	948		
2002	Beräknat	969		

De utgifter som belastar anslaget avser avveckling av outhyrda lokaler avseende de kontrakt som övertogs av AmuGruppen AB från myndigheten AMU-gruppen. När det gäller avvecklingskostnader skall, enligt det ramavtal som träffades mellan staten och AmuGruppen AB då bolaget bildades den 1 juli 1993, staten svara för 2/3 av hyreskostnaderna.

Motioner

Moderaterna anser i kommittémotion A247 (yrk. 3) att riksdagen skall be- myndiga regeringen att privatisera AmuGruppen AB. Detta skulle bidra till konkurrensneutralitet och därtill stärka koncernens utvecklingsmöjligheter. Också i motion A277 (yrk. 4) framställer partiet krav på privatisering av

AmuGruppen AB, vilken bör ske år 2000. Från år 2001 kan anslaget därmed upphöra.

1999/2000:AU1

Folkpartiet vill i motion A231 (yrk. 8) att regeringen skall få i uppdrag att undersöka möjligheterna till en utförsäljning av hela eller delar av AmuGruppen AB.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har senast i betänkandet 1998/99:AU1 behandlat motionsförslag om privatisering av AmuGruppen AB. Utskottet anser liksom tidigare att det för närvarande inte är aktuellt med en privatisering av bolaget. Motionerna A247 (yrk. 3), A277 (yrk. 4) och A231 (yrk. 8) avstyrks därmed. Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 8 Arbetsdomstolen

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	15 839	Anslagssparande	1 522
1999	Anslag	16 061	Utgiftsprognos	17 437
2000	Förslag	17 920		
2001	Beräknat	18 188 ¹		
2002	Beräknat	18 468 ²		

¹Motsvarar 17 920 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 17 920 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
17 920	-17 920		-1 565	

Arbetsdomstolen prövar mål rörande kollektivavtal och andra arbetstvister enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. För domstolen gäller förordningen (1988:1137) med instruktion för Arbetsdomstolen.

Vid beräkningen av anslaget har en teknisk justering gjorts på det sätt som redovisats under anslaget B 1.

Motioner

Moderaterna förordar i kommittémotion A277 (yrk. 14) att Arbetsdomstolen läggs ned och att dess ärenden övertas av det allmänna domstolsväsendet. I konsekvens därmed bör anslaget B 8 utgå.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutskottet har tidigare behandlat motionsförslag från Moderaterna om nedläggning av Arbetsdomstolen. På förslag från utskottet avsåg riksdagen förslaget (bet. 1996/97:AU4, rskr. 107). Inte heller nu kan utskottet ansluta sig till Moderaternas förslag om nedläggning. Regeringens förslag till medelsanvisning är enligt utskottet väl avvägt varför detta tillstyrks medan motionsförslagen i A277 (yrk. 14) och A275 (delvis) avstyrks. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 9 Statens förlikningsmannaexpedition

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	2 147	Anslagssparande	575
1999	Anslag	2 402	Utgiftsprognos	2 432
2000	Förslag	603		
2001	Beräknat	0 ¹		

¹Anslaget övergår till Medlingsinstitutet.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
603	+1 397			

Statens förlikningsmannaexpedition är central myndighet för det statliga förlikningsväsendet. Myndigheten förordnar förlikningsmän vid medlingar i arbetstvister mellan arbetsgivare och arbetstagare enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Förfarandet regleras i förordningen (1976:826) om medling i arbetstvister. Expeditionen ansvarar vidare för statistiken över arbetsinställelser i riket.

Regeringen avser att föreslå riksdagen att ett nytt medlingsinstitut inrättas den 1 april 2000. Institutet skall ersätta Statens förlikningsmannaexpedition, som därför bör avvecklas vid samma tidpunkt.

Medel för expeditionens verksamhet bör anvisas för första kvartalet budgetåret 2000.

Motion

Moderaterna anser i motion A277 (yrk. 15) att anslaget B 9 bör fastställas till 2 miljoner kronor, vilket är ca 1,4 miljoner kronor mer än regeringens

Utskottets ställningstagande

Som framgått har regeringen aviserat en proposition om lönebildningen där förslag skall läggas fram om inrättande av ett nytt medlingsinstitut. I budgetpropositionen har regeringen reserverat medel för institutets verksamhet under anslaget B 14 Medlingsinstitutet samt föreslagit att Statens förlikningsmannaexpedition skall avvecklas när institutet inrättas. Utskottet konstaterar att en viss förskjutning skett när det gäller den tidpunkt då det nya medlingsinstitutet planeras bli inrättat. Detta framgår av den lagrådsremiss om lönebildningen som nyligen avlämnats av regeringen. Utskottet finner dock att tidsförskjutningen från den 1 april till den 1 juni 2000 är så begränsad att anslagsberäkningen inte behöver revideras.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning för anslaget B 9. Utskottet avstyrker därmed Moderaternas förslag i motion A277 (yrk. 15). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Utskottet hänvisar vidare till vad som anförs nedan under anslaget B 14.

Anslaget B 10 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	51	Anslagssparande	17
1999	Anslag	56	Utgiftsprognos	56
2000	Förslag	57		
2001	Beräknat	58 ¹		
2002	Beräknat	59 ²		

¹Motsvarar 57 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 57 tkr i 2000 års prisnivå.

Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar avger utlåtanden i frågor som avser tillämpningen av lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar. I tvist mellan arbetstagare och arbetsgivare kan någon av parterna inhämta utlåtande från nämnden.

RRV har haft invändningar mot årsredovisningen för 1998 för nämnden. Redovisade kostnader i resultaträkningen och utgifterna i anslagsredovisningen avser år 1997. Verksamhetens kostnader för 1998 har inte bokförts. Om kostnaderna för 1998 hade redovisats riktigt skulle anslaget ha överskridits. Regeringen förutsätter att nämnden beaktar de invändningar som framkommit i RRV:s granskning och avser att bevaka att lämpliga åtgärder vidtas.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvändning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningsta-

gande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14. Utskottet noterar att regeringen avser att bevaka att lämpliga åtgärder vidtas med anledning av RRV:s invändningar mot årsredovisningen för 1998 för nämnden.

1999/2000:AU1

Anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	4 000 ¹	Anslagssparande	–
1999	Anslag	7 229 ¹	Utgiftsprognos	7 229
2000	Förslag	7 229		
2001	Beräknat	7 229 ²		
2002	Beräknat	7 229 ³		

¹Varav x tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999.

²Motsvarar x tkr i 2000 års prisnivå.

³Motsvarar x tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
7 229	-3 615		-3 125	

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten drivs av Sverige, Finland och Norge enligt ett avtal från 1990. Stiftelsen har till uppdrag att anordna arbetsmarknadsutbildning som är anpassad till de nordligaste delarna av länderna samt att utveckla och stärka det regionala samarbetet.

Nuvarande avtal går ut i och med utgången av år 1999. Avtalet och de stadgar som också reglerar verksamheten reviderades senast 1998.

En utvärdering av stiftelsens verksamhet har genomförts inför nästa avtalsperiod åren 2000–2002. I anslutning till utvärderingen har ett antal rekommendationer utfärdats. Rekommendationerna gäller bl.a. att den yrkeskompetens som förvärfvas vid utbildning i stiftelsens regi skall vara anpassad till arbetsmarknaden i hela Norden, vikten av att tydliggöra leverantörs- och köparrollerna i anslutning till stiftelsens verksamhet, att förbättra uppföljningen av verksamheten, att utveckla ökad flexibilitet för att kunna svara mot skiftande behov hos eleverna samt att utveckla utbildning om entreprenörskap och företagande.

Regeringen ansluter sig till rekommendationerna och anser att stiftelsens verksamhet skall anpassas efter dessa. Regeringen avser att initiera förhandlingar om en ny överenskommelse för åren 2000–2002 mellan Sverige, Norge och Finland med ovanstående inriktning.

Motioner

Enligt *Moderaterna* i kommittémotion A277 (yrk. 16) bör stiftelsen avvecklas under budgetåret 2000. Detta innebär att anslaget B 11 bör minskas till

3,6 miljoner kronor, vilket utgör ett ca 3,6 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslagit.

1999/2000:AU1

Centerpartiet anser i kommittémotion A275 (delvis) att den ökning av anslaget B 11 som föreslås i propositionen förefaller omotiverat stor och förordar att anslaget minskas med ca 3,1 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Enligt vad utskottet erfarit från Näringsdepartementet har förhandlingar nyligen startat mellan Sverige, Norge och Finland om en ny överenskommelse för verksamheten vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för åren 2000–2002. I likhet med regeringen finner utskottet det angeläget att verksamheten vid stiftelsen anpassas till förändrade krav på arbetsmarknaden.

Utskottet delar inte Moderaternas uppfattning att stiftelsen bör avvecklas. Inte heller instämmer utskottet i motionsförslagen från Moderaterna respektive Centerpartiet om att anslaget bör reduceras i förhållande till regeringens förslag. Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt. Motionerna A277 (yrk. 16) och A275 (delvis) avstyrks därmed. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 12 Internationella avgifter

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	22 422	Anslagssparande	5 439
1999	Anslag	24 195	Utgiftsprognos	24 195
2000	Förslag	24 195		
2001	Beräknat	24 195		
2002	Beräknat	24 195		

Från anslaget betalas Sveriges andel av kostnaderna för verksamheten inom Internationella arbetsorganisationen (ILO).

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Propositionen

Tusental kronor

1999	Anslag	1 000	Utgiftsprognos	1 230
2000	Förslag	3 018		
2001	Beräknat	3 064 ¹		
2002	Beräknat	3 113 ²		

¹Motsvarar 3 018 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 3 018 tkr års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
3 018	-3 018			

Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) inrättades sedan riksdagen antagit lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning.

HomO:s verksamhet startade den 1 maj 1999. Ombudsmannens huvuduppgift är att se till att den nyssnämnda lagen efterlevs.

Med hänsyn till att ombudsmannens uppgifter, utöver frågor rörande diskriminering i arbetslivet, också innefattar insatser mot diskriminering i samhällslivet i övrigt, bör en förstärkning av anslaget göras med 2 miljoner kronor. Anslagsökningen skall enligt propositionen finansieras inom utgiftsområde 14.

Motion

Moderaterna förordar i kommittémotion A277 (yrk. 17) att de fyra ombudsmännen som har att utöva tillsyn med anledning av olika former av diskriminering i arbetslivet läggs samman till en myndighet. Därmed bör anslaget B 13 utgå.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av Moderaternas förslag om sammanläggning av de fyra ombudsmannainstituten Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning vill utskottet peka på det ställningstagande som gjorts av riksdagen hösten 1999 i fråga om organisation och samordning av de ombudsmannaorgan som i dag lyder under regeringen (bet. 1999/2000:KU3).

I det betänkande som ligger till grund för riksdagsbeslutet har konstitutionsutskottet uttalat att frågor om huruvida de offentliga ombudsmännen organisatoriskt bör samlas under riksdagen eller samordnas på annat sätt är principiellt viktiga. Efter remissbehandling av betänkanden från Utredningen

om översyn av handikappombudsmannen (SOU/Ds 1999:73) respektive BO-utredningen (SOU/Ds 1999:65) kommer förslagen att beredas i Regeringskansliet. Mot denna bakgrund ansåg konstitutionsutskottet i det nämnda betänkandet att resultatet av detta arbete inte bör föregripas. Utskottet avstyrkte därför flera motionsförslag om organisatoriska förändringar av ombudsmännen eller samordning av dessa, däribland förslag från Moderaterna om samordning av de fyra tidigare nämnda ombudsmannainstituten.

Med hänvisning till vad som anförts av konstitutionsutskottet i betänkandet 1999/2000:KU3 och riksdagens ställningstagande till detta avstyrker utskottet Moderaternas motion A277 (yrk. 17). Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning på anslaget B 13. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 14 Medlingsinstitutet

Propositionen

Tusental kronor

2000	Förslag	11 250 ¹
2001	Beräknat	15 226 ²
2002	Beräknat	15 462 ³

¹Verksamheten beräknas inrättas från den 1 april 2000.

²Motsvarar 15 000 tkr i 2000 års prisnivå.

³Motsvarar 15 000 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
11 250	-11 250			

Regeringen har aviserat att den under hösten 1999 kommer att avlämna en proposition till riksdagen om lönebildningen. Enligt budgetpropositionen har regeringen bl.a. för avsikt att föreslå att ett nytt medlingsinstitut inrättas med uppgift att dels medla, dels verka för en väl fungerande lönebildning. I budgetpropositionen reserveras medel för institutets verksamhet under anslaget B 14 Medlingsinstitutet.

Anslaget för den nya myndigheten är beräknat utifrån att myndigheten inrättas den 1 april 2000. Finansieringen sker inom utgiftsområde 14 dels genom att anslaget B 9 Statens förlikningsmannae Expedition minskas med ca 1,8 miljoner kronor, dels genom överföring av medel från anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.

Motion

Moderaterna anger i kommittémotion A277 (yrk. 18) att partiet motsätter sig inrättandet av ett medlingsinstitut. Därmed bör anslaget B 14 utgå.

Som framgått har regeringen för avsikt att lägga fram förslag till riksdagen om att ett medlingsinstitut skall inrättas med uppgift att dels medla, dels verka för en väl fungerande lönebildning.

Som framgått under anslaget B 9 konstaterar utskottet att en viss förskjutning skett när det gäller den planerade tidpunkten för inrättandet av det nya medlingsinstitutet. Tidsförskjutningen är dock enligt utskottets uppfattning inte av den omfattningen att anslagsberäkningen behöver revideras.

Utskottet, som ovan ställt sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning på anslaget B 9 Statens förlikningsmannaexpedition, biträder i detta sammanhang också regeringens förslag till medelsanvisning på anslaget B 14. Därmed bör Moderaternas motion A277 (yrk. 18) avslås. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.4 C Jämställdhet mellan kvinnor och män

Inledning

Propositionen

Verksamhetsområdet omfattar samordningsansvar för jämställdhetspolitiken i stort och anslagen för Jämställdhetsombudsmannen (JämO) och särskilda jämställdhetsåtgärder.

Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra alla delar av regeringens politik. Det innebär bl.a. att det åvilar varje departement att inom sina respektive ansvarsområden vidta åtgärder för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetsliv och samhälle. Arbetet med att utveckla arbetssätt som leder till att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i det löpande planerings- och utvecklingsarbetet på alla sakområden prioriteras av regeringen.

Anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	14 082	Anslagssparande	1 908
1999	Anslag	16 235	Utgiftsprognos	17 010
2000	Förslag	16 708		
2001	Beräknat	16 966 ¹		
2002	Beräknat	17 238 ²		

¹Motsvarar 16 708 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 16 708 tkr i 2000 års prisnivå.

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
16 708	-16 708			

Från anslaget betalas kostnader för JämO med kansli och för Jämställdhetsnämnden.

1999/2000:AU1

De övergripande målen för JämO är att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet och att verka för att jämställdhetslagens föreskrifter följs. De ytterligare medel som JämO har tillförts, 5 miljoner kronor år 1997 respektive 2 miljoner kronor år 1999, har enligt regeringen möjliggjort en effektivisering och rationalisering av verksamheten, som därmed kunnat intensifieras.

Motion

Moderaterna förordar i motion A277 (yrk. 19) att de fyra ombudsmän som har att utöva tillsyn med anledning av olika former av diskriminering i arbetslivet sammanläggs till en myndighet. Anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen bör därmed utgå. I samma motion föreslår partiet att det under utgiftsområdet skall uppföras ett nytt anslag för det nya ombudsmannainstitutet med 32,2 miljoner kronor (yrk. 21).

Utskottets ställningstagande

I avsnitt 3.3 Anslaget B 13 ovan behandlar utskottet *Moderaternas* förslag om sammanläggning av fyra ombudsmän, nämligen Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Jämställdhetsombudsmannen, Handikappombudsmannen samt Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.

Med hänvisning till det som anförts under ovannämnda anslag avstyrker utskottet motion A277 (yrk. 19). Eftersom utskottet inte biträder förslaget om en sammanläggning av de fyra ombudsmannaorganen avstyrks även yrkande 21 i samma motion. Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Propositionen

Tusental kronor

1998	Utfall	1 076	Anslagssparande	23 457
1999	Anslag	13 706	Utgiftsprognos	30 000
2000	Förslag	13 706		
2001	Beräknat	13 706		
2002	Beräknat	13 706		

Tusental kronor

Regeringens förslag	Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag			
	m	kd	c	fp
13 706	-6 853			

Från anslaget betalas kostnader för särskilda jämställdhetsåtgärder som syftar till att främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Inom ramen för anslaget genomförs projektverksamhet och samlade satsningar m.m. för att främja utvecklingen mot jämställdhet på särskilt angelägna områden. Inriktningen bör enligt regeringen fortsatt vara satsning på utvecklings- och förändringsarbete som syftar till att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

Motion

Moderaterna anser i motion A277 (yrk. 20) att anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder bör reduceras till 6,9 miljoner kronor eftersom utnyttjandegraden varit låg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker därmed motion A277 (yrk. 20). I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.5 D Staten som arbetsgivare

Inledning

Propositionen

Området omfattar myndigheterna Arbetsgivarverket (AgV) och Statens Pensionsverk (SPV). AgV är den statliga arbetsgivarorganisationen till vilken alla statliga myndigheter är anslutna. Även vissa icke-statliga myndigheter kan ansluta sig till organisationen. SPV är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring, allt i den utsträckning dessa frågor inte hör till någon annan myndighet. Både AgV och SPV är avgiftsfinansierade.

Följande två mål är angivna för området.

- De statliga myndigheterna skall erbjudas stöd av hög kvalitet.
- En utvecklad och samordnad statlig arbetsgivarpolitik.

Regeringen anger dessutom följande prioriteringar för området.

- Vidareutveckla systemet för uppföljningen av myndigheternas arbetsgivarpolitik.
- Följa upp och utvärdera systemet med premier för vissa avtalsstyrda anställningsförmåner som infördes den 1 januari 1998.

Propositionen*Tusental kronor*

1998	Utfall	1 253	Anslagssparande	4 764
1999	Anslag	3 000	Utgiftsprognos	2 500
2000	Förslag	2 000		
2001	Beräknat	2 000		
2002	Beräknat	2 000		

De utgifter som belastar anslaget är bl.a. medlemsavgifter för de samnordiska institutionerna, utgivning av författningssamling (AgVFS), överklagandeärenden och Arbetsgivarverkets funktion enligt beredskapsförordningen. Under anslaget beräknas också medel för sådana stabsuppgifter som regeringen kan komma att efterfråga hos AgV och som inte ingår i verkets ordinarie arbete.

Som ett led i regeringens vidareutveckling av myndigheternas arbetsgivarpolitik har AgV:s insamling och bearbetning av statistikuppgifter ökat.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget D 2 Statliga tjänstepensioner m.m.

Propositionen*Tusental kronor*

1998	Utfall	8 046 193	Anslagssparande	- 120 489
1999	Anslag	8 140 000	Utgiftsprognos	7 733 511
2000	Förslag	7 755 800		
2001	Beräknat	7 781 600		
2002	Beräknat	7 903 600		

Anslaget avser utgifter för personalpensionsförmåner, särskild löneskatt på pensionskostnader m.m. Personalpensionsförmånerna styrs av kollektivavtal. Inkomsterna utgörs främst av de försäkringsmässigt beräknade premier som statliga arbetsgivare skall betala och som redovisas under inkomsttitel Statliga pensionsavgifter.

Statens pensionsverk (SPV) är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring. SPV svarar vidare för att myndigheter och andra arbetsgivare som är anslutna till de statliga avtalsförsäkringarna påförs premieavgifter samt att värdet av statens åtaganden i fråga om dessa försäkringar kan redovisas. SPV får utföra uppdrag åt myndigheter och andra uppdragsgivare under förutsättning att det är fråga om uppgifter som ligger nära verkets huvuduppgifter.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.6 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.6 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 14

1999/2000:AU1

Av nedanstående tabell framgår regeringens och oppositionspartiernas förslag om fördelning på anslag av utgifterna på utgiftsområdena 14.

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag					
	m	kd	c	fp		
A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 527 565	-100 000	-50 000	-913 601	-800 000	
A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	19 590 591	-15 672 473	-2 360 000	-14 077 280	-2 500 000	
A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 828 941		+30 000	+370 000	+80 000	
A 4 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999	1 242 563					
A 5 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	641 000					
A 6 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	13 768					
A 7 Bidrag till administration av grundbe- lopp till icke anslutna	62 445	-62 445				
B 1 Arbetarskyddsverket	392 685	-19 000		-9 997		
B 2 Arbetslivsinstitutet	155 396	-7 000	-7 000			
B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.	308 585	-17 000	-90 000	-4 629	-100 000	
B 4 Rådet för arbetslivsforskning	28 322	-2 000		-28 322		
B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	218 854	-13 000		-3 283	-75 000	
B 6 Bidrag till Samhall AB	4 262 419				+50 000	
B 7 AmuGruppen AB	4 368					
B 8 Arbetsdomstolen	17 920	-17 920		-1 565		
B 9 Statens förlikningsmännaexpedition	603	+1 397				
B 10 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	57					
B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	7 229	-3 615		-3 125		
B 12 Internationella avgifter	24 195					
B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	3 018	-3 018				
B 14 Medlingsinstitutet	11 250	-11 250				
C 1 Jämställdhetsombudsmannen	16 708	-16 708				
C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	13 706	-6 853				
C 3 Det nya ombudsmannainstitutet (nytt anslag som (m) vill uppföra)		+32 193				
D 1 Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	2 000					
D 2 Statliga tjänstepensioner m.m.	7 755 800					
Summa	46 129 988	-15 918 692	-2 477 000	-14 671 802	-3 345 000	

Av avsnitten 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3, 3.3, 3.4 och 3.5 framgår att utskottet har anslutit sig till regeringens förslag om fördelning på anslag av utgifterna på utgiftsområde 14. Detta innebär att propositionen tillstyrks i motsvarande del

Utskottets samt Folkpartiets förslag framgår av bilaga 1.

4 Hemställan

Utskottet hemställer

Avsnitt 1 Allmänna frågor

1. beträffande *allmän inriktning av politiken*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A205, 1999/2000:A207, 1999/2000:A213, 1999/2000:A219 yrkande 6, 1999/2000:A220 yrkandena 1, 2, 12 i motsvarande del och 15–18, 1999/2000:A230 yrkandena 1 och 23, 1999/2000:A231 yrkandena 1–6, 1999/2000:A254 yrkandena 1, 17 och 34, 1999/2000:A263, 1999/2000:A272 yrkande 1, 1999/2000:A277 yrkandena 1 i motsvarande del och 2, 1999/2000:A279, 1999/2000:A280, 1999/2000:A282 yrkande 1, 1999/2000:A804 yrkande 17, 1999/2000:Fi212 yrkande 15 i motsvarande del, 1998/99:Sk730 yrkande 1, 1999/2000:Sk692 yrkande 20, 1999/2000:U504 yrkande 11, 1999/2000:Sf637 yrkande 15, 1998/99:So455 yrkande 5, 1999/2000:Ub223 yrkande 2, 1999/2000:T244 yrkande 2, 1999/2000:N213 yrkande 13, 1999/2000:N214 yrkande 21, 1999/2000:N239 yrkande 3 samt 1999/2000:N384 yrkande 20,

res. 1 (m, kd, c, fp)

2. beträffande *arbetsmarknaden för arbetshandikappade*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A282, 1999/2000:A210, 1999/2000:A211, 1999/2000:A226, 1999/2000:A231 yrkande 15, 1999/2000:A241, 1999/2000:A244, 1999/2000:A257, 1999/2000:A276 och 1998/99:So455 yrkande 6,

res. 2 (kd, c, fp)

3. beträffande *arbetsmarknaden för invandrare*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A228 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:A230 yrkandena 5 och 6, 1999/2000:A231 yrkande 13, 1999/2000:A804 yrkande 14 samt 1999/2000:Sf637 yrkande 18,

res. 3 (m, kd, c, fp)

4. beträffande *arbetsmarknaden för kvinnor*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A804 yrkande 12 och 1999/2000:A820 yrkandena 1–4,

res. 4 (m, kd, c, fp)

5. beträffande *arbetsmarknaden för ungdomar*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A231 yrkande 12, 1999/2000:A254 yrkande 7 i motsvarande del och 1999/2000:Ub813 yrkande 11,

res. 5 (m, kd, c, fp)

6. beträffande *arbetsmarknaden för äldre*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A231 yrkande 11, 1999/2000:A238 yrkande 2, 1999/2000:A281, 1999/2000:A717, 1999/2000:So262 yrkande 1 och 1999/2000:So323 yrkande 2,

res. 6 (m, kd, fp)

res. 7 (mp)

7. beträffande *arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A254 yrkande 5 och 1999/2000:Sf615 yrkande 6,

res. 8 (m) - motiv.

res. 9 (kd)

8. beträffande *deltidsarbetslöshet*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A267, 1999/2000:A703, 1999/2000:A707 och 1999/2000:A725,

res. 10 (m) – motiv

res. 11 (kd) - motiv..

9. beträffande *översyn av bemanningsföretagen m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A261 och med avslag på motionerna 1999/2000:A201 yrkandena 1–3, 1999/2000:A219 yrkande 3, 1999/2000:A227, 1999/2000:A247 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 1999/2000:A255 yrkande 6 samt 1999/2000:A723 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av en översyn av bemanningsföretagen,

res. 12 (m)

res. 13 (kd) - motiv.

10. beträffande *utveckling av bemanningsföretag enligt utredningsförslag*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:A247 yrkande 4,

res. 14 (m)

11. beträffande *konkurrensutsättning av den offentliga förmedlingen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A231 yrkande 22 samt 1999/2000:A282 yrkandena 7 och 8,

res. 15 (m)

12. beträffande *platsanmälningslagen*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:A218,

res. 16 (m)

Avsnitt 2 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet13. beträffande *arbetslöshetsersättning för olika ändamål*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A222, 1999/2000:A269 och 1999/2000:A278,

14. beträffande *arbetslöshetsersättning för kulturändamål*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A229 yrkande 1 i motsvarande del,

15. beträffande *anslag på utgiftsområde 13 för 2000*
att riksdagen

a) med bifall till propositionen yrkande 1 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet enligt vad som framgår av bilaga 1,

b) avslår de i bilaga 2 upptagna motionsyrkandena som avser utgiftsområde 13,

res. 17 (fp)

Avsnitt 3 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

16. beträffande *ändrad inriktning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A220 yrkandena 13 och 14 samt 1999/2000:A806 yrkande 12,

res. 18 (c)

17. beträffande *arbetsmarknadspolitiska medel till kulturen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1999/2000:Kr314 yrkande 23 och 1999/2000:Kr316 yrkande 2,

res. 19 (fp)

18. beträffande *arbetsförmedlingens roll och organisation*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A231 yrkande 21 och 1999/2000:A254 yrkande 16,

19. beträffande *ändrade regler för AMI*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:So488 yrkande 4,

res. 20 (kd)

20. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A230 yrkande 4, 1999/2000:A231 yrkande 7, 1999/2000:A254 yrkande 12, 1999/2000:A282 yrkande 2 och 1999/2000:Sk692 yrkande 27,

res. 21 (m, c, fp)

res. 22 (kd)

21. beträffande *företagsanpassat arbetsmarknadsstöd*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:A256,

22. beträffande *IT-utbildning inom den offentliga sektorn*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:A268,

23. beträffande *utvärdering av arbetspraktiken*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:A231 yrkande 9,

res. 23 (m, fp)

24. beträffande *utredning om datortek och jobbsökaraktiviteter*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A254 yrkandena 14 och 15,
res. 24 (m, kd)
25. beträffande *starta-eget-bidrag*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A230 yrkande 20,
res. 25 (fp)
26. beträffande *försöksverksamhet inom kultursektorn*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr313 yrkande 27,
res. 26 (kd)
27. beträffande *garanti för långvarigt arbetslösa*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A238 yrkande 1,
res. 27 (mp)
28. beträffande *Gröna jobb m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A202, 1999/2000:A234,
1999/2000:A252, 1999/2000:A266 och 1999/2000:A271,
res. 28 (mp)
29. beträffande *friår m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A223, 1999/2000:A249,
1999/2000:A254 yrkande 13 och 1999/2000:A722 yrkande 1,
res. 29 (kd)
res. 30 (mp)
30. beträffande *50 000-kronan*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A235,
31. beträffande *handledare till funktionshindrade*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:So465 yrkande 20 och
1999/2000:So321 yrkande 17,
32. beträffande *försäkring av arbetshjälpmedel*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A258 och med av-
slag på motion 1999/2000:A239 som sin mening ger regeringen till
känna vad utskottet anfört om kostnader för försäkring av arbets-
hjälpmedel,
33. beträffande *det nya mål 3*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A203 yrkandena 1–3,
1999/2000:N278 yrkande 3 och 1999/2000:N374,
res. 31 (c)
34. beträffande *vinstsyftet med Samhall*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A206 yrkande 1,
35. beträffande *Samhalls roll m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A206 yrkande 2,
1999/2000:A212, 1999/2000:A259 och 1999/2000:A264,

36. beträffande *utförsäljning eller privatisering av AmuGruppen*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A231 yrkande 8,
1999/2000:A247 yrkande 3 och 1999/2000:A277 yrkande 4,
res. 32 (m, kd, fp)

37. beträffande *anslag på utgiftsområde 14 för 2000*
att riksdagen

a) med bifall till propositionens yrkande 1 godkänner att 14 650 000 kr av inflytande arbetsmarknadsavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (ramanslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader),

b) med bifall till propositionen yrkande 2 bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 14 000 000 000 kronor under åren 2001–2003,

c) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om andelen kvinnor i IT-satsningen,

d) med bifall till propositionens yrkande 7 godkänner att högst 130 000 000 kr av anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder får användas under budgetåret för en försöksverksamhet med bristyrkesutbildning för anställda,

e) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om insatser för personer som varit långvarigt arbetslösa,

f) med anledning av motion 1999/2000:A260 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om avvecklingen av OTA,

g) med bifall till propositionens yrkande 8 godkänner regeringens förslag om datortek/aktivitetscenter (ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),

h) med anledning av propositionens yrkande 9 godkänner vad regeringen anfört om det förstärkta anställningsstödet med den ändringen att kravet på 24 månaders inskrivning skall anses uppfyllt även om vissa avbrott förekommit (ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),

i) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om möjlighet till förstärkt anställningsstöd vid övergång från Samhall,

j) med anledning av motion 1999/2000:A236 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om lönebidrag i bestående anställningsförhållanden,

k) med bifall till propositionens yrkande 3 bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidi-

gare åtaganden innebär utgifter på högst 6 700 000 000 kr under åren 2001–2003,

1999/2000:AU1

l) med bifall till propositionens yrkande 4 bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000, i fråga om ramanslaget A 5 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006, ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 2 400 000 000 kr under åren 2001–2008,

m) med bifall till propositionens yrkande 5 bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 250 000 000 kr under åren 2001–2003,

n) med bifall till propositionens yrkande 6 bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 420 000 000 kr under åren 2001–2003,

o) att riksdagen avslår propositionens yrkande 10,

p) med bifall till propositionens yrkande 11 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt vad som framgår av bilaga 1,

q) avslår de i bilaga 2 upptagna motionsyrkandena som avser utgiftsområde 14.

res. 33 (fp)

Stockholm den 25 november 1999

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Hans Andersson (v), Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg* (m), Björn Kaaling (s), Martin Nilsson (s), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson* (m), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder* (m), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Camilla Sköld Jansson (v), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg* (m), Barbro Feltzing (mp) och Elver Jonsson (fp).

*Har ej deltagit i beslutet såvitt avser mom.: 13–16, 19, 22, 25, 33–35 och 37.

Reservationer

1. Allmän inriktning av politiken (mom. 1)

Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **1.1 Allmän inriktning av politiken** under rubriken *Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken* bort ha följande lydelse:

Inledning

Det förbättrade internationella konjunkturläget har ökat optimismen när det gäller den svenska ekonomin. Den uppgång som nu sker har dels konjunkturinslag, dels strukturella inslag.

De inslag av en mer strukturell och långsiktigt stabil uppgång som kan noteras torde bero på ett antal förändringar som ägt rum under 1990-talet och som initierats respektive stötts av borgerliga partier. Det gäller exempelvis budgetsaneringen, inflationsbekämpningen och Riksbankens självständiga ställning, skattereformen vid 1990-talets början, pensionsreformen liksom åtgärder i andra socialförsäkringar, EU-medlemskapet samt avregleringar och andra strukturförändringar när det gäller näringslivet.

Enligt utskottets mening har dessa strukturella reformer tillsammans givit Sverige väsentligt bättre förutsättningar för tillväxt, ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Denna politiska inriktning har haft sitt stöd och sin förankring såväl bland borgerliga partier som bland socialdemokrater även om Socialdemokraterna aldrig varit pådrivande utan oftast först i efterhand och med misstro accepterat nödvändiga reformer.

Utskottet anser att reformarbetet måste fullföljas genom en aktiv politik för tillväxt och företagande innebärande bl.a. sänkta skatter på arbete och företagande, särskilda skattelättnader för hemnära tjänster, minskat krångel för företagen, modernisering av arbetsmarknadsreglerna och åtgärder för att göra Sverige till ett spjutspetsland inom IT, en fast linje för Sverige vad gäller EU-samarbetet samt genom bl.a. fortsatta avregleringar och modernisering av arbetsrätten.

Endast en politik som frigör kapital samt ökar investeringar och företagande samtidigt som räntorna hålls nere kan förena en fortsatt stabil ekonomisk tillväxt med fler arbetstillfällen. Det är mot den bakgrunden allvarligt att regeringen inte fullföljer arbetet med strukturreformer utan att den förankrar regeringspolitiken med partier som både motarbetat de gjorda reformerna och hindrar nya. Det är uppenbart att regeringen saknar en långsiktigt stabil och god ekonomisk politik.

Arbetsmarknadsläget

Regeringen tecknar i budgetpropositionen en genomgående ljus bild av tillväxt, sysselsättning och arbetslöshet fram till år 2002. Även om antalet arbetslösa minskat under det senaste året, inte minst tack vare den internation-

ella högkonjunkturen, kvarstår svåra obalansproblem på den svenska arbetsmarknaden. Ett stort antal personer står fortfarande utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Sammantaget fanns det i oktober 1999 ungefär 730 000 personer som skulle vilja arbeta men som inte hade denna möjlighet eller som arbetade i mindre utsträckning än de själva ville. Av de cirka 730 000 personerna fördelar sig 636 000 på följande grupper:

Tabell. Arbetslösheten i oktober 1999

	Antal personer	Procent av arbetskraften
Öppet arbetslösa	223 000	5,2
Undersysselsatta ¹	282 000	6,6
Latent arbetssökande ²	131 000	3,1
Summa	636 000	14,9

¹) Personer som av arbetsmarknadsskäl arbetar mindre än de skulle önska.

²) Personer som velat och kunnat arbeta men inte sökt arbete samt heltidsstuderande som sökt arbete.

Statistiken medger inte klara avgränsningar, men till de grupper som redovisas i tabellen kan läggas huvuddelen av dem som ingår i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt de som deltar i Kunskapslyftet och inte redovisas bland de latent arbetssökande, vilket är ytterligare minst 100 000 personer. Totalt står alltså drygt 14,9 % av den arbetsföra befolkningen helt eller delvis utanför arbetsmarknaden. Vi kan också konstatera att nära hälften av de latent arbetssökande, eller 53 000 personer, var heltidsstuderande som sökt arbete. Denna grupp redovisas i internationell statistik som arbetslösa. Många förtidspensioneras av vad som i praktiken är arbetsmarknadsmässiga skäl.

Det är högst anmärkningsvärt att så många står utanför arbetsmarknaden när det samtidigt finns överhettningsproblem. Trots att 223 000 personer är öppet arbetslösa har många företag problem med att få tag på personal.

AMS tar i sin prognos över arbetsmarknadsutsikterna för år 2000 (Ura 1999:15) upp rekryteringsproblemen. Enligt AMS har dessa ökat. Rekryteringsproblem i största allmänhet upplevde hälften av arbetsställena. Drygt 30 % hade svårt att få tag på yrkeserfaren arbetskraft och 26 % upplevde svårigheter att få tag på utbildad arbetskraft. Av de företag som uppgav brist på arbetskraft räknade 40 % med flaskhalsproblem, vilket motsvarar var tionde arbetsplats i landet.

Utskottet anser att regeringen i budgetpropositionen ger en orimligt positiv bild av dagens arbetsmarknadsläge. Vidare saknas där nödvändiga förslag för att komma till rätta med strukturproblemen på arbetsmarknaden. Det är bekymmersamt att regeringen, trots de förutsättningar som erbjuds i rådande

Förutsättningar för sysselsättning

Strukturproblemen på arbetsmarknaden och på andra håll i svensk ekonomi måste åtgärdas. Det behövs en ny ekonomisk politik som syftar till att långsiktigt stärka incitamenten till företagande, arbete och förkovran.

Utskottet anser att en rad åtgärder bör vidtas. I det följande redovisas några exempel på angelägna åtgärder.

På skatteområdet måste skattesänkningar genomföras på arbete och företagande inklusive hushållstjänster. Att vidta åtgärder för att öppna arbetsmarknaden för hushållstjänster kan ge förutsättningar för 10 000-tals nya arbetstillfällen. Likaså måste den särskilda löneskatten på vinstandelar avskaffas för att underlätta en bättre fungerande lönebildning. Företagandets villkor måste förbättras, en allmän avreglering måste genomföras, offentliga monopol slopas och socialförsäkringarna reformeras.

I fråga om socialförsäkringarna vill utskottet peka på att dessa har brister i flera olika avseenden, vilket medför misstro mot systemets långsiktiga hållbarhet. De avgifter som tas ut saknar i stor utsträckning direkt koppling till de förmåner som utgår, vilket gör att de i realiteten har samma verkan som en skatt. En starkare koppling mellan avgifter och förmåner minskar skatteki-larna och medför att systemen blir mer stabila.

En ytterligt angelägen åtgärd för att förbättra förutsättningarna för företagande, arbete och förkovran är att *arbetsmarknaden reformeras*.

Reformering av arbetsmarknaden

Utskottet anser att kraftfulla åtgärder måste till för att förhindra att den omfattande arbetslösheten permanentas. Politiken måste inriktas på att forma en grund för fler riktiga arbeten och växande företag. Sverige behöver en offensiv tillväxtpolitik för nya arbetstillfällen. Några av de insatser som är nödvändiga har redovisats ovan.

När det gäller reformering av arbetsmarknaden vill utskottet understryka vikten av att nödvändiga reformer av *lönebildningen* nu kommer till stånd. Löneutvecklingen måste vara förenlig med en god samhällsekonomisk utveckling.

En *reformering av lagar och regler på arbetsmarknaden* som leder till bättre möjligheter att få och ta arbete och som ökar rörligheten på arbetsmarknaden bör genomföras utan dröjsmål. En ny arbetsrätt bör utformas. Den bör erbjuda ett gott skydd åt alla anställda men utformas så att den inte hämmar företagets tillväxt och nyanställningar. En ny arbetsrättslagstiftning måste ge utrymme för flexibilitet och göra det möjligt att träffa överenskommelser på alla arbetsplatser. Turordningsreglerna bör ändras, den fackliga vetorätten vid entreprenader slopas och förbud bör införas mot blockad av enmansföretag. Reformerna är särskilt viktiga för de mindre företagens utveckling, men framför allt för att fler arbetslösa skall få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Som framgått förordar utskottet en reformering av socialförsäkringarna. I detta ingår att *arbetslöshetsförsäkringen* måste moderniseras. Arbetslöshetsförsäkringen skall vara en allmän och obligatorisk omställningsförsäkring. Parterna på arbetsmarknaden bör i större utsträckning ha ansvaret för lönebildningen och konsekvenserna av träffade avtal. Det är rimligt att de som har arbete bär en större del av ansvaret för resultatet av sina handlingar. De fackliga organisationernas makt över lönebildningen bör motsvaras av ett ökat eget ansvar för arbetslöshetsförsäkringens finansiering.

Det måste råda *balans mellan arbetsmarknadens parter* för att lönebildningen skall kunna fungera på ett sådant sätt att den både ger skälig ersättning för arbete och medför fler arbetstillfällen. Staten skall stå neutral mellan parterna, men genom bl.a. sänkta inkomstskatter skall en sysselsättningsfrämjande lönebildning underlättas.

Utbildning och kompetens

Det är av avgörande betydelse att *utbildning på alla nivåer* från grundskola till högskola präglas av hög kvalitet för att vidmakthålla och utveckla den kompetens som är ett viktigt fundament för hög framtida tillväxt.

Genom ett system med *personliga utbildningskonton* kan bättre ekonomiska förutsättningar skapas för alla vuxna att påbörja fort- och vidareutbildning. Det kan ske genom att den enskilde medges skatteavdrag för de medel som avsätts på samma sätt som nu sker för avsättning till pensionsförsäkringar. Beskattningen sker i stället när den enskilde använder pengarna för utbildningen. Även arbetsgivaren kan ges rätt att avsätta lika mycket som den enskilde. En form av utfyllnad på kontot kan övervägas för låginkomsttagare. Regeringen är för långsam och oklar i sitt agerande på detta område.

Lärlingsystem bör enligt utskottets uppfattning ingå som en naturlig del i såväl ungdoms- som vuxenutbildning. Genom att yrkesinriktad utbildning integreras mer målmedvetet i företagen förbättras effektiviteten. Lärlingsutbildningen bör expandera och ersättningar fastställas till en nivå som gör lärlingsprogrammen attraktiva också för företagen.

EU-samarbete för sysselsättning

Den nationella handlingsplan för sysselsättningspolitiken i Sverige som lagts fram av regeringen har enligt utskottets mening fel inriktning. Det krävs exempelvis ökad flexibilitet inom arbetsmarknadsområdet inklusive arbetsrätten, lägre skatter på arbete samt satsningar på tjänstesektorn för att den svenska politiken skall komma i överensstämmelse med EU:s sysselsättningsriktlinjer. Utskottet är kritiskt mot att regeringen inte har fört en politik som står i överensstämmelse med dessa riktlinjer. Utskottet anser att riksdagen bör begära att regeringen lägger fram ett handlingsprogram för hur de gemensamma ståndpunkter som EU:s medlemsländer enats om vad gäller arbetslöshetsbekämpning skall omsättas i praktiken.

Utskottet har ovan förordat en förändring av arbetslöshetsförsäkringens utformning liksom förbättrade förutsättningar för lönebildningen.

Regeringen har åtminstone i någon mån tagit intryck av de krav som förts fram från Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet om att förenkla regelsystemen kring de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Det är enligt utskottet viktigt att renodlingen av arbetsmarknadspolitiken fortsätter. Särskilt intresse bör inriktas mot den flaskhalsproblematik som har berörts ovan. Arbetsmarknadsutbildningen bör styras mot klart definierade arbetsmarknadsbehov samt erbjuda en kvalitet som tillmötesgår högt ställda krav både från deltagarna och från de framtida arbetsgivarna.

Utskottet anser att större ansträngningar än i dag bör riktas mot arbetsmarknadens efterfrågesida, dvs. hur man skall underlätta för företag att växa och skapa nya arbetstillfällen. Detta är i hög grad en uppgift för en förbättrad ekonomisk politik samt en skatte- och näringspolitik, men arbetsmarknadspolitiken kan bidra.

När utvecklingen på arbetsmarknaden vänder uppåt måste fokus ligga på att skapa nya arbetstillfällen och att ge fler personer tillträde till den reguljära arbetsmarknaden. De volymåtgärder som användes under den djupaste lågkonjunkturen behöver inte längre spela samma roll. Arbetsmarknadspolitiken bör inriktas på att öka kontakten mellan arbetssökande och den reguljära arbetsmarknaden. Åtgärder skall sättas in medvetet i enlighet med en individuell handlingsplan för att öka möjligheterna för den sökande att få ett arbete.

Framför allt måste stor vikt läggas vid att nå de långtidsinskrivna som har svårt att komma i kontakt med arbetsmarknaden. För att bryta rundgången mellan åtgärder och öppen arbetslöshet måste åtgärder kunna sättas in under längre tid. För merparten av de arbetssökande handlar det således om att öka kontakten med den reguljära arbetsmarknaden, medan det för långtidsinskrivna handlar om att finna lämpliga åtgärder för att över huvud taget möjliggöra återinträde på arbetsmarknaden.

Enligt budgetpropositionen förefaller regeringen räkna med en oförändrad eller t.o.m. något ökad andel personer i konjunkturberoende åtgärder för år 2000, samtidigt som anslagen till åtgärderna minskar. Detta förefaller vara mer i linje med en ambition att minska den öppna arbetslösheten för att därigenom uppnå fyraprocentmålet än att verkligen öka sysselsättningen. Det är enligt utskottet orimligt att räkna med en så hög andel i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, särskilt om sysselsättningen väntas stiga. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör enligt utskottet minskas.

När sysselsättningen nu stiger är det angeläget att de konjunkturberoende åtgärderna inte i sig kommer att utgöra en flaskhals. Det övergripande målet måste vara att fler får arbete, inte att uppfylla kvantitativa mål. Målformuleringar får nu inte bli till hinder för att fler nya arbetstillfällen skapas.

Vad utskottet anfört om inriktningen av arbetsmarknadspolitiken med anledning av motionerna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. De inriktningsförslag som framförs i övriga i sammanhanget behand-

lade motioner avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

1999/2000:AU1
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning av politiken*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A220 yrkandena 1, 2, 12 i motsvarande del och 15–18, 1999/2000:A230 yrkandena 1 och 23, 1999/2000:A231 yrkandena 1–6, 1999/2000:A254 yrkandena 1, 17 och 34, 1999/2000:A277 yrkandena 1 i motsvarande del och 2, 1999/2000:A282 yrkande 1, 1999/2000:A804 yrkande 17, 1999/2000:Fi212 yrkande 15 i motsvarande del, 1999/2000:Sk692 yrkande 20, 1999/2000:U504 yrkande 11, 1999/2000:Sf637 yrkande 15, 1999/2000:Ub223 yrkande 2, 1999/2000:N214 yrkande 21 och 1999/2000:N384 yrkande 20 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A205, 1999/2000:A207, 1999/2000:A213, 1999/2000:A219 yrkande 6, 1999/2000:A263, 1999/2000:A272 yrkande 1, 1999/2000:A279, 1999/2000:A280, 1998/99:Sk730 yrkande 1, 1998/99:So455 yrkande 5, 1999/2000:T244 yrkande 2, 1999/2000:N213 yrkande 13 och 1999/2000:N239 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Arbetsmarknaden för arbetshandikappade (mom. 2)

Margareta Andersson (c), Stefan Attefall (kd), Maria Larsson (kd) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2.1 Arbetsmarknaden för arbetshandikappade** som börjar med ”I juni” och slutar med ”samt A276” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de statliga insatserna för att stärka de handikappades ställning är viktiga, och de bör alltid vara prioriterade. Att få möjlighet att utföra ett efterfrågat arbete ökar livskvaliteten. Utskottet kan konstatera att svårigheterna med att anställa en person med funktionshinder ofta överdrivs. Information och enklare anpassningar av arbetsmiljön kan ofta räcka för att överbrygga de hinder som finns för att kunna passa in på en arbetsplats. Utskottet anser att arbetslinjen måste gälla även för handikappade och förtidspensioneringar undvikas i största möjliga utsträckning. Både lönebidrag och anställningar inom Samhall har visat sig vara värdefulla lösningar för många handikappade. Utskottet anser att lönebidragsanställningar i största möjliga utsträckning måste vara en åtgärd för arbetshandikappade. I ett bättre konjunkturläge måste denna anställningsform renodlas till att avse arbetshandikappade. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet motion A231 (yrk. 15). Det anförda bör ges regeringen till känna. Utskottet avstyrker motionerna 1998/99:A282, A241, A244, A257 samt A276.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *arbetsmarknaden för arbetshandikappade*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A231 yrkande 15 samt med avslag på motionerna 1998/99:A282, 1998/99:So455 yr-

kande 6, 1999/2000:A210, 1999/2000:A211, 1999/2000:A226, 1999/2000:A241, 1999/2000:A244, 1999/2000:A257 och 1999/2000:A276 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1999/2000:AU1
Reservationer

3. Arbetsmarknaden för invandrare (mom. 3)

Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2 Arbetsmarknaden för olika grupper** under rubriken *Arbetsmarknaden för invandrare* bort ha följande lydelse:

Invandramas situation på arbetsmarknaden har försämrats kraftigt under 1990-talet. En viss förbättring har dock skett på senare tid men många invandrare har fortfarande stora problem med att etablera sig på arbetsmarknaden.

Generella insatser för fler företag och arbetstillfällen behövs för att lösa dessa problem.

Utöver de generella insatserna anser utskottet att situationens allvar motiverar en öppenhet för att pröva användningen av nya former av insatser för att bana väg in i arbetslivet för dem som är arbetslösa. Bemanningsföretag, specialiserade arbetsförmedlingar och fler privata förmedlingar kan hjälpa olika grupper av arbetssökande med speciella behov. Konkurrerande arbetsförmedlingar ökar valmöjligheterna för såväl de arbetssökande som arbetsgivarna.

Internationella arbetsförmedlingar för ekonomer, jurister, tekniker m.fl. kategorier kan genom sitt sätt att arbeta underlätta kontakter mellan å ena sidan arbetssökande som förutom yrkeskunskaper också har flerkulturell kompetens och å den andra sidan arbetsgivare som har behov av arbetskraft med denna bredd. Sådana förmedlingar kan också genom goda kontaktnät medverka till att företag övervinna sitt motstånd mot att anställa en person med utländsk bakgrund. Utskottet anser att internationella arbetsförmedlingar bör inrättas på fler orter i landet.

Utskottet vill också peka på behovet av att ta till vara invandrarkvinnors specifika kompetens. Det kan exempelvis ske genom att personer som har svårt att tillgodogöra sig gängse arbetsmarknadsinsatser får möjlighet att pröva kombinationer av praktiskt arbete och undervisning.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet motionerna A230 (fp) yrkandena 5 och 6, A231 (fp) yrkande 13, A804 (kd) yrkande 14 samt Sf637 (kd) yrkande 18. Övriga i sammanhanget behandlade motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *arbetsmarknaden för invandrare*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A230 yrkandena 5 och 6, 1999/2000:A231 yrkande 13, 1999/2000:A804 yrkande 14 och 1999/2000:Sf637 yrkande 18 samt med avslag på motion

4. Arbetsmarknaden för kvinnor (mom. 4)

Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2.3 Arbetsmarknaden för kvinnor** som börjar med ”Med denna bakgrund” och slutar med ”A804 (yrk. 12)” bort ha följande lydelse:

Med denna bakgrund övergår utskottet till att behandla Kristdemokraternas förslag om rimliga priser på hushållsnära tjänster. Utskottet anser att om man vill skapa goda karriärmöjligheter för kvinnor är det viktigt att utforma beskattningen så att det går att köpa hushållstjänster som utförs i arbetsgivarens hem till rimliga priser. Detta skulle enligt utskottets uppfattning få en rad direkta effekter och framför allt innebära att de kvinnor som i dag utför hushållstjänster på en svart marknad skulle få riktiga arbeten. Vidare skulle det innebära betydligt fler arbetstillfällen, ge ungdomar en öppning på arbetsmarknaden, underlätta för äldre kvinnor att stanna längre på arbetsmarknaden samt underlätta för många invandrarkvinnor att få tillträde till arbetsmarknaden. Utskottet tillstyrker motion A804 (yrk. 12). Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *arbetsmarknaden för kvinnor*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A804 yrkande 12 och med avslag på motion 1999/2000:A820 yrkandena 1–4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Arbetsmarknaden för ungdomar (mom. 5)

Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2.4 Arbetsmarknaden för ungdomar** som börjar med ”Arbetsmarknadsutskottet har” och slutar med ”yrkande 11 (c)” bort ha följande lydelse:

Redan år 1994 lovade regeringen att ingen ungdom under 25 år skulle gå arbetslös mer än 100 dagar. Först år 1999, mitt under en lång och stabil högkonjunktur, har regeringen börjat att närma sig den angivna målsättningen. Trots detta är arbetslösheten bland ungdomar alltför hög.

Risken med den politik som regeringen bedriver är att ungdomar aldrig ges en chans att komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Detta leder i sin tur till att de som enda möjlighet till försörjning har att lita till ersättningar och bidrag av olika slag. För att bryta den pågående utvecklingen är det därför angeläget att arbetsmarknadspolitiken ges en ny inriktning. Föränd-

ringar bl.a. avseende skatter, arbetsrätt och lönebildning krävs för att göra det lättare för företag att expandera. Om företagen ges möjlighet att utveckla sin verksamhet tillskapas också nya arbetstillfällen som kommer ungdomar till del. Även övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder som riktas till ungdomar måste ha som huvudsakligt ändamål att skapa reguljära arbeten ute i företagen. Åtgärderna får inte innebära att ungdomar hålls kvar i utbildningsinsatser eller andra åtgärder. Ett sätt att undvika att så sker är att införa ett lärlingssystem genom vilket ungdomarna tidigt får kontakt med företag.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A231 yrkande 12 (fp) och A254 yrkande 7 delvis (kd). Motion Ub813 (c) avstyrks i berörda delar i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *arbetsmarknaden för ungdomar*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A231 yrkande 12 och 1999/2000:A254 yrkande 7 i motsvarande del samt med avslag på motion 1999/2000:Ub813 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Arbetsmarknaden för äldre (mom. 6)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2.5 Arbetsmarknaden för äldre** som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "och A717" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att många arbetstagare som har fyllt 50 år har betydligt svårare än yngre arbetstagare att komma in på arbetsmarknaden efter en period av arbetslöshet. Att anställa en 55-åring kan dock enligt utskottets uppfattning vara mycket lönsamt för arbetsgivaren. Många i den äldre arbetskraften har stor erfarenhet och kompetens och är dessutom ofta mer trogna mot sin arbetsgivare och stannar kvar på arbetsplatsen i större utsträckning än yngre som har en tendens till rörlighet. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom förslag som innebär att äldre arbetskraft pensioneras eller generationsväxlas från arbetsmarknaden i förtid. Utskottet delar Folkpartiets uppfattning i motion A231 att dessa åtgärder är alldeles för defensiva och markerar att regeringen anser att de äldre på arbetsmarknaden inte behövs. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund motion A231 (yrk. 11). Det anförda bör ges regeringen till känna.

Vad avser frågan om höjd pensionsålder kan utskottet konstatera att möjligheten att stanna kvar på arbetsmarknaden efter 65 års ålder är begränsad. I promemorian Höjd ålder för avgångsskyldighet till 67 år (Ds 1999:39), som är under beredning, förordas att det i anställningsskyddslagen införs en bestämmelse om att avtal som föreskriver en avgångsskyldighet mellan 65 och 67 år skall sakna verkan och att det i stället skall gälla en avgångsskyldighet vid fyllda 67 år. Utskottet instämmer i Folkpartiets uppfattning i motion So323 att det endast är med en lagändring som det blir möjligt att fortsätta på

arbetsmarknaden efter 65 års ålder och anser därför att det är angeläget att förslaget genomförs. Utskottet tillstyrker motion So323 (yrk. 2). Det anförda bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *arbetsmarknaden för äldre*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:So323 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A231 yrkande 11, 1999/2000:A238 yrkande 2, 1999/2000:A281, 1999/2000:A717 och 1999/2000:So262 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Arbetsmarknaden för äldre (mom. 6)

Barbro Feltzing (mp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2.5 Arbetsmarknad för äldre** som börjar med ”Utskottet kan konstatera” och slutar med ”samt A238 (yrk. 2)” bort ha följande lydelse:

Under senare tid har det skett en ökning av antalet arbetstillfällen. Många arbetssökande har trots det haft svårt att få arbete. Orsaken har främst varit att de har svårt att passa in på den jobbprofil som många arbetsgivare har. Detta gäller inte minst för de arbetssökande som är över femtio år. Dessa personer har också svårt att få hjälp genom arbetsförmedlingen. Många av dessa ligger i riskzonen för att bli utförsäkrade. Det är inte skäligt att personer som arbetat hårt under 30–40 år av sitt liv skall tvingas att leva på socialbidrag. För att förhindra en åldersdiskriminering på arbetsmarknaden är det därför angeläget att det snabbt utreds vilka åtgärder som kan vidtas för att hjälpa gruppen äldre arbetssökande. Utskottet tillstyrker motionen A238 yrkande 2 (mp). Motionerna A231 yrkande 11 (fp), A281 (s) och So262 yrkande 1 (fp) avstyrks. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *arbetsmarknaden för äldre*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A238 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1999/2000:A231 yrkande 11, 1999/2000:A281, 1999/2000:A717, 1999/2000:So262 yrkande 1 och 1999/2000:So323 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

8. Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna (mom. 7, motiveringen)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2.6 Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna** som börjar med ”Riksdagen godkände” och slutar med ”stödet infördes.” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de särskilda åtgärderna riktade mot långtidsarbetslösa i form av förstärkt anställningsstöd bör avvecklas med tanke på erfarenheterna av tidigare motsvarande system. I stället bör en politik föras som skapar förutsättningar för betydligt fler arbetstillfällen och inriktas på insatser som förbättrar de långtidsarbetslösas möjligheter att ta arbete. Det gäller inte minst kvalitetsinriktade åtgärder vad gäller vuxenutbildning.

9. Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna (mom. 7)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2.6 Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa/långtidsinskrivna** som börjar med ”I regeringens” och slutar med ”Sf615 (yrk. 6)” bort ha följande lydelse:

Den utformning som arbetsmarknadspolitiken i kombination med kontantstödet har i dag innebär att det kan uppstå ”rundgång” i systemen. Det är därför angeläget att reglerna ändras. Ändringarna får dock inte utformas på ett sådant sätt att tryggheten minskar för de långtidsarbetslösa som redan är en hårt drabbad grupp. Reglerna bör också utformas så att de stimulerar både arbetsförmedlare och arbetssökande till att ta till vara de olika alternativ till ordinarie arbete som finns.

Kompetenshöjande åtgärder och utbildningsinsatser måste också riktas mot de långtidsarbetslösa i syfte att möjliggöra för dem att få arbete i de branscher där det är störst chans att framtidens jobb kan finnas.

Långa tider av arbetslöshet leder lätt till passivisering och modlöshet. Det är därför angeläget att folkrörelserna tillsammans med arbetsförmedlingarna och kommunerna försöker stötta de långtidsarbetslösa. Alla ansvariga myndigheter måste uppmärksamma de sociala konsekvenserna som långa tider av arbetslöshet medför för den enskilde. Aktiva åtgärder bör vidtas i syfte att bryta den isolering och ta bort de skamkänslor som tyvärr många arbetslösa drabbas av. Ett förslag för att uppnå detta är riktad information till alla som uppstår någon form av arbetslöshetsersättning. Ett annat förslag är annonsering via t.ex. SVT:s Anslagstavlan. Enligt utskottets uppfattning bör regeringen tillsätta en särskild delegation för att utarbeta lämpliga förslag på hur arbetslösas sociala situation kan stärkas.

Utskottet tillstyrker därmed motion A254 yrkande 5 (kd). Det anförda bör ges regeringen till känna. Motion Sf615 yrkande 6 (fp) avslås.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A254 yrkande 5 och med avslag på motion 1999/2000:Sf615 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförts,

10. Deltidsarbetslöshet (mom. 8, motiveringen)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser att ställningstagandet i avsnitt **1.3 Deltidsarbetslöshet** bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att flera av motionerna ser ökad lagreglering som ett möjligt sätt att komma till rätta med deltidslösheten.

Med anledning därav vill utskottet för sin del uttala följande. De regelverk som styr relationerna mellan arbetsgivare och arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden är anpassat efter en annan tid, då stordrift, enhetlighet och kollektivism var förhärskande. Det framtida arbetet där varor och tjänster i ökande utsträckning baseras på den nya informationstekniken, ett växande egenföretagande och en decentralisering av ansvar till medarbetarna kräver andra lösningar. Strategin att skärpa den lagstiftning som omgärdar arbete och anställning kan ge den gamla ordningen en konkurrensfördel. Det är emellertid uppenbart att denna strategi inte håller i längden. Enligt utskottets mening bör de grundläggande regler som behövs till skydd för människors liv och hälsa vara indispositiva, i övrigt bör anställningsförhållandena i ökad utsträckning regleras genom individuella avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare. De problem som motionerna tar upp kräver andra lösningar än nya lagregler.

Av dessa skäl avstyrker utskottet de nu behandlade motionerna A267, A703, A707 och A725.

11. Deltidsarbetslöshet (mom. 8, motiveringen)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser att utskottets ställningstagande i avsnitt **1.3. Deltidsarbetslöshet**, såvitt avser första stycket sista meningen och andra stycket, bort ha följande lydelse:

Utskottet noterar att DELTA-utredningen lade fram sitt betänkande tidigare i år. Regeringen har i propositionen meddelat att den har för avsikt att ta ställning till detta utredningsförslag i samband med förslagen från den arbetsgrupp som sett över vissa frågor om arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet vill inte i detta sammanhang bedöma de olika förslag som kommit fram genom dessa utredningar.

12. Översyn av bemanningsföretagen m.m. (mom. 9)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.4 Privat arbetsförmedling, uthyrnings- och bemanningsföretag** som börjar med ”Den nyssnämnda” och slutar med ”A723 (yrk. 8)” bort ha följande lydelse:

Som framhålls i Moderaternas kommittémotion A247 är växlingarna av personalbehov inte möjliga att förutse. Även strävan efter koncentration på kärnområden kan leda till en ökad efterfrågan på tillfälliga personalresurser. Både större och mindre företag kan behöva skaffa sig tillfällig hjälp. Det

ökar flexibiliteten och det ger en trygghet t.ex. i samband med sjukfrånvaro, föräldraledighet och liknande. För många människor är arbete i ett bemanningsföretag också en väg mot en vanlig fast anställning, vilket leder till en ganska stor personalomsättning i branschen. Ett arbete i ett bemanningsföretag medger frihet och flexibilitet. Branschen fyller alltså av flera skäl ett otvetydigt behov på arbetsmarknaden. Bemanningsföretagen symboliserar en ny syn på arbete och företagande.

Som påpekas i Moderaternas kommittémotion A247 har många kommuner och arbetsförmedlingar börjat konkurrera med bemanningsföretagen. Genom s.k. arbetscentra hyrs arbetslösa ut till företag. Detta är inte konkurrens på lika villkor. Mellan uppdragen deltar nämligen personalen i arbetsmarknadsåtgärder och kan då lyfta ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. De offentliga bemanningsföretagen slipper därmed att betala för den tid som de inte kan hyra ut personalen. De privata företagen däremot har tillsvidareanställd personal och betalar s.k. garantitid. Ett annat exempel är AMS förmedling av korttidsanställningar genom pooler, t.ex. Butikspoolen. Den arbetslöse som knyts till en sådan pool lyfter arbetslöshetsersättning mellan uppdragen. Vid ny arbetslöshet återgår personen till poolen och uppbär akassa eller deltar i arbetsmarknadsutbildning. Ytterligare ett exempel på sådan konkurrens är den verksamhet som det statsägda AmuGruppen AB startat genom Nu Personaluthyrning. Företaget har givits en tvåårsperiod för att visa lönsamhet och kan därmed med utnyttjande av statliga resurser både hålla låga priser gentemot kunder och erbjuda de anställda mer förmånliga villkor än vad som är möjligt i branschen i övrigt.

I sammanhanget finns anledning att beakta de diskriminerande akassereglerna. Enligt AMS meddelande 5/1996 skall en person som är anställd i ett personaluthyrningsföretag "anses tillsvidareanställd i den omfattning som svarar mot medlemmens arbetsutbud oavsett vad anställningsförhållandet kallas i anställningsavtalet". En deltidsanställd i ett sådant företag kan därför till skillnad från andra deltidsanställda inte få fyllnadsersättning. Ytterligare exempel är att arbetslöshetsersättning inte får betalas ut "mellan jobben". Den som arbetar i ett bemanningsföretag utestängs alltså från förmåner som personen skulle ha haft rätt till hos en annan arbetsgivare än ett bemanningsföretag.

Enligt utskottets mening är det viktigt att arbetslöshetsförsäkringen får en utformning som uppmuntrar anställda att ta även kortare arbeten. Deltid är bättre än inget arbete alls. Det är inte självklart att den indirekta subvention som arbetslöshetsförsäkringen kan sägas innebära i förhållande till andra branscher där deltidsarbete är vanligt förekommande skall utvidgas till att gälla bemanningsbranschen. Här är regler om en s.k. bortre parentes för deltidsstämpling en lösning. Men det viktiga i förhållande till bemanningsbranschen är att dagens diskriminerande regler undanröjs. Samma regelsystem måste gälla oavsett vilken arbetsgivare den enskilde har.

Det finns skäl att uppmärksamma ytterligare en sak som påtalats i Moderaternas motion. Det gäller den s.k. karens- eller karantänregeln i 4 § lagen om privat arbetsförmedling och uthyrning av arbetskraft. Regeln, som riktar sig både mot uthyrare och beställare, kom till för att förhindra olämplig rekryteringsverksamhet. Som framhålls i motionen drabbar regeln i praktiken an-

ställda i bemanningsföretag som kommer från en tidigare anställning i den offentliga sektorn. Därigenom blir framför allt kvinnor lidande. Regeln är obefogad och bör upphävas.

Det anförda visar att flera åtgärder är nödvändiga för att åstadkomma konkurrensneutrala och rimliga regler för bemanningsföretagen. Regeringen bör skyndsamt återkomma med sådana förslag. Vad som anförts med anledning av motion A247 (yrk. 1, 2, 5 och 6) bör ges regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks i den mån de inte tillgodosetts med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *översyn av bemanningsföretagen m.m.*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A247 yrkandena 1, 2, 5 och 6 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A201 yrkandena 1–3, 1999/2000:A219 yrkande 3, 1999/2000:A227, 1999/2000:A255 yrkande 6, 1999/2000:A261 och 1999/2000:A723 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

13. Översyn av bemanningsföretagen m.m. (mom. 9, motiveringen)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.4 Privat arbetsförmedling, uthyrnings- och bemanningsföretag** som börjar med ”Den nyssnämnda” och slutar med ”A723 (yrk. 8)” bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att de snabbt växande bemanningsföretagen är en ny aktiv part när det gäller rekrytering och matchning av arbetskraft. Vidare kan utskottet konstatera möjligheterna till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen är olika beroende på om uthyrningsverksamheten bedrivs i offentlig regi eller privat. En anställd i ett privat bemanningsföretag betraktas som heltidsanställd oavsett vad den enskilde och företaget har avtalat och personen kan därför inte få utfyllnadsersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Det kan däremot en person få som är deltidsanställd i vad som kan betecknas som ett offentligt organiserat bemanningsföretag, nämligen arbetscentra med kommun eller arbetsförmedling som huvudman.

Utskottet anser att det är angeläget att en översyn görs av den aktuella frågan. Översynsarbetet bör inriktas på att regeltillämpningen bör vara densamma oavsett om en person arbetar i ett offentligt organiserat eller privat bemanningsföretag. Även andra frågor som uppkommit i samband med den kraftiga expansionen av bemanningsföretagen bör ingå i sådan översyn. Det kan gälla reglerna för själva verksamheten, verksamhetens förhållande för andra regelsystem och så vidare. Arbetet bör bedrivas förutsättningslöst.

Vad utskottet anför med anledning av motion A255 (kd) yrkande 6 bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks, i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

14. Utveckling av bemanningsföretag enligt utredningsförslag (mom. 10)

1999/2000:AU1
Reservationer

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.4 Privat arbetsförmedling, uthyrnings- och bemanningsföretag** som börjar med ”Med anledning” och slutar med ”A247 (yrk. 4)” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Moderaternas uppfattning i motion A247 om den s.k. DELTA-utredningens förslag om etablering av bemanningsföretag. Utredningsförslaget går ut på att myndigheterna med hjälp av skattemedel skall utöka sin konkurrens med de privata bemanningsföretagen. Det skulle ske genom att AMS fick 250 miljoner kronor för att i samarbete med arbetsmarknadens parter driva ett projekt i syfte att påskynda etableringen av fler branschanknutna, helt intäktsfinansierade bemanningsföretag. Dessa s.k. DELTA-modeller måste avvisas. Renodlad personaluthyrningsverksamhet bör inte bedrivas i kommunal eller statlig regi. Som sägs i motionen kan detta alltså inte vara en uppgift för AMS.

Det anförda innebär att motion A247 (yrk. 4) tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *utveckling av bemanningsföretag enligt utredningsförslag*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A247 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

15. Konkurrensutsättning av den offentliga förmedlingen (mom. 11)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.4 Privat arbetsförmedling, uthyrnings- och bemanningsföretag** som börjar med ”Moderaterna talar” och slutar med ”A231 (yrk. 22)” bort ha följande lydelse:

I framtiden måste förmedlingsverksamheten fungera bättre. Utskottet håller med Moderaterna om vad som sägs i motion A282. Starka skäl talar för att konkurrensutsätta förmedlingen i högre grad. Det bör kunna leda till större effektivitet och lägre kostnader. En sätt som skulle kunna prövas – efter australisk modell – är att förmedlingarna får ersättning efter resultatet, dvs. i vilken utsträckning de lyckas förmedla arbete åt arbetslösa. Det vore också positivt om antalet specialistförmedlingar kunde öka eftersom de framstår som särskilt effektiva när det gäller att erbjuda arbetslösa personer arbete. Dessa förmedlare kan följa med i det som sker inom branschen – praktiska exempel är förmedlingar för vård, undervisning, kultur, handel m.m. Som Moderaterna framhåller skulle fler specialistförmedlingar kunna ge fler arbeten till mindre kostnad. Det anförda innebär att motion A282 (yrk. 7 och 8) tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *konkurrensutsättning av den offentliga förmedlingen* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A282 yrkandena 7 och 8 samt med avslag på motion 1999/2000:A231 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Platsanmälningslagen (mom. 12)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.4 Privat arbetsförmedling, uthyrnings- och bemanningsföretag** som börjar med ”Till sist” och slutar med ”A218 avstyrks” bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A218 finns det ett stort antal bestämmelser och statliga regler som företagare är skyldiga att följa. Ett exempel är den s.k. platsanmälningslagen från 1976. Värdet av lagen kan ifrågasättas av de skäl som anges i motionen: 1) Den offentliga förmedlingen har inte längre monopol på att förmedla arbete. 2) Den offentliga förmedlingens marknadsandel är bara 30–40 %, vilket innebär att ett stort antal platser tillsätts utan förmedlingens medverkan. 3) Lagen har inte åberopats eller medfört några sanktioner under senare år. En lag vars efterlevnad inte kontrolleras är överflödig.

Utskottet instämmer i detta. Regeringen bör överväga det anförda och återkomma till riksdagen med förslag. Motion A218 tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *platsanmälningslagen* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A218 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Anslag på utgiftsområde 13 för 2000 (mom. 15)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **2.1 Ersättning vid arbetslöshet** under rubriken *Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättningen* och **2.2 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslaget m.m. på utgiftsområde 13** bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Folkpartiets uppfattning om behovet av en bred uppgörelse om trygghetsförsäkringarna som skall bygga på försäkringsprincipen. Utgångspunkten skall vara att försäkringarna skall vara obligatoriska, men fristående från statens budget. Det skall finnas ett tydligt samband mellan avgifter och förmåner. Försäkringarnas oberoende skall tryggas genom fonder. Finansinspektionen skall kontrollera försäkringsmässigheten. Ändringar av avgifter och förmåner skall bara kunna ske när det är försäkringsmässigt motiverat, inte för att staten behöver pengar. Reglerna måste utformas så att det alltid finns incitament att återgå i arbete.

Administrationen av arbetslöshetsförsäkringen skall på samma sätt som pensionsförsäkringen och sjukförsäkringen överlåtas till självständiga styrelser, som skall ha ansvaret för att de buffertfonder som byggs upp håller sig inom fastlagda ramar. För att möjliggöra en finansiering som till övervägande del utgörs av egenavgifter kommer det sannolikt att krävas någon form av lönevaxling som innebär att de nuvarande arbetsgivaravgifterna sänks och lönerna höjs.

Arbetslöshetsförsäkringen skall vara allmän och obligatorisk. Alla inkomstagare som uppfyller kravet på en fast anknytning till arbetsmarknaden skall omfattas av den inkomstrelaterade försäkringen. Det är viktigt att betona att det skall vara en omställningsförsäkring. Försäkringen skall vara tidsbegränsad, men den bör kompletteras med ett nytt skydd för utförsäkrade som står till arbetsmarknadens förfogande. Detta skydd skall inte vara behovsprövat som socialbidragen.

Som framhålls i Folkpartiets motion Fi212 (yrk. 15 delvis) visar olika utredningar, bl.a. från Statskontoret och Riksrevisionsverket, att arbetslöshetskassorna inte fungerar väl. Utskottet delar Folkpartiets uppfattning att systemet bör ses över med ambitionen att försäkringen verkligen blir en omställningsförsäkring.

De föreslagna åtgärderna för att reformera försäkringen gör det möjligt att redan år 2000 räkna med ett anslag som är 600 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit.

Det anförda innebär att utskottet biträder Folkpartiets förslag till medelsanvisning på anslag A 1 i enlighet med partiets motion Fi212 (yrk. 15 delvis) och Sf246 (yrk. 5).

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet Folkpartiets förslag om anslag på utgiftsområde 13. Det innebär att utskottet avstyrker dels propositionen, dels motionerna A220 (yrk. 12 delvis), A255 (yrk. 1, 2 11), A274 (yrk. 1, 2) och A277 (yrk. 1 delvis, 5).

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. *beträffande anslag på utgiftsområde 13 för 2000*
att riksdagen

- a) med bifall till motionerna 1999/2000:Fi212 yrkande 15 i motsvarande del och 1999/2000:Sf246 yrkande 5 och med anledning av propositionen yrkande 3 *anvisar anslag under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet* enligt vad som framgår av bilaga 1,
- b) avslår övriga i bilaga 2 upptagna motionsyrkanden som avser utgiftsområde 13,

18. Ändrad inriktning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m. (mom. 16)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.1 Mål för utgiftsområdet, allmänna frågor m.m.** som börjar med "Regeringen föreslår" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med Centerpartiet i motion A220 att arbetsmarknadspolitiken bör renodlas. I kontakt med arbetsmarknads- och utbildningssystemet bör arbetsförmedlingen vara den enda myndighet som den arbets-sökande behöver ha kontakt med. Denna enda ingång bör leda till ett eller flera åtgärdsspår, grundläggande utbildning, arbetsmarknadsutbildning samt åtgärder för långtidsarbetslösa. Inom det första spåret bör komplettering av grundläggande utbildning upp till motsvarande treårigt gymnasium ske. Det andra spåret bör omfatta direkt arbetsmarknadspolitisk utbildning för att möjliggöra övergång till den reguljära arbetsmarknaden eller till en övergångsarbetsmarknad. Det tredje spåret bör utgöras av inträde på en övergångsarbetsmarknad som skapar kontakt med den reguljära arbetsmarknaden i syfte att underlätta anställning. Inom ramen för de tre spåren måste särskilda insatser göras för dem som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa.

Utskottet anser vidare att Arbetsmarknadsverkets resurser för utbildning bör koncentreras till program som erfarenhetsmässigt ökar möjligheten att övergå till den reguljära arbetsmarknaden. Kvarvarande volymåtgärder bör därför enligt utskottets uppfattning fasas ut för att minska inläsnings- och undanträngningseffekter så snart nuvarande åtgärder så tillåter.

Utskottet kan också konstatera att enligt AMS senaste kvartalsrapport är kvinnor starkt överrepresenterade bland alla anvisningarna från arbetsförmedlingen. 57 procent av anvisningarna gäller kvinnor, samtidigt som fler män än kvinnor är registrerade som arbetslösa. Utskottet anser att det är angeläget att uppgiften följs upp och studeras och menar att AMS bör ges ett sådant uppdrag.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A220 (yrk. 13 och 14) samt A806 (yrk. 12).

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. *beträffande ändrad inriktning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A220 yrkandena 13 och 14 samt 1999/2000:A806 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

19. Arbetsmarknadspolitiska medel till kulturen (mom. 17)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.1 Mål för utgiftsområdet, allmänna frågor m.m.** som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet har" och slutar med "Kr316 (yrk. 2)" bort ha följande lydelse:

Möjligheterna för kulturutövarna att bli ekonomiskt oberoende av stat och kommun måste uppmuntras. En stor grupp människor finns inskrivna hos kulturarbetsförmedlingen. En fjärdedel av de medel som staten anslår till kulturen förmedlas via arbetsmarknadspolitiken. Utskottet delar Folkpartiets uppfattning i kommittémotion Kr314 att detta får negativa konsekvenser för konstnärerna. Det är den konstnär som står i tur för en åtgärd som prioriteras, inte den som utför uppgiften bäst. Det vore bättre om även konstnärerna kunde erbjudas riktiga arbeten. Kulturarbetsförmedlingens verksamhet måste

minskas, och de medel som frigörs bör styras över från arbetsmarknadspolitiken till den kulturella verksamheten. Resurserna bör i stället användas till att låta det som produceras nå publiken. På det sättet kan utbud och efterfrågan närma sig varandra.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Kr314 (yrk. 23) bör ges regeringen till känna. Motion A229 (yrk. 1 delvis) får anses tillgodosedd med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *arbetsmarknadspolitiska medel till kulturen* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A229 yrkande 1 i motsvarande del och 1999/2000:Kr314 yrkande 23 samt med avslag på motion 1999/2000:Kr316 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Ändrade regler för AMI (mom. 19)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.1 Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverket** som börjar med ”Med anledning” och slutar med ”So488 (yrk. 4)” bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att hörselskadade har, trots sin utsatta situation på arbetsmarknaden, begränsade möjligheter att få vägledningsstöd. Om inte arbetsgivaren eller försäkringskassan står för vägledningskostnaderna kan inte anställda hörselskadade få vägledning, råd eller stöd vid arbetsmarknadsinstitut med särskilda resurser för hörselskadade. Utskottet anser i likhet med Kristdemokraterna i motion So488 att reglerna för Ami-S bör ändras så att vägledningsstöd även kan ges till hörselskadade som är anställda. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motion So488 (yrk. 4).

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *ändrade regler för AMI* att riksdagen med anledning av 1999/2000:So488 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m. (mom. 20)

Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m) och Christel Anderberg (m) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Programområde Arbetsmarknadsutbildning* bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadsutbildningen har en viktig funktion för att få ut fler personer på arbetsmarknaden. En radikal förändring måste ske. Längre styrdes arbetsmarknadsutbildningen mot gårdagens arbetsmarknad. Insatserna måste nu i stället koncentreras till specifika yrkesområden. Arbetsmarknadsutbildningen måste svara mot både deltagarnas och företagets krav för framtiden. Enligt utskottets mening bör den framför allt vända sig till dem som har det

särskilt svårt att hävda sig på arbetsmarknaden. En noggrann prövning måste ske av förutsättningarna i varje enskilt fall så att utbildningen verkligen ökar möjligheterna till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Det anförda innebär att motionerna A230 (yrk. 4), A231 (yrk. 7), A254 (yrk. 12), A282 (yrk. 2) och Sk692 (yrk. 27) tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m.*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A230 yrkande 4, 1999/2000:A231 yrkande 7, 1999/2000:A282 yrkande 2 och 1999/2000:Sk692 yrkande 27 samt med avslag på motion 1999/2000:A254 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

22. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m. (mom. 20)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, Programområde Arbetsmarknadsutbildning** som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "vad utskottet anför" bort ha följande lydelse:

Framförallt för ungdomar måste åtgärder vidtas för att sänka de trösklar som i dag finns för inträde på arbetsmarknaden. Gymnasieskolan har blivit alltmer anpassad för elever med teoretiska färdigheter. Detta har i sin tur lett till att många elever inte trivs i den nuvarande gymnasieskolan. För att öka möjligheterna för den sistnämnda gruppen att få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden behövs ett modernt och väl fungerande lärlingssystem såväl inom gymnasieskolan som inom arbetsmarknadspolitiken.

Ett fungerande lärlingssystem kan också förhindra att en rad, för vårt kulturarv viktiga hantverkaryrken, dör ut. Inom ett flertal av dessa yrken håller de i dag verksamma utövarna på att närma sig pensionsåldern. Genom lärlingssystemet kan därför en ny generation utövare utbildas.

Förutom att säkra återväxten inom olika hantverkaryrken är emellertid det viktigaste syftet med lärlingsutbildningen att ungdomar tidigt skall få kontakt med och fästa på den lokala arbetsmarknaden. Utbildningen skall ske inom ramen för gymnasieskolan, men i nära anslutning till det lokala näringslivet. Ett motsvarande lärlingsprogram skall även finnas inom arbetsmarknadspolitiken. Merparten av verksamheten skall vara förlagd till ett företag. För att på bästa sätt kunna matcha respektive individs önskemål med vad som efterfrågas på marknaden bör individuella handlings- och utvecklingsplaner utarbetas för den enskilde. Detta är ett viktigt instrument för att kunna möta den moderna arbetsmarknaden. Eftersom varje insats skall utgå från individen bör det utformas ett flexibelt regelsystem med få centrala regler. Beroende på yrkets karaktär och lärotid samt andra önskemål om studier kan lärlingstiden variera mellan 2 och 4 år.

Ersättningsfrågor m. m. mellan de berörda får regleras mellan arbetsförmedling, arbetsgivare och berört fackförbund. För både lärlingsutbildningen inom gymnasieskolan och arbetsmarknadspolitiken bör en kvalitetssäkring

göras. Ett lämpligt sätt är att avsluta utbildningen med ett gesällprov/yrkesprov som utformas efter respektive bransch önskemål.

Med hänsyn till vad som anförts tillstyrker utskottet motionen A254 (yrk.12) (kd). Motionerna A230 (yrk.4) (fp), A231 (yrk.7) (fp) och Sk692 (yrk.27) (m) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m.*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A254 yrkande 12 och med avslag på motionerna 1999/2000:A230 yrkande 4, 1999/2000:A231 yrkande 7, 1999/2000:A282 yrkande 2 och 1999/2000:Sk692 yrkande 27 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

23. Utvärdering av arbetspraktiken (mom. 23)

Mikael Odenberg (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Christel Anderberg (m) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Programområde Arbetspraktik* bort ha följande lydelse:

Utskottet håller med Folkpartiet i motion A231 om att det var rätt att föra samman de tidigare praktikåtgärderna ALU och API till en enda åtgärd. Den nya åtgärden har funnits i ett år. Därför bör, som sägs i motionen, arbetspraktiken nu utvärderas. Med tanke på dagens konjunkturläge skulle det vara av värde om åtgärden kunde begränsas i volym. Vad utskottet anför med anledning av motion A231 (yrk. 9) bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *utvärdering av arbetspraktiken*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A231 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. Utredning om datortek och jobsökaraktiviteter (mom. 24)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd) och Christel Anderberg (m) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Programområde Arbetspraktik, Datortek, Jobsökaraktiviteter* bort ha följande lydelse:

Kvaliteten och effektiviteten i datorteksverksamheten har ifrågasatts på många håll. Utskottet instämmer med Kristdemokraterna att Statskontoret bör genomföra en studie av verksamheten så att man kan få ett säkrare underlag för bedömning av den fortsatta verksamheten för datorteken.

Statskontoret bör även granska om de s.k. jobsökaraktiviteterna håller tillräcklig kvalitet och bedrivs effektivt.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker motion A254 (yrk. 14 och 15).

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *utredning om datortek och jobbsökaraktiviteter* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A254 yrkandena 14 och 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

25. Starta-eget-bidrag (mom. 25)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Programområde Start av näringsverksamhet* bort ha följande lydelse:

Grundinställningen måste vara att människor är kapabla att klara sina egna liv. Olika bidrags- och stödsystem måste vara utformade så att de hjälper människor som på olika sätt tar initiativ till att förändra sin tillvaro. Vid sidan av möjligheten till riskkapital, rådgivning och annat stöd kan starta-eget-bidraget vara av stor betydelse framför allt för invandrare som trots hög utbildning varit arbetslösa under lång tid. Eftersom många av dem aldrig haft en förankring på arbetsmarknaden klarar de inte av att försörja sig på arbetslöshetsersättningen utan är beroende av socialbidrag. Starta-eget-bidraget bör kunna ges till dessa personer under motsvarande omständigheter som för andra. Under den tid som bidraget utges bör socialbidraget vara oförändrat. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker Folkpartiets kommittémotion A230 (yrk. 20).

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *starta-eget-bidrag* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A230 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

26. Försöksverksamhet inom kultursektorn (mom. 26)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Insatser inom kulturområdet*, som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "Kr313 (yrk. 27)" bort ha följande lydelse:

Till skillnad från arbetsmarknaden i övrigt, där huvudregeln är fast anställning, är merparten av de arbeten som finns inom kultursektorn tillfälliga. Fasta arbeten är ett undantag. Möjligheterna för den enskilde konstnären till konstnärligt arbete har alltmer blivit beroende av olika bidrag och ersättningar från staten. Detta problem har accentuerats genom att konstnärerna som yrkesgrupp har drabbats extra hårt av bland annat konjunkturnedgången. Den ökade undersysselsättningen har lett till att kostnaderna för olika kontantstöd inom ramen för arbetsmarknadspolitiken varit väsentliga för konstnärerna som grupp. Inom arbetsmarknadspolitikens område finns det åtgärder riktade mot konstnärer som vi ser positivt på. Till dessa åtgärder hör försöket med en

tredje anställningsform inom teatern och försöket med arbetsförmedling vid centrumbildningar. Försöksperioden för dessa båda projekt, ett och ett halvt år, är emellertid för kort och bör därför förlängas till tre år för att möjliggöra säkra slutsatser av försöken. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därför motion Kr313 yrkande 27 (kd).

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *försöksverksamhet inom kultursektorn*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Kr313 yrkande 27
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

27. Garanti för långvarigt arbetslösa (mom. 27)

Barbro Feltzing (mp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Programområde Arbetspraktik, OTA, åtgärder för personer med långvarig inskrivning m.m.* bort ha följande lydelse:

Mellan åren 1996 och 1998 har antalet utförsäkringar ökat från knappt 8 000 till nästan 10 000 personer per år. Man kan befara att utförsäkringarna fördubblas under 1999. Bakgrunden är det slopade volymkravet i arbetsmarknadspolitiken och satsningen på åtgärder av hög kvalitet i stället. Utförsäkringen slår hårt mot individen, som hänvisas till socialhjälp med krav på att göra sig av med hus, bil m.m.

Trots att arbetsmarknaden nu erbjuder flera nya jobb så stämmer inte de krav som ställs med profilen hos många sökande. Dessa personer uppbär ofta sin sista ersättningsperiod. Om de inte får en praktikplats återstår utförsäkring. Socialbidragen drabbar redan hårt ansträngda kommuner. Många av dessa personer är äldre.

Som framförs av Barbro Feltzing i motion A238 (yrk. 1) behövs någon form av utförsäkringsgaranti för dessa personer. Regeringen bör överväga frågan och återkomma till riksdagen med förslag. Utskottet tillstyrker med detta motion A238 (yrk. 1).

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *garanti för långvarigt arbetslösa*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A238 yrkande 1
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

28. Gröna jobb m.m. (mom. 28)

Barbro Feltzing (mp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslag A 2, Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *”Gröna jobb m.m.”* som börjar med ”utskottet vill” och slutar med ”med motionerna” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ”gröna jobb” är i linje med strävan att förena miljö- och sysselsättningsmål och påskyndar omställningen till en ekologiskt hållbar

utveckling. Behov och efterfrågan på arbeten av detta slag inom miljöområdet har funnits stadigvarande under lång tid, oavsett konjunktur- och sysselsättningsläge. Även i dag, när antalet arbetslösa minskar, så efterfrågar arbetsmarknadsmyndigheterna arbeten inom skogs- och miljöområdet för ett inte obetydligt antal arbetslösa. Utskottet anser i likhet med motionären i motion A266 att det behövs en samlade kraft, som ger starttrygghet och som bygger upp kunskap, kontaktnät och framtidstro för att få till stånd nya arbetstillfällen på lokal nivå. En utredning behövs för att klarlägga hur staten på bästa sätt kan stödja och medverka till att ”gröna jobb” kan fortsätta att bedrivas och att nya, behövliga projekt med ”gröna jobb” kan komma i gång. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motion A266. Motionerna A202, A234, A252 och A271 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *Gröna jobb m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A266 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A202, 1999/2000:A234, 1999/2000:A252 och 1999/2000:A271 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

29. Friår m.m. (mom. 29)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Sabbatsår, friår, ”orlovsdag” m.m.* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att arbetsmarknadsmedel bör kunna bekosta ett s.k. sabbatsår för personer mellan 45 och 55 år. Ett sabbatsår skulle också kunna bekostas av den enskilde individen genom förtida pensionsuttag. Införande av ett sabbatsår skulle göra det möjligt för många att komma in på en ny yrkesmässig bana samtidigt som möjligheten till vikariat skulle minska arbetslösheten. Utskottet anser att regeringen bör få i uppdrag att återkomma till riksdagen med förslag i frågan. Förslaget bör innebära att det företag som beviljar en anställd sabbatsår skall tillsätta en vikarie som är arbetslös.

Vad utskottet anför bör med tillstyrkan av motionerna A249 (kd) och A254 (kd) yrkande 13 ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motionsförslag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *friår m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A249 och 1999/2000:A254 yrkande 13 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A223 och 1999/2000:A722 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Barbro Feltzing (mp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslag A 2, Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Sabbatsår, friår, "orlovslag" m.m.* som börjar med "Utskottet har" och slutar med "A722 (yrk. 1)" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att det finns ett alltmer växande problem med utbrändhet och stress. Det är dessutom en stor övervikt av kvinnor som drabbas av detta. I de flesta yrkesgrupper är det kvinnorna som mår sämre än sina manliga kolleger. Utskottet anser, i likhet med motionären i motion A722, att ett sätt att komma till rätta med stress och utbrändhet på arbetsplatsen är att införa ett friår mitt i livet. Ett friår bör innebära att den som väljer att ta tjänstledigt erbjuds ersättning från arbetslöshetskassan förutsatt att en arbetslös får arbete. Ett friår kan innebära att en utarbetad person kan komma tillbaka efter tjänstledigheten med förnyade krafter. Vad utskottet anfört bör med tillstyrkan av motion A722 (yrk. 1) ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motionsyrkanden avslås.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *friår m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A722 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A223, 1999/2000:A249 och 1999/2000:A254 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

31. Det nya mål 3 (mom. 33)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.3 Övriga A-anslag** under rubriken *Anslaget A 5 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* som börjar med "Regeringen" och slutar med "utgiftsområde 14" bort ha följande lydelse:

Under nästa programperiod kommer strukturfondsmedel inom mål 3 att kunna användas för kompetensutveckling inom privat och offentlig sektor. Utskottet anser i likhet med Centerpartiet i motion N278 att det är av största betydelse att åtgärderna inom nya mål 3 fokuseras på de allra minsta företagen. De senaste årens glädjande tendens med ett ökat antal enmansföretagare borde på ett tydligare sätt återspeglas i åtgärderna inom mål 3. Att som i förslaget använda bruttolönesumman som utgångspunkt för tilldelningen av medel för stimulans till kompetensutveckling ger ett särskilt dåligt utfall för enmansföretag där löneuttaget kan vara mycket blygsamt. Utskottet förordar i stället ett system där den lägsta stödnivån är tillräckligt hög för att utgöra en stimulans även för det lilla företaget. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet de nu behandlade motionerna.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *det nya mål 3*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A203 yrkan-
dena 1–3, 1999/2000:N278 yrkande 3 och 1999/2000:N374 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

32. Utförsäljning eller privatisering av AmuGruppen (mom. 36)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Patrik Norinder
(m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Elver Jonsson (fp)
anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 B Arbetsliv** under rubriken
Anslaget B 7 AmuGruppen AB bort ha följande lydelse:

All statlig affärsverksamhet riskerar att andra aktörer på marknaden inte
ges möjlighet att konkurrera på samma villkor. AmuGruppen:s verksamhet
är av den arten att de inte motiverar statligt ägande. En privatisering av
AmuGruppen AB skulle därmed verka för en ökad konkurrensneutralitet och
dessutom innebära större möjligheter för koncernen att utvecklas. Den
snabba utveckling av personaluthyrningsverksamhet som AmuGruppen
ägnar sig åt understryker vikten av en privatisering av koncernen. Med hän-
syn till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A231 yrkande 8 (fp),
A247 yrkande 3 (m) och A277 yrkande 4 (m). Det anförda bör ges regering-
en till känna.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *utförsäljning eller privatisering av AmuGruppen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A231 yrkande
8, 1999/2000:A247 yrkande 3 och 1999/2000:A277 yrkande 4 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

33. Anslag på utgiftsområde 14 för 2000 (mom. 37)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.1 Anslaget A 1, Arbets-
marknadsverkets förvaltningskostnader** bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening behövs en renodling av Arbetsmarknadsverkets
verksamhet. Tyngdpunkten måste förskjutas mot platsförmedling, för det är
på det sättet som utgifterna kan minska. Det bör också ske en förskjutning så
att den lokala arbetsförmedlingen får mer makt i förhållande till AMS.

Under en rad år har arbetsförmedlingarna på förslag av regeringen fått re-
surser för tillfälliga personalförstärkningar. Det finns anledning att peka på
att inga ordentliga analyser har gjorts av hur dessa medel används. Liksom
Folkpartiet anser utskottet att byråkratin inom Arbetsmarknadsverket måste
minskas, vilket är ett skäl att säga nej till dessa tillfälliga förstärkningar.
Däremot bör 100 miljoner kronor avsättas speciellt för arbetet med integre-
ring av personer med utländsk bakgrund.

Utskottet håller också med Folkpartiet om att den statliga arbetsförmedlingens roll i det nya informationssamhället måste ses över eftersom en majoritet av de arbetssökande i dag finner sina arbeten genom Internet eller telefonservice. Arbetsförmedlingens organisation måste svara mot det moderna informationssamhällets.

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.2 Anslaget A 2, Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Programområde Anställningsstöd* bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Folkpartiets uppfattning att det behövs generella åtgärder för att få fram nya arbeten, inte nya selektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder av typen förstärkt anställningsstöd. Folkpartiet var kritiskt när åtgärden infördes. I konsekvens med detta bör den föreslagna utvidgningen av stödet avvisas. Utskottet anser att propositionen bör avslås i denna del. Inte heller bör några andra förändringar ske när det gäller sättet att bestämma vad som skall avses med begreppet långtidsinskriven.

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet **3.2.2 Anslaget A 2, Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Utskottets ställningstagande i fråga om anslagen* bort ha följande lydelse:

Den traditionella arbetsmarknadspolitiken bör kunna minskas och ersättas av generellt sett bättre villkor för företagandet. Med en sådan politik skulle efterfrågan på de traditionella åtgärderna bli mindre. Resurserna bör satsas på kvalitet och inte på kvantitet. Besparingar kan också genomföras med en kraftfull decentralisering och avbyråkratisering, med färre åtgärder och mindre detaljstyrning, med en nära samverkan med kommuner och näringslivsorganisationer, genom en effektivare och mer konkurrensutsatt upphandling och genom att man mer konsekvent försöker välja en billigare åtgärd framför en dyrare. Inte minst försvårar detaljstyrningen från AMS en effektiv resursanvändning.

Utskottet ansluter sig till Folkpartiets uppfattning att anslaget för arbetsmarknadspolitiska åtgärder på detta sätt kan minska med 2,5 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag. Därmed tillstyrks motionerna A213 (yrk. 23 delvis) och Fi212 (yrk. 15 delvis). Propositionen i motsvarande del och motionerna A254 (yrk. 35 delvis), A275 (delvis) och A277 (yrk. 7) avstyrks.

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2.3 Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade** bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom Folkpartiet att anslaget A 3 bör öka med 80 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Oavsett konjunkturläge har de arbetshandikappade en svår situation på arbetsmarknaden. De statliga insatserna bör alltid prioriteras, några nedskärningar kan inte accepteras. En lönebidragsanställning är en bra lösning för många arbetshandikappade. Det är dessutom ett billigare alternativ än både a-kassa och förtidspensionering. Utskottet tillstyrker därmed motionerna A231 (yrk. 23 delvis) och motion Fi212 (yrk. 15 delvis). Ställningstagandet innebär att propositionen avstyrks i motsvarande del liksom motionerna A254 (yrk. 35 delvis) och A275 (delvis).

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.** bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom Folkpartiet att anslaget bör bestämmas till ett belopp som är 100 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Detta innebär att motionerna A231 (yrk. 23 delvis) och motion Fi212 (yrk. 15 delvis) tillstyrks. Det innebär också att propositionen i motsvarande del och motionerna A254 (yrk. 35 delvis), A275 (delvis) och A277 (yrk. 11) avstyrks av utskottet.

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet** bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom Folkpartiet att anslaget bör bestämmas till ett belopp som är 75 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Detta innebär att motionerna A231 (yrk. 23 delvis) och motion Fi212 (yrk. 15 delvis) tillstyrks. Det innebär också att propositionen i motsvarande del och motionerna A275 (delvis) och A277 (yrk. 13) avstyrks av utskottet.

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Anslaget B 6 Bidrag till Samhall** bort ha följande lydelse:

Som framförts ovan i anknytning till anslaget A 3 har de arbetshandikappade alltid en svår situation på arbetsmarknaden oavsett konjunkturen. Utskottet instämmer med Folkpartiet att insatserna för att stärka deras ställning alltid bör vara prioriterade. Därför bör anslaget till Samhall förstärkas i enlighet med Folkpartiets förslag, dvs. med 50 miljoner kronor jämfört med propositionen.

Detta innebär att motionerna A231 (yrk. 23 delvis) och motion Fi212 (yrk. 15 delvis) tillstyrks. Det innebär också att propositionen i motsvarande del avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. *beträffande anslag på utgiftsområde 14 för 2000*

att riksdagen

a)–g) = utskottet

h) med bifall till motion 1999/2000:231 yrkande 10 avslår propositionen i motsvarande del (yrkande 9, ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),

i)–o) = utskottet

p) med bifall till motionerna 1999/2000:231 yrkandena 20 och 23 samt 1999/2000:Fi212 yrkande 15 i motsvarande del och med anledning av propositionens yrkande 11 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt vad som framgår av bilaga 1,

q) avslår övriga i bilaga 2 upptagna motionsyrkanden som avser utgiftsområde 14.

1. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m. (Moderaterna)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anför:

Den 18 november 1999 beslöt riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2000. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2001 och 2002.

Moderaterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Fler och fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Moderaterna har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi om de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

Eftersom riksdagens majoritet genom riksdagsbeslutet den 18 november har valt en annan inriktning än den av oss föreslagna avstår vi ifrån att delta i utskottets beslut om anslagsfördelningen. I stället redovisas i detta yttrande de delar av den moderata budgetpolitiken som rör arbetsmarknadsområdet och utgiftsområdena 13 och 14 för budgetåret 2000.

Den allmänna inriktningen av politiken

Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna har avgivit en gemensam reservation om inriktningen av politiken, se reservation 1. Allmän inriktning av politiken. Därutöver vill vi anföra följande:

Sverige har världens högsta skattetryck och avståndet till övriga länder tycks öka. Genom den höga nivån på skatterna minskar utrymmet för människor att träffa egna val och att ta ansvar för sina egna liv. För företagen utgör det höga skattetrycket en av de omständigheter som hämmar deras möjligheter att växa och utveckla.

De höga skatterna motverkar tillväxt och sysselsättning. De medför att företag, jobb och kunskap flyttar till länder där skatteklimatet ter sig mer gynnsamt. Omfördelning av det höga svenska skattetrycket och olika former av

s.k. skatteväxling löser inte problemen. För att råda bot på dem måste det totala skattetrycket sänkas.

En av de effekter som de höga skatterna har bidragit till är den utflyttning från Sverige som flera företag har gjort av sina huvudkontor och delar av sin verksamhet. Många fler företag står dessutom i begrepp att följa efter. Det är därför angeläget att ändringar i gällande regelverk görs så att trenden kan vändas. Om utflyttningen fortsätter innebär den att tillgångar, arbetstillfällen och idéer lämnar landet för gott.

Det handlar naturligtvis inte bara om skatter. Allmänt krävs att det måste bli lättare för företag att etablera sig, växa och utvecklas i Sverige. Särskilt viktigt är det att undanröja de hinder som finns för småföretagen att växa. Därför måste krångel undanröjas, mängden regler minskas och utbildningen förbättras.

Ett sätt att förbättra förutsättningarna för privat företagande är att utsätta de offentliga verksamheterna för konkurrens. Genom att ge möjligheter till konkurrens på lika villkor uppnås en förbättrad kvalitet på de varor och tjänster som produceras och dessutom ges de anställda, inte minst kvinnor inom offentliga monopolverksamheter, en möjlighet att välja arbetsgivare.

En betydande del av krånglet sammanhänger med den komplicerade arbetsrättsliga lagstiftningen. Många företag kan vittna om den tveksamhet som de känner inför att nyanställa och expandera. Lagen om anställningskydd måste mot den bakgrunden omarbetas. Varje enskild arbetstagarare skall ha ett grundläggande legalt skydd mot att bli avskedad på grunder som inte är sakliga. Däremot bör exempelvis turordningsreglerna slopas helt. Ett första steg kan då bli att tillåta undantag i småföretag i enlighet med det tillkännagivande som riksdagen gjorde under föregående riksmöte.

För arbetsmarknadens del har den utformning som arbetsrättslagstiftningen fått – en allomfattande reglering med utgångspunkt i de gamla kollektivavtalens anda – sammantaget inneburit att arbetsmarknaden blivit för stel för att ge utrymme för den improvisation som företagande innebär. På morgondagens arbetsmarknad behövs det en mer ”individualiserad” lagstiftning, det vill säga en lagstiftning som tydligt gör den enskilde till bärare av arbetets rättigheter.

Även lönebildningen fungerar dåligt i Sverige. Det nuvarande förhandlingssystemet tenderar att driva fram alltför höga, generella löneökningar. Bristen på flexibilitet i lönebildningen utgör också ett problem. En nödvändig åtgärd för att förbättra lönebildningen är att skapa en rimligare balans mellan parterna på arbetsmarknaden. Sålunda bör sympatiåtgärder förbjudas, liksom möjligheterna att försätta enmansföretagare i blockad. Det är också nödvändigt att se över hur arbetslöshetsförsäkringen fungerar.

Enligt vår mening är det angeläget med en individualisering av lönesättningen. Lönerna får inte utgöra ett hinder för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Mest avgörande för lönebildningen är emellertid problemet med skatterna. Ett förhandlingssystem kan inte fungera när det utrymme produktivitetsökningen skapar tas i anspråk av högre skatter. För den enskilde innebär det att löneökningar som skulle varit möjliga om skatterna hade varit lägre, nu uteblir.

Den höga arbetslösheten bland invandrare, i kombination med att det bland personer med utländsk bakgrund finns en god grund och ett stort intresse för att starta företag, innebär en betydande potential för ett ökat nyföretagande. I dagens Sverige stannar det tyvärr ofta vid att invandrare förblir en outnyttjad resurs.

Utgiftsområde 13

Vi föreslår att det införs en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring fr.o.m. den 1 januari 2000. Den skall ge arbetstagarna ett grundläggande skydd mot inkomstbortfall vid arbetslöshet och den skall bidra till en sund lönebildning och ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Den skall också öka incitamenten för arbetslösa att ta jobb. Försäkringen skall vara en omställningsförsäkring som träder in för att klara övergången från ett arbete till ett annat.

Om rörligheten skall öka måste tiden i arbetslöshet minimeras. Detta kräver någon form av bortre parentes i försäkringen. Också för deltidsarbetslösa bör det införas en bortre parentes i huvudsaklig överensstämmelse med DELTA-utredningens förslag. Våra förslag i denna del innebär ingen avlastning på statsbudgeten för år 2000, men för åren 2001 och 2002 när förslagen fått fullt genomslag beräknas utgifterna minska med 1,4 miljarder resp. 2,7 miljarder kronor.

Kvalifikationskraven för ersättning, det s.k. arbetsvillkoret, bör vara 12 månader.

Ersättningsnivån bör vara 75 % i arbetslöshetsförsäkringen liksom i övriga socialförsäkringssystem. Det ger den enskilde ett godtagbart skydd mot inkomstbortfall, utan att leda till så höga s.k. reservationslöner att människor fastnar i bidragsberoende eller utestängs från arbetsmarknaden. Den sänkta ersättningsnivån kombineras i det moderata budgetförslaget med kraftigt sänkta inkomstskatter för alla löntagare. Det grundläggande försäkrings-skyddet bör också kunna kompletteras med tilläggs-skydd genom avtal. Slutligen bör ersättningen beräknas med utgångspunkt i inkomsten vid försäkringstidpunkten uppräknad efter basbeloppsförändringen, inte efter löneökningstakten inom det berörda avtalsområdet.

I fråga om finansieringen konstaterar vi att nästan hela kostnaden för försäkringen i dag betalas med skattemedel inklusive obligatoriska arbetsgivaravgifter. Sambandet mellan inbetalda avgifter och utbetalningar är därmed i det närmaste obefintligt. Detta inverkar negativt på lönebildningen. För att tydliggöra kopplingen bör finansieringen till större del ske genom premier från den enskilde. För år 2000 förordar vi att den så kallade finansieringsavgiften höjs engångsvis med motsvarande 2,4 miljarder kronor. För åren 2001 och 2002 räknar vi med att ca 10 miljarder kronor kan flyta in i premier från försäkringstagarna i den allmänna arbetslöshetsförsäkringen.

Den arbetslöshetsförsäkring som vi förordar ovan bör inkludera det motsvarande stöd som utges vid deltagande i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I konsekvens med detta föreslår vi att de medel under utgiftsområde 14, anslaget A 2, som huvudsakligen är att hänföra till sådana direkta transfereringar till hushållen förs över till utgiftsområde 13. Sammantaget innebär

Utgiftsområde 14

Vi moderater förordar en omfattande reformering av arbetsmarknadspolitiken. All arbetsmarknadspolitik måste utformas på ett sådant sätt att förvärvsarbete blir både möjligt och attraktivt för den enskilde. Arbetsmarknadspolitiken bör ha fyra huvudmål, nämligen ersättning vid arbetslöshet, stöd till unga arbetslösa, utbildningsinsatser samt speciella insatser för äldre. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall ha en omställningsinriktad uppgift och syfta till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Åtgärderna får inte innebära ett permanent stöd.

Huvudmålet för arbetsmarknadsutbildningen bör vara att möta klart definierade behov på arbetsmarknaden samt att komplettera arbetslösas kompetens så att de ges möjlighet att konkurrera om arbeten. Inom arbetsmarknadsutbildningen bör också finnas särskilt stöd till arbetshandikappade. Härutöver bör särskilda insatser göras för att göra det möjligt för unga arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden. Utbildningsinsatser som inte svarar mot ett direkt behov på arbetsmarknaden bör inte anordnas inom ramen för arbetsmarknadspolitiken, utan ankomma på de ordinarie utbildningsinstanserna för vuxna. Genom våra förslag om skattesänkningar och avregleringar underlättas tillkomsten av arbetstillfällen i företag.

Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

De reformer som vi förordar beträffande de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna medför att utgiftsbehovet minskas för budgetåret 2000 med 100 miljoner kr.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Syftet med arbetsmarknadspolitiken är att skapa arbeten. Varje arbetsmarknadspolitisk åtgärd bör därför till sitt innehåll vara sådan att den svarar mot de klart definierade behov som arbetsmarknaden ställer. Varje enskild insats måste utformas så att den svarar både mot framtida arbetsgivares och deltagares krav. Detta ställer enligt vår mening större krav på renodling och koncentration av de olika arbetsmarknadspolitiska insatserna än vad som idag är fallet. Bland annat bör offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) avskaffas.

Moderaterna har tidigare också motsatt sig införandet av det s.k. förstärkta anställningsstödet. Alla erfarenheter visar att subventionerade anställningar ger betydande undanträngningseffekter d.v.s. riktiga jobb uteblir när subventionerade tillkommer. Situationen för de långtidsarbetslösa bör i stället främst underlättas genom olika utbildningsinsatser. Följaktligen avvisas förslaget i budgetpropositionen om att vidga tillämpningen av anställningsstödet från årsskiftet.

Vi avvisar det tilläggsförslag som lagts fram av utskottsmajoriteten och som avser sättet att bestämma kriteriet långtidsinskriven, liksom utskottsmajoritetens förslag om ett tillkännagivande till regeringen om insatser för personer som varit långvarigt arbetslösa. Utskottets begäran är alltför otydlig för att läggas till grund för ett riksdagsbeslut.

Slutligen bör särskilda insatser göras för de grupper som har svårt att hävda sig på arbetsmarknaden. Utvecklingen inom näringslivet går allt snabbare och det är därför rimligt att huvuddelen av den yrkesinriktade utbildningen sker i företagen. Det är därför rimligt att införa ett lärlingssystem som huvudsaklig åtgärd för gruppen unga arbetssökande.

Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Vi anser att anslaget bör anvisas till ca. 3,9 miljarder kronor vilket innebär en besparing med ca. 15,6 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag. De av oss föreslagna besparingarna består huvudsakligen i att aktivitetsstöd och andra åtgärder som endast innebär direkta transfereringar till enskilda bör föras över till utgiftsområde 13.

Anslaget A 7 Bidrag till administration av grundbelopp för icke anslutna

Vi moderater anser att det bör införas en allmän arbetslöshetsförsäkring från och med budgetåret 2000. Enligt våra beräkningar kommer en sådan försäkring att för år 2000 belasta budgeten med ca. 350 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Eftersom vår beräkning innefattar även de medel som regeringen har anslagit till den s.k. ALFA-kassan bör anslaget utgå.

Anslagen B 1 – B 5 Arbetarskyddsverket, m.m.

Vi föreslår en sammanlagd besparing på 58 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag från och med år 2 000 på anslagen B 1 – B 5. Anslagen bör enligt vår mening bestämmas enligt nedanstående tabell.

Av tabellen framgår de nivåer som vi på lång sikt anser att anslagen för berörda myndigheter bör ligga på. Vi anser att besparingarna är möjliga med hänsyn till de alternativa möjligheter till forskning som finns inom den generella forskningspolitiken.

Anslaget B 8 Arbetsdomstolen

Twister om förhållanden som berör arbetsmarknaden hanteras i dag huvudsakligen av Arbetsdomstolen. Vi är för vår del principiella motståndare till specialdomstolar och partssammansatta domstolar. Vi förordar därför att Arbetsdomstolen läggs ner och att ärendena tas över av de allmänna domstolarna. Anslaget B 8 överförs till utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Anslagen B 9 Statens förlikningsmannarexpedition och B 14 Medlingsinstitutet

1999/2000:AU1
Särskilda yttranden

Regeringen aviserar ett beslut om lägga ner Statens förlikningsmannarexpedition och i stället inrätta ett förstärkt medlingsinstitut från och med den 1 april 2000. Vi Moderater uppfattar detta som ett steg i riktning mot mer av en statlig lönepolitik och avvisar därför förslagen.

Anslaget B 11 Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Vi föreslår att stiftelsen avvecklas under budgetåret 2000.

Anslagen B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning och C 1 Jämställdhet mellan män och kvinnor

Moderaterna förordar att de fyra olika ombudsmännen som idag har att utöva tillsyn med anledning av olika former av diskriminering i arbetslivet sammanläggs till en myndighet. Det medför att anslaget B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning samt anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen kan slopas. Under andra utgiftsområden upphör anslagen för Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. Vidare innebär förslaget att Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering sammanläggs. Under utgiftsområdet inför i stället ett nytt anslag för den nyinrättade myndigheten, Ombudsmannen mot diskriminering. I anslaget ingår också särskilda medel för en kartläggning av hur kommunerna följer upp FN:s standardregler för funktionshindrade.

Anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Anslaget står till regeringens förfogande men utnyttjandegraden har varit låg varför anslaget föreslås reduceras.

Anslagen A 1, A 2, A 7, B 1 - B 5, B 8, B 9, B 11, B 13, B 14, C 1-C 3

Tusental kronor

Anslag	Utskottet	Moderaterna
A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 527 565	- 100 000
A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	19 590 591	- 15 672 473
A 7 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna	62 445	- 62 445
B 1 Arbetarskyddsverket	392 685	- 19 000
B 2 Arbetlivsinstitutet	155 396	-7 000
B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.	308 585	-17 000
B 4 Rådet för arbetslivsforskning	28 322	- 2 000

B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	218 854	- 13 000
B 8 Arbetsdomstolen	17 920	-17 920
B 9 Statens förlikningsmanexpedition	603	+ 1 397
B 11 Bidrag till stiftelsen Utbildning Nordkalotten	7 229	- 3 615
B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	3 018	- 3 018
B 14 Medlingsinstitutet	11 250	- 11 250
C 1 Jämställdhetsombudsmannen	16 708	- 16 708
C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	13 706	- 6 853
C 3 Det nya ombudsmannainstitutet	-	+ 32 193

2. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m. (Kristdemokraterna)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anför:

Vi kristdemokrater konstaterar att det i riksdagen finns en majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister för förslagen i budgetpropositionen för år 2000 beträffande ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster avseende år 2000 i den statliga budgeten. Samma majoritet har också uttalat sitt stöd gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslagen om preliminära utgiftstak för åren 2001 och 2002.

Från kristdemokratisk sida har vi i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av budgetpolitiken och den ekonomiska politiken. Vi menar att den ekonomiska politiken måste föras på ett sådant sätt att den ger stabila och goda villkor för fler och växande företag. Skapandet av arbeten är den i särklass viktigaste fördelningpolitiska uppgiften. Den tillväxtpolitik som vi förespråkar påverkas av åtgärder på många områden, däribland inom arbetsmarknadspolitiken. Där vill vi särskilt betona arbetsmarknadens spelregler samt frågor som rör utbildning och kompetens.

Eftersom riksdagens majoritet förordar en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområdena 13 och 14.

I detta yttrande redovisar vi huvuddragen i vår politik som rör arbetsmarknads- och arbetslivspolitiken och utgiftsområdena 13 och 14 för budgetåret 2000.

Den allmänna inriktningen av politiken

Tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet och Folkpartiet har vi avgett en gemensam reservation om inriktningen av politiken, se reservation 1. Allmän inriktning av politiken. Tillsammans med företrädare för andra partier eller

på egen hand har vi också avgivit reservationer på ett antal andra punkter. Därutöver vill vi anföra följande.

Vi kristdemokrater anser att detaljregleringen kring de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna måste ersättas med mer generella och enkla system. Ansvar och resurser måste flyttas till lägre nivåer. Arbetsmarknadsutbildningen måste knytas närmare det reguljära utbildningsväsendet och en större del av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna utgörs av yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar, däribland lärlingsutbildning. Särskilda satsningar bör göras för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden.

För att förbättra lönebildningen krävs en rad reformer när det gäller arbetsrätten och arbetslöshetsförsäkringen. Vi förespråkar vidare bättre samverkan mellan arbetsmarknadspolitik och socialpolitik under måttet ”det finns bruk för alla”.

När det gäller EU-samarbetet betonar vi att regeringen bör utforma den nationella handlingsplanen för sysselsättning i enlighet med EU:s sysselsättningsriktlinjer.

Utgiftsområde 13

Inledning

Vi har utvecklat våra tankegångar om en ny arbetslöshetsförsäkring i kommittémotion A255. Den del av motionen som avser försäkringens detaljregler kommer att behandlas i ett separat betänkande. I detta yttrande tar vi upp de mer övergripande synpunkterna på försäkringen.

Vi kristdemokrater anser att tillväxtbefrämjande åtgärder är det centrala för att få fler i arbete och därmed minska kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen. Den obligatoriska arbetslöshetsförsäkring som utformades av den tidigare fyrtiparegeringen hade goda förutsättningar att fungera på ett tillfredsställande sätt. Dessvärre avskaffades den av Socialdemokraterna. Sedan dess har a-kassan ständigt förändrats både i fråga om ersättningsnivåer och villkor. Den har blivit ett lapptäcke av krångliga regler. Många har ställts utanför försäkringssystemet, vilket varit till skada för enskilda och för arbetsmarknadens funktionssätt i stort. 1997 års försäkring fyller inte de krav som vi anser att man bör ställa på en försäkring värd namnet.

Vår principiella syn är att den arbetslöse skall ha ett ekonomiskt stöd så länge som han eller hon söker arbete och står till arbetsmarknadens förfogande. Någon bortre parentes bör därför inte införas. Samtidigt måste det dock vara mer lönsamt att ta ett kort tillfälligt arbete än att låta bli. Vi anser att marginaleffekterna måste minskas. Därför förordar vi i motsats till Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet sänkt inkomstskatt även för arbetslösa, genom höjt grundavdrag, framför en höjning av dagpenningen. Vi anser också att man måste förhindra de trösklar som gör att människor inte kan ta de arbeten som erbjuds därför att de i vissa fall förlorar ekonomiskt på det.

En allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring skall ersätta inkomstbortfall för alla förvärvsarbetande som har en anknytning till arbetsmarknaden. Även

fortsättningsvis måste det finnas en kassa som är fristående i förhållande till parterna på arbetsmarknaden.

Genom en högre grad av avgiftsfinansiering uppnås ett bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet, vilket leder till en bättre fungerande arbetsmarknad. Vår tanke är att en ökad arbetslöshet som följer av en illa fungerande lönebildning omedelbart skall öka kostnaderna för den enskildes a-kassa. På motsvarande sätt skall den enskildes kostnader minska när arbetslösheten sjunker. Egenfinansieringen bör uppgå till en tredjedel i denna allmänna nya försäkring. Den enskilde kompenseras genom sänkt skatt.

I korthet innebär vårt förslag i övrigt bl.a. att dagens kvalificeringsvillkor ses över, att ersättningsnivån skall vara 80 % under det första året för att sedan successivt omräknas varje kvartal efter inkomsten under de senaste 24 månaderna, att allt utfört förvärvsarbete skall ligga till grund för ersättningsrätt, att deltagande i studier skall räknas som s.k. överhoppningsbar tid och att den lägsta respektive den högsta dagpenningen består.

Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättningen

Med våra förslag räknar vi med en total inkomstförstärkning för nästa år med 5 750 miljoner kronor. Kristdemokraternas övriga förslag på näringslivs- och arbetsmarknadsområdet leder till att arbetslösheten sjunker, vilket innebär minskade utgifter för försäkringen. Förslagen innebär även fler anställda inom den kommunala sektorn på grund av högre statsbidrag till kommuner och landsting för satsningar på vård, omsorg och skola, sänkt skatt inom tjänstesektorn och en rad företagsfrämjande och tillväxtorienterade åtgärder vilket bidrar till att ytterligare sänka arbetslösheten och därmed kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen. Enligt en försiktig bedömning av effekten av dessa åtgärder minskar utgifterna med ytterligare 1 000 miljoner kronor för nästa år, vilket innebär att vi bara tillgodoräknat oss den ekonomiska effekten av att arbetslösheten sjunker med 0,2 procentenheter.

Vi föreslår därmed att anslaget A 1 bestäms till ett belopp som är 6 750 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Utgiftsområde 14

Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Från Kristdemokraternas sida förordar vi att AMS i egenskap av central myndighet får mer av stabskaraktär. Detta möjliggör rationaliseringar och besparingar under år 2000. Länsarbetsnämnderna bör antingen regionaliseras eller samordnas med länsstyrelsernas verksamhet vilket också medför besparingar. Vi anser vidare att ett reducerat antal arbetsmarknadspolitiska program och förenklingar av regelverken leder till minskat behov av administration i AMS. Fältarbetet på arbetsförmedlingarna skall prioriteras. Sammantaget kan anslaget A 1 skäras ned med 50 miljoner kronor år 2000.

Om utbildningsväsende och omskolning skall fungera på ett bra sätt måste de ersättningar som utgår vid utbildning synkroniseras. I dag är ersättningarna olika beroende på om man tidigare arbetat, deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd eller om man studerar på egen hand. Från Kristdemokraternas sida anser vi att deltagare utan rätt till arbetslöshetsersättning bör ha möjlighet att utnyttja en lånedel för att komma upp i samma ersättningsnivå som tidigare och få likvärdig ersättning som andra studerandegrupper. Detta bör kunna ske inom befintlig anslagsram.

Finansieringsbidrag vid arbetspraktik

Vi kristdemokrater är kritiska mot utformningen av finansieringsbidraget för arbetspraktik. Det är bra att grupper som är utrikes födda och arbetshandikappade kan undantas från kravet på finansieringsbidrag liksom att ideella organisationer undantas från kravet. Vi anser också att ett undantag bör göras för statliga myndigheter. Eftersom huvudmannen är densamma går pengarna bara runt i systemet. Dessutom leder dagens regler till att viktiga arbetsuppgifter som exempelvis naturvård i Skogsstyrelsens regi troligen inte blir utförda om myndigheten tvingas stå för finansieringsbidraget.

Förstärkt anställningsstöd

Förstärkt anställningsstöd kan i dag utgå till person som före anställningen varit öppet arbetslös eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd och varit anmäld vid förmedlingen under minst 36 månader. Vi kristdemokrater avvisar regeringens förslag om att utvidga den krets som kan komma i fråga för stödet till att omfatta personer med en inskrivningstid på 24 månader eller mer. Vi anser att stödet bör riktas till de personer som har de största problemen att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Stödet bör förbehållas denna grupp.

Vi stöder däremot utskottsmajoritetens förslag om att utvidga målgruppen för stödet till att kunna omfatta även arbetshandikappade som är anställda vid Samhall eller anställda i offentligt skyddat arbete (OSA) vid övergång till anställning på den reguljära arbetsmarknaden.

Flyttningsbidrag

Från Kristdemokraternas sida vill vi verka för livskraftiga regioner i hela landet. Det kräver samverkande insatser inom bl.a. arbetsmarknads- och regionalpolitiken. Vi anser att politiken måste utformas så att den stoppar flyttlassen och förhindrar de negativa följderna för olika landsdelar som avfolkning medför och därmed lägger grund till en positiv utveckling i hela landet. För att inte bidra till att förstärka den negativa befolkningsutvecklingen har Kristdemokraterna sedan länge krävt att flyttningsbidraget avskaffas. Det är också tveksamt om flyttningsbidragen bidrar till att lösa bristyrkesproblem på arbetsmarknaden, i stället är det redan sådana som fattat beslut

om att flytta som nyttiggör sig av bidraget. Vi avvisar också regeringens förslag om ett flyttningsbidrag som gäller i hela Norden. Vi beräknar därmed en besparing på 200 miljoner kronor. Reseersättning för anställningsintervju och/eller studiebesök för en arbetssökande bör dock finnas kvar.

Kommunal utvecklingsgaranti

För något år sedan infördes en kommunal utvecklingsgaranti för ungdomar i åldern 20–24 år. Utvärderingar har visat att ungdomar som deltar i denna åtgärd lättare får fotfäste på arbetsmarknaden än övriga ungdomar. Samtidigt finns det enligt vår uppfattning en risk för att ungdomar som deltar i åtgärden stämpas som tillhörande ett B-lag. Från kristdemokratiskt håll hade vi hellre sett en rad andra insatser som skulle ha gett ungdomar arbete på den reguljära arbetsmarknaden: satsning på lärlingsutbildning, skattelättnader inom tjänstesektorn, flexibla lönesättning och en ny arbetsrättslagstiftning. Utvecklingsgarantin bör dock finnas kvar tills vidare men den bör successivt ersättas av en bättre fungerande arbetsmarknad för ungdomar.

Vi Kristdemokrater förordar att ett antal ändringar görs i nuvarande regler för utvecklingsgarantin. I dag uppstår en märklig situation när vissa ungdomar som deltar i utvecklingsgarantin får en ersättning på 1 967 kronor per månad – vilket är den statliga nivån – medan andra deltagare får ett kommunalt bidrag som motsvarar socialbidragsnivån. Enligt vår uppfattning är det enda rimliga att det skattefria bidraget för deltagare som står utanför arbetslöshetsförsäkringen höjs i nivå med vad vi ansett vara rimligt för utbildningsbidraget. Gällande ersättningsregel i 9 § lagen om kommunernas ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år bör ändras. Vi beräknar ytterligare 90 miljoner kronor till detta ändamål inom anslagsramen för A 2, utgiftsområde 14.

Omfattning och inriktning på de arbetsmarknadspolitiska programmen

Vi Kristdemokrater välkomnar att regeringen avskaffat volymmålet för de arbetsmarknadspolitiska programmen. Därigenom kan åtgärderna bättre anpassas till arbetsmarknadens behov och den arbetslöses förutsättningar.

Nu krävs en tydlig prioritering av sådan utbildning och praktikplatser som ökar utbudet av arbetskraft på bristyrkesområden. Det måste finnas en bättre balans mellan tillgången på utbildad arbetskraft och arbetsmarknadens efterfrågan. De individuella handlingsplanerna har stor betydelse när det gäller att anpassa en arbetsmarknadspolitisk åtgärd till efterfrågan på marknaden och den enskildes förutsättningar. De arbetsmarknadspolitiska programmen bör förenklas vilket frigör resurser för både arbetsgivare, arbetssökande och arbetsförmedlingarna. Programmen bör kunna anpassas till individens förutsättningar.

Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Från Kristdemokraternas sida anser vi att anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för budgetåret 2000 bör beräknas till 17,2 miljarder kronor

vilket innebär en besparing med 2,4 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

1999/2000:AU1
Särskilda yttranden

Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Vi anser att arbetshandikappade bör tillförsäkras möjlighet till fortsatt aktivt arbetsliv. Därför bör det på nytt införas en paragraf i förordningen om lönebidrag som innebär att om risk för uppsägning föreligger skall lönebidraget inte sänkas. Rätten till en ersättningsnivå på 90 % vid anställning i ideella organisationer skall gälla såväl vid nyanställning som för den som innehade anställning efter den 1 juli 1995.

För att kunna höja ambitionerna har vi beräknat ett 30 miljoner kronor högre anslag än regeringen. Vi anser därmed att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade för budgetåret 2000 bör beräknas till 6 859 miljoner kronor.

Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet m.m.

En genomgripande analys bör göras av anslagen B 2–B 5 under år 2000. Genom prioritering och samordning bör besparingar på totalt 200 miljoner kronor kunna göras från och med budgetåret 2001.

Anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet

Vi anser att anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet bör kunna reduceras med 7 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslagit vilket innebär att anslaget bör beräknas till 148 miljoner kronor.

Anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.

Från Kristdemokraternas sida beräknar vi anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m. till 219 miljoner kronor. Anslaget bör således minskas med 90 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Vi anser att det är angeläget att forskningen kommer de som berörs till del. Genomförande av forskningsresultat måste därför prioriteras.

Översyn av ombudsmannainstitutet

Vi Kristdemokrater anser att en översyn bör göras av de fyra ombudsmannainstitutet Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Översynsarbetet bör inriktas på sammanläggning av de fyra ombudsmannainstitutet till en myndighet.

Margareta Andersson (c) anför:

Utgiftsområde 13

I dag återfinns försörjningsstöd för dem som är arbetslösa, i arbetsmarknads- politiska åtgärder eller i vuxenutbildning på flera olika utgiftsområden. Detta gör det svårt att överblicka både kostnader och möjliga samordningsvinster. Uppdelningen i olika stöd försämrar möjligheterna att kombinera åtgärder inom t.ex. arbetsmarknadspolitiken och vuxenutbildningen. Uppdelningen är i huvudsak av budgetteknisk karaktär eftersom samhällets kostnader för försörjningen kvarstår, oavsett vad systemet kallas. Därför anser vi i Centerpartiet att samtliga försörjningsstöd av detta slag framgent skall höra till utgiftsområde 13. Det innebär att stora resurser förs över från utgiftsområdena 14 och 15.

Systemet bör bli enhetligt och sammanhållet för dem som behöver denna typ av stöd. Med ett sammanhållet regelverk blir förutsättningarna större för rättvisa. I dag kan människor i samma verksamhet ha helt olika ekonomiska villkor. Ett enhetligt försörjningsstöd kan också följa den enskilde genom de olika systemen. Syftet är att öka flexibiliteten då olika åtgärdsprogram sätts samman. Centerpartiets förslag innebär större möjligheter att skapa individuella handlingsplaner eftersom det blir enklare att kombinera olika insatser. Regelverket kommer att bli enklare och administrationen kan minska.

Om det nya systemet för försörjningsstöd införs redan år 2000 år kan större förändringar genomföras år 2001. För nästa år bör det ankomma på regeringen att anvisa medel på de olika myndigheterna i enlighet med hur förslagen fördelas i budgetpropositionen. Därefter kan ett samordnat regelverk införas för samtliga ersättningar.

Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

Totalt tillför vi anslaget 20,5 miljarder kronor till följd av den samordning vi förordar.

Samtidigt räknar vi i Centerpartiet med att det totala anslaget bör kunna minska med 2 %, eller med 1 miljard kronor, genom en mer effektiv förvaltning då försörjningsstödet samordnas. Vi räknar med att ytterligare 500 miljoner kronor kan sparas genom förändringar i reglerna om sanktioner för brott mot a-kasseregler och genom ökad kontroll av att reglerna efterlevs. Riksrevisionsverket har nyligen kritiserat regeringen för bristande intresse av en effektiv kontroll.

Vi i Centerpartiet utgår från att de förslag vi lägger fram om förändringar i arbetsmarknadspolitiken kommer att leda till att fler övergår till den reguljära arbetsmarknaden, men effekten är svår att beräkna mer noggrant. Vi föreslår därför inga ytterligare förändringar av anslaget.

Politikens inriktning

Centerpartiet anser att större ansträngningar än i dag bör riktas mot att stimulera arbetsmarknadens efterfrågesida, dvs. hur man skall underlätta för företag att växa och skapa nya arbetstillfällen. En politik för att stärka efterfrågan bör utgå från en friare regional användning av arbetsmarknadsmedel. För att stödja anställningar och kontakt med den reguljära arbetsmarknaden, bör ett partnerskap etableras mellan arbetsmarknadspolitikens regionala institutioner och arbetsgivare på lokal och regional nivå, såväl offentliga som privata.

Anslag på utgiftsområde 14

Centerpartiet har tidigare avvisat den tillfälliga ökningen av Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för att anställa fler handläggare. I enlighet därmed anser vi att anslaget A 1 Arbetsmarknadsverket bör minskas med den ökning regeringen föreslår i förhållande till vad som beräknades för ett år sedan.

Centerpartiets förslag innebär en annorlunda uppbyggnad av arbetsmarknadspolitik, bl.a. innebärande att allt försörjningsstöd skall koncentreras till Utgiftsområde 13. Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskas därför med 13 423 miljoner kronor. Genom den avveckling av volymåtgärder som vi anser bör komma till stånd frigörs medel för insatser av högre kvalitet samtidigt som anslaget kan minskas med ytterligare 500 miljoner kronor.

Centerpartiet anser vidare att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade bör ökas med 370 miljoner kronor för förstärkning av lönebidraget i enlighet med Arbetsmarknadsverkets anslagsframställan för år 2000.

I enlighet med det moratorium för reala anslagsökningar till statliga myndigheter m.m. som Centerpartiet presenterat i budgetmotionen bör anslagen B 1, B 3, B 5 och B 8 minskas. Vidare bör förvaltningskostnaden för Rådet för arbetslivsforskning framgent beräknas under anslaget B 2. Vi anser att detta bör rymmas inom den ökning av anslaget B 2 som regeringen föreslagit, varför ytterligare förändring ej är nödvändig. Den ökning av anslaget B 11 som görs för att finansiera moms för stiftelsen Nordkalotten förefaller omotiverat stor med hänsyn till Sveriges bidrag, varför även detta anslag bör minskas.

4. Arbetsprojekt med naturvård

Margareta Andersson (c) anför:

Sverige har skrivit under internationella överenskommelser om att bevara vissa delar av naturen till framtida generationer. Utöver dessa finns ett antal områden med litet eller inget skydd men där det finns ett allmänintresse för ett bevarande. Att engagera arbetslösa för skötsel av dessa områden bör kunna ingå i en övergångsarbetsmarknad. Aktuella för en sådan anställning kan förslagsvis vara de som varit arbetslösa en viss tid, de som är över en

viss ålder eller de som sökt ett visst antal arbeten men av olika skäl inte fått arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. På detta sätt kan behovet av socialbidrag minskas och de negativa effekterna som följer av arbetslöshet försvinna.

5. Privata arbetsförmedlingar

Elver Jonsson (fp) anför:

De privata arbetsförmedlingarna får allt större betydelse. Denna positiva utveckling har möjliggjorts genom de lagändringar som fyrpartiregeringen genomförde trots starkt motstånd från Socialdemokraterna. De privata förmedlingar som tillkommit är till stor del sådana som specialiserat sig på bestämda yrkesområden. Utvecklingen visar med all tydlighet att lagen fungerar som det var tänkt. Det har blivit en mångfald på arbetsförmedlingsområdet som gynnar både arbetsgivarna och de arbetssökande. Enligt min mening är det viktigt att förmedlingarna får finnas kvar och utvecklas.

6. Mål för utgiftsområde 14, allmänna frågor m.m.

Barbro Feltzing (mp) anför:

Jag anser att arbetsmarknadsmedel till kulturutövare som i dag disponeras av olika arbetsförmedlingar bör föras över till kulturområdet för att utbetalas i form av mer generellt inriktade stöd. Därigenom underlättas möjligheterna för fler konstnärer att etablera sig på marknaden.

7. Företagsanpassat arbetsmarknadsstöd

Barbro Feltzing (mp) anför:

Vissa branscher har stora säsongvariationer när det gäller beläggning och därmed behov av arbetskraft. Detta beror på klimat eller andra faktorer och leder i dag i många fall till att arbetstagaren tvingas ut i arbetslöshet under lågsäsong. Enligt min mening borde det i sådana situationer i stället vara möjligt att använda arbetsmarknadsmedel till företagsförlagd utbildning under förutsättning att arbetsmarknadens parter är överens om detta. Fördelarna med ett sådant system blir att företag bereds möjlighet att i större utsträckning behålla anställda i tillsvidareanställningar och att enskilda personers utbildningsnivå höjs.

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområdena 13 och 14

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet (mom. 15)

		Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag	
<i>Tusental kronor</i>			
		Utskottets förslag	fp res
Anslag	Anslagstyp		
A 1	Bidrag till arbetslöshets- ersättning	29 696 000	-600 000
A 2	Bidrag till lönegaranti- ersättning	877 000	
Summa		30 573 000	-600 000

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (mom. 37)

1999/2000:AU1
Bilaga 1

		Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag		
<i>Tusental kronor</i>				
		Utskottets		
Anslag	Anslagstyp	förslag	fp res	
A 1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	ramanslag	4 527 565	-800 000
A 2	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	ramanslag	19 590 591	-2 500 000
A 3	Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	ramanslag	6 828 941	+80 000
A 4	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995-1999	ramanslag	1 242 563	
A 5	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	ramanslag	641 000	
A 6	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	ramanslag	13 768	
A 7	Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna	ramanslag	62 445	
B 1	Arbetarskyddsverket	ramanslag	392 685	
B 2	Arbetslivsinstitutet	ramanslag	155 396	
B 3	Forskning, utveckling och utbildning m.m.	ramanslag	308 585	-100 000
B 4	Rådet för arbetslivsforskning	ramanslag	28 322	
B 5	Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	ramanslag	218 854	-75 000
B 6	Bidrag till Samhall AB	ramanslag	4 262 419	+50 000
B 7	AmuGruppen AB	ramanslag	4 368	
B 8	Arbetsdomstolen	ramanslag	17 920	
B 9	Statens förlikningsmän expedition	ramanslag	603	
B 10	Statens nämnd för arbetstagaruppfinningar	ramanslag	57	
B 11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	obet.anslag	7 229	
B 12	Internationella avgifter	ramanslag	24 195	
B 13	Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	ramanslag	3 018	
B 14	Medlingsinstitutet	ramanslag	11 250	
C 1	Jämställdhetsombudsmannen	ramanslag	16 708	
C 2	Särskilda jämställdhetsåtgärder	ramanslag	13 706	

<i>Tusental kronor</i>		Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag	
Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag	fp res
D 1	Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	ramanslag	2 000
D 2	Statliga tjänstepensioner m.m.	ramanslag	7 755 800
Summa		46 129 988	-3 345 000

1999/2000:AU1
Bilaga 1

Av utskottet avstyrkta motionsyrkanden (mom. 15 och 37) i hemställan

1999/2000:AU1
Bilaga 2

Motion	Motionärer	Yrkande
Utgiftsområde 13		
<i>Allmän arbetslöshetsförsäkring</i>		
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	1 i motsvarande del
1999/2000:A255	Maria Larsson m.fl. (kd)	1 och 2
<i>Samordnat försörjningsstöd</i>		
1999/2000:A220	Lennart Daléus m.fl. (c)	12 i motsvarande del
<i>Effektivare kontroll av a-kassan</i>		
1999/2000:A274	Margareta Andersson (c)	1
<i>Medelsanvisning på anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>		
1999/2000:A255	Maria Larsson m.fl. (kd)	11
1999/2000:A274	Margareta Andersson (c)	2
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	5
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15 i motsvarande del
1999/2000:Sf246	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	5
Utgiftsområde 14		
<i>Tillfälliga personalförstärkningar</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	20
<i>Besparingar inom arbetsmarknadsverket</i>		
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	19

Motion	Motionärer	Yrkande
<i>Medelsanvisning på anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	23 i motsvarande del
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	35 i motsvarande del
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	6
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15 i motsvarande del
<i>Nivån på utbildningsbidrag</i>		
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	11
<i>Bristyrkesutbildning i Värmland</i>		
1999/2000:A237	Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s)	
<i>Finansieringsbidrag vid arbetspraktik</i>		
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	18
<i>Återinförande av generationsväxling</i>		
1999/2000:A248	Krister Örnfjäder m.fl. (s)	
<i>Förstärkt anställningsstöd</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	10
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	6
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	3
<i>Flyttningsbidrag</i>		
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	20
<i>Kommunal utvecklingsgaranti</i>		
1999/2000:A253	Peter Pedersen och Camilla Sköld Jansson (v)	1–3
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	7 i motsvarande del, 8 och 9

Motion	Motionärer	Yrkande
<i>Program och administration av åtgärder</i>		
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	10
<i>Medelsanvisning på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	23 i motsvarande del
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	35 i motsvarande del
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	7
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15 i motsvarande del
<i>Nivån på lönebidragen m.m.</i>		
1999/2000:A214	Barbro Hietala Nordlund m.fl. (s)	
1999/2000:A245	Hans Karlsson (s)	
1999/2000:A246	Anne-Marie Fagerström m.fl. (s)	
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	21 och 22
1999/2000:A262	Bengt Niska och Lennart Klockare (s)	
1999/2000:So487	Dan Ericsson (kd)	3
<i>Kulturarvs-IT</i>		
1999/2000:A233	Agneta Lundberg m.fl. (s)	
1999/2000:Kr313	Inger Davidson m.fl. (kd)	5
<i>Medelsanvisning på anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	23 i motsvarande del
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	35 i motsvarande del
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15 i motsvarande del

Motion	Motionärer	Yrkande
<i>Medelsanvisning på anslaget A 7 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna</i>		
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	8
<i>Medelsanvisning på anslaget B 1 Arbetarskyddsverket</i>		
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	9
<i>Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet m. m.</i>		
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	33
<i>Medelsanvisning på anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet</i>		
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	35 i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	10
<i>Medelsanvisning på anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	23 i motsvarande del
1999/2000:A254	Stefan Attefall m.fl. (kd)	35 i motsvarande del
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	11
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15 i motsvarande del
<i>Medelsanvisning på anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning</i>		
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	12
<i>Medelsanvisning på anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	23 i motsvarande del
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	13
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15 i motsvarande del

Motion	Motionärer	Yrkande
<i>Medelsanvisning på anslaget B 6 Samhall</i>		
1999/2000:A231	Elver Jonsson m.fl. (fp)	23 i motsvarande del
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15 i motsvarande del
<i>Medelsanvisning på anslaget B 8 Arbetsdomstolen</i>		
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	14
<i>Medelsanvisning på anslaget B 9 Statens förlikningsmännaexpedition</i>		
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	15
<i>Medelsanvisning på anslaget B 10 Bidrag till stiftelsen Utbildning Nordkalotten</i>		
1999/2000:A275	Margareta Andersson m.fl. (c)	i motsvarande del
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	16
<i>Medelsanvisning på anslaget B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning</i>		
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	17
<i>Medelsanvisning på anslaget B 14 Medlingsinstitutet</i>		
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	18
<i>Medelsanvisning på anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen, m.m.</i>		
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	19 och 21
<i>Medelsanvisning på anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder</i>		
1999/2000:A277	Mikael Odenberg m.fl. (m)	20

I proposition 1999/2000:1 föreslår regeringen

dels för utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet att riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet enligt följande uppställning:

Tusental kronor

Anslag		Anslagstyp	
A 1	Bidrag till arbetslöshetsersättning	ramanslag	29 696 000
A 2	Bidrag till lönegarantiersättning	ramanslag	877 000
Summa för utgiftsområdet			30 573 000

dels för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv att riksdagen

1. att riksdagen godkänner att 14 650 000 kr av inflytande arbetsmarknadsavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (ramanslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader),

2. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 14 000 000 000 kr under åren 2001–2003,

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade, ingå i ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 6 700 000 000 kr under åren 2001–2003,

4. att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000, i fråga om ramanslaget A 5 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006, ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 2 400 000 000 kr under åren 2001–2008,

5. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m., besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 250 000 000 kr under åren 2001–2003,

6. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 420 000 000 kronor under åren 2001–2003,

7. att riksdagen godkänner att högst 130 000 000 kr av anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder får användas under budgetåret för en försöksverksamhet med bristyrkesutbildning för anställda,

8. att riksdagen godkänner regeringens förslag om datortek/aktivitetscenter (ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),

9. att riksdagen godkänner vad regeringen anfört om det förstärkta anställningsstödet (ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),

10. att riksdagen godkänner att regeringen får ge tillstånd till ändring av Samhall AB:s bolagsordning utan riksdagens medgivande (ramanslaget B 6 Bidrag till Samhall AB),

11. att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde
14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

1999/2000:AU1
Bilaga 3

Tusental kronor			
Anslag		Anslagstyp	
A 1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	ramanslag	4 527 565
A 2	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	ramanslag	19 590 591
A 3	Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	ramanslag	6 828 941
A 4	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999	ramanslag	1 242 563
A 5	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	ramanslag	641 000
A 6	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	ramanslag	13 768
A 7	Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna	ramanslag	62 445
B 1	Arbetarskyddsverket	ramanslag	392 685
B 2	Arbetslivsinstitutet	ramanslag	155 396
B 3	Forskning, utveckling och utbildning m.m.	ramanslag	308 585
B 4	Rådet för arbetslivsforskning	ramanslag	28 322
B 5	Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	ramanslag	218 854
B 6	Bidrag till Samhall AB	ramanslag	4 262 419
B 7	AmuGruppen AB	ramanslag	4 368
B 8	Arbetsdomstolen	ramanslag	17 920
B 9	Statens förlikningsmanneexpedition	ramanslag	603
B 10	Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	ramanslag	57
B 11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	obetecknat anslag	7 229
B 12	Internationella avgifter	ramanslag	24 195
B 13	Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	ramanslag	3 018
B 14	Medlingsinstitutet	ramanslag	11 250
C 1	Jämställdhetsombudsmannen	ramanslag	16 708
C 2	Särskilda jämställdhetsåtgärder	ramanslag	13 706
D 1	Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	ramanslag	2 000
D 2	Statliga tjänstepensioner m.m.	ramanslag	7 755 800
Summa för utgiftsområdet			46 129 988

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1998

1998/99:A282 av Ann-Marie Fagerström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en handlingsplan för ytterligare insatser på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar.

1998/99:Sk730 av Torgny Danielsson och Hans Karlsson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att se över hur ansvaret skall fördelas till stöd för företagare med funktionshinder,

1998/99:So455 av Kenneth Johansson m.fl. (c) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheten att använda arbetsmarknadsmedlen flexibelt,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetslivets tillgänglighet för funktionshindrade.

1998/99:So465 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lansera en modell med handledare för funktionshindrade på arbetsmarknaden.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1999

1999/2000:A201 av Inger Strömbom och Maria Larsson (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om snedviden konkurrens som uppstår när kommuner och myndigheter ägnar sig åt uthytningsverksamhet,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring av akassereglerna för anställda i bemanningsföretag att samma regler gäller som i andra företag,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av lagen om privat arbetsförmedling och uthyrning av arbetskraft i enlighet med vad i motionen anförts om sex månaders "karantän".

1999/2000:A202 av Gunnel Wallin och Margareta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsprojekt med naturvård.

1999/2000:A203 av Sofia Jonsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att framtida mål 3 inom EU:s strukturfond bör stimulera de mindre företagen att utveckla sin kompetens,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att pengar öronmärks för enmansföretagen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utbetalningen sker enligt ett system som anpassas till dessa företags förutsättningar.

1999/2000:A205 av Kent Olsson och Inger René (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa förutsättningar för en gemensam nordisk arbetsmarknad.

1999/2000:A206 av Ragnwi Marcelind (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad i motionen anförts om att utvärdera vinstsyftet med Samhall, så att detta inte leder till att rekrytering från Samhalls egentliga målgrupp minskar,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att arbetet med utbildningsinsatser intensifieras så att fler övergångar kan ske.

1999/2000:A207 av Sofia Jonsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentraliserad arbetsmarknadspolitik.

1999/2000:A210 av Christina Nenes (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Agenda 22-projektledare i kommunerna.

1999/2000:A211 av Anita Jönsson och Mariann Ytterberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att öka deltagandet på arbetsmarknaden av ungdomar med funktionshinder.

1999/2000:A212 av Barbro Hietala Nordlund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Samhall AB:s sociala mål.

1999/2000:A213 av Per Erik Granström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

1999/2000:A214 av Barbro Hietala Nordlund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lönebidragen.

1999/2000:A218 av Anita Sidén och Cecilia Magnusson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lagen om skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till arbetsförmedlingen.

1999/2000:A219 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om auktorisation av bemanningsföretag,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett fjärde mål för AMV och arbetsmarknadspolitik.

1999/2000:A220 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning av en reformering av arbetsmarknadspolitik,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tyngdpunktsförskjutning i arbetsmarknadspolitik,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett samordnat regelverk för försörjningsstöd,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en gemensam ingång till arbetsmarknadspolitiska åtgärder,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utfasning av kvarvarande volymåtgärder,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att länsvisa arbetsmarknadspolitiska organ bör få ökad frihet i användningen av arbetsmarknadsmedel,

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett regelverk för att skapa övergångsarbetsmarknader–”kardborremarknader”,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att tidigt identifiera dem som riskerar att bli långtidsarbetslösa och att dessa även fortsättningsvis skall prioriteras,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentralisering av beslutsmakten över arbetsmarknadsmedel och AMS centrala uppgifter.

1999/2000:A222 av Ann-Marie Fagerström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om trygghet vid uppbärande av a-kassa.

1999/2000:A223 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning av en orlovslag i Sverige.

1999/2000:A226 av Christina Nenes och Nils-Erik Söderqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder för att unga med funktionshinder skall bli delaktiga i arbetslivet.

1999/2000:A227 av Hans Stenberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetslöshetsersättning för de anställda i s.k. bemanningsföretag.

1999/2000:A228 av Ulla-Britt Hagström och Birgitta Carlsson (kd, c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillvaratagande av invandrarkvinnors språkkunskaper inom IT-sektorn,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillskapande av referensakademier.

1999/2000:A229 av Ana Maria Narti (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att flytta en andel av AMS och a-kassornas resurser till Kulturdepartementets budget som en direkt förstärkning av den s.k. fria kulturens ekonomi,

1999/2000:A230 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att jobb bryter utanförskap,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ökad kvalitet i arbetsmarknadsutbildningarna,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om specialiserade arbetsförmedlingar,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda åtgärder för vissa grupper av invandrarkvinnor,
20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om starta-eget-bidrag,
23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att metoden med lokala utvecklingsavtal bör utgå och ersättas med möjligheter för alla kommuner och stadsdelar att få dispenser från regelverk efter ansökan.

1999/2000:A231 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadspolitikens tre ben,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetets sociala värde,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kvalitet skall präglade den aktiva arbetsmarknadspolitik framför kvantitet,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunernas arbetsmarknadspolitik,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsningar på arbeten i tjänstesektorn,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad rörlighet på arbetsmarknaden,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadsutbildningen,
8. att riksdagen begär att regeringen undersöker möjligheterna för en utförsäljning av hela eller delar av AmuGruppen AB,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av åtgärden arbetspraktik,
10. att riksdagen beslutar avveckla åtgärden förstärkt anställningsstöd,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om äldres situation på arbetsmarknaden,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ungdomars situation på arbetsmarknaden,
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om invandrarnas situation på arbetsmarknaden,
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade insatser för de arbetshandikappade,
20. att riksdagen avslår regeringens förslag om medel till tillfälliga personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna, med undantag av de medel som skall gå till integration,
21. att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts för att komma med förslag till hur den framtida arbetsförmedlingen skall organiseras,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de privata arbetsförmedlingarnas roll,

23. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Tusental kronor			
Anslag		Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 527 565	-800 000
A 2	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	19 590 591	-2 500 000
A 3	Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 828 941	80 000
B 3	Forskning, utveckling och utbildning m.m.	308 585	-100 000
B 5	Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	218 854	-75 000
B 6	Bidrag till Samhall	4 262 419	50 000
Summa för utgiftsområdet		46 129 988	-3 345 000

1999/2000:A233 av Agneta Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Kultur-IT:s tjänster kan få disponeras av SVAR i Västernorrland.

1999/2000:A234 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till försöksverksamheten Gröna Jobb i Värmland.

1999/2000:A235 av Marina Pettersson och Jarl Lander (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en arbetsmarknadsåtgärd.

1999/2000:A236 av Rune Berglund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lönebidrag för redan anställda.

1999/2000:A237 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadspolitiken och en försöksverksamhet i Värmland.

1999/2000:A238 av Barbro Feltzing (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utförsäkringsgaranti för de arbetslösa,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en snabb utredning om förslag till hjälp för äldre arbetssökande.

1999/2000:A239 av Lena Sandlin och Ingemar Josefsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en utredning om organiseringen av tilldelandet av arbets-hjälpmedel.

1999/2000:A241 av Paavo Vallius (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rehabilitering av arbetshandikappade.

1999/2000:A244 av Hans Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att fler personer med arbetshandikapp skall kunna få arbete.

1999/2000:A245 av Hans Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lönebidragen.

1999/2000:A246 av Ann-Marie Fagerström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lönebidragen.

1999/2000:A247 av Mikael Odenberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om verksamheten vid lokala arbetscenter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om offentliga pooler för arbetslösa,

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att privatisera AmuGruppen AB i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om etablering av branschanknutna bemanningsföretag enligt DELTA-modellen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkurrensneutrala regler i arbetslöshetsförsäkringen,

6. att riksdagen upphäver 4 § 2 punkten lagen (1993:440) om privat arbetsförmedling och uthyrning av arbetskraft.

1999/2000:A248 av Krister Örnfjäder m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bland arbetsmarknadsåtgärderna inrätta en möjlighet till generationsväxling.

1999/2000:A249 av Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheten att införa sabbatsår.

1999/2000:A252 av Sven-Erik Österberg och Ann-Kristine Johansson (s) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av gröna jobb inom den skogliga sektorn.

1999/2000:A253 av Peter Pedersen och Camilla Sköld Jansson (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge kommunerna möjlighet att införa en generell ersättning utan biståndsprövning, utan att kommunen samtidigt förlorar det statliga utvecklingsbidraget, för att möjliggöra rimligare ersättningsnivåer för de ungdomar som deltar i den kommunala utvecklingsgarantins åtgärder,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att överväga ett ökat statligt utvecklingsbidrag avseende den kommunala utvecklingsgarantin och därmed möjliggöra rimligare ersätt-

ningsnivåer för de ungdomar som deltar i den kommunala utvecklingsgarantins åtgärder,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över förutsättningarna för en lösning som innebär att de som deltar i verksamheter med kommunal utvecklingsgaranti erhåller en enhetlig, högre ersättning oavsett bakgrund.

1999/2000:A254 av Stefan Attefall m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadspolitikens inriktning,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om långtidsarbetslösa och insatser för att stärka den enskilde arbetslöse i dennes sociala situation,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anställningsstödet regelverk,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ungdomsarbetslöshet och utvecklingsgarantin,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts som nivån på det s.k. skattefria bidraget till ungdomar utan arbetslöshetsförsäkring,

9. att riksdagen beslutar om ändring i 9 § lagen om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år vad gäller det skattefria bidraget till ungdomar utan arbetslöshetsförsäkring,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen och förenklingen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nivån på utbildningsbidraget för dem som saknar arbetslöshetsförsäkring,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildning som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sabbatsår/friår,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om datortek,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av jobsökaraktiviteter,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsförmedlingens roll,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samverkan mellan arbetsmarknads- och socialpolitik enligt modellen Det finns bruk för alla,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statliga myndigheter och finansieringsbidraget för arbetspraktik,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om besparingar inom AMV,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffandet av flyttningsbidraget,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att om det vid en omförhandling av nivån på lönebidrag föreligger risk för uppsägning skall en sänkning av lönebidraget inte genomföras,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nivån på lönebidrag i ideella organisationer,

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning och utveckling inom arbetslivsområdet,

34. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett handlingsprogram för att genomföra de åtgärder mot arbetslöshet som EU-länderna gemensamt kommit fram till,

35. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 527 565	-50 000
A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	19 590 591	-2 360 000
A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 828 941	+30 000
B 2 Arbetslivsinstitutet	155 396	-7 000
B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.	308 585	-90 000
Summa för utgiftsområdet	46 129 988	-2 477 000

1999/2000:A255 av Maria Larsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetslöshetsförsäkringens finansiering,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om olika regelsystem i privata och offentliga bemanningsföretag vad gäller a-kasseregler,

11. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet enligt uppställning:

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning	29 696 000	-6 750 000
Summa för utgiftsområdet	30 573 000	-6 750 000

1999/2000:A256 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning av företagsanpassat arbetsmarknadsstöd.

1999/2000:A257 av Eva Arvidsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av samordnade insatser när det gäller funktionshindrade.

1999/2000:A258 av Elisebeht Markström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbets- hjälpmedel och försäkringar.

1999/2000:A259 av Ingvar Eriksson och Jeppe Johnsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet för ett bättre Samhall.

1999/2000:A260 av Jan Björkman och Karin Olsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om offentlig tillfällig anställning, OTA.

1999/2000:A261 av Johnny Ahlqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredningen av personaluthyrningsföretagen.

1999/2000:A262 av Bengt Niska och Lennart Klockare (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lönebidrag.

1999/2000:A263 av Carin Lundberg och Rinaldo Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användande av otraditionella medel i arbetsmarknadspolitiken.

1999/2000:A264 av Agneta Ringman m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda Samhalls roll som arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

1999/2000:A266 av Barbro Feltzing (mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om att gröna jobb skall kunna bedrivas enligt intentionerna i motionen.

1999/2000:A267 av Lennart Klockare och Birgitta Ahlqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en arbetsmarknadspolitik för deltidsarbetslösa.

1999/2000:A268 av Monica Green m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett fortsatt uppdrag till AMS om IT-utbildning för kvinnor i offentlig sektor.

1999/2000:A269 av Anita Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att aktivt använda kooperativa företag som ett medel att minska arbetslösheten.

1999/2000:A271 av Alf Eriksson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gröna jobb inom den skogliga sektorn.

1999/2000:A272 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en arbetsmarknad för alla,

1999/2000:A274 av Margareta Andersson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en skärpt kontroll av hur a-kassans regler efterlevs och hur fusk beivras,

2. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet enligt följande uppställning:

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning	29 696 000	18 965 750
Summa för utgiftsområdet	30 573 000	18 965 750

1999/2000:A275 av Margareta Andersson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 527 565	-913 601
A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	19 590 591	-14 077 280
A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 828 941	370 000
B 1 Arbetarskyddsverket	392 685	-9 997
B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.	308 585	-4 629
B 4 Rådet för arbetslivsforskning	28 322	-28 322
B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	218 854	-3 283
B 8 Arbetsdomstolen	17 920	-1 565
B 11 Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	7 229	-3 125
Summa för utgiftsområdet	46 129 988	-14 671 802

1999/2000:A276 av Sofia Jonsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag till regelverk för decentraliserande åtgärder för arbetshandikappade.

1999/2000:AU1
Bilaga 3

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändringar i arbetsmarknadspolitiken,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om slopande av det förstärkta anställningsstödet,

4. att riksdagen beslutar om privatisering av AmuGruppen AB i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 13 fastställa anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning till 39 579 413 000 kr,

6. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader till 4 427 565 000 kr,

7. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder till 3 918 118 000 kr,

8. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 låta anslaget A 7 Vissa kostnader för införandet av en enhetlig och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring utgå,

9. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget B 1 Arbetarskyddsverket till 373 685 000 kr,

10. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget B 2 Arbetlivsinstitutet till 148 396 000 kr,

11. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning till 291 585 000 kr,

12. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning till 26 322 000 kr,

13. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet till 205 854 000 kr,

14. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 låta anslaget B 8 Arbetsdomstolen utgå,

15. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget B 9 Statens förlikningsmannaexpedition till 2 000 000 kr,

16. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten till 3 614 000 kr,

17. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 låta anslaget B 13 Ombudsmannen för diskriminering på grund av sexuell läggning utgå,

18. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 låta anslaget B 14 Medlingsinstitutet 2000 utgå,

19. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 låta anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen utgå,

20. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 fastställa anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder till 6 853 000 kr,

21. att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 uppföra anslag för det nya ombudsmannainstitutet med 32 193 000 kr.

1999/2000:A278 av Agneta Brendt och Birgitta Ahlqvist (s) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen låter utreda konsekvenserna av att långtidsarbetslösa över 45 år finge möjlighet att utbilda sig med bibehållen akasseersättning.

1999/2000:A279 av Agneta Brendt och Hans Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av lokal samverkan mellan myndigheter som ansvarar för arbetsmarknadspolitik och socialpolitik.

1999/2000:A280 av Raimo Pärssinen m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en social arbetsmarknad.

1999/2000:A281 av Inger Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för den äldre arbetskraften.

1999/2000:A282 av Mikael Odenberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt renodling av arbetsmarknadspolitiken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadsutbildningens inriktning,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att konkurrensutsätta arbetsförmedlingen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om specialistförmedlingar.

1999/2000:A703 av Lena Sandlin och Ingemar Josefsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rätten till heltidsarbete.

1999/2000:A707 av Lena Sandlin och Ingemar Josefsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en arbetsmarknadspolitik mot deltidsarbetslösheten.

1999/2000:A717 av Birgitta Ahlqvist och Lennart Klockare (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda behovet av en lag mot åldersdiskriminering.

1999/2000:A722 av Barbro Feltzing (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett friår som ett sätt att komma till rätta med stress och utbrändhet på arbetsplatsen,

1999/2000:A723 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om vad i motionen anförts om bemanningsföretag,

1999/2000:A725 av Marie Granlund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om deltidсанställning.

1999/2000:A804 av Maria Larsson m.fl. (kd) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hushållsnära tjänster,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om invandrarkvinnors specifika kompetens,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda satsningar för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden,

1999/2000:A806 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppdra åt AMS att utreda bakgrunden till kvinnors överrepresentation bland anvisningarna till arbete eller åtgärder,

1999/2000:A820 av Ulla-Britt Hagström och Rosita Runegrund (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av konsekvenserna för kvinnor av neddragningar i den offentliga sektorn,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att en utvärdering görs av konsekvenserna av kvinnors arbetsmarknad präglad av politisk styrning och politiska mål,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att konkurrensutsättning av traditionellt kvinnliga yrkesområden påskyndas,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulansåtgärder för att göra IT-sektorn till en jämställd arbetsmarknad,

1999/2000:Fi212 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

15. att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning i bilaga.

1999/2000:Sk692 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadspolitiken,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadsutbildningen.

1999/2000:U504 av Dan Ericsson m.fl. (kd) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att följa EU:s ministerråds rekommendationer angående den nationella sysselsättningsplanen.

1999/2000:Sf246 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

5. att riksdagen till A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättningen under Utgifts-område 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet för budgetåret 2000 anvisar 600 000 kr mindre än vad regeringen föreslagit eller således 29 096 000 kr.

1999/2000:Sf615 av Ana Maria Narti (fp) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om självständiga aktivitetscentrum drivna av arbetslösa svenskar och invandrare.

1999/2000:Sf637 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning och samverkan på lokal nivå kring arbetsmarknads-politiken,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om internationella arbetsförmedlingar.

1999/2000:So262 av Barbro Westerholm (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om diskriminering av äldre i arbetslivet,

1999/2000:So321 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lansera en modell med handledare för funktionshindrade på arbetsmarknaden.

1999/2000:So323 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rätten att arbeta till 67 år.

1999/2000:So487 av Dan Ericsson (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning om lönebidrag för funktionshindrade.

1999/2000:So488 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ändra reglerna i Ami-s så att vägledningsstöd även kan ges till hörselskadade som är anställda.

1999/2000:Kr313 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utökning av antalet kommuner i projektet Kulturarvs-IT,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöket med en tredje anställningsform och centrumbildning.

1999/2000:Kr314 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kultur och arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

1999/2000:Kr316 av Ewa Larsson (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om framtida behov av en överföring av arbetsmarknadsmedel till kulturområdet.

1999/2000:Ub223 av Stefan Attefall m.fl. (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildning som arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

1999/2000:Ub813 av Agne Hansson (c) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett arbetsmarknadsprojekt för ungdomar för fasta, meningsfulla jobb i Kalmar län som pilotprojekt som ett led i en reformering av arbetsmarknadspolitiken.

1999/2000:T244 av Dan Ericsson och Yvonne Andersson (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommunerna i Östergötland på ett friare sätt skall få använda arbetsmarknadspolitiska medel i syfte att få fram fler reguljära arbetstillfällen.

1999/2000:N213 av Runar Patriksson m.fl. (fp) vari yrkas

13. att riksdagen beslutar att alla län som önskar skall kunna bli frilän vad avser användandet av arbetsmarknadspolitiska medel.

1999/2000:N214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade lokala möjligheter att hantera de medel som står till arbetsmarknadspolitikens förfogande,

1999/2000:N239 av Per Westerberg (m) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ökad rörlighet på arbetsmarknaden i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:N278 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett system för åtgärder inom insatsområde 2 inom nya mål 3 med en lägsta stödnivå, som är tillräckligt hög för att utgöra en stimulans även för de minsta företagen,

1999/2000:N374 av Åke Sandström (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av medel för kompetensutveckling för de minsta företagen.

1999/2000:N384 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om framtidens arbetsmarknad.

Sammanfattning.....	1
Yrkandena.....	3
UTSKOTTET	4
1 ALLMÄNNA FRÅGOR	4
1.1 Allmän inriktning av politiken.....	4
Propositionen	4
Oppositionspartiernas alternativ m.m.	6
Moderata samlingspartiet	6
Vänsterpartiet	7
Kristdemokraterna.....	7
Centerpartiet.....	8
Folkpartiet.....	10
Övriga motioner	11
Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitikerna	12
1.2 Arbetsmarknaden för olika grupper	23
1.2.1 Arbetsmarknaden för arbetshandikappade	23
1.2.2 Arbetsmarknaden för invandrare.....	26
1.2.3 Arbetsmarknaden för kvinnor	29
1.2.4 Arbetsmarknaden för ungdomar	31
1.2.5 Arbetsmarknaden för äldre.....	32
1.2.6 Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa/långtidsinskrivna.....	34
1.3 Deltidsarbetslöshet.....	35
1.4 Privat arbetsförmedling, uthyrings- och bemanningsföretag	38
2 Utgiftsområde 13 – Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.....	44
2.1 Ersättning vid arbetslöshet m.m.	44
Mål för utgiftsområdet m.m.	44
Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning	45
Anslaget A 2 Bidrag till lönegarantiersättning.....	52
2.2 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 13	53
3 UTGIFTSOMRÅDE 14 – Arbetsmarknad och arbetsliv	54
3.1 Mål för utgiftsområdet, allmänna frågor m.m.....	54
3.2 A Arbetsmarknad.....	58
3.2.1 Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	58
3.2.2 Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.....	61
Omfattning och inriktning, anslag m.m.	61
Regelförenklingar m.m.	63
Åtgärder under 1998	65
Åtgärder efter 1999.....	65
Programområde Arbetsmarknadsutbildning	66
Programområde Arbetspraktik.....	72
Programområde Anställningsstöd	78
Programområde Start av näringsverksamhet.....	81
Programområde Geografisk rörlighet	82

Programområde Projekt	82
Andra förslag om arbetsmarknadspolitiska åtgärder	84
Utskottets ställningstagande i fråga om anslaget A 2.....	87
3.2.3 Övriga A-anslag.....	87
Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.....	87
Anslaget A 4 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995– 1999	92
Anslaget A 5 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000– 2006	92
Anslaget A 6 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.....	94
Anslaget A 7 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna.....	95
3.3 B Arbetsliv.....	96
Inledning.....	96
Anslaget B 1 Arbetarskyddsverket.....	97
Anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet	98
Anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.....	100
Anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning	102
Anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	104
Anslaget B 6 Bidrag till Samhall AB	105
Anslaget B 7 AmuGruppen AB	110
Anslaget B 8 Arbetsdomstolen	111
Anslaget B 9 Statens förlikningsmannarexpedition	112
Anslaget B 10 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.....	113
Anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	114
Anslaget B 12 Internationella avgifter	115
Anslaget B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	116
Anslaget B 14 Medlingsinstitutet.....	117
3.4 C Jämställdhet mellan kvinnor och män	118
Inledning.....	118
Anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen	118
Anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	119
3.5 D Staten som arbetsgivare	120
Inledning.....	120
Anslaget D 1 Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket.....	121
Anslaget D 2 Statliga tjänstepensioner m.m.	121
3.6 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 14	122
4 Hemställan.....	123
Reservationer.....	129
1. Allmän inriktning av politiken (mom. 1), (m, kd, c, fp).....	129
2. Arbetsmarknaden för arbetshandikappade (mom. 2), (kd, c, fp)...	134
3. Arbetsmarknaden för invandrare (mom. 3), (m, kd, fp).....	135
4. Arbetsmarknaden för kvinnor (mom. 4), (m, kd, c, fp).....	136
5. Arbetsmarknaden för ungdomar (mom. 5), (m, kd, c, fp).....	136
6. Arbetsmarknaden för äldre (mom. 6), (m, kd, fp).....	137

7. Arbetsmarknaden för äldre (mom. 6), (mp)	138
8. Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna (mom. 7, motiveringen), (m).....	138
9. Arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna (mom. 7), (kd).....	139
10. Deltidsarbetslöshet (mom. 8, motiveringen), (m)	140
11. Deltidsarbetslöshet (mom. 8, motiveringen), (kd)	140
12. Översyn av bemanningsföretagen m.m. (mom. 9), (m).....	140
13. Översyn av bemanningsföretagen m.m. (mom. 9, motiveringen), (kd)	142
14. Utveckling av bemanningsföretag enligt utredningsförslag (mom. 10), (m).....	143
15. Konkurrensutsättning av den offentliga förmedlingen (mom. 11), (m).....	143
16. Platsanmälningslagen (mom. 12), (m)	144
17. Anslag på utgiftsområde 13 för 2000 (mom. 15), (fp)	144
18. Ändrad inriktning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m. (mom. 16), (c)	145
19. Arbetsmarknadspolitiska medel till kulturen (mom. 17), (fp).....	146
20. Ändrade regler för AMI (mom. 19), (kd).....	147
21. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m. (mom. 20), (m, c).....	147
22. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m. (mom. 20), (kd). 148	
23. Utvärdering av arbetspraktiken (mom. 23), (m, fp)	149
24. Utredning om datortek och jobbsökaraktiviteter (mom. 24), (m, kd).....	149
25. Starta-egget-bidrag (mom. 25), (fp)	150
26. Försöksverksamhet inom kultursektorn (mom. 26), (kd).....	150
27. Garanti för långvarigt arbetslösa (mom. 27), (mp).....	151
28. Gröna jobb m.m. (mom. 28), (mp).....	151
29. Friår m.m. (mom. 29), (kd)	152
30. Friår m.m. (mom. 29), (mp)	153
31. Det nya mål 3 (mom. 33), (c).....	153
32. Utförsäljning eller privatisering av AmuGruppen (mom. 36), (m, kd, fp)	154
33. Anslag på utgiftsområde 14 för 2000 (mom. 37), (fp)	154
Särskilda yttranden	157
1. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m., (m)	157
2. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m., (kd)	163
3. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m., (c)	169
4. Arbetsprojekt med naturvård, (c)	170
5. Privata arbetsförmedlingar, (fp)	171
6. Mål för utgiftsområde 14, allmänna frågor m.m., (mp)	171
7. Företagsanpassat arbetsmarknadsstöd, (mp)	171
Bilaga 1	
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområdena 13 och 14.....	172

Bilaga 2

Av utskottet avstyrkta motionsyrkanden (mom. 15 och 37) i

hemställan.....	175
Utgiftsområde 13.....	175
Utgiftsområde 14.....	175

Bilaga 3

Proposition 1999/2000:1.....	180
Motioner.....	182